

GLAVNI STOŽER ORUŽANIH SNAGA

Odjel za provedbu programa MPRI-CARTS

FM 25-4

**KAKO PROVODITI
VJEŽBE U OBUČI**

(PRIJEVOD)

Zagreb, 1999.

**REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO OBRANE
GLAVNI STOŽER ORUŽANIH SNAGA**

FM 25-4

**KAKO PROVODITI
VJEŽBE
U OBUCI**

(PRIJEVOD)

- 1999 -

NASLOV IZVORNIKA: How to Conduct Training Exercises

IZDAVAČ: Headquarters, Department of the Army, Washington D.C.,
10. rujna 1984. godine

PREVODITELJI:

- brigadir Dragutin Repinc (sadržaj, proslov, 1. i 2. poglavlje)
- pukovnik Ivan Ivković (3. poglavlje)
- Katarina Martinović (dodatak A, B, C i D)
- natporučnik Ivica Čolić (dodatak E, F, G i rječnik)

KOREKTOR I RECENZENT: brigadir Dragutin Repinc

KAKO PROVODITI VJEŽBE U OBUCI

Sadržaj

		Stranica
Proslov	.....	ii
Poglavlje		
1	Upravljanje obukom i vježbe u obuci.....	1
2	Planiranje vježbe.....	7
3	Provedba vježbi u obuci.....	35
Privitak		
A	Primjer scenarija vježbe.....	84
B	Borbena potpora i logistička potpora u vježbama.....	92
C	Suprotna strana.....	107
D	Nadzor vježbe.....	112
E	Nadziratelji, suci i ocjenjivači.....	131
F	Tablice za prosudbu i izračunavanje.....	145
G	Aktivnosti nakon vježbe.....	174
Rječnik	.....	184
Literatura	.....	194

Proslov

Američka kopnena vojska mora biti spremna boriti se i postići pobjedu u borbenim operacijama bilo gdje u svijetu. Nadalje, kopnena vojska mora biti pripravna provoditi borbene operacije u potpori nacionalnih političkih ciljeva taktičkom uporabom i logističkom potporom na bilo kojoj razini intenziteta unutar spektra sukoba. Ona mora biti spremna za ratovanje u pustinjama, arktičkim područjima, džunglama, planinama, kao i u naseljenim područjima. Mora biti spremna poraziti moderne i dobro opremljene vojske, kao i male, lako opremljene neregularne snage. Vježbe u obuci pomažu postići visok stupanj spremnosti potreban za poražavanje neprijatelja.

Vježbe u obuci pružaju izvanredno okruženje za istodobnu provedbu višerazinskih odgovornosti u ocjenjivanju i održavanju vještina vojnika, vođa, stožera i postrojbi. Vježbe simuliraju borbene uvjete za obuku vođa, stožera i postrojbi u njihovim ratnim zadaćama. One vježbaju vođe za jedinstvene uvjete u kojima će se provesti neka zadaća, te kako primijeniti najbolju taktiku u odnosu na zadaću postrojbe, neprijatelja, zemljište, vrijeme i raspoložive snage. Neke vježbe trebaju minimalnu potporu postrojbi u realnom vježbanju zapovjednika i stožera za provedbu ratne zadaće. Druge vježbe kombiniraju cijele postrojbe, uključujući i one iz drugih grana i država kako bi se vježbale kritične vještine tmskog rada i usklađivanja djelovanja.

Ovaj priručnik daje zapovjednicima, stožerima i planerima vježbi doktrinarni napatuk i primjere za planiranje, provedbu i nadzor vježbi u obuci.

FM 25-4, koji je jedan u nizu priručnika iz serije 25, pokriva provedbu vježbi u obuci. Počevši s temeljnom teorijom o obuci, ovaj priručnik raspravlja kako odrediti potrebe za obuku te kako planirati i provoditi odgovarajuće vježbe. On završava s primjerima scenarija za vježbe.

Priručnik je napisan za zapovjednike, stožere i planere vježbi prvenstveno razine bojne i više. On se jednako primjenjuje i za djelatnu i za pričuvnu sastavnicu. Zamisli koje su u njemu opisane mogu se, međutim, primijeniti na svim razinama. On se jednako primjenjuje u borbenim postrojbama, postrojbama za borbenu potporu i postrojbama za osiguranje bojnih djelovanja.

Ako nije drugačije navedeno, muški rod se odnosi i na ženski rod i obrnuto.

1. POGLAVLJE

Upravljanje obukom i vježbe u obuci

SADRŽAJ	
UPRAVLJANJE OBUKOM.....	1
Planiranje.....	2
Izvori.....	2
Obuka.....	2
Ocjenjivanja.....	2
VJEŽBE U OBUCI.....	3
Svrhe.....	3
Faze.....	6

UPRAVLJANJE OBUKOM

Zapovjednici su odgovorni za cjelokupnu obuku u svojoj postrojbi. Oni ocjenjuju učinkovitost vojnika i postrojbe. Utvrđuju ciljeve obuke i daju potrebne smjernice za obuku. Osiguravaju da je obuka podržana s potrebnim resursima, te da je pravilno planirana i provedena. Na kraju provode i ocjenjuju obuku i dobivaju potrebna izvješća o obuci.

Upravljanje obukom je neprekidan proces kojim se zapovjednici služe u razvoju programa obuke postrojbe. Cilj upravljanja obukom je postići najbolju kombinaciju resursa, smjernica i vremena za ostvarenje specifičnih potreba i zahtjeva obuke. Funkcije upravljanja obukom prikazane na slici 1., jednako se koriste u vježbama u obuci i u svojoj drugoj obuci koja se provodi u postrojbi. Sve funkcije upravljanja u procesu provode se istodobno. Upravljanje obukom i njegove primjene detaljno su objašnjene u FM 25-2.

Planiranje obuke traži ulazne podatke iz više izvora. Zapovjednici i njihovi planeri moraju znati zadaće postrojbe, njezine ciljeve i smjernice primljene od višeg zapovjedništva. Oni ocjenjuju učinkovitost postrojbe i vojnika te primaju povratna izvješća s trenutnih obučnih aktivnosti postrojbe. Zapovjednici dodaju svoje znanje i iskustvo temeljnim informacijama i razvijaju programe obuke koji se odnose na specifične potrebe obuke postrojbe i vojnika.

IZVORI

Planovi obuke određuju događaje u obuci ili aktivnosti koje traže izvore i potporu. Za primjenu tih planova treba:

- odrediti,
- programirati,
- uskladiti, i
- osigurati (nabaviti) izvore, te
- osigurati potrebnu potporu provedbe obuke.

Događaji i aktivnosti obuke koji se određuju tijekom faze planiranja daju ulazne podatke za prosudbu potrebnih izvora za provedbu uspješne obuke. Povratna izvješća o tome koliko je dobro tekuća i prošla obuka bila podržana izvorima važan su ulazni podatak u pripremi prosudbi potrebnih izvora.

Tijekom dugoročnog planiranja zapovjednici i njihovi stožeri određuju i traže izvore za koje je dugo vrijeme nabave. Tijekom kratkoročnog planiranja oni utvrđuju i usklađuju izvore koji trebaju kraće vrijeme za nabavu. U bliskoročnom planskom razdoblju rade se završni dogovori i osiguravaju izvori za postrojbe.

OBUKA

Obuka može biti vrlo jednostavna kao kad vojnik izvodi neku jednostavnu radnju s oružjem. Ona može biti i vrlo složena kao što je vježba na zemljištu s uporabom sustava MILES i suprotne strane. Faza obuke traži povezanost s odgovarajućim izvorima na temelju dugoročnih, kratkoročnih i bliskoročnih planova. FM 25-3 daje smjernice i primjere provedbe obuke.

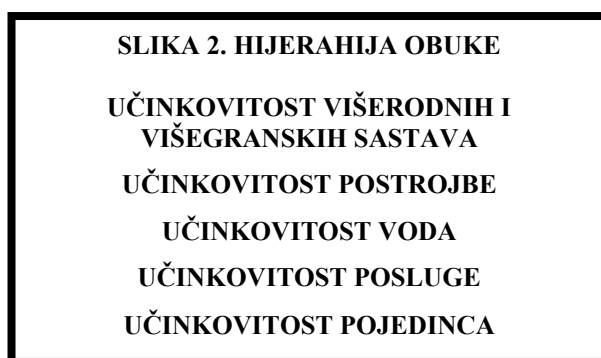
OCJENJIVANJA

Ocjenjivanje je neprekidan proces. Zapovjednici neprekidno ocjenjuju planiranje i aktivnosti oko izvora kako bi osigurali da će zadovoljiti potrebe postrojbe i biti sukladne s napatkom višeg zapovjedništva. Viša zapovjedništva ocjenjuje svoja vlastita planiranja i aktivnosti oko izvora, kao i aktivnosti podređenih postrojbi kako bi bila sigurna da se one međusobno podupiru i usredotočuju na zadaću postrojbe. Zapovjednici na svim razinama ocjenjuju kako vođe i vojnici rade. Na temelju svojih ocjena zapovjednici daju povratna izvješća lancu zapovijedanja, obučavateljima i onima koji se obučavaju.

VJEŽBE U OBUCI

Obuka u postrojbama razvija i održava one pojedinačne i skupne vještine koje vojnicima i postrojbama (uključujući desetine, posluge i sekcije) trebaju za provedbu njihovih zadaća. Da bi pomogli vojnicima i vođama u održavanju vještina, zapovjednici razvijaju programe obuke koji sadrže najbolju kombinaciju pojedinačne i skupne obuke te obuke vođa.

Obuka u postrojbama slijedi hijerarhiju prikazanu na slici 2., o kojoj se detaljno govori u FM 25-1 i FM 25-2. FM 25-3 pomaže zapovjednicima u provedbi obuke na razini satnije i niže. Skupna obuka uključuje četiri gornje hijerarhijske razine. Vježbe u obuci opisane u ovom priručniku jednako se primjenjuju na tim razinama ali se koncentriraju na učinkovitost postrojbe i učinkovitost višerodnih i višegranskih sastava.

SVRHE

Raznolikost organizacija, opreme i okruženja prirodnih zračno-kopnenim bitkama predstavljaju glavni izazov za zapovjednike. Oni moraju obučavati vojnike i vođe koji mogu uspješno integrirati oružne sustave s kojima raspolaže postrojba i doktrinu za poražavanje neprijatelja koji bi mogao biti brojno nadmoćan. Vježbe u obuci djelotvoran su način izgradnje timske rada potrebnog za zadovoljavanje tog izazova. Sve vježbe u obuci:

- održavaju i poboljšavaju pojedinačne i skupne vještine,
- razvijaju i održavaju vještine zapovijedanja i nadzora zapovjednika i njihovih stožera,
- podržavaju višerazinsku obuku.

Pojedinačne i skupne vještine

Vježbe u obuci kombiniraju pojedinačne vještine, vještine vođa, uvježbavanja (drilove) i učinkovitost u uporabi oružnih sustava. One poboljšavaju i održavaju učinkovitost u pojedinačnim i skupnim vještinama u postrojbama. Pored toga, vježbama se provodi obuka u skupnim zadaćama koje se nalaze u Programima obuke i ocjenjivanja kopnene vojske (*Army Training and Evaluation Programs – ARTEPs*) i integriraju se svi

elementi višerodnog tima. Zadaće iz Programa obuke i ocjenjivanja kopnene vojske se po potrebi prilagođavaju kako bi mogle zadovoljiti uvjete zadaće, neprijatelja, zemljišta, vremena i vlastitih snaga.

Vještine zapovijedanja i nadzora

Obuka u zapovijedanju i nadzoru održava učinkovitost vještina vođenja vođa, stožera i vojnika. Ona poboljšava opće vještine kao i one vještine specifične za određenu dužnost. Njom se obučava svaki postroj za odgovor na potrebe viših, nižih, susjednih i pridodanih borbenih postrojbi, postrojbi za borbenu potporu i postrojbi za osiguranje bojnih djelovanja. Odgovor na potrebe podređenih postrojbi posebice je važan. Neiskusni zapovjednici i stožeri u svom se radu teže usmjeriti na odgovor na zahtjeve nadređenih, a previđaju potrebe podređenih postrojbi. Jedna od temeljnih svrha vježbi je učiti vođe da se usmjere na potrebe podređenih postrojbi slijedeći redoslijed pravodobnih koraka vođenja koji postrojbama omogućuju pravilnu provedbu zadaće.

Doktrinarni i drugi materijali za potporu obuke u zapovijedanju i nadzoru uključuju scenarije, simulacijske modele, preporučene liste zadaća i drugo. Postrojba može prilagoditi te materijale za zadovoljavanje njihovih specifičnih potreba u odnosu na zadaću, neprijatelja, zemljište, raspoložive snage i vrijeme. Određeni nastavni materijali (paketi) za obuku u zapovijedanju i nadzoru koje pripremaju granske i rodovske škole podržavaju obuku vojnopopisnih djelatnosti, kao i obuku održavanja vještina. Ti su paketi namijenjeni svim razinama zapovijedanja, uključujući borbenu potporu i logističku potporu.

Da bi pobijedili u zračno-kopnenim bitkama svi dijelovi združenih rodovskih i granskih sastava moraju biti integrirani i uspješno funkcionirati na bojištu. Zapovjednici moraju biti stručni u svojim zadaćama zapovijedanja i nadzora. Borbeni stožeri moraju biti učinkoviti u provedbi stožernog planiranja za postizanje pune integracije međusobno podržavajućih rodova i grana. Obuka koja poboljšava i jača te vještine treba imati težište na razini bojne i višim razinama. Tri kategorije obuke u zapovijedanju i nadzoru su obuka borbenog stožera, obuka preživljavanja i obuka združenih rodova i grana.

Obuka borbenog stožera. Obuka borbenog stožera omogućuje zapovjednicima i njihovim stožerima da se bore u zračno-kopnenim bitkama na različitim zapovjednim mjestima u realnim borbenim uvjetima kao dobro usklađeni timovi. Ta je obuka važna za zapovijedanje i nadzor nad postrojbama. Ona razvija učinkovitost pojedinih članova stožera i stapa ih u obučene timove koji mogu uspješno upravljati i usklađivati sve sustave u potpori zadaće postrojbe. Takva obuka traži od članova stožera da detaljno poznaju taktičke standardne operativne postupke. Ti se postupci moraju obnavljati da bi zadovoljili promjene u djelovanju postrojbe. Obuka borbenog stožera snažno se oslanja na simulacije jer su one često jedini način prikazivanja mnogih simulacija i zadaća u zračno-kopnenim bitkama čime se omogućuje zapovjedniku da obučava svoj stožer.

Obuka preživljavanja. Obuka preživljavanja osigurava učinkovitost tijekom intenzivne i neprekidne borbe. Ona osigurava uspješno djelovanje pojedinačnih vojnika i timova u raznolikim situacijama. Uključuje one rutinske zadaće koje postrojbe moraju dobro provoditi da bi osigurale svoje preživljavanje. Primjeri uključuju:

- djelovanje u nuklearnom, kemijskom ili biološkom okruženju,
- djelovanje u okruženju u kojem neprijatelj vodi elektroničko ratovanje,
- djelovanje u uvjetima korištenja raznolikih konfiguracija zapovjednih mjesta,
- postupci u nasljeđivanju (prijenosu) odgovornosti za zapovijedanje,
- djelovanje u uvjetima smanjene vidljivosti,
- aktiviranje alternativnih metoda komuniciranja i veze,
- aktiviranje alternativnih zapovjednih mjesta,
- prijenos zapovijedanja između zapovjednih mjesta (s taktičkog na temeljno zapovjedno mjesto),
- pasivnu protuzračnu obranu, i
- lokalnu sigurnost, uključujući poziv za neizravnom vatrom i bliskom zračnom potporom.

Većina zadaća preživljavanja detaljno je objašnjena u standardnim operativnim postupcima i standard su za cijelu postrojbu. Time se one mogu vježbati prije samih planiranih vježbi. Međutim, često nema prave zamjene za sveobuhvatne vježbe u kojima se koristi sva oprema i svo osoblje u simuliranom borbenom okruženju za prosudbu učinkovitosti postrojbe u preživljavanju u okruženju u kojem se istodobno rabe svi sustavi sa svojim punim mogućnostima.

Obuka združenih rodova i grana. Učinkovitost u obuci združenih rodova i grana traži se za postrojbe, stožere i zapovjednike kako bi se mogli boriti i pobijediti u zračnokopnenim bitkama. Primjeri sustava koje treba integrirati u obuku su:

- vatrena potpora,
- obavještajno djelovanje,
- elektroničko ratovanje,
- upravljanje zračnim prostorom,
- protuzračno topništvo,
- manevar na kopnu,
- protuoklopna borba,
- borbena potpora, i
- logistička potpora.

Jedna razina zapovijedanja prvo stiče učinkovitost kroz obuku borbenog stožera i obuku preživljavanja. Borbene simulacije važno su sredstvo koje je trenutno dostupno zapovjednicima i stožerima u vježbanju integracije višerodnih sastava. Kad se jednom postigne tehnička učinkovitost borbenog stožera, ona bi se trebala integrirati s postrojbama koje pružaju potporu, koje se podupiru i sa susjednim postrojbama u sveobuhvatnim vježbama protiv određenog niza ciljeva ili protiv suprotne strane koja

realno predstavlja neprijatelja. Premda se bojište ne može u potpunosti preslikati, ono treba biti precizno predstavljeno, uključujući elektroničko ratovanje, djelovanje senzora i otkrivanje i praćenje ciljeva. Pomagala za obuku, kao što su odašiljači, prijammnici, ometači i vozila suprotne strane koji predstavljaju neprijateljske postroje omogućuju zapovjedniku da obučava svoju postrojbu u djelovanju u borbenim uvjetima.

FAZE

Vježbe se sastoje od tri faze: faza prije vježbe, provedbena faza i faza poslije vježbe. Faza prije vježbe pokriva planiranje i pripravu. Ona završava početkom provedbene faze. Provedbena faza počinje početkom vježbe i zaključuje se svršetkom vježbe. Tijekom provedbene faze igrajuće postrojbe sudjeluju u vježbi koja se nadzire i ocjenjuje prema planu razvijenom prije vježbe. Faza nakon vježbe počinje sa svršetkom vježbe i pokriva preglede, raščlambe i izvješća. Svi bi se događaji u obuci i vježbe trebali završiti raščlambom. Raščlambama zapovjednici utvrđuju postizanje ciljeva vježbe na temelju ulaznih podataka stožera, nadziratelja, ocjenjivača, sudaca i, po potrebi, suprotne strane. Sudionici bi trebali biti poticani na raspravu o tome što se dogodilo i zašto. Oni bi trebali predlagati rješenja i davati prijedloge i preporuke. Prikupljanjem informacija i analiziranjem važnih naučenih pouka, sudionici mogu dati vrijedan doprinos ocjenjivanju obuke i ispravljanju nedostataka. Te naučene pouke postaju važni elementi informacija za zapovjednike i obučavatelje u procesu upravljanja predstojećom obukom. Raščlambe se moraju provoditi periodično tijekom vježbe kako bi se ostvarila maksimalna vrijednost i doprinos trenutne i buduće obuke.

Raščlambe se trebaju koristiti na svim razinama, te se trebaju provoditi onoliko često koliko je potrebno da bi bili sigurni da sudionici uče iz provedene obuke. Na primjer, ako je vježba podijeljena na faze dovođenja snaga, napadaja i obrane, raščlambe se trebaju provesti nakon svake faze. Ako se tijekom jedne faze provode važni događaji, kao što su kretanje postrojbi na početne položaje i prijelaz rijeke, raščlambe bi se trebale održati i nakon svakog važnog događaja. Pravitak G sadrži dodatne informacije o raščlambama.

Što je brže moguće nakon svršetka vježbe, a prije odlaska iz područja u kojem se provela vježba, nadziratelji, suci i ocjenjivači provode izlazno izvješćivanje za one sudionike s kojima su bili usko povezani tijekom provedbene faze vježbe. Isto tako, što je prije moguće, zapovjednik (voditelj) vježbe priprema službeno izvješće za zapovjednika postrojbe. To se izvješće, koje se šalje kroz lanac zapovijedanja, temelji na ulaznim podacima nadziratelja, sudaca i ocjenjivača. Izvješća i raščlambe koje im prethode daju sažetak vježbe. Zapovjednici ih koriste za praćenje i ocjenjivanje stožera, vođa i vojnika, te za planiranje buduće obuke. Najbolja uporaba tih ocjena je primjena naučenih pouka u obuci u bliskoročnom razdoblju (dva do šest tjedana), što je mnogo bolje nego staviti ih u određeni dosje koji će se pregledati prije provedbe sljedeće glavne vježbe.

2. POGLAVLJE

Planiranje vježbe

SADRŽAJ	
RAŠČLAMBA.....	7
ODABIR.....	8
RAZMATRANJA.....	10
Elastičnost.....	10
Izvori.....	10
Sudionici.....	11
Borbene simulacije.....	11
Situacijske vježbe.....	13
PLANOVI PRIJE VJEŽBE.....	13
Priprema smjernice za vježbu.....	14
Dodjela odgovornosti.....	14
Planski putokazi (tipična vremena).....	16
Provedba istraživanja.....	17
Priprema rasporeda izradbe planova potpore.....	17
Priprema nacрта plana.....	18
Provedba izviđanja.....	19
Dovršenje planova potpore vježbe.....	20
Priprema scenarija.....	29
Priprema operativnog plana.....	32
Izdavanje upute.....	32
Priprema izvanrednog plana.....	33
Priprema zemljišta.....	33
Provedba probe.....	34

RAŠČLAMBA

Tijekom faze planiranja u upravljanju obukom, zapovjednici na svakoj razini određuju potrebu za provedbom vježbi i određuju vrste vježbi koje će koristiti. Određivanje potrebe za vježbom temelji se na:

- raščlambi koju provodi više zapovjedništvo o učinkovitosti podređene postrojbe,
- zadaćama, ciljevima i naputcima koje daje više zapovjedništvo, i
- zapovjednikovim ocjenama učinkovitosti postrojbe i vojnika.

Više se zapovjedništvo koristi koracima planiranja vježbe objašnjenim u ovom poglavlju kada zapovijedi podređenim postrojbama da sudjeluju u vježbi. Podređene postrojbe primjenjuju planske korake na temelju informacija i zapovijedi primljenih od nadređenog zapovjedništva. Kada zapovjednici zapovijede provedbu vježbi unutar svoje postrojbe, oni moraju osigurati da vježbe zadovoljavaju potrebe i ciljeve obuke postrojbe.

Zapovjednici prvo moraju raščlaniti učinkovitost obuke vojnika, vođa i postrojbe. Tada odabiru određenu vrstu vježbe. Raščlambom obuke moraju se prvo uspostaviti potrebe obuke i prioriteta programa obuke postrojbe. Ta raščlamba određuje i ciljeve obuke, koji se temelje na pojedinačnim i skupnim vještinama koje trebaju početnu obuku ili obuku održavanja vještina. Radeći tako, raščlambom se moraju razmotriti tri kategorije obuke u zapovijedanju i nadzoru:

- obuka borbenog stožera,
- obuka preživljavanja, i
- obuka združenih rodova i grana.

Jedna ili više od tih kategorija mora biti uključena u ciljeve obuke postrojbe i integrirana u vježbu. Ciljevi vježbe trebaju biti specifični, relevantni, realistični, dostižni i mjerljivi. Oni trebaju biti organizirani u funkcionalna područja za naglašavanje aktivnosti koje trebaju poboljšanja. Pravilno određeni i izrečeni ciljevi daju sudionicima (igračima), nadzireateljima, sucima i ocjenjivačima solidan temelj za provedbu njihovih ocjenjivanja i raščlambi. Kada se odrede ciljevi vježbe može se odabrati vrsta vježbe.

Vježba se nikada ne smije provoditi radi vježbe. Ona mora uvijek pomoći postizanju ciljeva obuke koji su povezani sa zadaćom postrojbe.

ODABIR

Kada se jednom provede početna raščlamba, zapovjednici određuju vrstu vježbi koje će provoditi. Uspoređujući ciljeve s vrstom obuke koju svaka vježba pruža, oni određuju odgovarajuću vrstu koja će, unutar ograničenja raspoloživih resursa, najbolje ostvariti postavljene ciljeve. Tablica 1 pokazuje vježbe koje najbolje odgovaraju kategorijama obuke u zapovijedanju i nadzoru za svaku razinu zapovijedanja.

Vježbe na zemljovidu koriste se za učenje stožernoga planiranja i usklađivanja, kao i za pripremu prosudbi i operativnih zapovijedi. Ne provode se ispod razine bojne. Zapovjednici se koriste taktičkim vježbama bez postrojbi za učenje podređenih u učinkovitom korištenju zemljišta. Taktičke vježbe bez postrojbi uključuju određene taktičke probleme, te uporabu postrojbi i oružnih sustava. Vježbe na zapovjednom mjestu dobre su za obuku članova stožera, zapovjednih mjesta i komunikacijskih sustava na razinama iznad satnije. Vježbe na zemljištu daju realističnu obuku preživljavanja i višerodnu obuku za ukupne snage. Obuka borbenog stožera u održavanju vještina provodi se tijekom vježbe na zemljištu. Međutim, kako bi spriječili odgode i neučinkovitu uporabu vremena do koje normalno dolazi tijekom početne obuke stožera, ova se vježba ne bi smjela odabrati samo poradi obuke održavanja vještina zapovijedanja i nadzora. Vještine borbenog stožera trebaju se oštriti kroz vježbe na zapovjednom mjestu, taktičke vježbe bez postrojbi i vježbe na zemljovidu prije nego što se provede vježba na zemljištu.

TABLICA 1. MATRICA ODABIRA VJEŽBE

	VOD SATNIJA	BOJN A	BRIGADA	DIVIZIJ A	KORPUS	VIŠE OD KORPUS A
VJEŽBA NA ZEMLJOVIDU		A,C	A,C	A,C	A,C	A,C
TAKTIČKA VJEŽBA BEZ POSTROJBI	C	C	C	C	C	
VJEŽBA NA ZAPOVJEDNOM MJESTU		A,B,C	A,B,C	A,B,C	A,B,C	A,B,C
VJEŽBA NA ZEMLJIŠTU	B,C	B,C	B,C			
VJEŽBA S BOJNIM GAĐANJEM	B,C	B,C				
VJEŽBA USKLAĐIVANJA VATRE	A,B,C	A,B,C				
VJEŽBA ZAPOVJEDNIŠTVA NA ZEMLJIŠTU	B,C	B,C	B,C	A,B,C		A,B,C
KAZALO: A – OBUKA BORBENIH STOŽERA B – OBUKA PREŽIVLJAVANJA C – OBUKA SUSTAVA						

Tablica 2. pomaže u odabiru odgovarajuće vježbe. Ona pokazuje vježbe u obuci i neke od sustava i ciljeva koji se mogu učiti vježbom. Znak “X” pokazuje vježbu koja najviše pridonosi realističnoj obuci i uporabi sustava ili u ostvarenju naznačenih ciljeva. Na primjer, cilj obuke “Postupci stožera” pokazan je za vježbu na zemljovidu, vježbu na zapovjednom mjestu, vježbu zapovjedništva na zemljištu i vježbu na zemljištu jer su to vježbe koje pružaju najdjelotvornije načine za vježbanje postizanja tog cilja.

TABLICA 2. UČINKOVITOST VJEŽBE

VJEŽBA	Vježba na zemljo-vidu	Taktička vježba bez postrojbi	Vježba na ZpM	Vježba zapovjedništva na zemljištu	Vježba usklađivanja vatre	Vježba s bojnim gađanjem	Vježba na zemljištu
SUSTAVI - CILJEVI							
Korištenje zemljišta		X		X		X	X
Stvarni manevar postrojbi				X	X	X	X
Stožerni postupci	X		X	X			X
Raspored i uporaba oružja		X		X	X	X	X
Planiranje i usklađivanje vatrene potpore			X	X	X	X	X
Borbena potpora				X		X	X
ABKO			X	X			X
Integracija sustava	X		X	X	X		X
Preživljavanje			X	X			X
Izvanredne operacije/djelovanja	X		X				
Uspostavljanje veze			X	X			X
Obavještajni poslovi/elektroničko ratovanje			X	X			X
Nadzor i raspodjela neizravne i izravne vatre				X	X	X	X
Protuzračna obrana	X		X	X			X
Upravljanje zračnim prostorom			X	X	X		X
Senzori – elektronička sredstva za otkrivanje i praćenje ciljeva	X		X	X			X
Pokretljivost/ protuporetljivost/ preživljavanje	X	X	X	X			X

RAZMATRANJA

ELASTIČNOST

Faza planiranja mora prepoznati vrijednost elastičnosti i potrebu za detaljnim planiranjem. Planeri moraju planirati alternativne vrste vježbi u slučaju da vrijeme ili drugi čimbenici onemogućavaju izvorno planiranu i u raspored unijetu vježbu. Na primjer, ako brigada treba provesti vježbu na zemljištu ali su smanjena novčana sredstva ili postoji mogućnost velike štete na zemljištu zbog manevra postrojbi, tada se kod planiranja vježbe na zemljištu moraju pripremiti i dodatni planovi za vježbu zapovjedništva na zemljištu ili za vježbu na zapovjednom mjestu.

Vježbe moraju biti elastične. One moraju dozvoljavati podređenim zapovjednicima slobodu inovacije unutar okvira nove ili postojeće doktrine, taktike, tehnika i operativnih postupaka. One ne smiju slijediti kruta vremenska određenja koja otežavaju obuku i učenje. Umjesto toga, oni moraju napraviti rasporede koji daju dovoljno vremena za ispravljanje pogreški i osiguranje učenja i provedbu raščlambi na svim razinama.

IZVORI

Jednom kada zapovjedništvo odluči provesti vježbu, moraju se utvrditi potrebni izvori i počinju postupci za njihovu nabavu. Opći koraci dani u nastavku moraju se provesti prije početka detaljnoga rada. Oni pokazuju može li vježba zadovoljiti ciljeve obuke. Ako se bilo koje područje pokaže neodgovarajućim, zapovjednik mora odlučiti hoće li nastaviti ili će razmotriti alternativnu aktivnost obuke.

Objekti i zemljište

Planeri moraju razmotriti okruženje u kojemu se provodi vježba i utjecaj vremena. Ako će neogovarajuće zemljište i objekti ozbiljno umanjiti učinke obuke, planeri će možda morati promijeniti vrstu vježbe. Na primjer, ako je odabrana vježba na zemljištu, ali raspoloživa područja za obuku nisu dovoljno velika da bi se taktika postrojbe mogla realistično proigrati, planeri mogu:

- smanjiti broj postrojbi u vježbi,
- koristiti se vježbom na zemljovidu ili vježbom na zapovjednom mjestu umjesto vježbe na zemljištu, i
- provesti vježbu na nižoj razini od brigade.

Strelišta obično ograničavaju vježbe s bojnim gađanjem na razinu satnije. Izuzetak je Nacionalno središte za obuku u Fort Irwinu, California, gdje raspoloživi resursi i udaljenosti omogućuju provedbu vježbe s bojnim gađanjem na razini namjenski organiziranih snaga bojne. Ograničenja strelišta ograničavaju i vježbe nadzora vatre na male postrojbe. Obuka borbenog stožera tijekom vježbi nadzora vatre općenito je ograničena na:

- usklađivanje vatrene potpore,
- nadzor vatre, i
- pripremu i izdavanje planova i zapovijedi.

Kada se za vježbu koristi zemljište u privatnom vlasništvu, planeri moraju razmatrati i potrebu nadzora šteta nastalih manevrom postrojbi.

Potpورا

Vježbe u obuci traže potporu. Neke vježbe troše velike količine dodijeljenih izvora, kao što su gorivo, rezervni dijelovi, sati letenja i vrijeme. Planeri moraju osigurati da se vježbe mogu provesti unutar razina dodijeljenih izvora i da primljena obuka opravdava potrošene izvore.

Zapovjednici i stožeri osiguravaju dostatnost vanjske i unutarnje potpore. Na primjer, sredstva veze i prijevozna sredstva za sudionike, nadziratelje, suce i ocjenjivače moraju biti odgovarajuća. Igrajuće postrojbe, uključujući zapovjedništva, trebaju rabiti samo ustrojbeno prijevozna sredstva, sredstva veze i opremu. Radeći tako one se uče kako uborabiti ukupne potencijale svoje postrojbe. One se ne bi trebale oslanjati na vanjsku pomoć u zamjeni neispravnih sustava ili u popuni stožera prema ustroju. Oprema za nadziratelje, suce i ocjenjivače ne smije dolaziti iz igrajućih postrojbi.

Vrijeme

Dodijeljeno vrijeme za svaku vježbu mora dopuštati vježbanje provedbe odgovarajućih koraka vođenja postrojbi, kao i razvoj taktičkih situacija koje vode prema logičnoj i razumnoj taktičkoj uporabi igrajućih postrojbi. Vrijeme se treba dodijeliti i za provedbu potpune logističke potpore taktičkih djelovanja, kao i za odgovarajuću raščlambu nakon vježbe.

SUDIONICI

Planeri moraju razmotriti jesu li postrojbe ili skupine koje će se obučavati odgovarajuće veličine za izvlačenje najveće koristi iz odabrane vrste vježbe. Na primjer, vojnici tenkovske satnije koji imaju po dva člana posade po tenku mogu očekivati vrlo mala postignuća u vježbi s bojnim gađanjem. Nedostatak osoblja može natjerati zapovjednika da umjesto vježbe na zemljištu provede vježbu zapovjedništva na zemljištu.

BORBENE SIMULACIJE

Borbene simulacije, i ručno i računarski vođene i potpomognute, pružaju učinkovitu obuku u mnogim vještinama borbenog stožera. Bobbene simulacije mogu se koristiti s praktički svakim scenarijem. One su spremne za prilagodbu specifičnim lokalnim uvjetima i zadaćama postrojbe.

Simulacije neće ispraviti sve probleme obuke zapovijedanja i nadzora, niti će nadomjestiti obuku na zemljištu. Ako se pravilno koriste, one mogu dati spremno prihvatljiva sredstva za vježbanje istaknutih elemenata sustava zapovijedanja i nadzora.

Borbene simulacije imaju sljedeće značajke:

- relativno su jeftine,
- ne traže velika područja za obuku,
- štede vrijeme obuke,
- smanjuju zahtjeve prije i poslije vježbe,
- elastične su i lako se oblikuju za jedinstvene potrebe obuke, i
- mogu prikazati situacije (uporaba nuklearnog i kemijskog oružja, taktička zračna potpora) koje se ne mogu prikazati u drugim okruženjima obuke zbog troškova ili sigurnosti.

TABLICA 3. BORBENE SIMULACIJE		
RAZINA	RUČNE SIMULACIJE	RAČUNALNE SIMULACIJE
KORPUS	Ratni orao (War Eagle) Prva bitka (First Battle)	CBS (Corps Battle Simulation) TACSIM (Tactical Simulation)
DIVIZIJA	Prva bitka	CBS CAMMS II (Computer-Assisted Map Maneuver Simulation)
BRIGADA	Pegaz (Pegasus) Prva bitka	CAMMS CAMMS II BBS (Brigade Battalion Simulation)
BOJNA	Pegaz Prva bitka Transwar I/II/III	JANUS CATTS (Computer-Assisted Tactical Targeting Simulation) CAMMS CAMMS II ARTBASS (Army Training Battle Simulation System) ATLAS I/II (A Tactical Logistical and Air Simulation) MEDMOD (Medical Module)

Borbene simulacije potiču provedbu višerazinske obuke. Više i niže razine mogu istodobno vježbati s minimalnom potrošnjom vrijednih izvora obuke. Simulacije mogu prikazati združene operacije koje uključuju zrakoplovstvo, mornaricu i marince, kao i kombinirane snage drugih država. Borbene simulacije mogu prikazati i raznolike kombinacije sredstava ili operacije u otežanim uvjetima, omogućujući zapovjednicima i stožerima vježbanje postupaka uporabe dopunskih sredstava i žičnih, hopping i satelitskih sustava.

Borbene simulacije daju realne znakove (odnosi se na znakove koji upućuju na to da se nešto dogodilo, ili će se dogoditi, kao što je snažna topnička vatra, pojačano zračno

i kopneno izviđanje i sl.) i povratne informacije zapovjedništvu, kao rezultat odluka koje su donijele više, niže i susjedne postrojbe. Svaka zapovjedna skupina provodi i prilagođuje svoje planove na temelju situacije. Simulacije tjeraju zapovjedne skupine da prilagođavaju planove, organizacije, sredstva i vatrenu moć kako bi se nosili s promjenjivim uvjetima na bojištu. One mogu natjerati na prilagođavanje izgleda zapovjednog mjesta i postupaka koji se na njemu provode za bolje suočavanje s nepredviđenim situacijama.

Borbene simulacije mogu stvoriti jedinstvene kombinacije postrojbi, opreme, zadaća i operativnih situacija. One to čine dok realistično prikazuju elemente zadaće, neprijatelja, zemljišta, raspoloživih snaga i vremena određene postrojbe.

Taktičke simulacije, kao što je MILES dodaju veliku količinu realnosti u vježbe na zemljištu. One to rade tako što suočavaju vođe i vojnike s realnim simulacijama oružnih sustava za izravnu vatru u okruženju obuke. Samo postrojbe koje imaju iskazane visoke razine učinkovitosti tijekom borbenih drilova/uvježbavanja i situacijskih vježbi mogu se koristiti MILES-om za obuku. Kako uporaba MILES-a pruža najrealističniju obuku izvan rata, njemu treba prići s detaljnim planiranjem koje jasno određuje ciljeve obuke.

SITUACIJSKE VJEŽBE

Uporaba situacijskih vježbi treba biti razmotrena tijekom razvoja vježbe. One uče "najbolji" ili poželjan način provedbe zadaće i daju standardni način na koji bi se trebala provesti ta zadaća. Njih razvijaju granske i rodovske škole da bi učile polaznike kako na doktrinarno poželjan način provesti određenu zadaću. Situacijske vježbe mogu olakšati obuku primjenom standardiziranih taktičkih poredaka, razvoja i uporabe postrojbi. Stoga ih, kada je to god primjereno, treba razmatrati u planiranju i pripremi vježbe.

PLANOVI PRIJE VJEŽBE

Razdoblje prije vježbe obično je najdulja od tri faze vježbe. Za velike vježbe ta faza može biti dulja od godine dana. U fazi prije vježbe razvijaju se svi planove potpore koji vode provedbu vježbe i fazu nakon vježbe.

Planiranje počinje čim se donese odluka o provedbi vježbe. Za pripremu vježbe koriste se planski koraci navedeni u nastavku. U nekim posebnim vježbama može se izostaviti neki od koraka. Ti se koraci općenito provode jedan nakon drugoga, ali se neki mogu provoditi istodobno.

- Pripremiti smjernicu za vježbu.
- Dodijeliti odgovornost za planiranje.
- Planirati putokaze (tipična vremena).
- Provesti istraživanje.
- Pripremiti raspored izradbe planova potpore.
- Pripremiti nacrt plana.

- Provesti izviđanje.
- Dovršiti planove potpore vježbe.
- Pripremiti scenarij vježbe.
- Pripremiti i izdati operativnu zapovijed.
- Objaviti uputu za vježbu.
- Pripremiti zemljište.
- Provesti probu.

Ciljevi obuke i razina na kojoj se provodi vježba određuju koliko će biti složeni pojedini koraci. Na primjer, na razini bojne možda će trebati malo ili uopće neće biti potrebe za detaljnim istraživanjem ili pripremom pisanog dokumenta koji se odnosi na raspored izradbe planova potpore. Većina planiranja na razini bojne može se provesti tijekom sastanaka o obuci. Međutim, na razini divizije istraživanje i pisani raspored su nužni. Oni mogu biti ključ uspjeha vježbe.

PRIPREMA SMJERNICE ZA VJEŽBU

Zapovjedništvo koje traži ili provodi vježbu izdaje smjernicu za vježbu. Njome počinje proces razvoja vježbe.

Prije pripreme smjernice za vježbu, planer vježbe pažljivo razmatra svrhu vježbe, izričite i podrazumijevajuće ciljeve koje je odredio zapovjednik i naputak od višeg zapovjedništva. Ciljevi su temelj za planiranje i izradbu smjernice za vježbu. Smjernica za vježbu će:

- imenovati rukovoditelja vježbe i osoblje koje će planirati vježbu,
- odrediti vrstu vježbe koja će se provesti i navesti ciljeve obuke,
- odrediti vremenski okvir za vježbu, mjesto provedbe i trajanje provedbene faze vježbe; mjesto, vrijeme i trajanje mora biti sukladno s vrstom odabrane vježbe, sudjelujućim postrojbama i s ciljevima obuke,
- propisati vrstu i broj sudjelujućih postrojbi,
- odrediti vrstu i količinu potrebne specijalne opreme, i
- dati dodatne informacije, kao što su financiranje, okruženje i bilo koje relevantne pretpostavke. Podatci o financiranju trebaju odrediti količinu odobrenih sredstava i financijska ograničenja. Informacije o okruženju trebaju opisati stratešku situaciju koja će se proigrati tijekom vježbe. Ona treba opisati predviđenu vrstu vježbe, kao što je opći ili ograničeni rat ili operacije unutarnje obrane. Ona treba uključiti i studije područja koje se odnose na mjesto provedbe vježbe.

DODJELA ODGOVORNOSTI

Planiranje i provedba velike vježbe traži istu pozornost za detalje kao i stvarna borbena operacija/djelovanje. Rukovoditelj vježbe i određeno osoblje odgovorni su za planiranje i provedbu vježbe tako da se postignu ciljevi obuke određeni u smjernici za vježbu. Vidi sliku 3 za sažetak dužnosti stožernih časnika u planiranju i usklađivanju vježbe. G3/S3 će normalno djelovati kao glavni koordinator između osoblja za planiranje i rukovoditelja vježbe.

SLIKA 3. DUŽNOSTI STOŽERNIH ČASNIKA U PLANIRANJU	
G3/S3	<p>Priprema popis sudjelujućih postrojbi u vježbi i postrojbi koje se nalaze u strukturi potpore.</p> <p>Priprema popis osoblja na organizaciju nadzora vježbe.</p> <p>NAPOMENA: Ako treba prikazati simulirane postrojbe, one se prikazuju u popisu postrojbi samo iz planskih razloga prikaza svih igrajućih postrojbi. Organizacija i osoblje za planiranje vježbe i osoblje za nadzor uključuju se u popis. Završni popis treba biti napravljen rano u procesu planiranja, a promjene bi se trebale izbjegavati</p>
G1/S1	<p>Utvrđuje potrebe za nadzirateljima na temelju podataka dobivenih od G3 i glavnog nadziratelja.</p> <p>Odgovoran je za personalni dio plana vježbe.</p> <p>Daje časniku G3 imena, činove i organizaciju personalne potpore za osoblje koje sudjeluje u provedbi vježbe.</p>
G2/S2	<p>Proučava smjernicu za vježbu, odgovarajuće priručnike i scenarij. U koordinaciji s G3 priprema niz situacija za suprotnu stranu koje će voditi događaje tijekom vježbe. G2 treba proučiti dodatak G ovog priručnika za planiranje scenarija za suprotnu stranu.</p> <p>Priprema informaciju koja se odnosi na neprijateljsku situaciju i plan za njezinu podjelu sudjelujućim postrojbama. Stvaranje obavještajne situacije prije vježbe omogućuje osoblju da se potpuno upozna s neprijateljskim borbenim rasporedom i pripremi obavještajne prosudbe potrebne za početnu fazu vježbe.</p> <p>Priprema plan obavještajnog djelovanja i obavještajni privitak uz operativnu zapovijed.</p>
G4/S4	<p>Proučava smjernicu za vježbu, odgovarajuće priručnike i scenarij; dogovara se s višim logističkim nadzirateljima i postrojbama koje će pružiti potporu vježbe.</p> <p>Planira logistički dio koji će proigravati postrojbe za osiguranje bojnih djelovanja.</p> <p>Planira stvarnu potporu vježbe, uključujući i plan šteta nastalih manevrom postrojbi koji priprema u koordinaciji s G5.</p> <p>Izrađuje administrativni i logistički plan i izviđa mjesta vježbe kako bi se uvjerio da se operativni plan može podržati unutar okvira raspoloživih logističkih izvora.</p>
G5/S5	<p>Proučava smjernicu za vježbu, odgovarajuće priručnike i scenarij; priprema plan civilno-vojnih operacija/djelovanja.</p> <p>Usklađeno radi s G3 kako bi osigurao da je plan civilno-vojnih operacija/djelovanja sukladan s operativnim planom vježbe.</p> <p>Usklađeno radi s G4 kako bi se osigurao odgovarajući administrativni i logistički plan,</p>

uključujući sredstva za isplatu šteta nastalih manevrom postrojbi.

Dogovara se s G1, G2 i G3 o potrebama nadzornoga osoblja za civilne poslove i psihološke operacije/djelovanja.

NAPOMENA: Ako se vježba provodi na privatnom zemljištu, G5/S5 prije vježbe provodi pozitivnu javnu kampanju, uključujući i sastanke s lokalnim vlastima i njihovo upoznavanje s vježbom. To normalno počinje tri do šest mjeseci prije vježbe. Objašnjava se svrha vježbe, razlog zbog koga se mora koristiti privatno zemljište i mjere i korake koje vojne vlasti poduzimaju za smanjenje šteta nastalih manevrom postrojbi.

PLANISKI PUTOKAZI (TIPIČNA VREMENA)

Razvijeni dovoljno rano u procesu, putokazi za planiranje osigurat će punu provedbu i pravodobni svršetak svih planskih napora. Tipični putokazi za brigadnu vježbu na zemljištu prikazani su u tablici 4. Planski putokazi za potporu velike divizijske vježbe mogli bi biti mnogo sveobuhvatniji i uključivati akcije kao što su uspostavljanje zatjeva za proračunskim sredstvima i dobivanje dozvola za manevarsko zemljište. Vježbe koje uključuju pričuvu isto traže dodatno vrijeme za planiranje i pripremu.

TABLICA 4. PUTOKAZI U PLANIRANJU VJEŽBE

DATUM	PUTOKAZ
V-13 do 14 mjeseci	Vježba stavljena u dugoročni planski kalendar.
V-120 dana	Određeni ciljevi obuke i dodijeljene odgovornosti za planiranje.
V-115	Odabrana vježba.
V-110	Određen prostor provedbe vježbe (može se tražiti ranije zbog zahtjeva dodjele lokalnih vježbališta).
V-100	Objavljena smjernica za vježbu.
V-90	Završeno istraživanje.
V-90	Pripremljen raspored izradbe planova potpore.
V-75	Napravljen okvirni plan.
V-70	Provedeno izviđanje.
V-60	Pripremljena uputa za vježbu.
V-60	Pripremljen scenarij.
V-30	Pripremljen i objavljen operativni plan i drugi planovi i dokumenti potpore.
V-15	Zemljište pripremljeno.
V-15	Nadziratelji, ocjenjivači, suci obučeni.
V-15	Provedeni završni dogovori sa sudjelujućim postrojbama.
V-7 do V-3	Provedene probe suprotne strane, nadziratelja, sudaca, ocjenjivača i veza.
V-2	Proveden pokret postrojbi na mjesto izvedbe vježbe.
V do V+5	Vježba provedena.
V+7	Dovršene raščlambe poslije vježbe.
V+12	Dovršeno izvješće o provedenoj vježbi.

KAZALO: V – Vježba

PROVEDBA ISTRAŽIVANJA

Nove zadaće stvaraju novu taktičku doktrinu. S druge strane, nova doktrina generira potrebe za poboljšanim oružnim sustavima, opremom i organizacijama. Stoga planeri vježbi moraju detaljno poznavati doktrinu, taktiku, organizaciju i opremu prije razvijanja vježbi. Planeri vježbi moraju provesti odgovarajuća istraživanja kako bi se nadziretelji i sudionici upoznali s mogućim promjenama doktrine, taktike, organizacije i opreme prije početka vježbe. Obavještajni časnici daju informacije o suprotnoj strani i borbenoj situaciji čineći ih realnima. Realizam održava interes i entuzijazam sudionika.

Takvo istraživanje određuje odgovarajuću i dostupnu potporu obuke. Planeri trebaju tražiti planove vježbe koje su napravile granske i rodovske škole. Uporaba postojećih modela može uštedjeti veliku količinu vremena za planiranje dajući primjere i naputke. Trebaju se pregledati izvješća i naučene lekcije s ranijih vježbi. Planeri trebaju pregledati i relevantna administrativna pravila i propise. Ta pravila i propisi osiguravaju da je planiranje vježbe sukladno sa zahtjevima sigurnosti i brige o sudionicima. Propisnici o životu i radu u vojarnama, radu na streljštima i standardni operativni postupci postrojbe uvijek se trebaju pregledati i provjeriti prije objavljivanja plana vježbe.

PRIPREMA RASPOREDA IZRADBE PLANOVA POTPORE

Vježbe u obuci moraju imati potpune, provedive planove potpore. Vježbe mogu ne uspjeti ostvariti sve postavljene ciljeve obuke ako planeri previde napatuk potreban za njihovu provedbu. Raspored izradbe planova potpore navodi sve glavne planove potrebne za vježbu kako je to prikazano u primjeru na slici 4. Raspored određuje i stožernoga časnika koji je odgovoran za određeni plan i vrijeme kada taj plan mora biti dostavljen zapovjedniku na odobrenje. Količina vremena potrebnog za izradbu plana razlikovat će se s iskustvom stožera za planiranje.

SLIKA 4. PRIMJER RASPOREDA IZRADBE PLANOVA POTPORE VJEŽBE

Naziv vježbe _____

Vrijeme dobivanja zapovjednikove zamisli _____

Razdoblje raspoloživo za pripremu planova potpore _____ dana _____

NAZIV PLANA	POČETAK	DATUM KOMPLETIRANJ A/ODOBRENJA	ODGOVORNOS T
1. Plan nadzora šteta nastalih manevrom	V-50	V-30	G5
2. Plan informiranja	V-50	V-31	G5
3. Plan vojno-civilnih operacija	V-50	V-32	G5
4. Administrativni/logistički plan	V-50	V-32	G1/G4
5. Plan veza	V-49	V-34	Časnik veze
6. Plan nadzora	V-45	V-35	G3/G1
7. Plan manevra suprotne strane	V-60	V-50	G2/G3
8. Obavještajni plan	V-60	V-50	G2/G3

Za vježbu postrojbe razine bojne, raspored izradbe planova potpore izrađuje S3. To može biti ništa više od kratkoga pisanoga navoda planskih putokaza koji određuju zadaće koje će se vježbati. Na razini korpusa i divizije G3 priprema planski raspored koji traži izradbu detaljnih planova potpore. Prvi korak u pripremi toga rasporeda je određenje datuma koji će se koristiti kao temelj za vježbu. Koristeći se obrnutim planiranjem, G3 određuje datum kompletiranja svakoga plana potpore na temelju traženoga datuma objavljivanja plana. Raspored omogućuje pravodobno planiranje i detaljno usklađivanje rada između odgovarajućih dijelova stožera.

PRIPREMA NACRTA PLANA

Nacrt plana je okvir koji se koristi za izgradnju scenarija - radnju vježbe. Postupci za razvoj nacrtu plana ovise o veličini uključene postrojbe. Kod vježbi malih postrojbi na razini satnije i bojne, faza izviđanja i razmatranja izradbe nacrtu plana obično se kombiniraju. Kod vježbi većih postrojbi te dvije faze su razdvojene. Bez obzira na to, rukovoditelji vježbi i stožeri provode iste akcije u pripremi nacrtu planova za vježbe malih postrojbi i za vježbe velikih postrojbi.

SLIKA 5. REDOSLIJED IZRADBE NACRTA PLANA

- 1. Odrediti što treba biti napravljeno raščlanjujući smjernicu za vježbu da bi osigurali da svi razumiju namjeru zapovjednika za provedbu vježbe te da će predloženi ciljevi obuke ispuniti tu zapovjednikovu namjeru.**
- 2. Odrediti opće područje (zemljište i objekte) gdje će se vježba provesti.**
- 3. Razmotriti opći redoslijed događaja u vježbi.**
- 4. Prosuditi ciljeve obuke kako bi se odredili oni čimbenici koji utječu na inačicu djelovanja.**
- 5. Utvrditi kako će zemljište utjecati na redoslijed događaja u vježbi.**
- 6. Odabrati provediv redoslijed događaja koji se može koristiti za ostvarenje ciljeva obuke.**
- 7. Medusobno usporediti sve provedive kombinacije događaja.**
- 8. Odabrati najbolji redoslijed događaja. To postaje preporučena inačica djelovanja.**
- 9. Odabrati stvarna mjesta i vizualizirati borbene situacije na tim mjestima. Radeći to može se primijeniti bilo koja od dvije metode: odabrati krajnji objekt (cilj) i raspoređivati druge događaje koristeći se tehnikom obrnutog planiranja ili odabrati krajnji objekt (cilj) i raspoređivati druge događaje počevši od početnog područja prikupljanja.**
- 10. Razviti vremenske rasporede koje koristiti kao vodiče za kompletiranje ciljeva i kao pomoć u održavanju borbene situacije realističnom.**
- 11. Odrediti nadzorne mjere za vođenje vježbe. Nadzorne mjere, kao što su granice i fazne crte, zapravo su jednake onima u stvarnoj operaciji /djelovanju.**
- 12. Predvidjeti probleme koji mogu spriječiti napredovanje vježbe prema zacrtanom planu. Na primjer, učinci koje će nepovoljno vrijeme imati na djelovanje zrakoplovstva ili nedostupnost specijalnog osoblja i opreme. Razviti alternativne inačice djelovanja za takve slučajeve.**

PROVEDBA IZVIĐANJA

Planeri moraju na najbolji mogući način iskoristiti zemljište dodijeljeno za vježbu. Oni moraju prvo proučiti zemljovide područja uz pomoć svježih aerofoto snimaka, ako su dostupne. Trebaju analizirati zemljište kako bi odredili njegove vojne elemente, uključujući mogućnost motrenja i polja vatre, pokrivenost i mogućnost prikrivanja, zapreke, ključno zemljište, i smjerove prilaza. Na primjer, ako vježba počinje sa zadaćom “pripremljeni napadaj”, planeri prvo trebaju odabrati krajnji cilj. Oni tada planiraju unazad, birajući mogući nasrtajni položaj, polaznu crtu, očekujuće područje i druge nadzorne mjere koje se normalno rabe u napadaju.

Planeri moraju odabrati mjesta za aktivnosti i položaje suprotne strane gdje će se provesti određene akcije. Oni provode obavještajnu pripremu zemljišta za svaku fazu vježbe rabeći doktrinarne modele djelovanja mogućega protivnika. Dalje, oni određuju mjesta za putne blokade, straže na putovima i nadzorne točke. Tada određuju ukupnu shemu manevra u operaciji/djelovanju vizualizirajući djelovanje postrojbe dvije razine više od sudjelujuće postrojbe u vježbi. Za vježbu bojne, oni vizualiziraju djelovanje cijele divizije.

U odabiru mjesta, planeri moraju zapamtiti da su ograničeni na područja određena za vježbu. U posebnim slučajevima, kada se koristi zemljište koje nije u vlasništvu vojske, oni moraju dobiti odobrenje za uporabu takvoga zemljišta i razmotriti utjecaje na okoliš tijekom početnoga planiranja.

Planovi moraju biti razvijeni tako da potpuno koriste zemljište ali ga ne narušavaju. Uporaba etapa, kako je prikazano na slici 6, jedna je od metoda kojom se osigurava da zemljište neće pretrpjeti štete od intenzivnoga manevra postrojbi.

Drugo, planeri izviđaju zemljište da bi potvrdili probni plan pripremljen pomoću zemljovida i zračnih snimaka. Izviđanjem zemljišta treba razmotriti točke kao što su:

- uporaba kemijskih sredstava i potrebe za dekontaminacijom,
- utjecaj taktičke uporabe simulacija,
- učinak djelovanja provedenih u uvjetima ograničene vidljivosti,
- štete koje mogu nastati manevrom snaga i sigurnost, i
- utjecaj vrste/tipa korištene opreme, npr. tenkovi u odnosu na vozila na kotačima.

Tijekom izviđanja na zemljištu, plan se provjerava unazad od krajnjega cilja na zemljištu. Tako se potvrđuje odgovara li plan vrstama postrojbi koje će sudjelovati u vježbi. Zemljište na cilju se pregledava i ispituje na isti način kako bi to radio zapovjednik neprijateljske postrojbe za odabir najboljih položaja za planirane aktivnosti. Planeri se tada kreću kroz ostali dio područja da bi odredili najrealnija mjesta za druge planirane događaje. Ako je potrebno planeri trebaju promijeniti izvorni plan, ali ako je proučavanje zemljovida i zračnih snimaka bilo detaljno, izvorni plan može trebati samo male promjene.

DOVRŠENJE PLANOVA POTPORE VJEŽBE

Da bi vježba u obuci tekla bez zastoja i ostvarila svoje ciljeve, pisani planovi potpore moraju sadržavati praktični naputak za sudionike vježbe. Planovi o kojima se ovdje govori dostavljaju se odgovarajućim nadzirateljima, sucima i ocjenjivačima, suprotnoj strani i sudionicima – igračima.

PLAN POTPORE	ODGOVORNOST ZA IZRADBU
Obavještajni planovi	G2/G3
Planovi nadzora	Glavni nadziratelj
Administrativni i logistički plan	G1/G4
Plan kretanja	G4
Plan nadzora šteta nastalih manevrom postrojbi	G5
Plan civilno-vojnih djelovanja/operacija	G5
Plan pripravnosti za izvanredno stanje	G3
Plan usmjeravanja i raščlambe	G3
Plan informiranja	G3/Časnik za odnose s javnošću
Plan zahtjeva	G5/Pravnik
Financijski plan	Financijski časnik
Plan izvješćivanja	G3/Rukovoditelj vježbe
Operativni plan	G3
Plan ocjenjivanja	G3
Izvanredni plan	G3

Obavještajni planovi

G2 priprema obavještajni plan u suradnji s pomoćnikom S3 i glavnim nadzirateljem. Plan treba omogućiti:

- suprotnoj strani da prikaže taktiku djelovanja suprotne strane,
- realne ulazne podatke o borbenoj situaciji, i
- pravodobno uvođenje informacija u vježbanje obavještajnih aktivnosti postrojbi.

Prije pisanja obavještajnoga plana, G2 mora proučiti smjernicu za vježbu i scenarij. U suradnji s G3 i zapovjednikom suprotne strane, G2 priprema niz situacija u kojima se nalazi suprotna strana. Te će situacije voditi vježbu u scenariju koji odražava taktičku doktrinu, mogućnosti i slabosti odabranoga protivnika. G2 tada izviđa zemljište da bi utvrdio jesu li situacije u kojima bi se trebala naći suprotna strana realne i provedive.

Obavještajni plan i dokumenti koji ga podupiru moraju biti pažljivo usklađeni s planom nadzora i operativnim planom.

Situacija suprotne strane. Ovaj dio plana pokriva različite situacije koje suprotna strana mora prikazati. Da bi ga pojasnili, planeri pripremaju grafički prikaz situacije za svaku fazu. Koristeći se situacijama i njihovim grafičkim prikazima zapovjednik suprotne strane radi detaljni plan djelovanja za tražene zadaće. Taj plan uključuje simulirane postrojbe suprotne strane koje se ne prikazuju fizički tijekom vježbe.

Opisuje se djelovanje obavještajnih izvora, što uključuje:

- zračno motrenje i izviđanje,
- naprave za motrenje,
- ophodnje,
- obavještajne podatke prikupljene djelovanjem sredstava veze,
- obavještajne podatke prikupljene djelovanjem elektroničkih sredstava,
- ratne zarobljenike, i
- obavještajne podatke prikupljene djelovanjem tehničkih sredstava.

Prikazuju se i protuobavještajna djelovanja, gerilske aktivnosti, neprijateljska propaganda, protupropaganda i obavještajne aktivnosti u pozadinskim područjima. Planeri prvo utvrđuju koje sustave igrajuće postrojbe imaju za prikupljanje tih informacija. Vrste obavještajnoga djelovanja koje prikazuje suprotna strana moraju biti dovoljno raznolike da bi se mogle vježbati sve obavještajne snage i sredstva igrajućih postrojbi.

Sposobnosti AKB napadaja suprotne strane razvijaju se s dovoljno detalja da bi se od igrajućih postrojbi tražilo razjašnjenje prikupljenih informacija. Planovi trebaju biti napravljeni za ranu raspodjelu:

- meteoroloških podataka,
- bliskih AKB aktivnosti suprotne strane,
- obavještajnih izvješća o opremi neprijateljske strane,
- neobičnih bolesti, i
- drugih relevantnih informacija.

Kad god je to moguće, sposobnosti suprotne strane treba prikazati preslikavanjem stvarnih obavještajnih ciljeva koje bi naše snage trebale otkriti. To se ne odnosi samo na aktivnosti elektroničkog obavještajnog ratovanja, već na sve borbene sustave. Važno je da vježbe preslikaju zadaće, uvjete i standarde kojima treba ovladati da bi se zračno-kopnene bitke vodile u realnom okruženju.

Razvijaju se situacije za raspodjelu informacija o mjerama potpore elektroničkog ratovanja, trenutni raspored elektroničkih sredstava i nedavne i tekuće aktivnosti elektroničkog ratovanja suprotne strane. Taktička zavaravanja i aktivnosti protuzavaravanja koje provodi suprotna strana standardni su dijelovi scenarija vježbe, a potrebni su

zbog realizma. Priča na kojoj se temelji taktičko zavaravanje mora biti uvjerljiva, potpuna i konzistentna s prošlim, trenutnim i predviđenim budućim aktivnostima suprotne strane.

Obavještajne informacije koje se daju našim snagama moraju opisati i taktička zavaravanja i stvarne aktivnosti suprotne strane u vježbi, mada ne nužno u isto vrijeme. U obje bi kategorije trebalo biti dovoljno informacija tako da će naše snage imati teškoća u dolasku do brze odluke o suprotnoj strani. Informacije o vraćanju naših snaga na pravi put trebaju biti spremne ako bi naše snage prihvatile početno taktičko zavaravanje suprotne strane kao pravu sliku onoga što se događa na bojištu prikazanom u vježbi. Aktivnosti protuzavaravanja koje provodi suprotna strana moraju biti realne i otežati razvoj aktivnosti taktičkoga zavaravanja koje provode naše snage. Planeri uvijek prave razliku između vježbe i stvarne sigurnosti i obavještajnih mjera.

Smjernica za zapovjednika suprotne strane. G2 priprema smjernicu koja navodi odgovornosti zapovjednika suprotne strane. Ona sadrži ciljeve obuke, najavljuje datume provedbe vježbe i određuje krajnji datum do kojeg zapovjednik suprotne strane treba napraviti svoj operativni plan. Smjernica definira i zapovjedne odnose između zapovjednika suprotne strane i rukovoditelja vježbe ili glavnog nadziratelja.

Posebne smjernice za suprotnu stranu. Ove smjernice su dodatak smjernici za zapovjednika suprotne strane i njima se navode pitanja koja su od interesa za cijelu suprotnu stranu. Te smjernice moraju najmanje obuhvatiti sljedeće:

- sastav i identitet,
- odore i oprema,
- propisnici, pravila i uredbe za usmjerenje ključnog osoblja,
- naputak za provedbu obuke,
- dodijeljena područja za provedbu obuke prije vježbe,
- raspored probe. Probe mogu biti vježbe na zemljovidu, pregled zemljišta, vježbe na zapovjednom mjestu, vježbe na zemljištu ili njihova kombinacija,
- rad/postupci tijekom vježbe. To uključuje akcije u odnosu na ratne zarobljenike, bilo da imaju ratne zarobljenike ili da postaju ratni zarobljenici.

Raspodjela obavještajnih informacija. Ovaj plan daje shemu obavještajnog proigravanja prije i tijekom taktičkog proigravanja vježbe. On uključuje informacije koje će se dostaviti, smjernice kako ih dostaviti i raspored njihova dostavljanja. Obavještajne informacije koje se dostavljaju padaju u dvije kategorije:

- informacije koje postrojba prima automatski kroz zapovjedne kanale, i
- informacije koje postrojba prima jedino nakon što ih na odgovarajući način traži ili poduzima odgovarajuću obavještajnu akciju za njihovo dobivanje.

Najrealističnija metoda za početak obavještajnog proigravanja u vježbama velikih postrojbi je da nadređeno zapovjedništvo rano u vježbi da obavještajne informacije sudjelujućim postrojbama. Obavještajni sažetci i izvješća daju potrebnu pozadinu za

početak obavještajnog igranja. Plan i situacija suprotne strane te shema raspodjele obavještajnih informacija pažljivo se usklađuju za osiguranje sinkronizacije. Oni uvode i događaje kojima je cilj vidjeti kako će naše snage reagirati na zračno-kopnene bitke. Te reakcije naših postrojbi postaju ključne točke rasprave u raščlambama nakon vježbe.

Planovi nadzora

Planovi nadzora daju upute za nadzor i ocjenjivanje vježbe te za organiziranje nadzorne skupine. Za stvaranje nadzorne skupine, G3 priprema plan nadzora na temelju scenarija vježbe i odgovarajućih priručnika. Upute za nadzornu skupinu moraju biti sukladne scenariju vježbe i obavještajnom planu. Uspjeh vježbe uveliko ovisi o tome koliko su detaljni ti planovi i koliko se dobro provode.

Sigurnosne upute. Pokušaj postizanja maksimalnog realizma vježbe može dovesti do pojavljivanja opasnih uvjeta i situacija. Te bi opasnosti mogle imati negativan učinak na napredak vježbe, kao i na pojedinačne sudionike vježbe te lokalnu zajednicu. Da bi maksimalno smanjili razne incidente i povrede, planeri moraju unaprijed pripremiti i objaviti posebne sigurnosne upute svim sudionicima vježbe. Nadzorno osoblje u području vježbe odgovorno je za primjenu tih uputa. To niti na koji način ne smanjuje zapovjednu odgovornost u igrajućim postrojbama za izdavanje, objašnjavanje i odlučnu provedbu sigurnosnih pravila. Sigurnosne upute uključuju:

- ciljeve i odgovornosti,
- uzroke izvanrednih slučajeva i preventivne mjere, i
- izvješćivanje o izvanrednim događajima. Propisuju se načini na koji se pišu i dostavljaju izvješća s lica mjesta, formalna izvješća i istražni postupci.

Budući da su sredstva i oprema s kojima postrojbe danas raspolažu vrlo pokretna, zapovjednim uputama mora se naglasiti njihov siguran rad tijekom vježbe te u dnevnim, noćnim uvjetima i u uvjetima smanjene vidljivosti.

Oznake na odorama, nadzor pomoću boja i pravila vježbe. Ovaj dio plana nadzora opisuje:

- oznake na odorama za suprotnu stranu, nadziratelje, ocjenjivače, suce i promatrače,
- oznake na vozilima, zrakoplovima i opremi,
- pirotehnička sredstva, streljivo i laseri dopušteni u vježbi te upute za njihovu uporabu,
- signalni barjačići dopušteni u vježbi i upute za njihovu uporabu,
- odobrenje financijskih sredstava i izvori opskrbe,
- pravila za nadziratelje,
- naputak za uporabu civila (ili vojnog osoblja prerusenog kao civili) u vježbi, njihova identifikacija i način postupanja,

- naputak za civilno-vojne odnose. Plan mora biti usko usklađen s G5 te s programima aktivnosti odnosa s javnošću postrojbe. Nadalje, on će uključiti postupke za identifikaciju i postupanje s civilima koji žive u području vježbe ili blizu njega, ali koji sudjeluju u vježbi.

Suci, osoblje, vozila ili objekti koji sudjeluju u kombiniranim kopnenim vježbama s drugim državama moraju biti označeni sukladno NATO Standardization Agreement (STANAG) 2100, Edition 5.

Određivanje nadziratelja, sudaca i ocjenjivača. Nadziratelji, suci i ocjenjivači presudni su za učinkovitu i uspješnu vježbu. Nadziratelji osiguravaju da se događaji zbivaju u odgovarajuće vrijeme i na odgovarajućem mjestu sukladno sa scenarijem vježbe i rasporedom događaja. Nadziratelji predstavljaju sva potrebna zapovjedništva i postrojbe koje nisu fizički prisutne kao sudionici u vježbi. Ocjenjivači promatraju aktivnosti sudionika i igrajućih postrojbi tijekom vježbe i određuju provode li one zadaće prema ranije određenim normama. Ocjenjivači daju svoj doprinos tijekom raščlambe iznoseći svoja viđenja rada postrojbe tijekom vježbe. Suci određuju rezultate bojnog djelovanja, učinke vatri i zapreka te aktivnosti potpore. Oni izvješćuju o rezultatima i igrajuće postrojbe i skupinu za nadzor. G1 se dogovara s odgovarajućim stožernim časnicima kako bi rukovoditelju vježbe mogao predložiti izvore osoblja i kriterije odabira za nadziratelje, ocjenjivače i suce. Članovi nadzorne skupine trebaju se odabrati iz postrojbi koje ne sudjeluju u vježbi jer bi sudjelujuće postrojbe trebale biti potpuno popunjene. Tijekom bilo koje vježbe dužnosti nadziratelja, ocjenjivača i suca normalno se daju različitim ljudima. Međutim, rukovoditelj vježbe može istoj osobi dodijeliti dvije ili sve tri od tih funkcija ako nema dovoljno kvalitetnog osoblja.

Svaki nadziratelj, ocjenjivač ili sudac dodjeljuje se posebnom timu tijekom trajanja vježbe. Glavni nadziratelj određuje te posebne dužnosti na temelju svrhe vježbe, raspoloživog osoblja i potrebne opreme. Ako je moguće, osoblje koje se određuje kao ocjenjivači trebalo bi imati iskustva na položaju kojega ocjenjuju. Kada je to god izvedivo, zapovjednika bi trebao ocjenjivati zapovjednik. Za opis dužnosti sudaca, nadziratelja i ocjenjivača pogledati posebne vježbe u trećem poglavlju i u dodatku E.

Sredstva veze i prijevozna sredstva za nadziratelje, suce i ocjenjivače. Za nadzor i usklađivanje vježbi presudna je dobra veza. Vježbe na zemljištu velikih postrojbi mogu se provoditi na ogromnim udaljenostima i traže visoko pokretne nadziratelje, suce i ocjenjivače. U takvom slučaju postoje brojne zapreke za neprekidne i uspješne veze. G4, posebni časnik za sigurnost i časnik za vezu pomažu G3 u usklađivanju potreba za vezom i prijevoznih potreba. Kako igrajuće postrojbe trebaju svoja ustrojbeno sredstva veze i prijevozna sredstva tijekom vježbe, S3, S4 i časnik za vezu trebaju tražiti ta sredstva iz drugih izvora.

Raspored obuke za nadziratelje, suce i ocjenjivače. Nadziratelji, suci i ocjenjivači moraju biti obučeni za provedbu svojih dužnosti. Količina obuke ovisi o iskustvu tih pojedinaca kao i o veličini vježbe. Raspored određuje:

- detaljno usmjerenje vježbe, uključujući ciljeve vježbe, metodu za postizanje tih ciljeva, scenarij i planove potpore,

- detaljno izviđanje područja vježbe,
- obuku u dužnostima nadzornog osoblja, uporabi opreme za nadzor, čitanju zemljovida i taktici,
- probe ili vježbe na zemljovidu za osiguranje potpunog razumijevanja vježbe, i
- usmjerenje u provedbi raščlambi.

Dodatak E opisuje obuku nadziratelja, sudaca i ocjenjivača.

Nadzirateljeva izvješća. Glavni nadziratelj priprema uputu za izradbu izvješća. U uputi se navode potrebna izvješća, daje se format tih izvješća i određuju se posebna područja interesa za ocjenjivanje tijekom svakoga dijela vježbe.

Administrativni i logistički planovi

Administrativni i logistički plan skrbi o stvarnoj administrativno-logističkoj potpori vježbe. G3 usklađuje ovaj plan s G1, G5 i odgovarajućim stožernim časnicima koji se bave pitanjima osiguranja bojnih djelovanja. G4 određuje dostupnost potrebnih sredstava opskrbe, potporu održavanja i planira medicinsku evakuaciju i nadzor prometa.

Administrativni i logistički plan mora biti sukladan scenariju i operativnom planu. On sadrži upute za realistično igranje osiguranja bojnih djelovanja i za suprotnu stranu i za naše postrojbe. On omogućuje i istodobno obuku uključenih elemenata osiguranja bojnih djelovanja. Logistička potpora mora osigurati da je logistička praksa prilagođena politici logistike na vježbi. G4 radi usko s G1 i G5 u pripremi plana koji pokriva sve faze vježbe. Dodaci administrativnom i logističkom planu moraju:

- odrediti popis obvezatnih sredstava opskrbe koja postrojbe potpore moraju donijeti na vježbu,
- opisati postupke za dobivanje i održavanje sredstava za obuku,
- utvrditi potrošnju i razinu opskrbe za sve vrste strjeljiva,
- odrediti logističke potrebe za specijalnom opremom, kao što su tvari za dekontaminaciju, ulje za stvaranje dimnih zavjesa i simulatori uporabe AKB oružja.

Planeri prosuđuju potrebne vrste i količine tih različitih opskrbnih sredstava rano u fazi planiranja kako bi osigurali da će dodaci planu sadržavati sve ove informacije.

Plan kretanja

Broj igrajućih postrojbi, suprotne strane i nadzornoga osoblja uključenog u vježbu na zemljištu velike postrojbe traži od G4 da napravi detaljan plan kretanja. Taj plan usklađuje prijevozna sredstva i nadzire promet. Kada se vježba provodi na zemljištu koje nije u nadzoru vojske, plan se mora uskladiti s odgovarajućim civilnim vlastima. Ako se to ne uspije napraviti može doći do problema u civilnom i vojnom prometu koji bi mogli ometati vremenski raspored vježbe.

Plan nadzora šteta nastalih manevrom postrojbi

Plan nadzora šteta nastalih manevrom usko je povezan s planom zahtjeva opisanom u kasnijem dijelu ovoga poglavlja. Plan propisuje:

- opći pristup nadzoru šteta,
- odgovornosti zapovjednika i postrojbi,
- područja odgovornosti,
- obuku postrojbi, osoblja za rješavanje zahtjeva i osoblja za popravak šteta,
- zabrane, ograničenja i mjere opreza kojih se treba držati. To uključuje pravila koja određuju kretanje vozila, uporabu uzletišta i željezničkih pruga, komunikacija, zapovjednih mjesta i postavljanje žica i kablova,
- organizaciju i dužnosti timova za nadzor šteta nastalih manevrom,
- sudjelovanje sudaca i nadzornog osoblja, i
- izvješća prije vježbe, izvješća s mjesta nastale štete, izvješća o mjestima rasporeda igrajućih postrojbi i postrojbi za potporu te izvješća o popravcima šteta nakon vježbe.

Ako je moguće, prije i odmah nakon vježbe treba napraviti zračne i druge fotografije područja vježbe. Te će slike pomoći u rješavanju zahtjeva za nadoknadu šteta nastalih manevrom postrojbi.

Plan civilno-vojnih operacija/djelovanja

Plan civilno-vojnih operacija/djelovanja kojeg priprema G5 uspostavlja svrhu i ciljeve proigravanja civilno-vojnih operacija/djelovanja u vježbi. On može pokriti uporabu postrojbi i osoblja za civilne poslove tijekom vježbe, kao i one dijelove plana psiholoških operacija/djelovanja koji utvrđuju psihološke aktivnosti u potpori plana civilnih poslova.

Plan pripravnosti za izvanredno stanje

Budući da postrojbe koje su uključene u vježbu mogu trebati za provedbu stvarne operacije/djelovanja, priprema se plan pripravnosti za izvanredno stanje. Za tu svrhu moraju biti osigurana višestruka pouzdana sredstva za obavješćivanje. G3 priprema taj plan.

Situacija može tražiti provedbu operativnog plana ili plana uzbunjivanja i trenutani prekid vježbe. Ako se to dogodi, rukovoditelj vježbe prenosi ranije odabranu kodnu riječ. Nakon toga svaka igrajuća i nadzorna razina u vježbi prenosi tu riječ nižoj razini i vježba se prekida. Svi kanali veze oslobađaju se za izvanredni prijenos poruka. Kanali veze koji su bili zatvoreni zbog vježbe odmah se otvaraju.

Planeri rade jasne razlike između uputa za vježbu i uputa za stvarni operativni plan ili plan uzbunjivanja. Prije odlaska iz vojarne, postrojbe se upoznaju s mjestom na

kojem će se nalaziti bojno streljivo kojeg će uzeti u slučaju potrebe prekida vježbe i provedbe stvarne operacije/djelovanja. Bojno streljivo koje se nosi tijekom vježbe utovaruje se sukladno lokalnim standardnim operativnim postupcima. Usklađivanja za kretanje konvoja od mjesta vježbe do mjesta razmještaja u slučaju izvanrednog stanja moraju se provesti tijekom faze planiranja vježbe. Ako je područje vježbe vrlo udaljeno od planiranog područja razvoja postrojbi koje sudjeluju u vježbi, prije vježbe se moraju napraviti izvanredni planovi koji će rješavati to pitanje.

Plan usmjeravanja i raščlambe

G3 priprema ovaj plan. On sadrži detaljne informacije za usmjeravanje prije vježbe i za raščlambu.

Usmjeravanje prije vježbe važno je da bi se osiguralo da svo osoblje počinje vježbu s istim informacijama i provodi svoje dužnosti s interesom i poletom. Usmjeravanje razvija razumijevanje ciljeva obuke i načina kako ih postići. Ključno osoblje određuje se da bude nazočno usmjeravanju kako bi se osiguralo da igrajuće postrojbe prime potrebne informacije. Objavljuje se raspored izvješćivanja za usmjeravanje i održava se potrebna proba.

Raščlambe se provode što je praktičnije ranije nakon glavnih događaja, faza vježbe ili nakon svršetka vježbe. One su što je moguće kraće i sažetije uzevši u obzir količinu informacija koju treba pokriti. Kao minimum, one uključuju zapovjednike i stožer. Ako je moguće, u njima sudjeluju vojnici. Igrači govore o razlozima za provedbu određene akcije. Nadziratelji, suci i ocjenjivači daju svoja zapažanja. Suprotna strana treba dati svoje viđenje vježbe. U raspoređivanju raščlambi, planeri trebaju uzeti u obzir fizičko stanje vojnika i mjesta postrojbi. Oni trebaju razmotriti i vrijeme potrebno za prikupljanje i ocjenjivanje izvješća nadziratelja, sudaca, ocjenjivača i suprotne strane. Za velike vježbe, G3 treba rasporediti višerazinske raščlambe kako je opisano u dodatku G.

Plan informiranja

Časnik za informiranje u stožeru za planiranje vježbe usklađuje rad na pripremi plana za informiranje javnosti sa svim stožernim dijelovima. Svrha plana je stvoriti potporu javnosti za vježbu i za zadaće koje proizlaze iz nje. Svrha i ciljevi vježbe određuju veličinu plana. U interesu dobrih odnosa s javnošću rukovoditelj vježbe treba pripremiti lokalno pučanstvo za bilo kakve neobične ili neugodne situacije koje bi mogle nastati.

Sve vježbe imaju određene sigurnosne, političke i javne implikacije. Planeri pažljivo važu te implikacije i stvaraju temeljnu zamisao za publicitet svake vježbe. Oni određuju koje podatke o vježbi dati unaprijed. Ti podatci uzimaju u obzir sigurnosne potrebe, potrebe dobrih odnosa s javnošću i pitanja od međunarodnog i političkog interesa. Oni važu davanje detaljnih informacija razmatrajući narav i mjesto vježbe te sudjelujuće snage u odnosu na sigurnosne i političke implikacije. Časnici za informiranje pripremaju pozive za novinare, a časnici za sigurnost daju odobrenje za njihovo

upućivanje. U pozivima se može od novinara tražiti da se o vježbi ne piše i ne govori do određenog datuma.

Kada se ne želi publicitet, planeri uspostavljaju pravila za postupanje s novinarskim istraživanjem. Plan informiranja daje podatke i o:

- početnom davanju informacija o vježbi,
- televizijskom, radio i drugom medijskom pokrivanju vježbe,
- razini novinske pokrivenosti vježbe i pozivima pojedinim novinarima i redakcijama,
- potpori predstavnika medija,
- izvješćivanjima koja će se davati,
- usmjerenju postrojbi u svezi odnosa s medijima, i
- novinskim izdanjima koje će stožer vježbe raditi tijekom vježbe ili drugim načinima davanja novosti o vježbi.

Plan zahtjeva

Kada se provodi velika vježba kojoj se koristi privatno zemljište, objekti ili sredstva, G4 mora pripremiti plan zahtjeva. Taj se plan priprema u koordinaciji s G1, pravnikom, inženjerskim časnikom, G5 i G3. Plan određuje:

- časnika za zahtjeve koji se određuje rano u procesu planiranja za provedbu iznajmljivanja potrebnog vlasništva. Isti je časnik odgovoran za rješavanje bilo kojeg zahtjeva proisteklog iz vježbe,
- količinu potrebnog zemljišta, sredstava ili objekata,
- postupak za iznajmljivanje, uključujući vrijeme za koje je potrebno zemljište ili objekti,
- ograničenja nametnuta na uporabu sveg iznajmljenog vlasništva,
- načine na koje će se upute o ograničenjima dati postrojbama,
- načine obrade zahtjeva,
- postupke za rješavanje zahtjeva, i
- područja koja se mogu koristiti bez ograničenja.

Financijski plan

Za potrebe financiranja vježbe, kod velikih vježbi na zemljištu normalno je u planski stožer potrebno odrediti financijskog časnika. Njegove aktivnosti u potpori vježbe uključuju:

- pripremu financijskog plana,
- praćenje trošenja financijskih sredstava u vježbi, i

- savjetovanje planskog stožera u financijskim pitanjima.

Plan izvješćivanja

G3 oblikuje plan za potrebna izvješća na temelju naputka rukovoditelja vježbe. Kao minimum, on će tražiti izvješće s raščlambe nakon kompletiranja vježbe. Plan određuje zapovjednike koji moraju provesti raščlambe i propisuje format/izgled, broj kopija i datum dostavljanja izvješća. Sva izvješća moraju imati:

- pravilan naslov,
- popis literature,
- ime postrojbe koja šalje izvješće,
- vremensko razdoblje pokriveno izvješćem,
- datum dostavljanja,
- format/izgled,
- broj potrebnih kopija, i
- metodu prijenosa/dostavljanja izvješća.

PRIPREMA SCENARIJA

Jednom kada rukovoditelj vježbe odobri nacrt plana, G3 i G2 uz sudjelovanje ostalih članova stožera razvijaju scenarij vježbe. Scenariji su priče za vježbe u obuci. Oni daju popis događaja koji vodi prema točkama koje igrajuće postrojbe trebaju da bi sprovele svoje operativne zapovijedi i tako počele vježbu. Ti popisi uključuju činjenice potrebne za stavljanje igrajućih postrojbi u željenu taktičku situaciju prije početka vježbe. Scenariji usmjeravaju nadziratelje, suce i ocjenjivače tako da bi vježba mogla napredovati sukladno unaprijed određenim planovima. Premda se scenariji normalno rade u narativnom obliku, za male vježbe s ograničenim ciljevima mogu se rabiti i grafički scenariji. Scenariji prikazuju niz taktičkih situacija. Oni su podržani operativnim planovima, uključujući privitke i grafičke prikaze potrebne za zadovoljavanje postavljenih ciljeva vježbe.

Svaki slobodni scenarij daje početnu situaciju i dovoljno podataka i naputaka koji omogućuju igrajućim postrojbama izradbu operativnog plana, privitaka i grafičkih prikaza. Nakon početka vježbe, nadređeno zapovjedništvo i zapovjednik igrajuće postrojbe nadzire aktivnosti na temelju čimbenika zadaće, neprijatelja, zemljišta, vlastitih snaga i vremena i realistične slike neprijateljskih snaga. Koristeći ovaj tip scenarija, igrajuća postrojba je slobodna da, unutar doktrine i operativne zapovijedi nadređene postrojbe potakne svaku aktivnost. Svaki nadzirani scenarij daje detaljne situacije i događaje oblikovane za postizanje određenih ciljeva obuke. On je obično čvrsto vezan krutim rasporedom događaja s unaprijed određenim popisom poruka za početak pojedinih događaja ili aktivnosti.

Ova se dva tipa scenarija razlikuju po namjeni. Slobodni scenariji daju zapovjednicima maksimalnu slobodu u provedbi njihovih zadaća. Nasuprot tome, nadzirani scenariji tjeraju zapovjednika da provede specifične akcije kao odgovor na unaprijed određene događaje.

Nadzirane scenarije najbolje je koristiti kada ciljevi obuke traže obuku određenih zadaća borbenog stožera, zadaća preživljavanja i zadaća višerodnih sastava pod određenim uvjetima. Primjeri uključuju operacije/djelovanja u uvjetima uporabe kemijskog oružja, pripremljeni prijelaz rijeke i operacije/djelovanja u naseljenim područjima.

Slobodne scenarije najbolje je koristiti kada je cilj vježbe integrirati obuku sustava, obuku preživljavanja i obuku borbenog stožera u najrealističnijem okruženju s prikazom svih potencijala mogućeg neprijatelja. Slobodni scenariji mogu rabiti borbene simulacije kao što su Pegaz, Prva bitka i CAMMS.

Scenariji sadrže sljedeće elemente:

- opću situaciju koja sudionicima daje opće informacije koje bi bile normalno dostupne u borbenoj situaciji,
- početnu situaciju koja pokreće akciju igrajuće postrojbe i tjera zapovjednika da izdaje zapovijedi za uporabu postrojbi, i
- naredne situacije koje nastavljaju vježbu i tjeraju nadziratelje, suce i ocjenjivače da provode nadzor. One uključuju sve glavne događaje potrebne za ostvarenje ciljeva vježbe u dodijeljenom vremenu.

Zapovjednici igrajućih postrojbi trebaju napraviti obimne naputke koji se odnose na brzinu vježbe. Pisci scenarija moraju dobro planirati da bi uravnotežili broj i vrstu zahtjeva koji se stavljaju pred igrajuće postrojbe i vrijeme dodijeljeno za njihovo kompletiranje. Planeri ne smiju pokušavati napraviti previše u prekratkome vremenu. Bolje je provesti manji broj događaja prema normama i imati vremena za provedbu raščlambi i potrebno ponavljanje nekih događaja, umjesto pokušati provesti veći broj događaja nego što je to moguće koristeći se odgovarajućim postupcima za vođenje postrojbi.

Opća situacija

Kao minimum, opća situacija uključuje:

- opći navod koji opisuje događaje koji ubrzavaju trenutnu situaciju uzrokujući potrebu za uporabom oružanih snaga,
- stratešku i taktičku situaciju, koja uključuje vlastite snage dvije više razine,
- opis situacije suprotne strane, koja uključuje raspored snaga za dvije više razine, i
- raščlambu područja operacija/djelovanja.

U razvoju opće situacije, planeri trebaju odrediti popis postrojbi prve više razine i vremenski okvir za provedbenu fazu vježbe. Kako se mijenja obuka tako se mogu raditi prilagodbe; međutim, treba izbjegavati velike promjene opće situacije.

Početna situacija

Početna situacija postavlja igrajuće postrojbe u taktičku situaciju prije početka vježbe. Ako se koristi faza prije vježbe za pripremu operativnog plana, pripremljeni operativni plan se pretvara u operativnu zapovijed na početku ili prije početka vježbe pomoću dopunske zapovijedi. Međutim, ako se ne koristi faza prije vježbe operativni se plan razvija tijekom početne faze vježbe. On daje temelj za sljedeće operacije/djelovanja. Zahtjevi za početnom situacijom ovisit će o tome kada je razvijen operativni plan za igrajuću postrojbu. U svakom slučaju, nadziratelji trebaju pregledati plan radi pregleda sadržaja jer su priprema, podjela i nadzor planova, zapovijedi i prosudbi redovito glavni ciljevi svake vježbe.

Operativna zapovijed potiče igrajuće postrojbe na provedbu zadaće dobivene od nadređenog zapovjedništva. Operativna zapovijed jasno izražava način na koji zapovjednik igrajuće postrojbe vizualizira tijek bitke. Ako se operativna zapovijed igrajuće postrojbe na poklapa sa smjernicama višeg zapovjedništva, ili ako bi provedba zapovijedi stvorila ozbiljne sigurnosne probleme, zapovijed se treba vratiti na ispravljanje.

Početna situacija treba dovesti do toga da G2 počne obavještajnu pripremu bojišta. Pažljivom raščlambom zemljišta, prilaza i neprijateljskih doktrinarnih modela, igrajuća postrojba može odrediti najopasniji prilaz i najvjerojatniji neprijateljski raspored. Na početku vježbe, igrajuća postrojba treba imati dovoljnu količinu obavještajnih informacija o neprijatelju koju bi realno imala i u stvarnoj ratnoj situaciji. Te se informacije trebaju dati kroz obavještajne kanale igrajuće postrojbe do najniže razine kako bi se osigurao konzistentan prikaz neprijateljske situacije. Promašaj u raspodjeli obavještajnih informacija podređenim postrojbama treba se raspraviti tijekom raščlambe.

Naredne situacije

Planeri vježbe razvijaju naredne situacije stvarajući popis događaja koji:

- osigurava logičan tijek vježbe,
- stvara realističnu prosudbu vremena za cijelu vježbu, i
- osigurava postizanje svih ciljeva obuke.

Događaji su sažeta očitovanja o taktičkim aktivnostima. Planeri ih navode kronološkim slijedom i prosuđuju kada će se dogoditi. Raspoređujući događaje i vremena njihova trajanja u dvije kolone, planeri ih mogu međusobno premještati. Takav će popis pomoći da vježba teče ka logičnom zaključku. Jednom kada je popis događaja pripremljen, planeri razvijaju radnje koje su sukladne vremenima provedbe i koje opskrbljuju nadziratelje, suce, ocjenjivače i suprotnu stranu s načinom realnog prikaza svakog događaja igrajućim postrojbama. Ovaj popis treba ukazati:

- gdje će se odvijati svaki događaj ili radnja,
- tko je uključen, i
- na koji će način događaj početi/čime će biti izazvan.

Svi događaji, svaka radnja i dodatne informacije unose se u raspored događaja, koji postaje privitak scenarija vježbe. Privitak je skraćeno izdanje u kojem u kojem se svi događaji navode kronološkim redom u obliku kolona. Time se stvara gotovo kazalo vremena, mjesta, vojnika ili postrojbi uključenih u događaj i aktivnosti planiranih za danu situaciju. On isto procjenjuje vrijeme potrebno za provedbu vježbe, uključujući vrijeme za usmjeravanje postrojbi prije početka vježbe i vrijeme za provedbu raščlambe nakon svake faze vježbe ili nakon svršetka vježbe. Kod slobodno igranih scenarija, raspored događaja bit će mnogo manje detaljan nego kod nadziranih scenarija. Pojedine točke na rasporedu događaja su tako oblikovane da dovode do određene akcije ili reakcije igrajućih postrojbi unutar različitih sustava ili među njima. Raspored treba dati dovoljno informacija da bi omogućio nadzirateljima i sucima slijed i praćenje odvijanja vježbe. Ovi događaji, akcije i reakcije postaju teme za raspravu na raščlambama poslije vježbe.

PRIPREMA OPERATIVNOG PLANA

Scenarij za vježbu temelj je operativnog plana. On je odgovornost G3, međutim svi članovi planskog stožera moraju dijeliti odgovornost u razvoju plana za izradbu različitih privitaka i grafičkih prikaza koje plan traži.

Složenost operativnog plana može se razlikovati u odnosu na svrhu vježbe. Na primjer, operativni plan za vježbu razine bojne može biti izdan kao usmena zapovijed. Često se unaprijed pripremaju pripremne i dopunske zapovijedi za početak, nastavak, promjenu ili prekid operacija/djelovanja u potpori vježbi koje se provode radi ocjenjivanja ili provjere višestrukih postrojbi u istim uvjetima.

IZDAVANJE UPUTE

To je dokument koji daje informacije o vježbi svim sudionicima. Može uključiti izvore informacija kao što su plan šteta nastalih manevrom i sigurnosni standardni operativni postupci koji su već objavljeni u drugim izvorima.

Uputa se priprema u formatu koji se lako rabi i daje sve potrebne informacije. Ako je vježba vrlo velika ili složena, privitci uputi mogu obraditi specifična pitanja i sadržaje.

Prvi se nacrt upute objavljuje dovoljno prije početka vježbe da bi se svim ustanovama, glavnim podređenim zapovjednicima i članovima stožera uključenih u vježbu dalo dovoljno vremena da pripreme i pošalju svoje primjedbe. Završna verzija uputa objavljuje se tek nakon što se te primjedbe razmotre i ugrade. Na razini divizije planiranje treba početi bar 60 dana prije početka vježbe. Za vježbe na razinama iznad divizije treba dati dodatnih 30 dana za svaku razinu.

Oni koji planiraju i sudjeluju u vježbi moraju biti dobro informirani tijekom cijelog planskog procesa. Uputa ne smije biti jedina metoda davanja informacija. Izvješćivanja, popisi činjenica ili pregledi tijekom procesa mogu se isto koristiti, ako je prikladno ili kad god dođe do važnih promjena koje će utjecati na razvoj vježbe.

SLIKA 7. PRIMJER UPUTE

PREDMET: Uputa za vježbu divizije na zemljištu

VIDI PODJELA

- 1. SVRHA:** U ovom odlomku se navodi koji je svrha upute, npr. "Osigurati usmjerenje za planiranje, provedbu i nadzor vježbe na zemljištu."
- 2. OPĆENITO.** Ovaj odlomak daje podatke o tome zašto se vježba provodi, tko je uključen i što će se njome postići.
- 3. CILJEVI.** Svaki cilj vježbe mora biti naveden i povezan sa zadaćom postrojbe i pojedinačnim i zajedničkim zadaćama. Ciljevi trebaju biti navedeni u pododlomcima.
- 4. ZAMISAO OPERACIJE/DJELOVANJA.** Ovaj odlomak je opći opis ili popis glavnih događaja koji će se dogoditi tijekom vježbe. Uključeni su grafički prikazi.
- 5. ODGOVORNOSTI.** Specifične odgovornosti stožera i glavnih podređenih zapovjedništava navedene su u pododlomcima.
- 6. UPUTE ZA USKLADIVANJE/ADMINISTRATIVNE UPUTE.** Ovaj odlomak uključuje popis uputa koje se odnose na dvije ili više postrojbi ili odjela stožera.

ZA ZAPOVJEDNIKA:

PRIVITCI PO POTREBI

ODGOVARAJUĆI PLANOVI POTPORE VJEŽBE

PRIPREMA IZVANREDNOG PLANA

G3 je odgovoran za pripremu izvanrednog plana. On govori koje će se akcije poduzeti u slučaju nepovoljnog vremena, stvarnog rata ili uslijed drugih čimbenika koji ograničavaju vježbu. Ako plan traži drugu vježbu, tada se tom planiranju mora dati isti stupanj značenja kao što je bio dan originalnom planu, uključujući i odgovarajuće planove potpore.

PRIPREMA ZEMLJIŠTA

Priprema zemljišta može biti nužna za stvaranje realnog okruženja, zaštitu od prekomjernih šteta nastalih manevrom snaga i stvaranje sigurnosnih uvjeta za zaštitu postrojbi tijekom uporabe visokopokretnih sustava. Na primjer, u vježbi s bojnim gađanjem mogu se u zaklone ili bunkere postaviti elektronički ili mehanički nadzirane mete za predstavljanje suprotne strane. Ukopani, daljinski upravljani strojnički simulatori mogu predstavljati vatru suprotne strane s određenog cilja. Zapreke od bodljikave žice na cilju, eksplozivne zamke uzduž smjerova prilaza, neprijateljski borbeni položaji i simulirani strojnički položaji i zakloni mogu povećati realizam vježbe. Sigurnosne naprave za olakšavanje nadzora i sigurna djelovanja trebaju se postaviti kada su god u vježbu ugrađena rušenja uz pomoć eksploziva i vježbe s bojnim gađanjem.

PROVEDBA PROBE

Vježba se proba kao završna provjera planiranja. Proba ne uključuje igrajuće postrojbe. Ona mora biti provedena dovoljno rano prije vježbe da bi planeri mogli ispraviti sve greške i prilagoditi vremenski raspored. Nadziratelji, suci, ocjenjivači i suprotna strana trebaju provesti probu da bi se potpuno upoznali sa svojim dužnostima tijekom vježbe. Za velike vježbe posebno je važno probati veze. Zapovjedništvo ili osoba koja je zapovijedila provedbu vježbe trebala bi biti nazočna na probi kako bi mogla napraviti potrebne promjene i odobrila vježbu.

---

3. POGLAVLJE

Provedba vježbi u obuci

SADRŽAJ	
POČETNA RAZMATRANJA.....	35
Učinkovitost zapovijedanja i nadzora.....	36
Aktivno uključivanje.....	36
Autonomnost.....	37
VJEŽBE NA ZEMLJOVIDU.....	38
Opis.....	38
Faze.....	41
TAKTIČKE VJEŽBE BEZ POSTROJBI.....	45
Opis.....	45
Faze.....	47
VJEŽBE NA ZAPOVJEDNOM MJESTU.....	50
Opis.....	50
Faze.....	54
VJEŽBE NA ZEMLJIŠTU.....	61
Opis.....	61
Faze.....	63
VJEŽBE ZAPOVJEDNIŠTVA NA ZEMLJIŠTU.....	66
Opis.....	66
Faze.....	68
VJEŽBE S BOJNIM GAĐANJEM.....	69
Opis.....	69
Faze.....	76
VJEŽBE USKLAĐIVANJA VATRE.....	80
VJEŽBE RAZVOJA.....	81
ZDRUŽENE VJEŽBE.....	82
KOMBINIRANE VJEŽBE.....	83

POČETNA RAZMATRANJA

Vježbe u obuci opisane u ovom poglavlju daju preporučene metode učenja, održavanja i poboljšanja pojedinačnih i skupnih vještina. One daju metode za razvoj,

održavanje i ocjenjivanje vještina zapovijedanja i nadzora. Te su metode osnovne alatke za izgradnju timova, utoliko što daju potrebna znanja o uporabi unutarnjih i vanjskih sustava potrebnih za usklađivanje i integraciju timskoga rada združenih rodova i grana kako bi se borili i pobijedili u zračno-kopnenim bitkama.

Vježbe u obuci ključni su dio spektra obuke. Zapovjednici ih koriste za obuku pojedinačnih, skupnih i vještina vođenja u borbenom stožeru, obuku preživljavanja i obuku združenih rodova i grana. Oni odabiru određenu vježbu ili njihovu kombinaciju, ovisno o zacrtanim ciljevima obuke i raspoloživim izvorima. Odabiru određenu vježbu kojom će najbolje postići svoje ciljeve i potrošiti najmanje sredstava.

UČINKOVITOST ZAPOVIJEDANJA I NADZORA

Da bi se uspješno provodili manevri ili vježbe na zemljištu na razini bojne i višim razinama, zapovjednici i njihovi stožeri moraju već biti učinkoviti u temeljnim vještinama zapovijedanja i nadzora. Vježbe opisane u ovom poglavlju obučavaju stožere u izdavanju zapovijedi pravodobnim slijedom tako da se raspoloživa borbena moć uporabi na pravom mjestu i u pravo vrijeme. Vježbe omogućavaju zapovjednicima da obučavaju svoje stožere za:

- pripremu zapovijedi za manevar ili kretanje postrojbi,
- planiranje i usklađivanje vatrene potpore, i
- integriranje svih sustava potpore.

Na primjer, inženjerijski planovi za izradbu pregrada moraju biti usklađeni s krajnjim zaštitnim vatrama. Borbeni položaji bojne i prirodne zapreke moraju biti povezani s inženjerijskim protutenkovskim zaprekama. Gdje je moguće, tijekom vježbi bi se trebali koristiti sustavi za automatsku obradu podataka da bi se operateri naučili kako poduprijeti zahtjeve stožera. Štoviše, scenariji bi trebali biti dovoljno zahtjevni da od tih sustava traže da pravovremene informacije pružaju uz dodatne napore.

AKTIVNO UKLJUČIVANJE

Zapovjednici moraju upozoriti svoje stožere da shvate da je stvarnost temelj za donošenje odluka. Operativna središta, zemljovidni s ucrtanom trenutnom situacijom i ispisi sustava za automatsku obradu podataka nisu stvarnost. Oni nisu ništa točniji od djelomičnih informacija koje pristižu u taktičko operativno središte. Odluka se, u konačnici, mora zasnivati na zapovjednikovoj prosudbi, koja se temelji na njegovom osobnom promatranju bojišta. Svrha obučavanja stožera pomoću simulacija, taktičkih vježbi bez postrojbi i, na kraju, glavnih vježbi, je da postrojbu nauči timskom radu, pravilnoj pripremi procjena i zapovijedi kao potpore zapovjedniku.

Dobro uvježbani stožer pomaže zapovjedniku pri prepoznavanju kritičnih akcija koje se razvijaju na bojištu. Zapovjednik se postavlja iza glavnog napora kako bi ohrabrio svoje vojnike, vidio kako se razvija bitka i bio u položaju da donese ključne odluke koje će odrediti ishod bitke. Članovi stožera primaju zapovjednikove odluke, te koriste svoje komunikacije i timski rad da bi stvorili najveću dostupnu borbenu moć kojom će se

provesti zapovjednikove odluke. Vježbe uče postrojbu da ostvari taj važan timski rad koji omogućuje zapovjedniku da pretvori svoje odluke u akcije koje će stvoriti odlučujuću prednost u kritičnom razdoblju bitke.

AUTONOMNOST

Zapovjednik uči svoj stožer da djeluje i bez njega. S obzirom na to da ne može često biti u taktičkom operativnom središtu, osim kada prima periodično izvješće o novim podacima tijekom razdoblja smanjene aktivnosti, zapovjednik koristi niz vježbi da bi uvježbao stožer. On osigurava da je stožer sposoban za neprekidne operacije tako da što ustrajava na poštovanju radnih smjena. Slijedeći rat vjerojatno neće biti kratak rat, stoga zapovjednik mora tako obučiti svoj stožer da mu djeluje rutinski, omogućujući osoblju da bude odmorno i spremno na dužnost. Da bi se spriječio prekid između smjena službujućih u odnosu na poznavanje taktičke situacije, smjene časnika i dočasnika ne smiju se podudarati.

Zapovjednik mora biti upoznat s najnovijom situacijom odmah nakon dolaska u taktičko operativno središte. Ovakva praksa traži od stožera da stalno prosuđuje situaciju, koju stožerni časnici neprestano dopunjuju tijekom svoje smjene. Časnici koji su u smjeni upoznaju svoje zamjene na kraju smjene. Izvješćivanje zapovjednika o najnovijim podacima obično ima jedan od dva moguća oblika: formalno izvješćivanje vodećih časnika u smjeni ili pak pojedinačno informiranje zapovjednika u svakom stožernom odjelu.

Zapovjednik se koristi novim podacima da bi se uvjerio da je njegova prosudba trenutačne situacije točna, ocijenio prosudbu stožera te da bi obučavao stožer. Normalno je da će zapovjednik, koji je promatrao glavne akcije postrojbe i posjetio svoje podređene zapovjednike, raspolagati s točnijim informacijama nego njegov stožer. Sastanak sa stožerom često će pokazati da podređene postrojbe nisu izvjestile o važnim činjenicama što se od njih očekuju prema standardnim operativnim postupcima. To iskustvo uči stožer da ustrajava na brzom i neprekidnom izvješćivanju. Tijekom izvješćivanja za dopunu podataka, zapovjednik uči stožer kako pravilno napraviti prosudbu, što je disciplinirani misaoni proces koji se razvija tijekom vremena.

Provođenjem oštih vježbi zapovjednik vježba svoje zapovjednike i stožer da budu pripravnici obavljati svoje dužnosti tijekom manevara ili borbenih operacija/djelovanja. Tijekom vježbe na zemljovidu ili vježbe na zapovjednom mjestu, zapovjednik može promatrati pojedine stožerne odjele i ocijeniti određene akcije poput:

- postavljanja situacijskih zemljovida,
- korištenja postupaka rada s radio-telefonskim uređajima,
- priprema prosudbi i zapovijedi,
- razmjene podataka unutar stožera, i
- uređivanja taktičkog operativnog središta na način koji olakšava usklađivanje rada.

Zapovjednik mora naglasiti važnost usklađivanja i protoka informacija, jer su oni presudni za učinkovito djelovanje. On mora ustrajati na tome da se informacije prenose

niz uspravnicu prema nižim razinama, kao i prema višim i susjednim postrojbama. Svaki postroj može postati filter bitnih informacija, ako stožer ne radi neprestano na raspodjeli informacija. Spoznaja da stožer služi nižim postrojbama isto kao i zapovjedniku, je dubokouman koncept - obilježje profesionalne organizacije stožera.

Odlično poznavanje procesa vođenja postrojbi ostavlja podređenima dovoljno vremena za izdavanje pripremnih zapovijedi, provedbu izviđanja i pripremu i izdavanje pravodobnih zapovijedi. To odlično poznavanje zapovjednikov je ključni cilj obuke i on se može postići samo vježbanjem. Vrijeme za pogreške i propuste je vrijeme tijekom vježbi koje ne uključuju uporabu postrojbi. Raščlamba poslije provedbe treba naglasiti ovu važnu dimenziju zapovijedanja i nadzora, na čemu se zasnivaju uspješne operacije. Kada jednom zapovjednik svojim podređenim zapovjednicima prenese zamisao operacije i objavljene su detaljne zapovijedi, postiže se opće razumijevanje operacije. Ono može postati temelj za usmene dopunske zapovijedi za prilagođavanje promjenjivoj taktičkoj situaciji. Smanjivanje vremena donošenja dopunske zapovijedi za vođenje postrojbe je moguće ako su se u prethodnim zapovijedima koristili svi postupci vođenja postrojbe. Time se omogućava opće razumijevanje neprijatelja, zadaće i situacije naših postrojbi, trenutnih nadzornih mjera, te detaljno izviđanje (na zemljovidu ili na terenu) područja operacija. Timski rad uvježbanog stožera olakšava ovaj proces. Sposobnost stožera i timski rad razvijaju se tijekom vremena kroz vježbe obrađene u ovom poglavlju.

SLIKA8. KLJUČNA PITANJU PRI ODABRU VJEŽBI

Tko će biti obučavan (vođe, vojnici, timovi ili postrojbe)?

Koji su ciljevi obuke?

Koja je vježba, ako postoji ijedna, je najpogodnija za postizanje svakog pojedinog cilja?

Koji su dostupni izvori (vrijeme, vježbališta ili oprema)?

Koje od vježbi, ili njihova kombinacija, će pomoći zadovoljiti ciljeve obuke s raspoloživim izvorima obuke?

VJEŽBE NA ZEMLJOVIDU

OPIS

Vježbe na zemljovidu su jeftine vježbe s malim dodatnim naporima koje prikazuju vojne situacije na zemljovidima i grafičkim prikazima, koji se mogu nadopuniti ili zamijeniti maketama terena i pješčanim modelima. One omogućuju zapovjednicima da uvježbaju svoje stožere za provedbu temeljnih integrirajućih i nadzornih funkcija za potporu njegove odluke u simuliranim ratnim uvjetima. Zapovjednici mogu koristiti vježbe na zemljovidu za obuku stožera bilo kojeg postroja u:

- djelovanju kao uigranog tima,
- razmjeni informacija,
- pripremi prosudbi,

- davanju ocjena i uputa,
- izradbi preporuka i odluka,
- pripremi planova,
- izdavanju zapovijedi, i
- učinkovitosti u integraciji svih rodovskih elemenata unutar timova

Vježbe na zemljovidu pogodne su za obuku zapovijedanja i nadzora od razine bojne do razine korpusa. Posebice su korisne u višerazinskoj stožernoj obuci kada zapovjednici žele uključiti minimalan broj vojnika, a istodobno u potpunosti uvježbati stožerne postupke i tehnike na više razina. Vježbe na zemljovidu relativno su jeftine. Njihovi se scenariji izvode iz rasporeda događaja ili iz borbenih simulacija, ovisno o raspoloživim izvorima.

Vježbe na zemljovidu mogu pružiti i obuku preživljavanja vježbanjem neprekidnih operacija, provedbom operacija u zaštitnom stavu od kemijskog oružja ovisnom o zadaći razine 4, prenošenjem nadzora na alternativna operativna središta i zapovjedna mjesta, kao i vježbanjem operacija u raspršenom rasporedu.

Značajke

Vježbe na zemljovidu trebale bi pokušati što vjernije prikazati bojište. Trebale bi uključiti ABK situaciju, i obrambenu i napadajnu, radi prikaza i pripreme sudionika za fizičke i psihološke učinke neprekidnih ABK djelovanja. One realno prikazuju administrativne i logističke situacije za integraciju svi gledišta bitke. Realno se prikazuje i elektroničko ratovanje za postizanje potrebne razine osposobljenosti za rad pri elektroničkom ometanju i vježbanje prikladnih protumjera.

Nadziratelji moraju razmotriti kako informacije koje oni daju utječu na rad odjela stožera igrajućih postrojbi u stvarnim borbenim uvjetima. Te bi informacije morale natjerati sudionike da shvate taktičku i logističku situaciju, kako naših, tako i neprijateljskih snaga, kao i utjecaj civilne situacije na taktičke operacije. Nadzorna skupina mora davati brze i logične ocjene za sve taktičke situacije do kojih može doći. Kada snage igrajućih postrojbi i neprijateljskih snaga stupe u dodir, nadziratelji dozvoljavaju da se situacija razvije sve dok se ne vidi ili se ne traži taktička ocjena. Nadzorna skupina prosuđuje žrtve i štetu, te obznanjuje rezultate djelovanja. Sudionici vježbe na razini satnije koriste ove informacije da bi oslikali bojište za stožer bojne. Budući da su vježbe na zemljovidu sredstvo obuke, igrači i nadziratelji ne smiju otkrivati informacije koje ne bi bile dostupne u stvarnoj situaciji.

Tijekom vježbi na zemljovidu nadziratelji moraju izbjeći bilo kakav umjetan utjecaj na sudionike ili situaciju, jer bi svaki takav utjecaj kasnije stvorio nove umjetne situacije. Nadziratelji se ne bi smjeli miješati u rad sudionika vježbe iako im se može dopustiti pristup objektima igrajućih postrojbi kako bi mogli provoditi svoje dodijeljene zadaće. Nadziratelji svoje opaske i prijedloge mogu dati tijekom povremenih raščlambi poslije provedbe kao pomoć igračima u maksimalnom iskorištavanju naučenih pouka tijekom vježbe.

Osoblje

Osoblje sudionika vježbe na zemljovidu mora uključiti predstavnike svih elemenata združenog rodovskog tima ili namjenski organiziranih snaga. Vježba na zemljovidu zahtijeva nadzorne timove koje upravljaju vježbom i usmjeravaju je prema logičnom svršetku. Glavni nadziratelj nadgleda ukupni nadzor, te djeluje kao upravitelj nadzornog osoblja. Pomoćnik glavnog nadziratelja djeluje kao glavni nadziratelj borbenog zemljovida (modela zemljišta). On je odgovoran za prikaz bitke na zemljovidu, te za uključivanje prosudbe borbenih šteta. Pomoćni nadziratelji zemljovida brinu o tome da sudionici vježbe u svom izvješću višem stožeru iznesu samo ono što su mogli vidjeti kroz stvarnu taktičku situaciju. Oni osiguravaju da, kako naše snage, tako i nadziratelji ugroze (suprotne strane) realistički prikažu funkcije manevra, vatrene, borbene i logističke potpore. Oni također presuđuju u svim točkama neslaganja prigodom igre na zemljovidu.

Nadziratelji ugroze osiguravaju da neprijateljska djelovanja budu prikazana prema doktrini ugroze, te prema borbenom rasporedu za vježbu. Oni počinju vježbu prikazivanjem početne situacije ugroze koju je pripremila skupina za planiranje vježbe. Vježbu nastavljaju međusobnim djelovanjem sa zapovjednicima koji sudjeluju u vježbi i stalnim prikazivanjem realnih situacija koristeći taktiku ugroze. Nadziratelji prosudbe štete prosuđuju gubitke u ljudstvu i opremi, te određuju kada se ranjeno ljudstvo i oštećena oprema mogu vratiti u akciju. Nadziratelji ne smiju uzurpirati funkcije sudionika. Na primjer, o tome kada, i hoće li se ranjeni vratiti u borbu, treba tražiti odluku od medicinskog osoblja postrojbe koja sudjeluje u vježbi.

Broj potrebnog nadzornog osoblja ovisi o veličini organizacije sudionika i opsega scenarija vježbe. Ako vježbu na zemljovidu pokreće simulacija, naputci koji se nalaze u simulacijskom paketu pružit će potrebne upute za određivanje broja nadzornog osoblja.

I nadziratelji i sudionici vježbe moraju razumijeti specifične radne položaje i zapovjedne postroje koje predstavljaju članovi nadzorne skupine. Nadzorna skupina predstavlja svo osoblje i postrojbe osim onih koje predstavljaju sudionici vježbe.

Oprema i objekti

Vježbe na zemljovidu traže samo minimalnu opremu. Ona se može sastojati od slijedećeg:

- Broj vježbovnih zemljovida dostatan za ispunjavanje ciljeva vježbe. Makete terena ili pješčani modeli koji su točne kopije zemljovida, mogu se koristiti zajedno sa zemljovidima ili zasebno. Ako se koriste, moraju biti dovoljno veliki da omoguće svim sudionicima i nadzirateljima promatranje i djelovanje prema zadanoj zadaći.
- Predmeti opće namjene, kao što su uredski pribor, sredstva potrebna za grafičke prikaze, knjige poruka i dnevници, obrasci za izvješća, standardni operativni postupci postrojbe te prikladni priručnici.
- Jednostavna žičana komunikacija od točke do točke koja omogućuje simulaciju komunikacijskih veza koje će se vježbati tijekom vježbe. Ako se koriste radio ili

žične veze u operativnom okruženju, sudionicima ne bi smjela biti dopuštena izravna komunikacija licem u lice s ostalim sudionicima.

S obzirom da zahtijevaju malo komunikacijske opreme i minimalan broj osoblja za potporu, vježbe na zemljovidu mogu se izvoditi u trajnim ili privremenim objektima. Planeri moraju osigurati dostatno velike zgrade ili šatore za smještaj i igrača i nadzorne skupine. Radni prostor mora biti relativno slobodan. Planeri se moraju pobrinuti za sigurnost, prihvat i informiranje posjetitelja, prehranu te za parkiranje vozila prema potrebi. Ako se vježba provodi izvan smještajnih objekata postrojbe, planeri moraju osigurati prijevoz i medicinsku potporu. Ako vježba traje dulje od jednog dana, oni moraju osigurati smještaj.

FAZE

Faza prije vježbe

Prije odabira načina provedbe vježbe na zemljovidu, zapovjednici moraju provjeriti jesu li članovi stožera i vođe upoznati s pojedinačnim vještinama potrebnim za provedbu njihovih dužnosti i sa zajedničkim vještinama svog stožernog odjela ili zapovjedne skupine. Puna učinkovitost nije potrebna, s obzirom da je svrha vježbe upravo stjecanje i izgradnja te učinkovitosti.

Oni koji planiraju moraju uzeti u obzir korake u planiranju o kojima se govorilo u drugom poglavlju. Zapovjednici i stožeri na razini bojne planiraju i provode vježbe za svoje postrojbe. U višim postrojjima, stožerno osoblje za planiranje i nadzorni timovi planiraju, pripremaju, provode i raščlanjuju vježbu. Kad se jednom odobre ciljevi, opseg, popis postrojbi, područje vježbe i nacrt, zapovjednik postrojbe koja sudjeluje u vježbi, te odabrano osoblje, moraju biti upoznati s vježbom. Zapovjednik igrajuće postrojbe koristi uputu za vježbu na zemljovidu kao temelj za upoznavanje podređenih s vježbom. Stožerno osoblje za planiranje isto koristi uputu radi upoznavanja nadziratelja, sudaca i ocjenjivača.

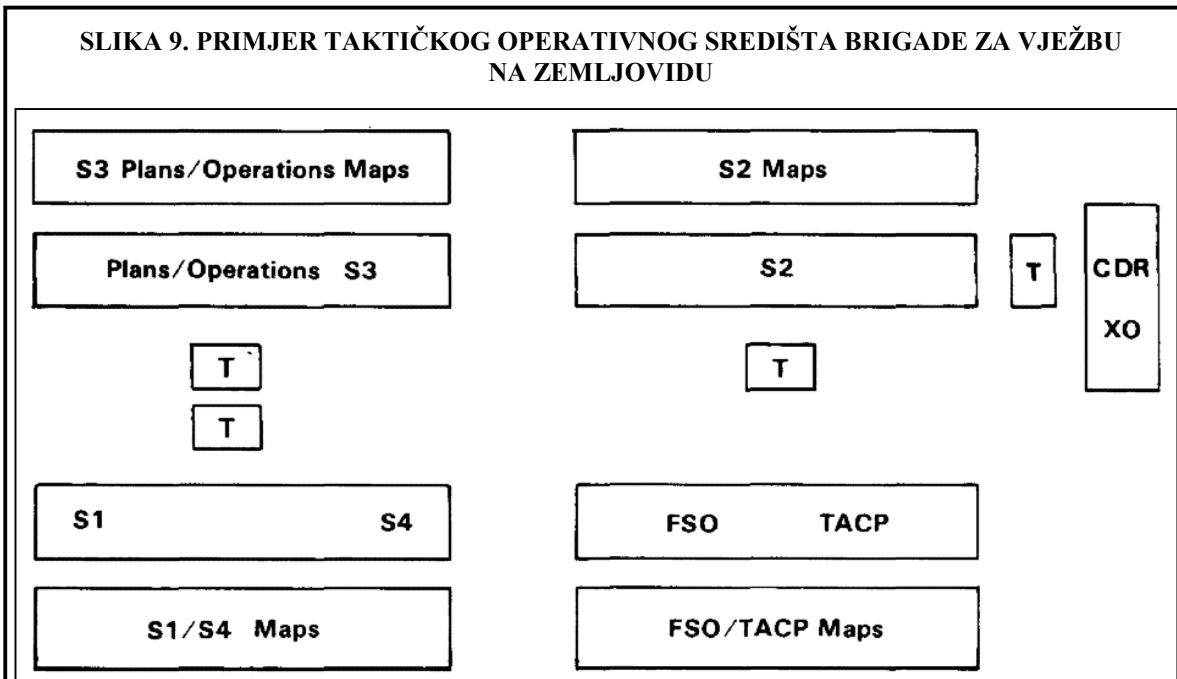
Obično 24 do 48 sati prije početka vježbe, nadziratelji obučavaju igrače u provedbi vježbe na zemljovidu. Igrači koji informacije o bojištu dobivaju izravno od nadziratelja moraju proći dodatnu obuku za prijevod tih informacija u iskoristive i prepoznatljive formate. Ti formati uključuju izvješća o lica mjesta, situacijska izvješća, ABK izvješća, izvješća o granatiranju i druge.

Obuka nadziratelja i igrača prije same vježbe obuhvaća:

- svrhu i opseg,
- ciljeve obuke,
- postrojbe koje sudjeluju,
- neprijateljsku situaciju,
- nadzornu organizaciju,
- plan veza,

- prosudbu žrtava i šteta,
- vremensko kašnjenje pri prijenosu poruka,
- izvješća i bilješke nadziratelja,
- obavještajni scenarij,
- postupke ratne igre,
- protok informacija,
- raščlambe tijekom i poslije provedbe, i
- dužnosti nadziratelja.

SLIKA 9. PRIMJER TAKTIČKOG OPERATIVNOG SREDIŠTA BRIGADE ZA VJEŽBU NA ZEMLJOVIDU

KAZALO:

S3 Plans/Operations Maps – planovi i operativni zemljovidi S3

Plans/Operations S3 - stožerni odsjek S3 za planove i operacije

S2 Maps – zemljovidi odsjeka S2

S1/S4 Maps – zemljovidi odsjeka S1 i S4

CDR – zapovjednik

XO – provedbeni časnik

FSO – časnik za vatrenu potporu

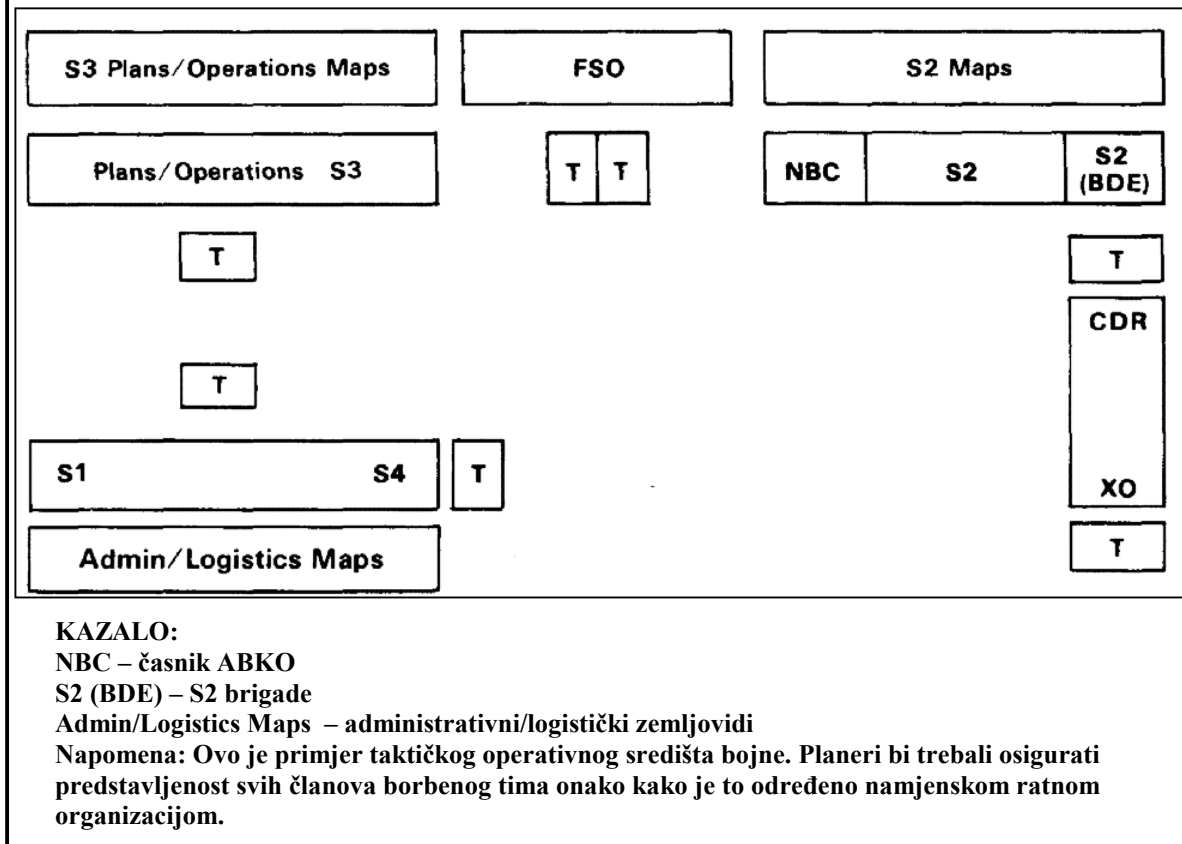
TACP - taktička skupina za zrakoplovni nadzor

FSO/TACP Maps – zemljovidi časnika za vatrenu potporu/taktičke skupine za zrakoplovni nadzor

T – telefon za vezu s igračem

Napomena: Ovo je primjer brigadnog taktičkog operativnog središta. Planeri bi trebali osigurati predstavljenost svih članova borbenog tima onako kako je to određeno namjenskom ratnom organizacijom.

SLIKA 10. PRIMJER TAKTIČKOG OPERATIVNOG SREDIŠTA BOJNE ZA VJEŽBU NA ZEMLJOVIDU

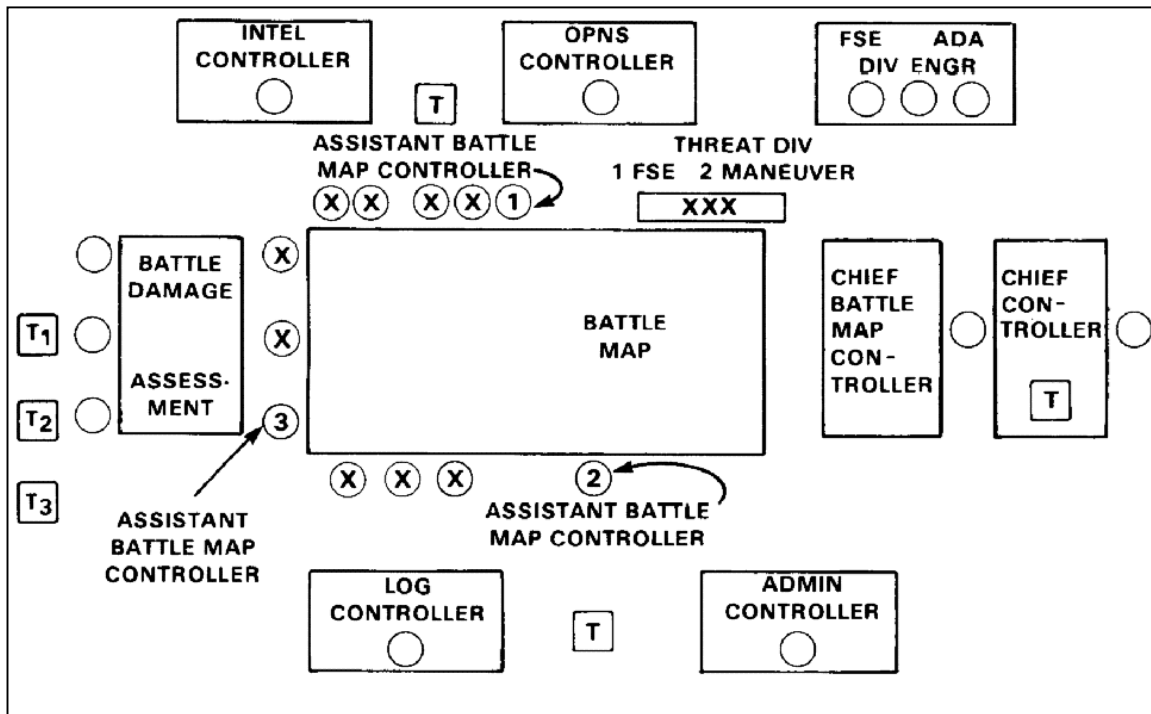
Provedbena faza

Uputa za vježbu na zemljovidu odredit će kako se kretati do mjesta vježbe, ako je to potrebno. Prije početka vježbe mora se odvojiti vrijeme i osoblje koje će uspostaviti sustav veza od točke do točke, postaviti taktička operativna središta igrača i nadziratelja, pripremiti zemljovide, pješčane modele ili makete.

Prije početka vježbe, glavni nadziratelj izvješćuje zapovjednika igrajuće postrojbe koja sudjeluje o najnovijim događajima. To izvješće uključuje promjene upute koje još nisu obznanjene ili bilo koji podatak koji treba ponovo spomenuti. Glavni nadziratelj može preuzeti ulogu nadređenog zapovjedništva, ako sam zapovjednik ne odluči igrati tu ulogu kako bi sudjelovao u obuci svoje postrojbe. U ovom trenutku, glavnom nadziratelju podnose izvješće nadziratelji koji predstavljaju članove stožera. Ovo izvješće postavlja scenu za ostatak vježbe i usađuje realizam. Glavni nadziratelj, u ulozi nadređenog zapovjednika, prebacuje vježbu iz stanja operativnog plana u stanje operativne zapovijedi i obznanjuje da su članovi stožera na raspolaganju za usklađivanje s odgovorajućim članovima stožera postrojbe koja sudjeluje u vježbi. Ovo obično predstavlja početak vježbe.

SLIKA 11. NADZORNI OBJEKT ZA VJEŽBU NA ZEMLJOVIDU BRIGADE

KAZALO:

INTEL CONTROLLER – obavještajni nadziratelj

OPNS CONTROLLER – operativni nadziratelj

FSE – element za vatrenu potporu

ADA – PZO

DIV ENGR – divizijski inženjerac

BATTLE DAMAGE ASSESSMENT – prosudba borbene štete

CHIEF CONTROLLER – glavni nadziratelj

CHIEF BATTLE MAP CONTROLLER – glavni nadziratelj borbenog zemljovida

ASSISTANT BATTLE MAP CONTROLLER – pomoćnik glavnog nadziratelja borbenog zemljovida

THREAT DIV (1 FSE, 2 MANEUVER) – predstavnici suprotne strane (1 element za vatrenu potporu, 2 manevar)

XXX – zapovjednik igrajuće satnije, provedbeni časnik i vođa tima za vatrenu potporu

LOG CONTROLLER – logistički nadziratelj

ADMIN CONTROLLER – administrativni nadziratelj

○ - nadziratelj

⊗ - ugroza

Napomena: Ovo je samo primjer. Planeri bi trebali osigurati predstavljenost svih članova borbenog tima onako kako je to određeno namjenskom ratnom organizacijom.

Vježba na razini brigade funkcionira kako slijedi:

- Igračima se prikazuje opća i posebna situacija.
- Igrači reaguju na situaciju, te daju informacije i izvješća višim, nižim i susjednim postrojbama, po potrebi.

- Nadzorna skupina u svojoj ulozi nadređenog zapovjedništva, ocjenjuje zapovijedi igrača za provedbu zadaće, vodi svoj dio zračno-kopnene bitke i odgovara na zahtjeve igrača za potporom. Istodobno, zapovjednici satnija se okupljaju oko borbenog zemljovida, te se bore sukladno zapovijedima dobivenim od bojne.
- Rezultati djelovanja na zemljovidu se u obliku izvješća i zahtjeva prenose zapovjedništvu igrajuće bojne u vježbi. Ta izvješća i zahtjevi oslikavaju bitku i stvaraju nove situacije koje zahtijevaju dodatne akcije ili reakcije igrača. Sa svoje strane, taktičko operativno središte bojne šalje informacije, izvješća i zahtjeve u brigadu.
- Igrači reagiraju na nove situacije onako kako bi to normalno činili u borbi. Ovo tjera brigadu i bojne da mijenjaju borbene planove, izdaju dopunske zapovijedi te šalju svoje zahtjeve u postrojbe za borbenu potporu i osiguranje bojnih djelovanja.
- Ovaj se proces ponavlja sve dok se vježba ne završi.

Faza poslije vježbe

Na kraju vježbe glavni nadziratelj odmah organizira raščlambu poslije provedbe tako da svi igrači i nadziratelji izvuku najveću korist iz vježbe. Ova bi raščlamba u najmanju ruku trebala:

- pružiti prigodu igračima i nadzirateljima da razmijene informacije, ideje i naučene pouke, i
- omogućiti nadzirateljima ugroze da objasne svoje borbene planove, rezultate bitaka i jačinu na kraju vježbe. Trebalo bi također prikazati i prosudbu mogućnosti buduće ugroze.

Dodatak G sadrži potpuno objašnjenje raščlambe poslije provedbe i izvješća.

TAKTIČKE VJEŽBE BEZ POSTROJBI

OPIS

Taktičke vježbe bez postrojbi su jeftine vježbe s malim dodatnim naporima koje se provode na terenu, na stvarnom zemljištu pogodnom za obuku postrojbi u specifičnim zadaćama. Uz korištenje malog broja postrojbi za potporu, zapovjednici koriste ove vježbe da bi uvježbali podređene vođe i borbene stožere bilo kojeg postroja za:

- raščlambu zemljišta,
- uporabu postrojbi sukladno raščlambi zemljišta,
- postavljanje oružnih sustava za najbolju potporu zadaće postrojbe,
- planiranje provedbe zadaće postrojbe, i
- učenje podređenih kako najbolje rabiti zemljište i pravilno uporabiti sve borbene rodove, te snage i sredstva za borbenu potporu i osiguranje bojnih djelovanja.

Osoblje postrojbe sudjeluje u taktičkoj vježbi bez postrojbi kao članovi malih skupina. Zapovjednik ili njegov S3 orijentiraju ih na zemljištu ukazujući na istaknute oblike i njihovu važnost za vježbu. Nakon toga zapovjednik iznosi posebnu situaciju - proširenje opće situacije koja je bila objavljena prije vježbe - poslije čega slijede početni zahtjevi. Članovi skupine rješavaju svaki zahtjev posebno i svatko se sprema predstaviti svoja rješenja. Zatim skupina raspravlja o pojedinačnim rješenjima i razvija skupno rješenje. Zapovjednik ocjenjuje rad skupine i iznosi svoje rješenje. Rasprava o pojedinačnim rješenjima stvara zanimanje i razumijevanje taktike i optimalne uporabe zemljišta. Dopuštajući vođama skupina da objasne raspored postrojbi za danu operaciju, taktička vježba bez postrojbi stvara povoljno okruženje za profesionalno izazovne i informativne rasprave o temama koje izravno utječu na zadaću postrojbe.

Značajke

Za uspješnu taktičku vježbu bez postrojbi zapovjednik mora odabrati prikladno zemljište i izvidjeti ga. Ovo je važan proces budući da taktička vježba bez postrojbi podučava taktiku uporabom stvarnog zemljišta. Opće područje se bira na zemljovidu nakon čega slijedi izviđanje na terenu. Odabrana mjesta moraju biti prikladna za ciljeve vježbe i dovoljno elastična da se na njima može prikazati više od jednog praktičnog rješenja. Različita mjesta koja se odabiru za pojedine događaje tijekom izviđanja tako postaju mjesta za obuku specifičnih rješenja. Vremenski raspored određuje ta mjesta pomoću šestoznamenastih mrežnih koordinata.

Osoblje

Osoblje koje sudjeluje u taktičkoj vježbi bez postrojbi su podređeni zapovjednici, vođe i stožeri koje odabire zapovjednik postrojbe. Zapovjednici ili njihovi S3 iz postrojbi za izravnu potporu mogu davati savjete o situacijama koje se tiču njihovih specijalnosti. Na temelju njihovog sudjelovanja taktička vježba bez postrojbi može pružiti obuku borbenog tima. Sudionici iz postrojbi potpore moraju biti konzultirani tijekom priprema vježbe i biti na raspolaganju tijekom njene provedbe.

Postupci koji su uključeni u taktičku vježbu bez postrojbi mogu se primijeniti i u obuci borbenih stožera i obuci združenih rodova u:

- vojnim operacijama na urbanom zemljištu,
- planiranju razvoja,
- planiranju mobilizacije,
- amfibijskim operacijama,
- uspostavljanju i djelovanju borbenih i poljskih komora, i
- tehnikama prikupljanja obavještajnih podataka.

Oprema i objekti

Oprema potrebna za taktičku vježbu bez postrojbi ovisi o vremenu koje se može potrošiti na vježbu i ciljevima vježbe. Taktičke vježbe bez postrojbi uvijek se provode na zemljištu pogodnom za obuku postrojbi za specijalne zadatke.

FAZE

Faza prije vježbe

Prije nego što se odabere način izvođenja taktičke vježbe bez postrojbi, zapovjednici moraju odrediti jesu li podređeni vođe i stožeri učinkoviti u pojedinačnim vještinama i vještinama vođa koje njihove dužnosti traže. Iako taktička vježba bez postrojbi može biti najbolji način učenja taktičkih načela na zemljištu, ona ne ističe dostatno čimbenike vremena i udaljenosti i njihovu važnost za učinkovito vođenje postrojbi. Prije provedbe drugih vježbi s vojnicima, zapovjednici moraju prepoznati ta ograničenja i dovoljno snažno upozoriti sudionike na važnost vremena, udaljenosti i svjetlosnih uvjeta za stvarnu operaciju. Planeri moraju uzeti u obzir korake u planiranju koji su razmotreni u drugom poglavlju.

Smjernica za taktičku vježbu bez postrojbi može biti jednostavna poput pripreme zapovijedi zapovjednika u kojoj se kaže:

- zašto se provodi taktička vježba bez postrojbi,
- tko će sudjelovati,
- koja oprema je potrebna,
- kada i gdje će se provoditi taktička vježba bez postrojbi, i
- koje su posebne upute.

Planove za taktičku vježbu bez postrojbi obično izrađuje stožer postrojbe a, ako je potrebno, trebaju uključiti i određivanje pomoćnika obučavatelja.

Istraživanje za taktičku vježbu bez postrojbi sastoji se od:

- pregleda zadataka, mogućnosti oružja i taktike, i
- pregleda odgovarajućih zakona, propisa i standardnih operativnih postupaka koji se odnose na korištenje određenog dijela zemljišta.

Tijekom početnog izviđanja na zemljištu planeri:

- prolaze zemljištem pažljivo ispitujući cijelo područje kako bi bili sigurni da su vojna gledišta zemljišta potpuno zadovoljena. Zapovjednik obično provodi ovo izviđanje i odabire radne točke koje podupiru njegovu zadaću, kao i ciljeve obuke,
- na svakoj radnoj točki vode bilješke koje se tiču problema koji će se postaviti i njegovog rješenja,
- odabiru početnu točku okupljanja svih sudionika,

- odabiru mjesto za parkiranje vozila ako je potrebno,
- potvrđuju smjerove kretanja i vrijeme potrebno za put od parkirališta do svake radne točke kao i između radnih točaka,
- odabiru mjesto za obroke ako je potrebno

Ako se vježba provodi izvan vojnih vježbališta, planeri moraju stupiti u kontakt s vlasnicima zemljišta i od njih dobiti dozvolu za njegovu uporabu.

Nakon prvog izviđanja planeri pripremaju nacrt vježbe s opisom situacije za svaki zahtjev i njegovog rješenja. Možda će morati nekoliko puta posjetiti svaku radnu točku da bi doradili detalje situacije i provjerili predložena rješenja. To je naročito važno ako će ta rješenja postati temelj za sljedeće situacije i zahtjeve.

Kada zapovjednik jednom odobri taktičke probleme i njihova rješenja, razvija se scenarij. On uključuje opću situaciju, početnu situaciju i zahtjeve, naredne situacije i zahtjeve i raspored vremena. Opća situacija opisuje naše i neprijateljske postrojbe, njihov razmještaj na zemljištu te značajne aktivnosti tijekom prethodnih 24 sata. Naredne situacije proistječu iz ciljeva obuke.

Raspored vremena bi trebao pokazivati prosuđeno vrijeme potrebno za predstavljanje svake situacije i zahtjeva na svakoj radnoj točki. Raspored jamči da nitko neće provesti previše vremena rješavajući bilo koji zahtjev na bilo kojoj radnoj točki. Slika 12 pokazuje raspored vremena za jedan cilj obuke koji se obrađuje na dvije točke.

SLIKA 12. PRIMJER RASPOREDA VREMENA	
DOGADAJ	VRIJEME
Uvod	5 minuta
Opća situacija	2 minute
Situacija i zahtjev (XT 532486)	120 minuta
Putovanje	15 minuta
Situacija i zahtjev (WT 416483)	120 minuta
Sažetak	<u>15 minuta</u>
	4 sata, 37 minuta

Kad je napravljen raspored vremena, provjerava se scenarij da bi se utvrdilo odgovara li izabranom zemljištu. Tijekom te provjere morali bi se ratno proigrati svi mogući odgovori na situacije i zahtjeve.

Opisi sljedećih situacija trebali bi stvoriti realnu sliku bojišta. Oni bi trebali biti što je moguće kraći, kompatibilni s vježbom, i sadržavati samo one informacije koje su igračima potrebne za vaganje relevantnih čimbenika i stvaranje prihvatljivog rješenja. Ti bi opisi trebali pokriti i sastav snaga i zračnu situaciju. Od sudionika se očekuje da su upoznati s ustrojem i značajkama oružja; zato se problem obično postavlja u obliku zapovijedi i prikladnih grafičkih prikaza. Kratke usmene zapovijedi pri uvođenju u novu situaciju ne samo da će uštedjeti vrijeme, već će podređenim zapovjednicima i stožerima dati prigodu da steknu praksu u radu na temelju usmenih zapovijedi.

SLIKA 13. PRIMJER SITUACIJA

Opća situacija:	Borbena skupina 1-66 nedavno je provodila napadajna djelovanja protiv 318. motorizirane pukovnije. Zbog velikih gubitaka skupina je privremeno prisiljena braniti se. Vaš tim, tim A, je lijevo krilo borbene skupine s borbenom skupinom 1-67 slijeva i timom B zdesna. Tijekom vježbe vi ćete biti zapovjednik tima A.
Početna situacija:	Borbena skupina privremeno prelazi u obranu i čeka smjenu. Zadaća je braniti se do 11,00 sati danas. Obrambeni sektor tima je prikazan na grafičkom prikazu.
Zahtjev:	Provesti izvidanje za odabir vodnih položaja i pripremiti zapovijed u pet točaka za provedbu obrane. Biti spreman za iznošenje zapovijedi u roku jednoga sata.

Uputa uključuje:

- administrativne upute (prehrana, prijevoz, sanitetske upute),
- postupak za slučaj šteta nastalih manevrom,
- stvarno vrijeme i trajanje taktičke vježbe bez postrojbi,
- ciljeve obuke,
- osoblje koje će se obučavati, i
- zahtjeve obuke koje treba ispuniti prije početka vježbe.

Operativna zapovijed za taktičku vježbu bez postrojbi mora se izdati barem 24 sata prije početka vježbe. Ona mora biti napisana na propisanom obliku od pet točaka s odgovarajućim dodatcima. Sadrži informacije razvijene iz opće i početne situacije i prvi zahtjev.

SLIKA 14. PRIMJER NAREDNE SITUACIJE

Sljedeća situacija:	Neprijateljska situacija ostaje nepromijenjena. Satnija je raspoređena kao što se vidi na zemljovidu pred vama. Satniji Bravo su pridruženi pješački i inženjerijski vod.
Zahtjev:	Satnija će provesti napadaj koji počinje u jutarnje nautičko svanuće da bi zauzela uzvišenje koje dominira nad prilazima mjestima prijelaza rijeke potrebnih NOS 1-66 za nastavak napadaja u sektoru. Satnija B će početi napadaj da bi osigurala objekt Zulu od koordinata XT 1534462 do koordinata XT 154475. Provedite izvidanje i pripremite zapovijed u pet točaka. Budite pripravi iznijeti svoju zapovijed za dva sata. Sastat ćemo se na koordinatama XT 123456 u 14,00 da razmotrimo vašu zapovijed.

Provedbena faza

Za taktičku vježbu bez postrojbi na razini bojne, zapovjednik bojne počinje na prvoj radnoj točki objašnjavati svrhu vježbe i zadaće koje će se pokriti. Tada iznosi opću situaciju, posebnu zadaću i prvi zahtjev.

Nakon što odredi prvi zahtjev, zapovjednik:

- ostavlja sudionicima dovoljno vremena da razrade rješenja,
- odabire jednog podređenog zapovjednika koji će iznijeti svoje rješenje,
- odabire druge zapovjednike za iznošenje svojih rješenja,
- vodi raspravu o različitim rješenjima,
- iznosi rješenje i razloge za njega,
- vodi raspravu o svakom rješenju i objašnjava odabrano rješenje, i
- daje upute i vremenske rokove za odlazak na sljedeću radnu točku.

Ovaj se postupak ponavlja na svakoj sljedećoj radnoj točki sve do kraja vježbe.

Faza poslije vježbe

S obzirom da je taktička vježba bez postrojbi formalni dio programa razvoja časnika u postrojbi, pouke koje se nauče morale bi pružati temelj za daljnju obuku. Materijali prikupljeni tijekom pripreme i provedbe vježbe mogu se zadržati kao pomoćna literatura za buduće vježbe. Neke granske i rodovske škole nude dodatne informacije i primjere taktičkih vježbi bez postrojbi kroz svoje kataloge pripručenih materijala. Planeri bi se morali koristiti tim katalogima pri određivanju prikladnosti i dostupnosti nastavnih materijala za potporu vježbe.

VJEŽBE NA ZAPOVJEDNOM MJESTU

OPIS

Vježbe na zapovjednom mjestu su srednje skupe vježbe, sa srednjim dodatnim naporima, koje se mogu provoditi u vojarni ili na terenu. U vojarni, vježbe na zapovjednom mjestu su proširene vježbe na zemljovidu koje koriste taktičke komunikacijske sustave i ljudstvo u okruženju zapovjednog mjesta. Normalne udaljenosti između zapovjednih mjesta na bojištu obično su smanjene, te zapovjedna mjesta ne moraju uspostavljati i vježbati sve taktičke komunikacije.

Najučinkovitije vježbe na zapovjednom mjestu provode se na terenu. U operacijama na terenu, vrijeme i udaljenost bi trebali realno oslikavati doktrinu zračno-kopnene bitke. Operacije bi trebale biti neprekidne i koristiti svu ustrojbenu i potpurnu komunikacijsku opremu. Zapovjednici vježbaju integraciju združenih rodova i taktičko

postavljanje i premještanje zapovjednih mjesta. Svako bi zapovjedništvo trebalo vježbati operacije preživljavanja kao što su raspršenost, prikrivanje i zaštita.

Zapovjednici koriste vježbe na zapovjednom mjestu da bi uvježbali podređene vođe i stožere u svim postrojima da:

- funkcioniraju kao učinkoviti timovi i izgrađuju koheziju,
- razmjenjuju informacije,
- pripremaju prosudbe,
- daju ocjene,
- pripremaju planove,
- izdaju zapovijedi,
- izviđaju, odabiru i taktički zaposjedaju zapovjedna mjesta,
- uspostavljaju i koriste komunikacije, i
- premještaju zapovjedništva i zapovjedna mjesta.

Vježbe na zapovjednom mjestu također pružaju zapovjednicima vrijedno iskustvo u planiranju i provedbi aktivnosti borbene potpore i osiguranja bojnih djelovanja. Postrojbe koje nisu dio zapovjedništva niti su komunikacijsko osoblje, uglavnom predstavljaju nadziratelji. Vježbe na zapovjednom mjestu se mogu pokrenuti bilo glavnim rasporedom događaja, bilo borbenom simulacijom.

Značajke

Uspješne vježbe na zapovjednom mjestu provode se u uvjetima koji vladaju na bojištu. Da bi se ocijenili postupci rada stožera i postrojbi, taktičke vježbe integriraju korištenje atomskog i kemijskog oružja; ABK upozorbe i izvješćivanje; izviđanje; zaštitni stav od kemijskog oružja ovisan o zadaći; logističke operacije, dekontaminaciju i zadimljivanje. Realno se prikazuju i igraju administrativne i logističke situacije, tako da zapovjednici i stožeri koji sudjeluju u vježbi shvate kakav je njihov utjecaj na sva gledišta bitke. Elektroničko ratovanje mora se prikazati tako da se pokaže koliko je važno za sve elemente, te kako otežava rad zapovjednicima i stožerima koji nisu pripravnici za njega.

Nadziratelji bi trebali izbjegavati umjetno utjecati na tijek vježbe, s obzirom na to da se na taj način kasnije stvaraju druge umjetne situacije. Kada daju informacije, nadziratelji razmišljaju o tome na koji će odjel stožera najviše utjecati stvarni borbeni uvjeti. Ulazne bi informacije morale natjerati osoblje koje sudjeluje u vježbi tako da postanu svjesni taktičkih i logističkih situacija, te da djeluju u skladu s tim. Vježbe na zapovjednom mjestu koje se provode na zemljištu trebale bi natjerati postrojbe koje sudjeluju u vježbi, da postavljaju i izmještaju svoja taktička operativna središta. Izmještanje taktičkog operativnog središta uči postrojbe da koriste taktička i temeljna zapovjedna mjesta, da provode neprekidne operacije i izviđanje, te da uspostavljaju i koriste ustrojbene i potporne komunikacijske sustave. Ova vježba omogućuje također i iskustvo u stvarnom vremenu i udaljenosti.

Nadzorna skupina izdaje brzu i logičnu prosudbu svih taktičkih i logističkih situacija koje se mogu stvoriti tijekom vježbe. Kada igrajuće postrojbe i neprijateljske snage stupe u dodir, nadziratelji dopuštaju da se situacija razvija sve dok nije nametnula, ili je potrebna, taktička prosudba. Prosudbe se zasnivaju na rezultatima ratnih igara na temelju akcija kojima upravljaju sudionici vježbe. Nadzorna skupina prosuđuje žrtve i štete te obznanjuje rezultate boja. Sudionici na razini satnije koriste ove informacije da bi prikazali stanje na bojištu zapovjedništvu bojne. Da bi mogli obavljati zadane dužnosti, nadziratelji imaju slobodan pristup objektima postrojbi koje sudjeluju u vježbi, ali ne miješaju se u odluke osoblja koje vježba.

Osoblje

Uz zapovjednika, stožer i podređene zapovjednike i stožere igrajućih postrojbi, vježbe na zapovjednom mjestu zahtijevaju nadziratelje i ocjenjivače. Nadziratelji, vođeni glavnim nadzirateljem, upravljaju vježbom i vode je prema logičnom svršetku. Ocjenjivači promatraju aktivnosti igrača da bi odredili provode li se zadaće prema prethodno uspostavljenim standardima svakog postroja. Broj ocjenjivača i njihove kvalifikacije ovise o opsegu vježbe i zadaćama ili postupcima koji se moraju ocijeniti. Ako se mora provesti vanjsko ocijenjivanje, glavni ocjenjivač će oblikovati ocjenjivačke timove.

Važno je da i nadzorno osoblje i igrači razumiju specifične radne dužnosti i zapovjedne razine koje predstavlja nadzorna skupina. Nadzorna skupina predstavlja sve osobe i postrojbe osim onih koje izričito zastupaju igrajuće postrojbe.

Središte za nadzor vježbe nastupa kao nadređeno zapovjedništvo igrajuće postrojbe. Jedna od funkcija središta je praćenje akcija igrača, situacija i planova. Osoblje središta za nadzor vježbe također:

- održava borbene zemljovida nadziratelja,
- predstavlja snage ugroze,
- ubacuje incidente i poruke u igru, i
- prosuđuje gubitke u ljudstvu i opremi.

Glavni nadziratelj je odgovoran za središte za nadzor vježbe i za sve podređene nadziratelje, suce i ocjenjivače. Uz to, glavni nadziratelj djeluje kao viši zapovjednik. Stožerni nadziratelji djeluju kao stožeri višeg zapovjedništva. Kao potpora glavnom nadziratelju oni vode zračno-kopnene bitke. Pripremaju zapovijedi, traže informacije, primaju izvješća i zahtjeve od sudionika, te djeluju u skladu s njima. Pomoćnik glavnog nadziratelja djeluje kao glavni nadziratelj kada je to potrebno, te vrši dužnosti načelnika stožera nadređenog zapovjedništva za igrajuće postrojbe.

Nadziratelj osiguranja bojnih djelovanja nadzire aktivnosti nadziratelja stožera postrojbi za osiguranje bojnih djelovanja. Oni pripremaju zapovijedi, traže podatke i djeluju prema zahtjevima i porukama sudionika.

Nadziratelji suprotne snage odgovorni su za neprijateljske akcije sukladno doktrini ugroze i borbenom rasporedu. Oni pokazuju početnu situaciju ugroze koju je pripre-

mila skupina za planiranje vježbe. Isto tako, djeluju zajedno sa zapovjednicima igrajućih satnija, te ih neprekidno suočavaju s realnim situacijama koristeći taktiku ugroze.

Nadziratelji prosudbe štete prosuđuju gubitke u ljudstvu i opremi, i određuju kada se ranjeno osoblje i oštećena oprema mogu vratiti igraču za korištenje u vježbi na zapovjednom mjestu. Oni ne osujećuju akcije koje poduzimaju igrači. Na primjer, medicinsko osoblje u vježbi određuje kada će se ranjeno osoblje moći vratiti u akciju.

Igrajuće osoblje uključuje zapovjednike satnija, provedbene časnike i vođe timova za vatrenu potporu. Oni provode operativnu zapovijed bojne i prema dobivenim zapovijedima vode bitku. Budući da je ova vježba sredstvo za obuku bojne, oni ne otkrivaju informacije koje bi bile nedostupne u stvarnoj situaciji.

Oprema i objekti

Oprema koja je potrebna za vježbu na zapovjednom mjestu sastoji se od:

- komunikacijske opreme za prikazivanje nadređenog zapovjedništva igrajuće postrojbe,
- predmeta opće namjene, kao što su uredski pribor, sredstva potrebna za grafičke prikaze, knjige poruka i dnevnici, obrasci za izvješća, standardni operativni postupci postrojbe te prikladni priručnici,
- opreme koja je potrebna da bi se prikazalo taktičko operativno središte nadređenog zapovjedništva igrajuće postrojbe ako se vježba provodi na zemljištu,.
- prikladnih vojnih priručnika (borbeni priručnici, okružnice), i
- opreme potrebne za prepoznavanje sudionika i osiguravanje taktičkog operativnog središta (identifikacijske kartice, oznake).

Vježbe na zapovjednom mjestu koje se odvijaju u vojarni traže zasebne zgrade ili šatore dostatno velike da se u njih smjeste nadzorni tim i igrajuće postrojbe. Raspoloživi prostor trebao bi biti dostatan za razvoj taktičkog operativnog središta postrojbe. Isto tako, mora se predvidjeti osiguranje, prijam i upoznavanje posjetitelja, prehrana i parkiranje vozila. Ako se vježba provodi izvan mjesta gdje je postrojba smještena, mora se osigurati i prijevoz i medicinska zaštita. Vježbe koje traju više od jednog dana zahtijevaju i smještaj sudionika.

Ako se vježbe na zapovjednom mjestu provode na terenu, manevarska područja moraju biti dostatno velika da bi zapovjedništvo rasporedilo na odgovarajućim udaljenostima. Nadzorno zapovjedništvo osigurat će dobre radio ili žične veze s igrajućim postrojbama, kao i s podređenim nadzornim elementima. Nadzorno zapovjedništvo trebalo bi biti smješteno tako da postigne najbolju komunikaciju i da olakša prijevoz do zapovjedništva igrajuće postrojbe i iz njega. Objekti za potporu nadzornog zapovjedništva isto se moraju planirati. Oni pružaju:

- sigurnost,
- prijam i upoznavanje posjetitelja,
- prehranu,

- medicinsku pomoć,
- održavanje, i
- higijenu.

Količina vanjske potpore potrebne za organizaciju nadzora ovisi o opsegu i trajanju vježbe. Pomoć vanjskih organizacija može biti potrebna za:

- nabavku gotovih paketa borbenih simulacija,
- organizaciju dodatnih komunikacija,
- dodatnu pokrivenost zemljovidima,
- dozvole za korištenje manevarskog područja,
- smještaj,
- medicinsku potporu, i
- prehranu.

Na sljedećim slikama prikazani su primjeri izgleda i odnosa objekta za nadzor vježbe na zapovjednom mjestu divizije. Oni mogu biti skrojeni ili pojačani za uporabu u vježbama na zapovjednom mjestu na drugim razinama. Ove slike ne pokazuju određene zgrade ili vozila. Oni su dane da pokažu potrebno osoblje, elemente i opremu i njihovu fizičku povezanost. Odnosi između nadziratelja i igrača su onakvi kakvi su na slici. Zapovjedna struktura divizije koja se proteže na brigadu, topništvo divizije, kao i divizijsku logistiku prema bojni, trebala bi funkcionirati kao što bi funkcionirala u taktičkoj situaciji. Ovi postroji postižu realizam tako što prisiljavaju postrojbe da odgovaraju na potrebe viših i nižih postrojbi.

FAZE

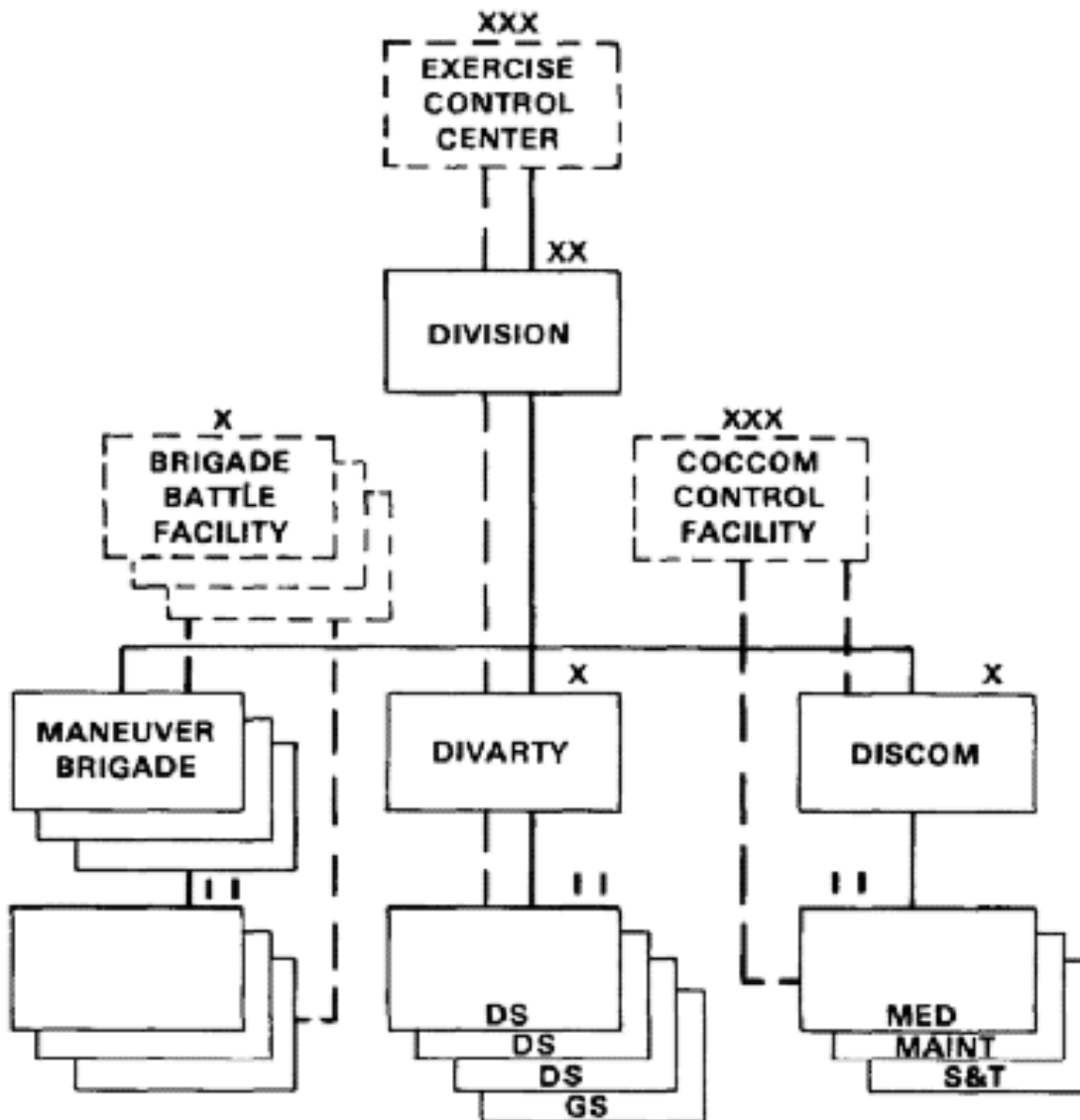
Faza prije vježbe

Prije nego što se odabere način provedbe vježbe na zapovjednom mjestu, zapovjednik mora prosuditi je li osoblje odabrano za vježbu dovoljno uvježbano u pojedinačnim i skupnim vještinama potrebnim za njihove dužnosti i za pojedine postrojbe. Planeri se moraju držati koraka nabrojenih u drugom poglavlju.

Mora se odvojiti dovoljno vremena za temeljito planiranje i pripremu. Opseg i trajanje vježbe utječe na vrijeme potrebno za ove dvije funkcije.

Obično 24 do 48 sati prije početka vježbe nadziratelji pripremaju igrače za provedbu vježbe na zapovjednom mjestu. Igrači koji prime informacije o bojištu izravno od nadziratelja, moraju proći dodatnu obuku tako da te informacije mogu prevesti u iskoristiv i prepoznatljiv oblik. Ti oblici su izvješća s lica mjesta, situacijska izvješća, ABK izvješća, izvješća o granatiranju i druga.

SLIKA 15. ODNOSI NADZIRATELJ – IGRAČ
 VJEŽBA NA ZAPOVIJEDNOM MJESTU DIVIZIJE

KAZALO:

EXERCISE CONTROL CENTER – središte za nadzor vježbe

DIVISION - divizija

BRIGADE BATTLE FACILITY – borbeni objekt brigade

COCCOM CONTROL FACILITY – nadzorni objekt korpusa

MANEUVER BRIGADE – manevarska brigada

DIVARTY - divizijska topnička brigada

DISCOM – divizijska logistička brigada

DS (DIRECT SUPPORT) – izravna potpora GS (GENERAL SUPPORT) – opća potpora

MED – sanitetska bojna

MAINT – bojna za održavanje

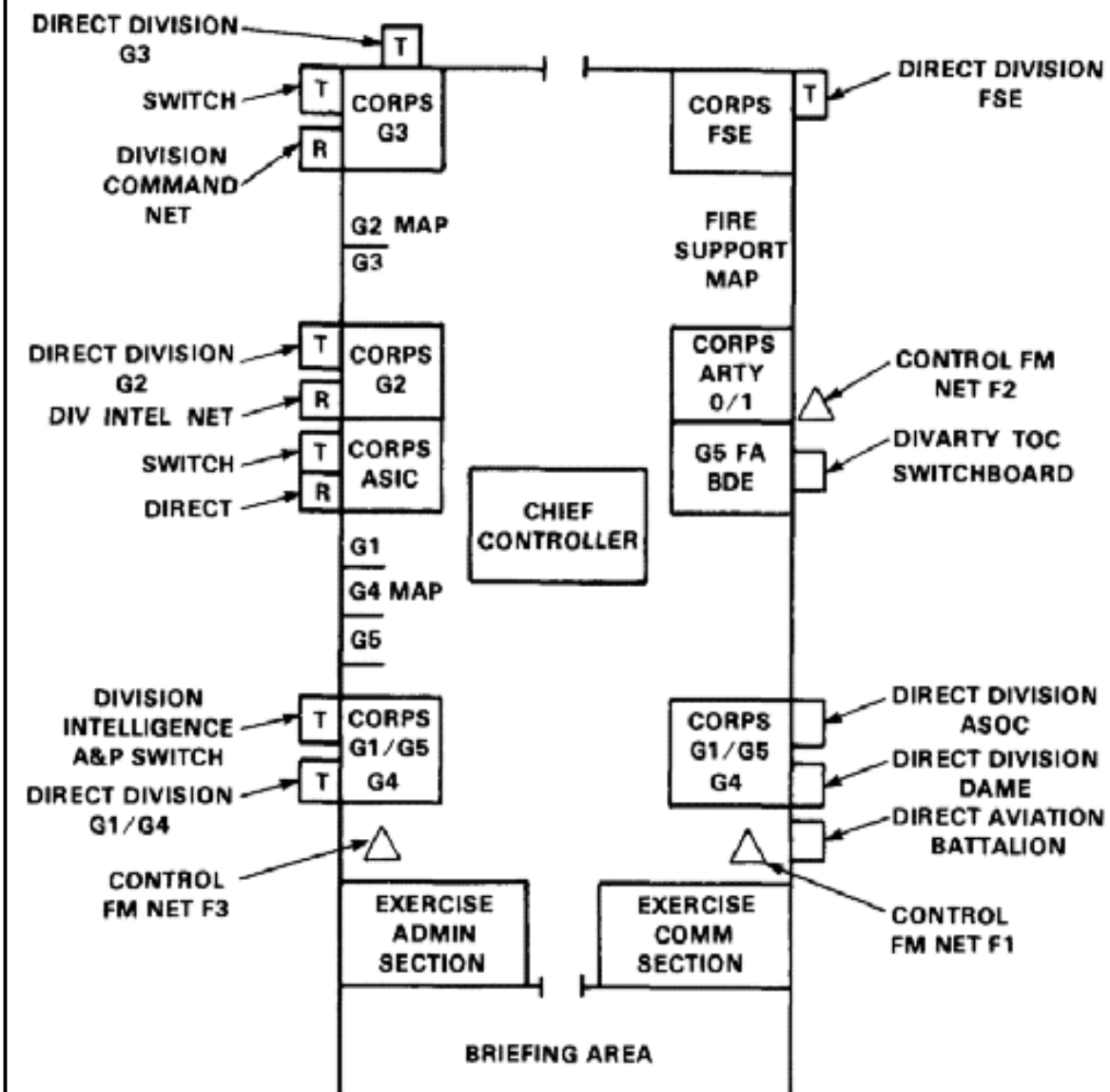
S&T (SUPPLY AND TRANSPORTATION) – opskrbeno-transportna bojna

———— ZAPOVIJEDANJE (IGRAČ)

- - - - - NADZOR

- · - · - PRAČENJE

SLIKA 16. PRIMJER TAKTIČKOG OPERATIVNOG SREDIŠTA KORPUSA/SREDIŠTE ZA NADZOR VJEŽBE

KAZALO:

T – telefon

R – radio

A&P – administrativno i personalno

ASIC (ALL SOURCE INTELL CENTER) - obavještajno središte za uporabu svih izvora

ASOC (AIR SUPPORT OPERATIONS CENTER) - operativno središte za zračnu potporu

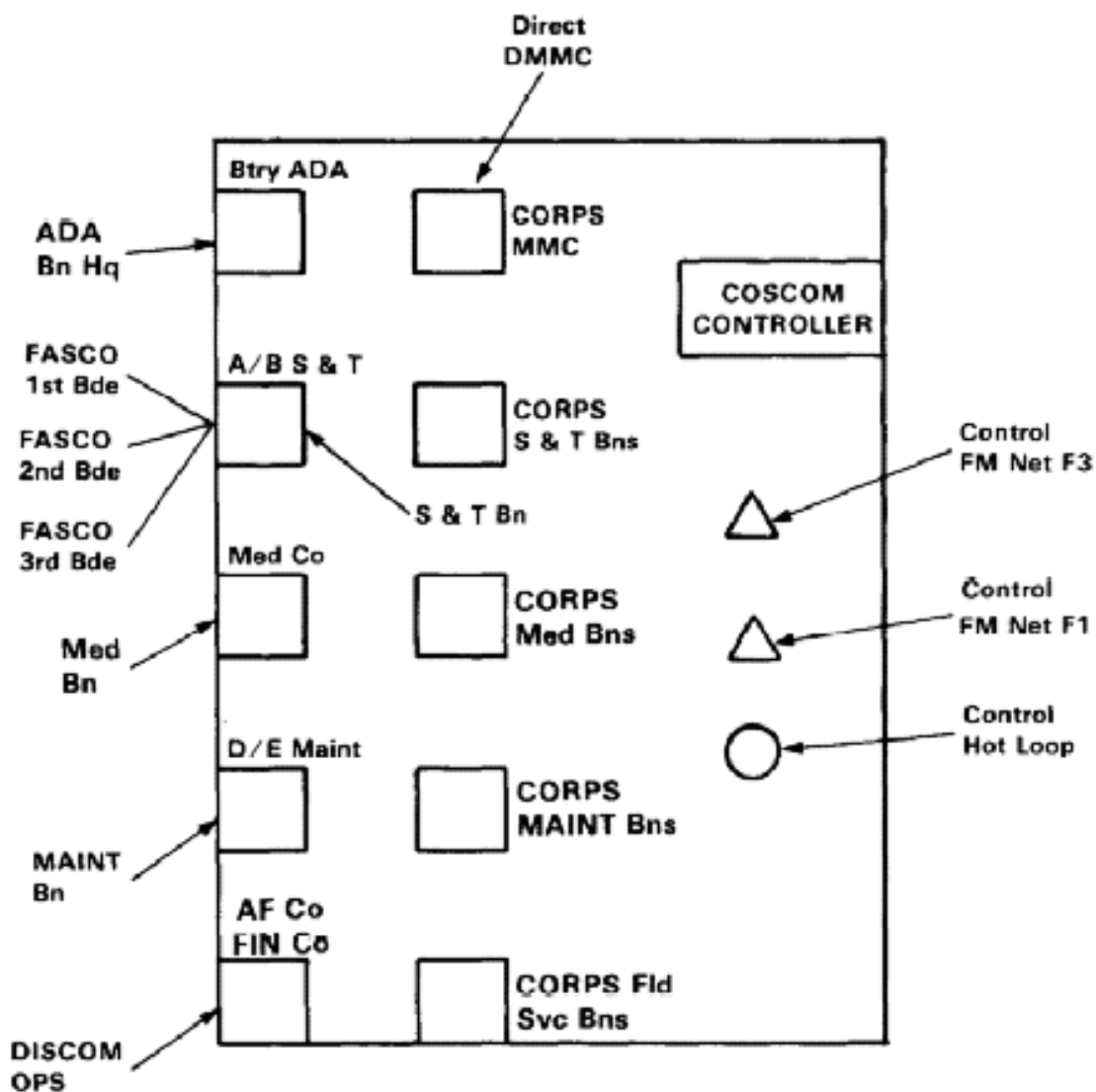
DAME (DIVISION AIRSPACE MANAGEMENT ELEMENT) - divizijski element za upravljanje zračnim prostorom

FA (FIELD ARTILLERY) – poljsko (zemaljsko) topništvo

CONTROL FM NET – nadzorna FM radio mreža

O/I (operations/intelligence)– operativni poslovi/obavještajni poslovi

SLIKA 17. PRIMJER TAKTIČKOG OPERATIVNOG SREDIŠTA KORPUSNE LOGISTIKE

KAZALO:

AF Co (AIR FORCE COMPANY) – zrakoplovna satnija

AG (ADJUTANT GENERAL) – pobočnik

COSCOM (CORPS SUPPORT COMMAND) – korpusna logistička brigada

DMMC (DIVISION MATERIEL MANAGEMENT CENTER) – divizijsk središte za upravljanje tvarima

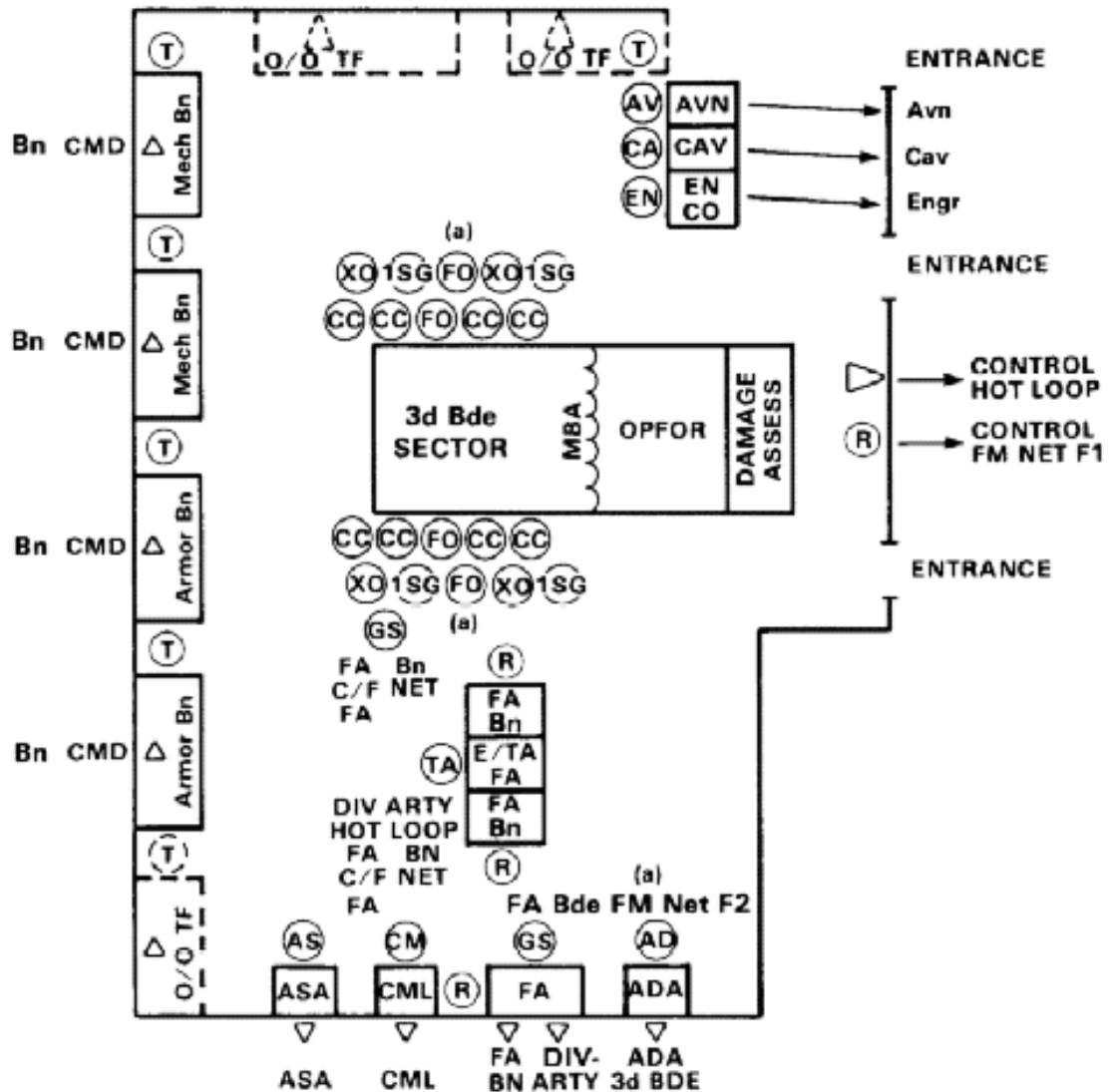
FASCO (FORWARD AREA SUPPORT COORDINATOR) - koordinator potpore prednjeg područja

FIN Co (FINANCE COMPANY) – financijska satnija

CONTROLLER – financijski časnik

CORPS Fld Svc Bns (FIELD SERVICES BATTALIONS) – korpusne bojne za usluge na bojištu

SLIKA 18. BORBENI OBJEKT BRIGADE

KAZALO:

- AD (AIR DEFENSE) – protuzračna obrana
- AS (AVIATION SUPPORT) – potpora zrakoplovstva kopnene vojske
- ASA (AIR SUPPORT ACTIVITY) – aktivnosz zračne potpore
- Bn CMD (BATTALION COMMAND)- zapovjedništvo bojne
- CAV (CAVALRY) - konjica
- CC (COMPANY COMMANDER) – zapovjednik satnije
- C/F (COMMAND FIRE) – zapovijedanje vatrom
- CML (CHEMICAL) - ABKO
- DAMAGE ASSESS – prosudba štete
- EN CO (ENGINEER COMPANY) – inženjerijska satnija
- OPFOR (OPPOSING FORCE) – suprotna strana
- 1SG (FIRST SERGEANT) – prvi narednik

Za obuku nadziratelja i sudionika prije vježbe, planeri moraju razmotriti sljedeće:

- svrhu i opseg vježbe,
- ciljeve obuke,
- prava i ograničenja korištenja manevarskog područja,
- sudjelujuće postrojbe,
- neprijateljsku situaciju,
- organizaciju nadzora,
- plan veze za vježbu,
- dužnosti nadziratelja,
- prosudbu žrtava i šteta,
- vremensko kašnjenje pri prijenosu poruka,
- izvješća i bilješke nadziratelja,
- obavještajni scenarij,
- postupke ratne igre,
- protok informacija,
- provjeru komunikacija nadziratelja
- nadzirateljevo izviđanje područja vježbe, i
- raščlambu poslije provedbe

Vježbe na zapovjednom mjestu na razini bojne obično zamišljaju, planiraju i provode zapovjednik i njegov stožer. Na višim razinama ustrojavaju se stožeri za planiranje i nadzorne skupine koje planiraju, pripremaju, provode i raščlanjuju vježbu. Zapovjednik koji zapovijeda provedbu vježbu prvo odobrava ciljeve i opseg vježbe, popis postrojbi, područje vježbe, te okvirni plan vježbe. Nakon toga nadziratelji upoznaju zapovjednika igrajuće postrojbe i odabrano osoblje s vježbom.

Osoblje za planiranje vježbe dovršava uputu za vježbu i šalje je igrajućoj postrojbi za uporabu u planiranju vježbe. Osoblje koje planira vježbu rabi uputu i za upoznavanje nadziratelja, sudaca i ocjenjivača. Uputa za vježbu na zapovjednom mjestu uključuje upute za kretanje prema mjestu vježbe, ako je potrebno. Mora se prije početka vježbe predvidjeti vrijeme i osoblje koje će postaviti potrebnu komunikacijsku opremu, uspostaviti taktičko operativno središte za nadziratelje i prirediti zemljovide.

Provedbena faza

Neposredno prije početka vježbe, glavni nadziratelj i stožer upoznaju zapovjednika igrajuće postrojbe s najnovijim podacima. U to su uključene sve promjene upute koje nisu već bile obznanjene, ili sve ono što se mora ponoviti. Kada se dovrši ovaj dio upoznavanja, glavni nadziratelj preuzima ulogu nadređenog zapovjedništva, te mu izvješće podnose nadziratelji koji predstavljaju stožer. Ovo izvješćivanje postavlja scenu

za provedbu vježbe i daje joj realizam. U ovom trenutku, glavni nadziratelj, u svojoj ulozi nadređenog zapovjedništva, pretvara operativni plan u operativnu zapovijed. Tada obznanjuje da je stožer dostupan svima koji sudjeluju u vježbi. Ovo obično označava početak vježbe.

Na razini divizije vježba na zapovjednom mjestu funkcionira ovako:

- Igračima se iznosi opća i posebna situacija.
- Igrači reagiraju na situaciju i daju podatke i izvješća nadređenim, podređenim i susjednim postrojbama.
- Nadzorna skupina, u ulozi korpusa, ocjenjuje zapovijedi igrača za provedbu zadaće, vodi svoj dio zračno-kopnene bitke, te odgovara na zahtjeve igrača za potporom. Istodobno, zapovjednici satnija, okupljeni oko borbenog zemljovida u svakom borbenom objektu brigade vode bitku prema zapovijedima bojne. Rezultati sukoba se prenose u stožere igrajućih postrojbi u obliku izvješća i zahtjeva koji se kombiniraju i tako stvaraju nove situacije i nastavak bitke.
- Igrači reagiraju na nove situacije onako kako bi to normalno činili u borbi. Ovo tjera bojne da mijenjaju borbene planove, izdaju dopunske zapovijedi te šalju svoje zahtjeve u postrojbe za borbenu potporu i osiguranje bojnih djelovanja.
- Ovaj se proces ponavlja sve dok se vježba ne završi.

Faza poslije vježbe

Na kraju vježbe glavni nadziratelj odmah održava raščlambu poslije provedbe za sve igrače i nadziratelje tako da vježba bude od maksimalne koristi za obuku. U najmanju ruku, raščlamba poslije provedbe:

- daje prigodu igračima i nadzirateljima da razmijene podatke, ideje i naučene pouke, i
- omogućuje nadzirateljima ugroze da objasne svoje borbene planove, rezultate bitke i snagu nakon vježbe. Ovdje se također provodi prosudba sposobnosti buduće ugroze.

Vježbe koje se provode na razini brigade i višoj, pružaju izvanrednu prigodu za provedbu višerazinske raščlambe. Na primjer, raščlamba poslije provedbe vježbi na zapovjednom mjestu divizije uključila bi:

- raščlambu poslije provedbe na razini bojne koju provode nadziratelji bojne za zapovjednika bojne, stožer, zapovjednike satnija i nadziratelje ugroze iz borbenog objekta brigade,
- raščlambu poslije provedbe na razini brigade koju provodi nadziratelj borbenog objekta brigade za zapovjednika brigade, stožer, zapovjednike bojni i nadziratelje iz borbenog objekta brigade,
- raščlambu poslije provedbe na razini divizije koju provodi rukovoditelj vježbe za zapovjednika divizije, stožer, glavne podređene zapovjednike, te odabrane članove stožera. Nadziratelji iz središta za nadzor vježbe i odabrani nadziratelji iz borbenih objekata brigade, sudjeluju u raščlambi prema dnevnom redu.

Nakon divizijske raščlambe mogu se održati pojedinačni sastanci za sljedeća funkcionalna područja: obavještajni poslovi, manevar, vatrena potpora, logistika i veza. Na njima se detaljno raspravlja o aktivnostima i međudjelovanjima svake stožerne funkcije. Dodatak G sadrži potpuni opis raščlambe poslije provedbe i izvješća poslije provedbe.

VJEŽBE NA ZEMLJIŠTU

OPIS

Vježbe na zemljištu skupe su vježbe, s velikim dodatnim naporima koje se provode na zemljištu u simuliranim borbenim uvjetima. Njima se vježba zapovijedanje i nadzor svih postroja u borbenim funkcijama – obavještajni poslovi, borbena potpora, osiguranje bojnih djelovanja, manevar, veza – protiv stvarne ili simulirane suprotne strane. Provode se u realnim uvjetima uz korištenje potpunih združenih rodovskih timova. Omogućavaju obuku unutar sustava i između sustava u vođenju zračno-kopnenih bitaka, uz korištenje svog osoblja i opreme postrojbe. Vježbe na zemljištu moraju uključiti sve pridodane postrojbe.

Vježbe na zemljištu pružaju najrealističnije uvjete od svih vježbi u obuci. One omogućuju sudionicima da shvate važnost čimbenika vremena i udaljenosti. Uključuju nekoliko taktičkih situacija u kojima sudjeluju jedna ili više postrojbi. To će možda zahtijevati pokret i komunikacije na velikim udaljenostima. U vježbama na zemljištu ne koristi se ubojno streljivo. Ipak, mogu se koristiti simulacije taktičkog boja, poput MILES-a da bi realno prosudili gubitke. TC 25-6 daje detalje korištenja MILES-a.

Vježbe na zemljištu koriste se u obuci zapovjednika, stožera i podređenih postrojbi da:

- doista pokreću ili manevriraju s postrojbama,
- učinkovito koriste ustrojbene oružne sustave,
- grade timski rad i povezanost,
- planiraju i usklađuju vatrenu potporu, i
- planiraju i usklađuju logističke aktivnosti kao potporu taktičkim operacijama

Vježbe na zemljištu su jedine vježbe koje potpuno integriraju ukupne snage u realnim borbenim uvjetima. Obuhvaćaju borbene postrojbe, postrojbe za borbenu potporu i postrojbe za osiguranje bojnih djelovanja, uključujući obuku borbenog stožera, obuku preživljavanja i obuku združenih rodovskih timova. Vježbe na zemljištu obuhvaćaju borbene drilove, drilove posada, situacijske vježbe, kao i druge vrste obuke za jačanje pojedinačne i skupne integracije zadaća.

Značajke

Vježbe na zemljištu provode se u uvjetima bojišta i pružaju prigodu za vježbanje i obrambenih i napadajnih djelovanja. Time one jačaju sposobnosti vojnika i vođa da se bore i prežive na integriranom bojištu. Ovakva obuka izgrađuje timski rad u uvjetima koji će prevladavati u vrijeme rata, a isto tako ostavlja trajan utisak na sudionike, zapovjednike i stožere veličinom i opsegom planiranja i operacija.

Vježbe na zemljištu realistički prikazuju administrativne i logističke situacije tako da igrajući zapovjednici i stožeri mogu doživjeti njihov utjecaj na sva gledišta bitke. Vježbe na zemljištu bi također trebale ugraditi elektroničko i ABK ratovanje u scenarij vježbe. Na taj se način zapovjednici i stožeri upoznaju sa sposobnostima, dostupnošću i uporabom doktrine elektroničkih i ABK sredstava. Kada se pravilno koriste, sredstva elektroničkog ratovanja postaju množitelji borbenih sposobnosti koji povećavaju taktičke sposobnosti postrojbe. Zapovjednicima pružaju nesmrtonosna sredstva koja mogu postići željeni cilj i sačuvati borbenu sposobnost. Igranje ratnih zarobljenika bi trebalo biti realno. Treba ga provoditi obučeno osoblje, tako da i ispitivači i postrojbe koje su izvršile zarobljavanje prođu kroz realnu obuku.

Nadziratelji, suci ili ocjenjivači vježbe na zemljištu moraju uzeti u obzir utjecaj koji će na sudionike vježbe imati informacije koje oni unesu u vježbu. Taj unos podataka bi trebao sudionike učiniti svjesnima taktičke i logističke situacije. Uneseni podatci predstavljaju situacije i uvjete koji će navesti sudionike vježbe na djelovanje.

Nadziratelji ne smiju utjecati na vježbu. Nadzorna skupina mora davati brze i logične prosudbe u svim taktičkim i logističkim situacijama do kojih može doći. Kada igrači i nadziratelji suprotne strane stupe u dodir, nadzorna skupina dozvoljava da se situacija razvija sve dok nije potrebna taktička prosudba. Nadzorna skupina prosuđuje gubitke u ljudstvu i štete. Prosudbe objavljuje na način koji pruža najviše realizma u situaciji. Prosudbe se temelje na promatranju igrajućih postrojbi, kao i na rezultatima ratnih igara, te akcija koje poduzimaju igrači. Nadziratelji imaju slobodan pristup objektima igrača tako da mogu obavljati svoje zadaće. Ipak, ne ometaju igrače.

Osoblje

Osoblje igrajuće postrojbe obavlja dodijeljene funkcije i zadaće. Nadziratelji vode vježbu kroz djelovanja suprotne strane. Da bi to učinili, stvaraju taktičke situacije koje postižu ciljeve vježbe i vode vježbu prema logičnom kraju. Ocjenjivači promatraju igrače i aktivnosti postrojbe suprotne strane i određuju provode li se zadaće prema unaprijed utvrđenim standardima. Suci određuju rezultate boja, vatre i zapreka te aktivnosti potpore. Oni o rezultatima izvješćuju igrače, ocjenjivače i nadziratelje. Suprotna strana prikazuje neprijateljske snage u prikladnoj veličini i snazi, tako da ugrozu prikažu realno u određenom vremenu i mjestu na bojištu. Broj nadziratelja, sudaca, ocjenjivača i osoblja suprotne strane ovisi o veličini igrajuće postrojbe i o ciljevima te vježbe.

Oprema i objekti

Oprema potrebna za vježbu na zemljištu sastoji se od:

- komunikacijske opreme koja će predstavljati nadređeno zapovjedništvo igrajuće postrojbe,
- predmeta opće namjene kao što su uredski pribor, materijal za izradu grafičkih prikaza, zapisnici i knjige poruka, obrasci za izvješća, standarni operativni postupci postrojbe te prikladni priručnici, i
- opreme koju sudionici u svim postrojima trebaju da bi djelovali na zemljištu tijekom određenog razdoblja.

Područje vježbe bi trebalo biti dovoljno veliko da omogući stvarnu raspršenost snaga svih igrajućih postrojbi prema doktrini zračno-kopnene bitke. Vidi TC 25-1 za upute u pogledu određivanja prostornih potreba. Mjesto za nadzorno zapovjedništvo mora osigurati dobre komunikacije. Nadzorno zapovjedništvo treba biti smješteno tamo odakle će provoditi potporu vježbe i omogućiti lak pristup prema zapovjedništvu igrajuće postrojbe i od njega. Objekti u potpori nadzornog zapovjedništva uključuju:

- sigurnost,
- prijam i upoznavanje posjetitelja,
- prehranu,
- medicinsku službu,
- održavanje,
- higijenske objekte.

Količina vanjske potpore koja je potrebna ovisit će o opsegu i trajanju vježbe. Pomoć vanjskih organizacija može biti potrebna pri:

- dodatnim komunikacijskim kapacitetima,
- dodatnoj pokrivenosti zemljovidima,
- dozvolama za korištenje manevarskog područja,
- smještaju,
- medicinskim uslugama, i
- uslugama prehrane.

FAZE

Faza prije vježbe

Prije nego što se odabere način provedbe vježbe na zemljištu, zapovjednik mora prosuditi jesu li podređeni zapovjednici, vođe i vojnici učinkoviti u pojedinačnim i skupnim vještinama potrebnim za njihove dužnosti. Zapovjednici će također osigurati da

su sve desetine, vodovi, i satnije postigle dovoljnu razinu osposobljenosti u odgovarajućim zadaćama iz Programa obuke i ocjenjivanja kopnene vojske. Ovo se mora učiniti da bi se postigla odgovorajuća korist obuke u manevriranju taktičkim postrojbama koje sudjeluju u vježbi na zemljištu na razini bojne ili brigade. Planeri se moraju držati koraka nabrojenih u drugom poglavlju.

Obično 72 sata prije početka vježbe planeri vježbe obučavaju nadziratelje i suce. Obuka nadziratelja, ocjenjivača, suprotne strane i sudaca za vježbu uključuje sljedeće:

- svrhu i opseg,
- ciljeve vježbe,
- prava i ograničenja prilikom korištenja manevarskog područja,
- sudjelujuće postrojbe,
- neprijateljsku situaciju,
- organizaciju suprotne strane,
- pravila djelovanja,
- plan komunikacija,
- dužnosti nadziratelja,
- prosudbu žrtava i šteta,
- zapisnike i izvješća nadziratelja,
- obavještajni scenarij,
- protok informacija,
- provjere veza nadziratelja,
- izviđanje vježbe od strane nadziratelja, i
- raščlambu poslije provedbe.

Glavni nadziratelj najprije uči svoj stožer u pružanju potpore sucima i nadzirateljima. Tada nadziratelji upoznaju zapovjednike igrajućih postrojbi i odabrano osoblje s vježbom.

Provedbena faza

Uputa treba odrediti kako se kretati do mjesta vježbe. Prije početka vježbe mora se odvojiti vrijeme i osoblje za uspostavljanje nužne komunikacijske opreme za nadziratelje, postavljanje taktičkog operativnog središta nadziratelja i pripremu zemljovida i grafičkih prikaza.

Tablice za popunu nadzornog osoblja za vježbu na razini divizije u dodatku D mogu se koristiti kao upute za popunu središta za nadzor vježbe. Tablice popune se moraju prilagoditi postroju u kojem se koriste. Na primjer, središte za nadzor vježbe na razini bojne treba manje osoblja od središta na razini divizije, a i njihove funkcije su uže.

Neposredno prije početka vježbe, glavni nadziratelj i nadzorno osoblje upoznaju zapovjednika igrajuće postrojbe i njegov stožer s najnovijim podacima i promjenama upute koje još nisu objavljene kao i sve podatke koji traže ponavljanje. Tada glavni nadziratelj preuzima ulogu nadređenog zapovjedništva. Njega izvješćuju nadziratelji koji predstavljaju stožer. To izvješćivanje postavlja scenu za vježbu i osigurava realizam. U ovom trenutku, glavni nadziratelj, kao nadređeno zapovjedništvo, pretvara operativni plan u operativnu zapovijed. Tada objavljuje da je zapovjedni stožer na raspolaganju za usklađivanje sa svojim igračima. Ovo obično znači početak vježbe.

Vježba na zemljištu na razini bojne obično funkcionira kako slijedi:

- Igrajuće postrojbe sa svojim ocjenjivačima i sucima, nadzorni elementi i osoblje suprotne strane sa svojim nadzirateljima i sucima odlaze na početne položaje. Dobivaju uvid u administrativne zahtjeve vježbe i ciljeve vježbe. Opća i posebna situacija se izlaže igračima.
- Osoblje suprotne strane upoznaje se s vježbom odvojeno na posebnom mjestu. Oni provode svoje uloge u vježbi, koristeći prethodno određene događaje s rasporeda da bi se pokrenuo tijek događaja
- Igrači vode bitku prema početnoj operativnoj zapovijedi. Akcije suprotne strane se koriste za stvaranje obavještajnih prosudbi, što od stožera igrajućih postrojbi traži izradbu prosudbi, a od zapovjednika izdavanje uputa i donošenje odluka. Po potrebi se izdaju dopunske zapovijedi da bi se nastavila bitka.
- Igrači podnose izvješća nadređenim zapovjedništvima, traže potporu, te dodjeljuju ili primjenjuju borbenu moć prema potrebama.
- Suci određuju rezultate manevarskih bojeva i učinke vatrene potpore. Prema tome prosuđuju gubitke.
- Nadziratelji vode bitku tako da se postižu ciljevi vježbe i vježba zadrži unutar granica zacrtanih scenarijem vježbe
- Ocjenjivači prosuđuju postrojbe i vojnike prema ustanovljenim standardima u rogramu obuke i ocjenjivanja za kopnenu vojsku i vojničkim priručnicima
- Ovaj se postupak nastavlja dok se ne dovrši vježba. Zapovjednik igrajuće postrojbe, zajedno s glavnim nadzirateljom, mora nadzirati postignuće ciljeva vježbe. Ako je potrebno, vježba se može zaustaviti da bi se preusmjerilo bilo suprotnu stranu, bilo igrajuće postrojbe da bi se postigli ciljevi vježbe

Svi vođe postrojbi i nadziratelji moraju staviti naglasak na sigurnost. Oni osiguravaju da svi sudionici vježbe slijede ustanovljene standardne postupke za sprječavanje ozljeda, te za sprječavanje prekida vježbe zbog događaja uzrokovanih nepažnjom ili prevelikom agresivnošću osoblja. Ovo uključuje:

- razmak između postrojbi i vozila da se izbjegne fizički kontakt,
- sigurnosne postupke za ispaljivanje vježbovno streljiva i uporabu pirotehnike,
- postupke pri pretraživanju zarobljenog osoblja.

- postupke pri vraćanju zarobljenog osoblja u njihove postrojbe što je brže moguće tako da vojnici mogu nastaviti obuku kroz vježbu,
- sigurnosne postupke kojima se zaustavljaju sve aktivnosti u vježbi, i
- sigurnosne uvjete za kretanje vozila noću ili pri smanjenoj vidljivosti.

Vježba na zemljištu mora se temeljito planirati i provesti, jer u suprotnom može doći do velikih šteta. Velika se pozornost mora posvetiti sprječavanju zagađivanja vode ili nanošenju šteta na prometnicama, poljima, usjevima, drveću, životinjama ili građevinama.

Faza poslije vježbe

Na kraju vježbe, glavni nadziratelj odmah održava raščlambu poslije provedbe za sve igrače i nadziratelje tako da se postigne maksimalan učinak vježbe. Ova raščlamba će:

- pružiti prigodu igračima i nadzirateljima da razmijene informacije, ideje i naučene pouke, i
- omogućiti nadzirateljima suprotne strane da objasne svoje borbene planove, rezultate bitke, kao i svoju snagu na kraju vježbe. Oni bi također trebali dati prosudbu budućih mogućnosti suprotne strane.

Dodatak G sadrži pun opis raščlambe poslije provedbe i izvješća.

Uputa za vježbu na zemljovidu odredit će kako se kretati do mjesta vježbe, ako je to potrebno. Prije početka vježbe mora se odvojiti vrijeme i osoblje koje će uspostaviti sustav veza od točke do točke, postaviti taktička operativna središta igrača i nadziratelja, pripremiti zemljovide, pješčane modele ili makete.

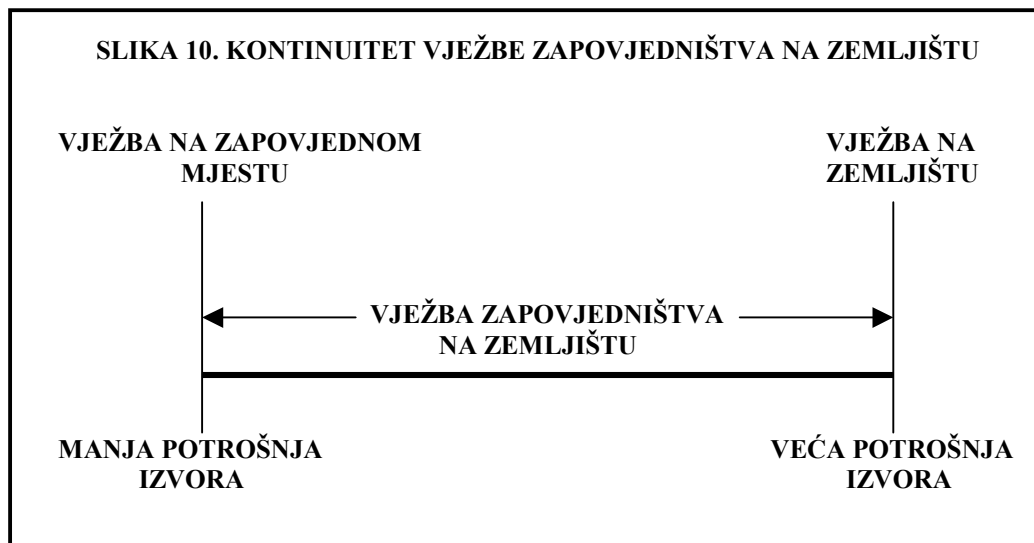
VJEŽBA ZAPOVJEDNIŠTVA NA ZEMLJIŠTU

OPIS

U rasponu vježbi koji se kreće od onih koje troše manje izvora prema onima koje troše više izvora, vježbe zapovjedništva na zemljištu leže između vježbi na zapovjednom mjestu i vježbi na zemljištu. Raspoloživi izvori - novac, vrijeme, osoblje i oprema - određuju gdje će se one naći u rasponu vježbi. Vježbe zapovjedništva na zemljištu mogu se koristiti kao zamjena za vježbu na zemljištu u slučajevima kada štete nastale manevrom ili ostali čimbenici, kao što su promjene vremenskih prilika, priječe provedbu planirane vježbe na zemljištu.

Vježba zapovjedništva na zemljištu je vježba na zemljištu sa smanjenim brojem borbenih postrojbi i vozila, ali sa svim elementima zapovijedanja, borbene potpore i osiguranja bojnih djelovanja. Na primjer, zapovjednik voda u svom zapovjednom vozilu predstavlja cijeli vod. Zapovjedništvo bitnice, središte za upravljanje vatrom i osnovno oruđe predstavljaju topničku bitnicu. Vježba zapovjedništva na zemljištu omogućuje potpunu uporabu određenih postrojbi, kao što su bojna veze, bojna za borbeno

elektroničko ratovanje i obavještajne poslove te satnija za otkrivanje i praćenje ciljeva. Vježbe zapovjedništva na zemljištu nisu jednostavno u mjerilu umanjene vježbe na zemljištu. One su, ustvari, izvrsno sredstvo za obučavanje zapovjednika i stožera u određenim potpunim sustavima za prikupljanje informacija, osiguranje veza i razvoj obavještajnih informacija. Vježbe zapovjedništva na zemljištu omogućavaju provedbu operacija/djelovanja u realnom vremenu na stvarnim udaljenostima uz odgovarajuću logističku potporu. One su vođene rasporedom događaja ili nadziranom suprotnom stranom koja djeluje pod rukovoditeljem vježbe.

Značajke

Vježbe zapovjedništva na zemljištu jeftinije su od vježbi na zemljištu. Bez obzira na to, one daju podjednaku vrijednost u obuci stožera. One mogu biti jedini najbolji put za obučavanje veza između sustava za potpunu integraciju svih snaga i sredstva brigade i viših postrojbi. Zapovjednici trebaju koristiti vježbe zapovjedništva na zemljištu da bi izbrusili vještine postrojbe u područjima kao što su:

- vatrena potpora,
- postupci doopskrbe,
- borbene operacije u pozadinskom području,
- rad s korpusnom logističkom brigadom, i
- postupci tumačenja i raspodjele obavještajnih postupaka.

Osoblje

Potrebe za osobljem slične su onima kod vježbe na zemljištu s manjim brojem potrebnih nadziratelja/sudaca na nižim razinama.

Oprema i objekti

Budući da se u vježbi na zemljištu koristi manji broj vojnika nego u vježbi na zemljištu, potrebna je manja logistička potpora. Potpora treba biti dostatna za osoblje i opremu koja se stvarno koristi. Manevarsko područje koje je potrebno za vježbe zapovjedništva na zemljištu isto je kao i za vježbu na zemljištu za isti postroj. Međutim, kako se u vježbama na zemljištu koristi manji broj vozila, štete nastale manevrom znatno su manje.

FAZE

Faza prije vježbe

Za vježbe zapovjedništva na zemljištu koristimo se istim planskim koracima kao i za vježbu na zemljištu. Prije odabira modela obučavanja u vježbi zapovjedništva na zemljištu, zapovjednici trebaju utvrditi jesu li podređeni zapovjednici, vođe i vojnici učinkoviti u pojedinačnim vještinama, vještinama vođenja i skupnim vještinama potrebnim za njihove dužnosti. Prethodno uvježbavanje kroz taktičke vježbe bez postrojbi, vježbe na zemljovidima i vježbe na zapovjednom mjestu mora osigurati da su oni koji sudjeluju dovoljno obučeni kako bi mogli opravdati provedbu vježbe zapovjedništva na zemljištu. Planeri moraju razmotriti korake opisane u drugom poglavlju. Složenost svakog koraka ovisi o željama zapovjednika koji vodi vježbu i o postroju u kojem se provodi vježba. Planiranje i priprema moraju biti temeljiti. Veličina i duljina trajanja vježbe imaju utjecaj na vrijeme potrebno za pripremu.

Obično, unutar 72 sata prije početka vježbe, nadziratelji obučavaju igrače u provedbi vježbe zapovjedništva na zemljištu. Obuka nadziratelja, ocjenjivača, suprotne strane i sudaca slična je potrebama obuke u pripremi za vježbu na zemljištu. Glavni nadziratelj obučava svoje suce i nadziratelje. Zatim oni upoznaju s vježbom zapovjednike igrajuće postrojbe i odabrano osoblje za vježbu. Osoblje za planiranje vježbe dovršava uputu i šalje je igračima da bi se pripremili za vježbu. Osoblje za planiranje koristi uputu i za upoznavanje nadziratelja, sudaca, suprotne strane i ocjenjivača.

Provedbena faza

Zahtjevi nadzora približno su isti kao kao vježbe na zemljištu. Dodatna uključenost nadziratelja potrebna je kada se dodaje više stvarnosti i kada se integrira veći broj sustava. Nadalje, dodatna uključenost nadziratelja bit će potrebna za poticanje neprijateljskih aktivnosti, elektroničkog ratovanja ili vatrene potpore kako se smanjuje uključenost postrojbi.

Temeljne funkcije suca u vježbi zapovjedništva na zemljištu iste su kao i one potrebne u vježbi na zemljištu, kako je opisano u dodatku D. Suci temelje svoje odluke na zapovjedima i djelovanjima zapovjednika igrajuće postrojbe, kako je to shvatilo i provelo najniže igrajuće zapovjedništvo. Suci stvaraju sliku kako bi se postrojbe stvarno uporabile na temelju detaljnih planova i zapovijedi sudjelujućih postrojbi.

Suci su čak kritičniji kod uspješnih vježbi zapovjedništva na zemljištu nego kod uspješnih vježbi na zemljištu. Oni moraju vidjeti zamisao vježbe očima zapovjednika postrojbe. Oni moraju donositi kritične odluke za provedbu nadzora vježbe i ocjenjivanje postrojbi. Moraju biti nazočni kada se u satniji izdaju operativni planovi, operativne i dopunske zapovijedi. Moraju pratiti zapovjednika svakog voda kada on podnosi izvješće o vodu kojeg simulira kako bi u glavi stvorili detaljne slike razvoja postrojbe kada se sretnu sa sucima suprotne strane radi određivanja rezultata bojeva postrojbe.

Jednom kada zapovjednici vodova imaju dovoljno vremena za simuliranje razvoja, oni trebaju proći zemljištem sa sucima ili ocjenjivačima i objasniti razvoj. Nasuprot tome, suci moraju biti u stanju objasniti raspored i manevar svojih igrajućih postrojbi sucima suprotne strane, tako da oni mogu raditi zajedno kako bi točno i profesionalno odredili rezultat svakoga boja. To se usklađivanje provodi prije nego što suprotna strana i naše snage stupe u dodir. Da bi to napravili, suci u igrajućim postrojbama i u suprotnoj strani koji detaljno znaju raspored i aktivnosti, trebaju se sresti na točki s koje mogu suditi u idućim akcijama.

Suci u vodu ostaju sa svojim postrojbama i održavaju radio-vezu sa sucima u satnijama. Suci u satnijama prosuđuju štete i žrtve i razmatraju izvješća sudaca u vodovima kada na bojištu dođe do vatre i manevra. Suci u vodovima prenose odluke sudaca u satnijama do zapovjednika vodova. Kada vodovi ili satnije nisu fizički nazočni, suci i njihovi igrajući protivnici razmjenjuju planove, razvoje i zapovijeđene akcije za ratno igranje bojeva i prosuđivanje rezultata djelovanja.

Faza poslije vježbe

Na kraju svakoga boja potrebno je licem-u-lice razmijeniti informacije između sudaca u satnijama i igrača koje prate. Vježba zapovjedništva na zemljištu je završena i provedena je raščlamba poslije provedbe kako je ranije opisano za vježbu na zemljištu.

VJEŽBE S BOJNIM GAĐANJEM

OPIS

Vježbe s bojnim gađanjem vrlo su skupe vježbe s velikom potrošnjom izvora u kojima se igrajuće postrojbe kreću i koriste ustrojbene i podupiruće oružne sustave i bojno streljivo s integracijom svih borbenih snaga, snaga za borbenu potporu i osiguranje bojnih sjelovanja.

Veliki zahtjevi za streljima i streljivom obično ograničavaju vježbe s bojnim gađanjem na razinu voda i satnije. Stoga je integracija postrojbe i oružnih sustava na razini satnije glavno usredotočenje vježbe.

Vježbe s bojnim gađanjem mogu pružiti maksimalne dobitke u obuci višestrukim ponavljanjem. Ta ponavljanja, u koje se svako uključena raščlamba poslije provedbe, obično se događaju sljedećim redoslijedom:

1. “Suha” provedba radi pregleda standardnih operativnih postupaka postrojbe i borbenih drilova.
2. Raščlamba poslije provedbe na kojoj se raspravlja o aktivnostima u toj “suhoj” provedbi.
3. Druga provedba sa smanjenom količinom streljiva radi prikaza složenosti usklađivanja vatre i manevra.
4. Raščlamba poslije provedbe na kojoj se raspravlja o aktivnostima u toj drugoj provedbi.
5. Treća provedba s potpunom količinom streljiva radi jačanja prethodne obuke i izgradnje pouzdanja.
6. Raščlamba poslije provedbe na kojoj se raspravlja o aktivnostima u toj trećoj provedbi.
7. Četvrto ponavljanje, najčešće sa streljivom, provedeno noću ili u uvjetima smanjene vidljivosti.
8. Ostala ponavljanja, koristeći streljivo koje je posluga/postrojba uštedjela u ranijim gađanjima za održavanje i postizanje učinkovitosti novih ili nekvalificiranih posluga/postrojbi.

Značajke

Vježbe s bojnim gađanjem provode se pod simuliranim uvjetima bojišta. Koriste ih zapovjednici radi obučavanja integracije vatre i manevra ili kretanja prema stvarnom rasporedima ciljeva/meta. Njima se obučavaju desetine, posluge i timovi za uporabu svojih oružja u taktičkom okruženju. Omogućuju ocjenjivanje taktičke uporabe i precizno mjerenje učinkovitosti vatre koja je uporabljena protiv rasporeda ciljeva/meta.

Osoblje

Vježbe s bojnim gađanjem traže sudjelovanje zapovjednika, vođa i vojnika iz sudjelujućih postrojbi. Traže i nadziratelje, ocjenjivače, suce i osoblje potpore za rad na strelištu. Nadzorni tim, kojeg razvija glavni nadziratelj, upravlja vježbom i vodi tijekom vježbe prema logičnom svršetku.

Ocjenjivači i suci motre djelovanja igrača i igrajućih postrojbi radi prosudbe rezultata vatre i određivanja jesu li zadaće provedene prema standardima. Osoblje potpore za rad na strelištu uključuje časnika odgovornog za strelište i glavnog sigurnosnog časnika. Skupina za streljivo potrebna je za rukovanje, osiguranje i računanje utrošenog streljiva. Straža nadzire promet u područjima do strelišta i na ulasku u strelište. Ako su mete ostavljaju tijekom noći potrebna je dodatna straža za njihovo čuvanje. Skupina za mete provjerava mete poslije svakog ponavljanja postrojbe. Osoblje za rušenje postavlja i aktivira eksplozivna punjenja u bunarima. Operatori za pokretne mete, ako ih ima, pokreću odgovarajuće mete u odgovarajuće vrijeme prema scenariju. Administrativno osoblje pomaže časniku odgovornom za strelište i glavnom sigurnosnom

časniku u radu s radio-telefonskom vezom i u proračunavanju postignutih rezultata. Medicinsko osoblje i bolničko vozilo su u stanju pripravnosti.

Oprema i objekti

Od igrajućih se postrojbi očekuje da sa sobom nose popis sredstava koja im pripadaju po ustroju. Vježbe s bojnim gađanjem se izvode prema pravilima i standardnim operativnim postupcima propisanim za strelište. Rasporedom meta treba se na odgovarajući način prikazati pojavljivanje i značajke meta karakterističnih za snage ugroze. Komunikacijska oprema mora biti na raspolaganju za aktivnosti na strelištu (prema standardnim operativnim postupcima za to strelište) i za nadziratelje/ocjenjivače.

Prijevoz, prehrana, streljivo i administrativna potpora za vježbe s bojnim gađanjem diktirani su prema razini i opsegu vježbe. Vježbe s bojnim gađanjem za manevarske elemente traže sljedeća sredstva:

- tablicu bojnih meta,
- tablicu opisa meta,
- zemljovid meta,
- zemljovid bunara s eksplozivnim punjenjem,
- plan vatrene potpore, i
- količine streljiva, po vrsti.

Tablica bojnih meta opisuje način i slijed kojim će se mete pojavljivati. Ona veže pojavljivanje meta s događajima opisanim u scenariju. Prije početka vježbe s bojnim gađanjem, nadziratelji moraju dobiti upute od osoblja na strelištu o korištenju scenarija, tablice i sustava meta.

Zemljovid meta se normalno prikazuje u obliku skice i prikazuje gdje se nalazi svaka meta, po broju, na strelištu. Zemljovid bunara s eksplozivnim punjenjem pokazuje mjesto svakog bunara na strelištu s njihovim pripadajućim brojem.

Informacije o vatrenoj potpori daju pojediniosti o oružju i streljivu koje će se ispaliti i određuje kada se može pucati. One daju posebne upute igračima i nadzirateljima. Moraju se napraviti grafički prikazi svih vatrenih točaka i oružja te streljiva koje će se ispaliti s njih, a odobrava ih nadzorna struktura strelišta. Moraju se osigurati informacije koje se odnose na potrebe za streljivom.

TABLICA 6. PRIMJER TABLICE BOJNIH META

BOJ	META	PRIJAMNIK
1	1	A1
2	2, 3	A2, A3
3	Pokretna meta	
4	4, 5	A4, A5
5	6, 7, 8	A6, A7, A8
6	9, 10, 11	B1, B2, B3
7	12, 13, 14, 15	B4, B5, B6
	16, 17	
	18, 19, 20, 21	B7, B8, C1
	22, 23	
	24, 25, 26, 27	C2
	28	C4
	29	C5
	30	C6
8	46, 45, 44	D1, C8, C7
9	Pokretna meta	
10	Pokretna meta	
11	43, 42, 41	D4, D3, D2
12	40, 39	D6, D5
	38, 37, 36, 35, 34	E8, E7, E6, E5, E4
	33, 32, 31	E3, E2, E1

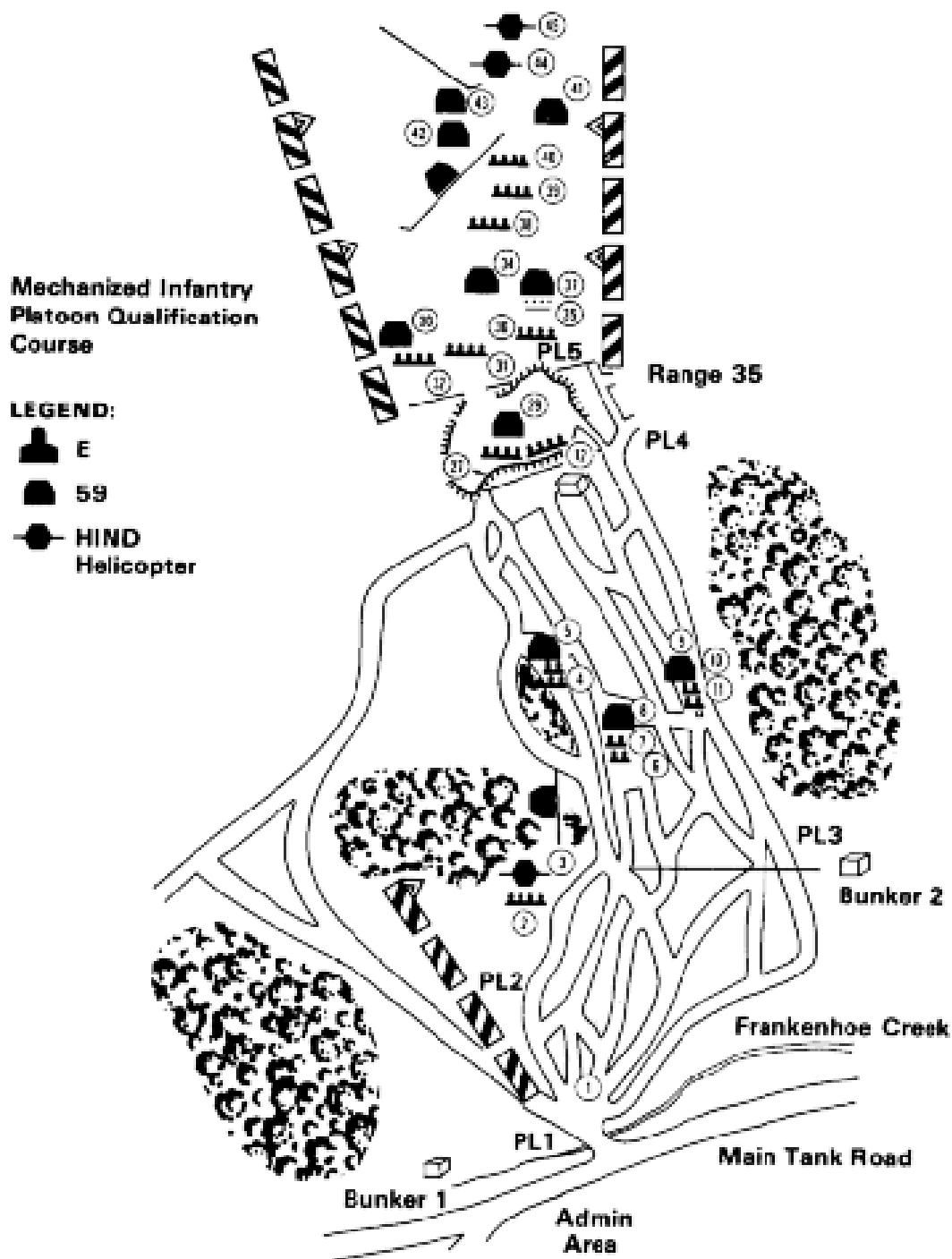
Napomena: Mete će se pojaviti i ostati izložene maksimalno 60 sekundi. Čim to vrijeme istekne, one će se spustiti bez obzira jesu li gađane ili ne. Mete vozila trebaju biti opremljene s dimnim pokazivačima koji ukazuju kada je meta uništena.

TABLICA 7.: TABLICA OPISA META

BROJ METE	VRSTA METE	BROJ METE	VRSTA METE
1	F	33	59
2	E	34	59
3	Borbeni helikopter (Hind)	35	F
4	E	36	F
5	44	37	59
6	E	38	E
7	44	39	E
8	E	40	E
9	44	41	44
10	E	42	44
11	E	43	44
12	F	44	Hind
13	F	45	Hind
14	F	46	Hind
15	F	M-1	59
16	F	M-2	59
17	F	M-3	59
18	F		
19	F		
20	F		
21	F		
22	F		
23	F		
24	F		
25	F		
26	F		
27	F		
28	59		
29	59		
30	59		
31	F		
32	F		

Napomena: Tablica opisa meta povezuje vrstu mete koja se prikazuje s brojem mete u tablici bojnih meta

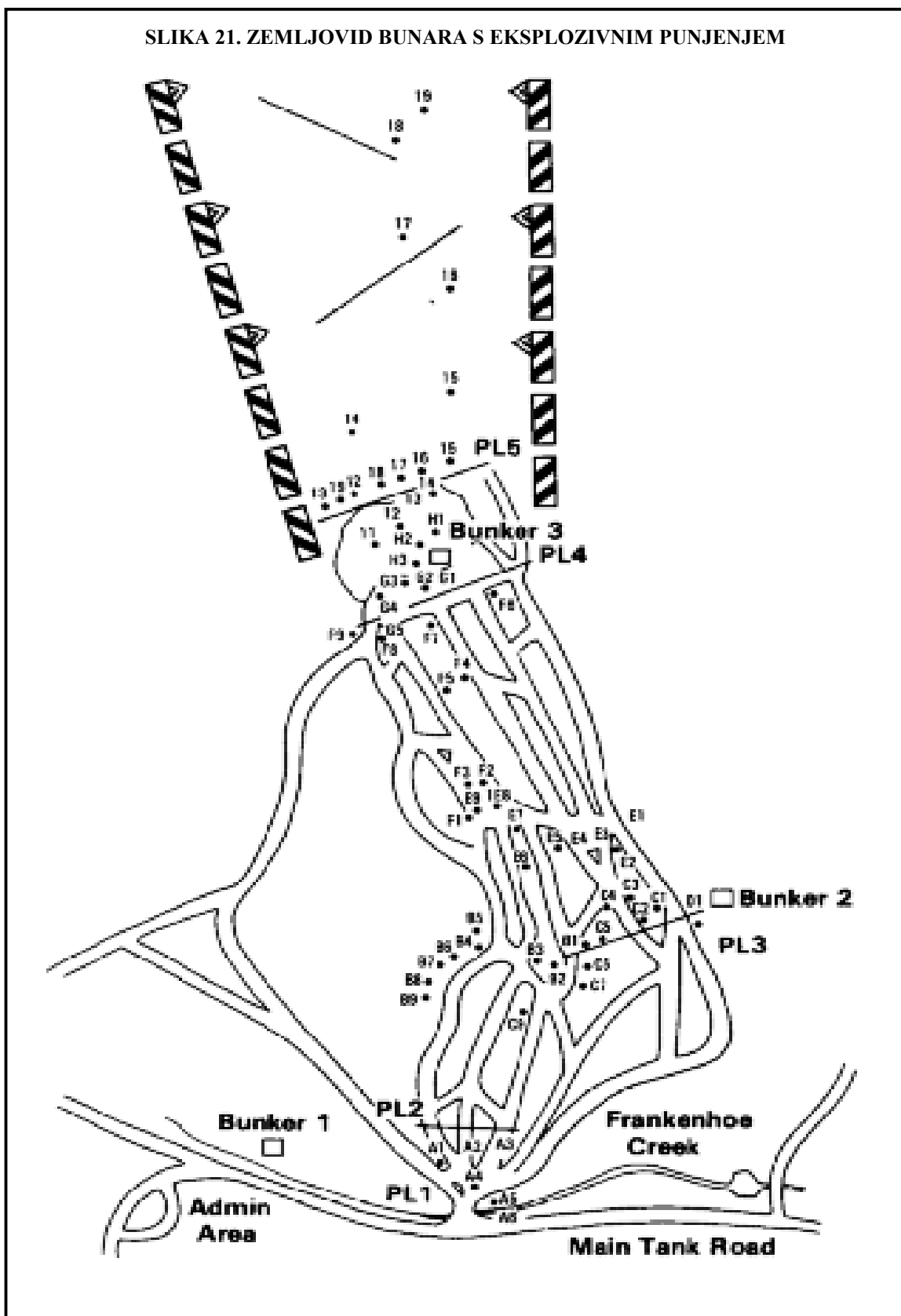
SLIKA 20. ZEMLJOVID META

KAZALO:

- Mech. Inf. Platoon Qualification Course – kvalifikacijski staza za mehanizirani pješački vod
- PL (Phase Line) – fazna crta
- Admin Area – administrativno područje (za prikupljanje, pripremu, odmor)
- Range – streljište

SLIKA 21. ZEMLJOVID BUNARA S EKSPLOZIVNIM PUNJENJEM

**TABLICA 8.: POTREBNO STRELJIVO ZA VJEŽBU S BOJNIM
GAĐANJEM VODA**

VRSTA	KOLIČINA
OKLOPNI PREVOŽNJAK DESETINE M113A1	
Metak 5.56	1800
Metak 5.56 obilježavajući	180
Metak 7.62 4/1 obilježavajući s metalnim pojasom	700
Metak kalibar .50 4/1 obilježavajući s metalnim pojasom	500
Vježbovna raketa 35 mm potkalibarna	6
Metak 40 mm obilježavajući vježbovni	18
Metak 40 mm dimni	6
Vježbovna raketa Dragon	1
OP M113A1 ZAPOVJEDNIKA VODA	
Metak 5.56	360
Metak 5.56 obilježavajući	180
Metak 7.62 4/1 obilježavajući s metalnim pojasom	1.400
Metak kalibar .50 4/1 obilježavajući s metalnim pojasom	500
Metak 40 mm obilježavajući vježbovni	6
SREDSTVA POTPORE PO VODU	
Granata 81 mm s trenutnim upaljačem	277
Granata 81 mm bijeli fosfor s trenutnim upaljačem	3
Eksplziv za uništavanje TNT (250 gr)	75
Upaljač električni	85
Ručna dimna granata s visokom koncentracijom dima	7
Ručna granata dimna zelena	3
Ručna granata dimna crvena	3
Ručna granata dimna žuta	3
Signalna raketa zemaljska kazetna bijela	1
Signalna raketa zemaljska kazetna zelena	1
Signalna raketa zemaljska kazetna crvena	1
Simulator mine iznenađenja	1
Hofmanovo punjenje	11

Npomena: Ovi brojevi su samo za primjer. Razgovarati sa zapovjednikom strelišta za posebnosti. Ti brojevi se mogu promijeniti kako to traži lokalno strelište i prema odredbama standarda u provedbi obuke.

FAZE

Faza prije vježbe

Prije odabira modela obučavanja u vježbi s bojnim gađanjem, zapovjednici moraju osigurati da su podređeni zapovjednici, vođe i vojnici učinkoviti u pojedinačnim i skupnim vještinama potrebnim za manevar ili kretanje i uporabu oružja ili oružnih sustava u taktičkom okruženju. Planeri moraju razmotriti korake opisane u drugom poglavlju.

Scenariji za vježbe s bojevim gađanjem razlikuju se od onih opisanih u drugom poglavlju zbog specifičnih nadzornih mjera nametnutih sigurnosnim zahtjevima. Scenariji se obično prilagođavaju kako bi zadovoljili uvjete koji vladaju na strelištu na kojem se provodi vježba s bojnim gađanjem. Scenariji trebaju precizno definirati slijed događaja u odnosu na vrste ciljeva i vrijeme u kojem se pokazuju specifični rasporedi ciljeva.

Scenariji moraju biti dovoljno elastični kako bi omogućili zapovjedniku i drugim vođama da odluče kako urabiti zemljište. Isto tako, moraju biti dovoljno obimni kako bi olakšali obuku i ocjenjivanje zadaća postrojbe provedenih sukladno zapovjednikovoj zamisli operacije na temelju elemenata prosudbe zadaće, neprijatelja, zemljišta, vlastitih snaga i raspoloživog vremena. Moraju biti dostatno različiti da bi omogućili vođama gađanje odgovarajućih ciljeva s odgovarajućim oružjem u odgovarajuće vrijeme. Primjeri scenarija za obranu i napadaj u vodnoj vježbi s bojnim gađanjem prikazani su na slikama 22 i 23. Detaljniji scenariji nalaze se kod zapovjednika lokalnih vježbališta za bojno gađanje. Zapovjednik bojne i zapovjednici satnija obično planiraju vježbe s bojnim gađanjem, a borbene simulacije se ne koriste.

Operativna zapovijed izdana igrajućoj postrojbi za vježbu s bojnim gađanjem ima oblik standardne borbene zapovijedi u pet točaka. Sadrži dovoljno detalja koji osiguravaju da će se igrajuća postrojba pravilno razviti za početak vježbe te da će se vježba s bojnim gađanjem provesti bez problema i zastoja.

Zapovjednik koji rukovodi vježbom s bojnim gađanjem odobrava njezine ciljeve, opseg, popis postrojbi, vježbalište i okvirni plan. Zatim se zapovjednik igrajuće postrojbe i odabrano osoblje, kao što su nadziratelji, suci i ocjenjivači, moraju upoznati s vježbom. Zapovjednik satnije koristi se uputom za vježbu kao temeljem za davanje naputaka podređenima.

Prije nego što postrojba zaposjedne strelišta, osoblje za nadzor strelišta mora sa strelištem upoznati nadziratelje, suce i ocjenjivače. Ova se upoznavanja provode najmanje 24 sata prije početka vježbe. Ona uključuju obilazak cijelog strelišta. Na taj se način ocjenjivači i osoblje odgovorno za sigurnost upoznaju sa svim sigurnosnim zahtjevima.

Obuka nadziratelja, ocjenjivača i sudaca za vježbu s bojnim gađanjem uključuje:

- svrhu i opseg vježbe.
- ciljeve obuke,
- pravila i ograničenja rada i ponašanja na strelištu,
- sudjelujuće postrojbe,
- neprijateljsku situaciju i njezin odnos prema rasporedu ciljeva,
- nadzorne mjere,
- plan veza,
- dužnosti nadziratelja,
- prosudbu žrtava i šteta,

- bilješke i izvješća nadziratelja, ocjenjivača i sudaca,
- obavještajni dio igre,
- sigurnost tijekom bojnog gađanja, i
- postupke medicinske obrade pacijenata i evakuacije.

SLIKA 22. PRIMJER SCENARIJA ZA OBRANU

DOGAĐAJ	AKCIJA
1	Vod se kreće u područje prikupljanja u blizini koordinate PA 943072.
2	Izdane su zapovijedi, oružje napunjeno i provedeni su svi postupci vođenja postrojbi.
3	Zapovjednik voda izvida glavne i pomoćne položaje.
4	Vod se taktički kreće na prvi obrambeni položaj u blizini koordinate PA 999077.
5	Vod ima dostatno vremena za taktičko uspostavljanje položaja, a zatim slijedi neprijateljski pritisak.
6	Vod vodi boj broj 8 (gađa ciljeve koji se pojavljuju po scenariju boja broj 8.)
7	Vod vodi boj broj 9 uporabom POVR Dragon.
8	Vod vodi boj broj 10 uporabom POVR Dragon.
9	Vod vodi boj broj 11.
10	Vod vodi boj broj 12.
11	Vod prima zapovijed za posjedanje pomoćnog položaja blizu koordinate PA 995085.
12	Vod se povlači s obrambenog položaja i uspostavlja brzu obranu na pomoćnom položaju.
13	Neprijatelj provodi pritisak na vod.
14	Vod vodi boj broj 4.
15	Vod vodi boj broj 5.
16	Vod vodi boj broj 6.
17	Vod vodi boj broj 7.
18	Vod prima zapovijed za premještanje na pomoćni položaj u blizini koordinate PA
19	984074.
20	Vod se povlači s obrambenog položaja i uspostavlja brzu obranu na pomoćnom
21	položaju.
22	Vod vodi boj broj 2 uporabom POVR Dragon.
23	Vod vodi boj broj 3.
24	Vod se povlači s položaja i odlazi do nadzornog središta za provedbu raščlambe poslije provedbe.

Napomena: Početni obrambeni položaj voda je na cilju. Bojevi 8 do 11 su u rasporedu ciljeva obično ispred položaja. Pomoćni položaj nalazi se izravno sjeverno na zemljovidu ciljeva. Strelišta i vrste ciljeva za ciljeve od 4 do 30 bit će postavljeni ispred položaja. Drugi pomoćni položaj je blizu fazne crte 2 (FC 2), a s tog će se mjesta napadati ciljevi 2 i 3.

SLIKA 23. PRIMJER SCENARIJA ZA NAPADAJ

DOGAĐAJ	AKCIJA
1	Vod se kreće u područje prikupljanja blizu koordinate PA 943072 i puni oružje.
2	Zapovjednik voda izviđa područje.
3	Vod se taktički prema istoku po tenkovskom putu dok ne naide na ABK zapreku u blizini koordinate PA 963075.
4	Vod se taktički kreće po zemljištu do FC 1.
5	Vod nailazi na most kojeg treba prijeći i raspoređuje element za zaštitu i motrenje. Iskrncani pješački element iskrncan iz prijevoznjaka poslan je da osigura točku zagušenja. Iskrncani pješački element napunio je sve svoje oružje i započinje boj 1 (otvara vatru na ciljeve).
6	Vod (-) prelazi FC 1 i osigurava položaj na suprotnoj strani točke zagušenja (FC2).
7	Dio voda koji se prebacuje izdana je zapovijed da ide naprijed. Element za zaštitu i motrenje vodi boj 2 i 3.
8	Dio koji se prebacuje stiže do fazne crte 3 i vodi bojeve 4, 5 ili 6. (Dio će voditi samo jedan od navedena tri boja ovisno o traci koju je odabrao.)
9	Vod (-) (elementa za zaštitu i motrenje) kreće se prema FC 3.
10	Vod se kreće naprijed i približava se obrambenom položaju.
11	Vod izlazi iz prevoznjaka i vodi boj 7 tijekom nasrtaja na obrambeni položaj.
12	Vod osigurava osvojeni cilj i dobiva zapovijed da uspostavi obrambeni položaj na suprotnoj padini cilja.
13	Vod je izložen neprijateljskom protunapadaju i šalje poziv za neizravnom vatrom.
14	Vod vodi boj broj 8.
15	Vod vodi boj broj 9 samo s protutenkovskim oružjima.
16	Vod vodi boj broj 10 uporabom POVR Dragon.
17	Vod vodi boj broj 11.
18	Vod vodi boj broj 12.
19	Vod se povlači s obrambenog položaja.

Provedbena faza

Postrojba se kreće prema području prikupljanja i taktički ga zaposjeda. Područje prikupljanja može biti veličine namjenski organizirane snage s drugim satnijskim timovima opisanim kao zamišljene postrojbe. Sada se izdaje bojno streljivo, ali se još ne stavlja u oružje. MILES treba integrirati u vježbu kada streljiste ili ograničenja izvora sprječavaju provedbu bojnog gađanja s određenim oružnim sustavima, kao što je Dragon, TOW ili HELLFIRE.

Završni sastanci održavaju se u blizini zapovjednog mjesta namjenski organizirane snage bojne. Zapovjednik namjenski organizirane snage i stožer upoznaju zapovjed-

nika satnijskog tima i odabrano ključno osoblje s trenutnom neprijateljskom situacijom. Također daju posljednje administrativne i sigurnosne upute. Vođe provode izviđanje pod nadzorom dežurnog časnika na strelištu. Zapovjednik satnijskog tima priprema planove i s njima upoznaje zapovjednika namjenski organizirane snage bojne i njegov stožer. Zatim zapovjednik satnijskog tima upoznaje sa stanjem svoje podređene.

Tim se taktički kreće do napadajnog položaja koji je blizu polazne crte/crte dodira. Ovdje se oružje puni bojnim streljivom i koči. Nadziratelj daje zapovijed za početak napadaja. Kada tim prijeđe polaznu crtu/crtu dodira može započeti bojno gađanje. Vježba se nakon toga nastavlja sve dok se scenarij ne ispuni.

Nakon vježbe sudionici čiste svo oružje, a nadziratelji odmah prikupljaju svo bojno streljivo. Sigurnosno osoblje provjerava i prazni svo oružje prije nego što se postrojba povuče sa strelišta. Satnija se taktički vraća u područje prikupljanja gdje provodi raščlambu poslije provedbe.

Faza poslije vježbe

Glavni nadziratelj i zapovjednik provode raščlambu poslije provedbe. Ona treba uključiti nadzorno osoblje na strelištu i ocjenjivače koji vode raspravu o radu postrojbe u odnosu na:

- postupke vođenja postrojbe,
- manevar,
- blisku potporu,
- uporabu oružja,
- prijenos zapovijedi i smjernica, i
- integraciju višerodnih snaga.

VJEŽBE USKLAĐIVANJA VATRE

Vježbe usklađivanja vatre srednje su skupe vježbe sa smanjenim obujmom koje se mogu provoditi na razini voda, satnije/satnijskog tima i bojne/namjenski organiziranih snaga bojne. Svrha vježbi usklađivanja vatre je vježbati vođe postrojbi u vještinama zapovijedanja i nadzora integracijom svih ustrojbenih oružnih sustava, kao i untegracijom neizravnih vatri i vatri potpore. Podkalibarna sredstva zamjena su za normalna oružja kako bi se s vježbovnom streljivom omogućilo planiranje vatre i simulirana uporaba svih oružnih sustava raspoloživih za potporu zapovjednika u provedbi dodijeljene zadaće. Vježbe usklađivanja vatre trebaju imati naglasak na otkrivanje i praćenje ciljeva. U vježbama se igrajućim postrojbama daju određeni rasporedi ciljeva i informacije o ciljevima, stavljajući sve zapovjednike i vođe u stvarne situacije na bojištu. Ciljevi, kojima se upravlja mehanički i elektronski, pojavljuju se na odgovarajućem mjestu i u odgovarajuće vrijeme u skladu sa scenarijem. Zapovjednici rabe ove vježbe za obučavanje podređenih vođa u integraciji i u raspodjeli sustava za izravnu i neizravnu vatru tako

da optimalna oružja napadaju ciljeve na optimalnim udaljenostima kako ti ciljevi postaju ranjivi na napadaj.

Vježbe usklađivanja vatre trebaju biti dinamične i brze, s nekoliko oružnih sustava koji istodobno djeluju po većem broju ciljeva, kako se ti ciljevi pojavljuju na optimalnim domašajima gađanja. One trebaju iskušati vještine zapovjednika, podređenih vođa, posluga oružja za izravno gađanje, osoblja središta za upravljanje vatrom i prednjih motritelja. One olakšavaju obuku u učinkovitoj uporabi ustrojbenih oružnih sustava, oružnih sustava za potporu i sustava za otkrivanje i praćenje ciljeva. Vježbe usklađivanja vatre traže od igrača da reagiraju na fluidne situacije na bojištu brzom primjenom svih potpornih i ustrojbenih vatri protiv promjenjivih rasporeda ciljeva.

Napomena: TC 25-4-1 treba rabiti kao vodič prije sudjelovanja u vježbi usklađivanja vatre.

VJEŽBE RAZVOJA

Vježbe razvoja služe za obuku vojnika, postrojbi i organizacija potpore u zadacima i postupcima razvoja iz matičnih vojarni ili baza u neprijateljska područja. Vježbanje ovih zadataka i postupaka osigurava da:

- vojnici imaju pravilno osiguranu vojnu opremu za koju su odgovorni, kao i osobne stvari u slučaju stvarnog razvoja,
- vojnici imaju sređena svoja osobna i obiteljska pitanja i probleme,
- su vojnici osposobljeni u minimalnim važnim borbenim vještinama, kao što je osposobljenost za uporabu oružja i za provedbu mjera ABKO,
- su planovi uzbunjivanja i pozivanja postrojbe ažurirani i odgovarajući,
- su planovi razmještaja opreme za postrojbu i planovi ukrcavanja ažurirani i točni,
- su standardni operativni postupci za kretanje do točke ukrcavanja te od točke iskrcavanja do točke provedbe zadatka ažurirani i odgovarajući, i
- postrojbe, više zapovjedništvo, vojarna i organizacije potpore, kao što su održavanje, logistika i prijevoz imaju na odgovarajući način ažurirana i riješena pitanja stožernih i potpornih funkcija za razvoj.

Vježbe razvoja provode se u simuliranim uvjetima izvanrednih stanja. Mogu se provoditi vježbe trenutnog razvoja, kao što je vježba borbenog uzbunjivanja i spremnosti za žurni razvoj, ili, ako vrijeme dopušta, vježbe razvoja po vremenskim fazama u koje su ugrađene raščlambe poslije provedbe. Razvoj uključuje složenu matricu standardnih operativnih postupaka koji su vremenski kritični i slijedni, sat po sat, dan po dan. Mogu se provoditi kao samostalne, zasebne vježbe ili kao dijelovi vježbi na zapovjednom mjestu ili vježbi na zemljištu.

Zapovjednici mijenjaju opseg i složenost vježbi razvoja na temelju izvora, vremena i ciljeva obuke. Jedna od mogućnosti je vježba u punom opsegu. U toj vježbi, postrojbe stvarno premještaju opremu za razvoj u očekujuća područja i ukrcavaju opremu

za zračni, željeznički ili morski prijevoz. U vježbi razvoja koja je na drugoj krajnosti, nikakva se oprema ne premješta. Osoblje se javlja na određena mjesta za koordinaciju i za bilo koje druge potrebne aktivnosti bez premještanja opreme. Postupci razvoja provode se i s objektima koji simuliraju organizacije za potporu razvoja. Na primjer, medicinsko osoblje i prijevozne postaje određene scenarijem mogu se smjestiti u velikoj dvorani. Određeno osoblje koje predstavlja postrojbu koja se razvija i sudjelujuće organizacije javljaju se odgovarajućoj postaji radi koordiniranja djelatnosti. U takvim okruženjima, vježbe razvoja provode se poput vježbi na zemljovidu, rabeći scenarije, zemljovide i odgovarajuće skice.

ZDRUŽENE VJEŽBE

Združene vježbe uključuju jednu ili više grana oružanih snaga. Združena vježba na razini brigade i višim razinama može biti:

- vježba na zemljovidu,
- vježba na zapovjednom mjestu,
- vježba zapovjedništva na zemljištu,
- vježba na zemljištu, i
- vježba razvoja.

Koraci u planiranju združenih vježbi slični su onima koji se rabe za pripremu provedbe drugih vrsti vježbi. Osoblje za planiranje uključuje predstavnike svih grana uključenih u vježbu. Svaka grana mora imati odgovarajuće vrijeme za planiranje, izradbu i odobrenje planova potpore vježbe. Mogu biti potrebna posebna rješenja o odgovornosti za logističku potporu kako bi se prilagodili elementi svake grane. Na primjer, ako kopne-na vojska osigurava svo gorivo, ona mora uspostaviti sustav odgovornosti za gorivo koje troše druge grane.

U obuci koja se provodi prije vježbe, sudionici pregledavaju taktičke operativne postupke svake grane i pravila združene obuke. Suci proučavaju mogućnosti različitih oružnih sustava koje koristi svaka grana. Pripremaju odgovarajuće tablice učinaka za prosudbu učinaka djelovanja oružja i borbenih žrtava.

Razmatranja u nastavku važna su za uspjeh združenih vježbi. Ona moraju dobiti punu pozornost tijekom faza planiranja, provedbe i ocjenjivanja. To su:

- odnosi zapovijedanja i nadzora,
- interoperabilnost sustava oružja i potpore,
- kompatibilnost sustava veza i elektroničkih sredstava i postupci njihove uporabe,
- kompatibilnost zemljovida, i
- administrativna i logistička utanačenja.

Tijekom faze planiranja, grane se moraju poučiti u postupcima raščlambe poslije vježbe i potrebi da sudjeluju u njima. Predstavnici svake grane moraju aktivno sudjelovati u raščlambi poslije provedbe.

KOMBINIRANE VJEŽBE

Kombinirane vježbe uključuju oružane snage dviju ili više zemalja. Mogu se provoditi u obliku bilo koje ranije opisane vježbe. Koraci u planiranju kombinirane vježbe isti su kao oni opisani u drugom poglavlju.

Treba utvrditi jezične razlike među sudionicima i poduzeti praktične korake kako bi se osigurala učinkovita dvosmjerna komunikacija. Osobe koje planiraju kombinirane vježbe također moraju razmotriti razlike u doktrini, organizaciji, logistici i običajima. Zapovjednik multinacionalnih oružanih snaga uključenih u kombiniranu vježbu mora uspostaviti skupinu za planiranje vježbe kako bi osigurao da će sva ta pitanja biti razmotrena. U toj skupini moraju biti predstavnici za planiranje iz svih elemenata oružanih snaga koje su uključene u vježbu. Glavni cilj ove skupine tijekom faza planiranja, provedbe i ocjenjivanja je stvoriti interoperabilnost opreme i metoda djelovanja. Interoperabilnost omogućuje multinacionalnim oružanim snagama lako i učinkovito zajedničko djelovanje.

Sljedeća razmatranja važna su za uspješne kombinirane vježbe i mora im se posvetiti posebna pozornost u procesu planiranja:

- **Zajednički ciljevi.** Multinacionalne oružane snage koje sudjeluju u kombiniranoj vježbi moraju usuglasiti ciljeve obuke.
- **Odnosi zapovijedanja i nadzora.** Kombinirane vježbe trebaju vježbati ratnu operativnu zapovjednu strukturu utemeljenu međunarodnim sporazumom.
- **Standardni operativni postupci.** Za uspjeh vježbe, sudjelujuće zemlje razmijenit će standardne operativne postupke i prijevode zajedničkih, najčešće rabljenih pojmova.
- **Usklađivanje.** Budući da su granice između multinacionalnih oružanih snaga izuzetno osjetljive, njihova susjedna područja zahtijevaju detaljno usklađivanje. Moraju se uspostaviti operativni postupci za osiguranje međusobno podržive i na odgovor uvijek spremne uporabe svih izravnih i neizravnih vatri, uključujući blisku zračnu potporu.
- **Komunikacija.** Komunikacijska oprema i učenje jezika moraju omogućiti interoperabilnost komunikacijskih mreža koje rabe uključene oružane snage.
- **Jezik.** Tumači-prevoditelji bit će potrebni na ključnim položajima kako bi se zapovjednicima omogućila učinkovita komunikacija sa susjednim postrojbama, postrojbama za potporu i postrojbama kojima se pruža potpora.
- **Veza.** Timovi za vezu moraju biti dvojezični i poznavati organizaciju, postupke i opremu oružanih snaga s kojima će djelovati.
- **Planovi i zapovijedi.** Prilikom izdavanja zapovijedi zapovjednici moraju uzeti u obzir razlike u taktici, terminologiji, grafičkim prikazima i jeziku. Potreban je osobni

kontakt između zapovjednika i timova za vezu kako bi se osigurale međusobno usuglašene djelatnosti potpore tijekom vježbe.

U fazi planiranja sve nacionalne oružane snage moraju se upoznati s postupcima raščlambe poslije provedbe i o potrebi za njihovim sudjelovanjem. Predstavnici iz svake nacionalne snage trebaju aktivno sudjelovati u raščlambi poslije provedbe.

DODATAK A

Primjer scenarija

NACRT

Obrana zapadne Europe glavni je cilj nacionalne sigurnosti SAD-a. Ovaj primjer scenarija vježbe za zamišljeni korpus u Središnjoj grupi armija (CENTAG) u Europi prikazuje djelovanje korpusa tijekom ranih dana općega rata u središnjoj Europi. Kako bi dali temelj za scenarij vježbe i raspored događaja, osobe zadužene za planiranje vježbe izrađuju nacrt scenarija.

SLIKA 24. NACRT SCENARIJA

RAZDOBLJE	AKTIVNOST
E-60 do E-70	Neprijatelj udvostručava strukturu snaga. Postrojbe se razmještaju u Njemačkoj.
E-7 do E-dana	Savezničke postrojbe pripremaju se na obranu. Postrojbama se izdaju sva sredstva iz unaprijed raspoređenih opskrbnih sredstava u Europi i unaprijed raspoređene ratne pričuve. Neprijatelj se priprema za napadaj.
E do E+1	Neprijateljske snage napadaju preko međunarodne granice i osvajaju gradove Schweinfurt i Bamberg. Divizije 10. američkog korpusa (10.(US)) provode operacije pokrivanja snaga. Elementi snaga za pokrivanje započinju prolaz kroz crte unazad. Obavještajna slika daje ciljeve glavnog i pomoćnog napadaja armije združenih rodova (CAA). Neprijatelj rabi kemijske udare kako bi održao zamah napadaja.
E+2 do E+3	Postrojbe u glavnom području bitke iz 10. korpusa vode obrambene operacije u sektoru. Obavještajna izvješća ukazuju da su postrojbe drugog postroja CAA udaljene 36 sati od prednjeg kraja područja bitke (PKPB). 10.(US) djeluje protiv drugog postroja CAA zračnim isključivanjem i izvješćuje postrojbe u području glavne bitke (PGB) o prosudbi šteta od bombardiranja, rasporedu i kretanju neprijatelja prema PGB. Stalni neprijateljski pritisci uzrokuju prodiranja u sektore 20.pd, 54.md i 25.okd. Neprijatelj koristi kemijske udare kako bi održao zamah napadaja. Neprijateljski zrakoplovi napadaju objekte logističke potpore. Neprijatelj poduzima zračnodesante napadaje u pozadini korpusa. Korpus usmjerava postrojbe na glavnom području bitke da pripreme svoje nuklearne podpakete.
E+4 do E+5	Borba u PGB nastavlja se kako se američke snage potiskuju unazad prema faznoj crti (FC) CRNO (BLACK). Postrojbe u PGB provode protunapadaje unutar sektora. Pričuva korpusa je uporabljena u sektoru 25.okd neprijateljskog

glavnog napora.

Traži se ovlast za uporabu nuklearnog oružja na razini korpusa.

Korpusni nuklearni paket je pripremljen.

Obavještajna služba otkriva da se drugi postroj neprijateljskog fronta kreće prema sektoru 10.(US).

Logistički napori korpusa postaje preobimni.

Elementi logističke potpore korpusa kreću se zapadno od rijeke Rajne.

Korpus se suočava s velikim nedostacima kritičnih sredstava.

Korpus provodi prijelaz unazad preko rijeke Rajne (pet dana).

Dana ovlast za uporabu nuklearnog oružja.

Logistička baza korpusa dolazi pod napadaj.

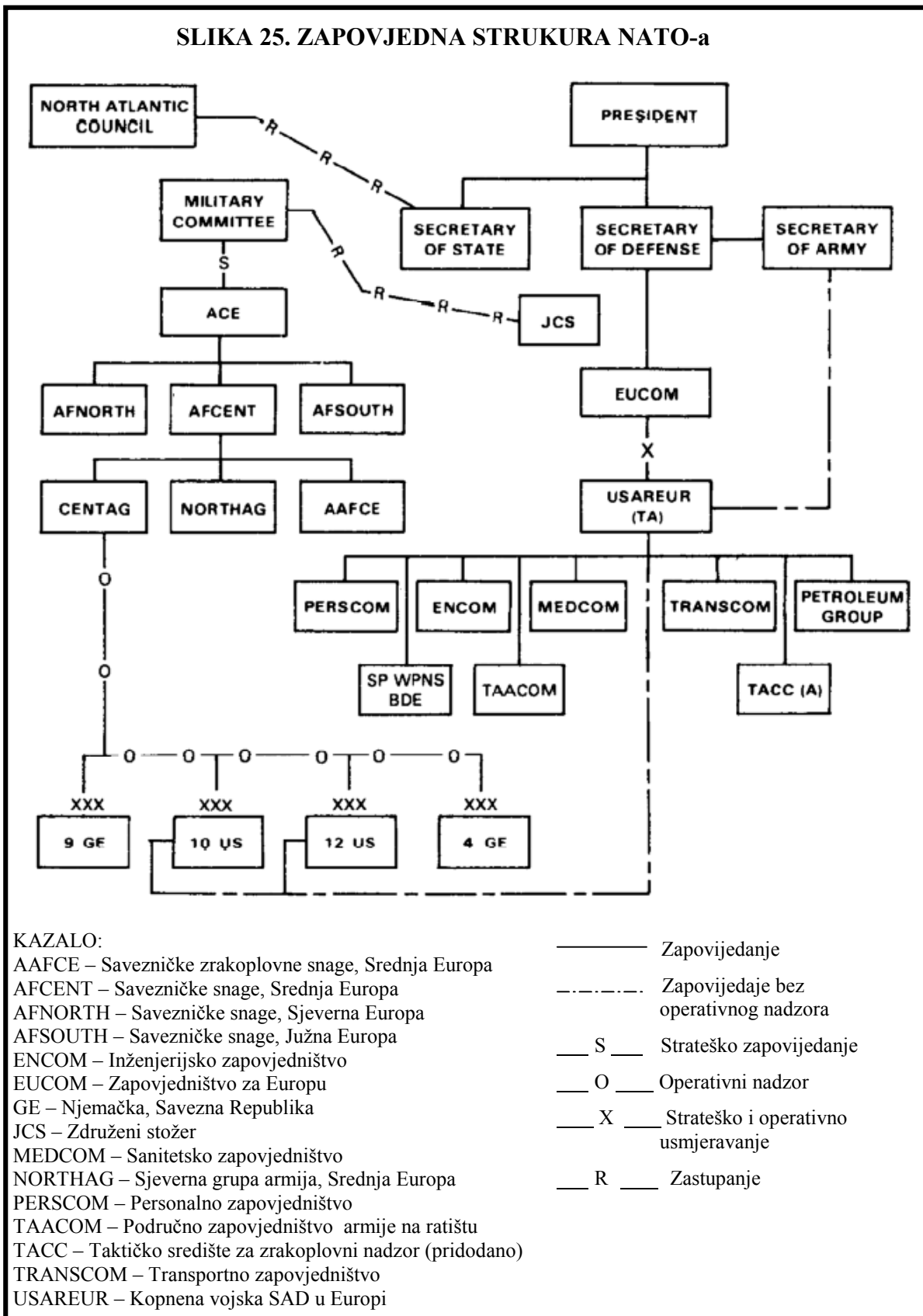
E+6 do E+10

Pritisak se nastavlja u sektorima 25.okd i 54.md.

SCENARIJ

Za vrijeme opće uzbune ili rata, nacionalne snage u NATO-u stavljene su pod operativno zapovijedanje Savezničkog zapovjedništva u Europi. Svaka je nacija odgovorna je za svoju logističku potporu; stoga će zapovjednik američke armije na ratištu zadržati zapovijedanje i nadzor nad američkim snagama u komunikacijskoj zoni. Rezultirajuća zapovjedna struktura NATO-a prikazana je dolje:

SLIKA 25. ZAPOVJEDNA STRUKURA NATO-a

KAZALO:

- AAFCE – Savezničke zrakoplovne snage, Srednja Europa
- AFCENT – Savezničke snage, Srednja Europa
- AFNORTH – Savezničke snage, Sjeverna Europa
- AFSOUTH – Savezničke snage, Južna Europa
- ENCOM – Inženjerijsko zapovjedništvo
- EUCOM – Zapovjedništvo za Europu
- GE – Njemačka, Savezna Republika
- JCS – Zduženi stožer
- MEDCOM – Sanitetsko zapovjedništvo
- NORTHAG – Sjeverna grupa armija, Srednja Europa
- PERSCOM – Personalno zapovjedništvo
- TAACOM – Područno zapovjedništvo armije na ratištu
- TACC – Taktičko središte za zrakoplovni nadzor (pridodano)
- TRANSCOM – Transportno zapovjedništvo
- USAREUR – Kopnena vojska SAD u Europi

- Zapovijedanje
- Zapovijedaje bez operativnog nadzora
- ___ S ___ Strateško zapovijedanje
- ___ O ___ Operativni nadzor
- ___ X ___ Strateško i operativno usmjeravanje
- ___ R ___ Zastupanje

OPĆA SITUACIJA

Europske nacije općenito su podijeljene u dva tabora: zapadne-savezničke nacije koje čine NATO; Sovjetski Savez sa svojim satelitima koji čine Varšavski pakt. Njemačka je podijeljena na sličan način, Savezna Republika Njemačka svrstana u NATO i Demokratska Republika Njemačka svrstana u Varšavski pakt. Njemačka je jednako važna za interese NATO-ovih i sovjetskih napora za širenjem njihovih sfera utjecaja.

Prije tri mjeseca, odnosi između NATO-a i Sovjetskog Saveza pogoršali su se do točke potpunog diplomatskog sloma. Na optužbe o nečuvenom sovjetskom narastanju naoružavanja i o sovjetskom kršenju NATO-ovog sporazuma o nadzoru oružja odgovorom je snažnim propagandnim napadajima od strane komunistički kontroliranih medija. Ova propaganda nadalje je pogoršala povjerenje i povećala napetosti.

Snage Varšavskog pakt i NATO snage u potpunosti su mobilizirane. Opći raspored snaga i planovi za napadaj protivnika prikazani su na slikama 26 i 27. Pretpostavlja se početna neprijateljska zračna nadmoć.

SLIKA 26. RASPORED SAVEZNIČKIH SNAGA

KAZALO:

GE – Njemačka

NL – Nizozemska

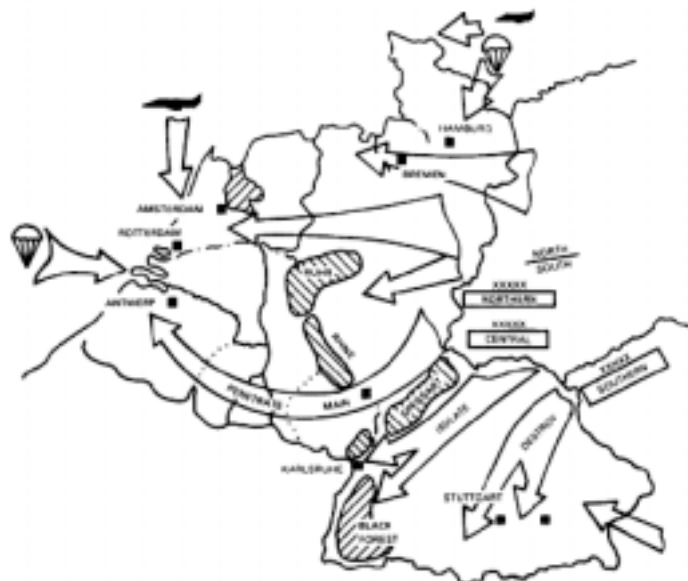
BE – Belgija

US – SAD

BR - Velika Britanija

SLIKA 27. PLAN NAPADAJA PROTIVNIKA

POČETNA SITUACIJA

U posljednjih nekoliko godina odnosi između NATO nacija i neprijatelja u sred-njoj Europi uporno su se pogoršavali oko pitanja ponovnog ujedinjenja Njemačke. U ranim 19__ , većina pregovora i diplomatskih odnosa između zapadnih saveznika i neprijatelja bila je prekinuta. Do E-73 (73 dana prije početka vježbe) povećale su se provokativne sovjetske manevarske vježbe uzduž istočne granice SR Njemačke. Obavje-štajna izvješća ukazivala su na masovno narastanje snaga, posebno u srednjoj regiji Njemačke. Do E-60, glavni tajnik NATO-a ovlastio je europskog savezničkog zapovjed-nika da objavi uzbunu niske razine. Sve nacionalne postrojbe koje stalno pripadaju pod Savezničko zapovjedništvo u Europi pojačane su, a svi članovi obitelji američkih pripad-nika koji nisu bili potrebni upućeni su u SAD. Vrhovni zapovjednik američke kopnene vojske u Europi, zatražio je rano slanje borbenih vozila za zamjenu, kao i narastanje količine streljiva, rezervnih dijelova i najprioritetnijih sklopova iz klase IX iz SAD-a.

Kao odgovor na neprestano neprijateljsko narastanje, NATO je objavio uzbunu srednje razine na E-37 i uzbunu najviše razine jedan tjedan kasnije (E-30), kada su sve NATO nacije započele mobilizaciju. Istoga dana, SAD su objavile izvanredno stanje i zapovijedile odabranim pričuvnim postrojbama prijelaz u aktivnu službu. Predsjednik je zapovjedio razvoj postrojbi u Njemačku. Tijekom razdoblja mobilizacije, ograničeni broj djelatnog osoblja te borbene postrojbe i postrojbe za borbenu potporu započeli su se zrač-nim putem upućivati u Europu. Trgovački brodovi uporabljeni su za transport opreme i drugih opskrbnih sredstava u Europu kako bi pojačali razmještene američke postrojbe.

Sovjetski Savez ignorirao je ponovljene pokušaje za pregovorima; stoga su NATO nacije nastavile pojačavati svoju obranu u srednjoj Europi. Kako se NATO-ov obrambeni položaj ubrzano poboljšavao, šanse za neprijateljski smioni prepad su se smanjivale sve dok se više nisu smatrale realnom prijetnjom. Prvobitna prijetnja pokazala se kao velika napadajna operacija protiv NATO snaga, što je iskazano neprestanim neprijateljskim zračnim jačanjem i razmještanjem kopnenih snaga. Na E-25, nekoliko američkih zrakoplovnih lovačkih, borbarderskih i izvidničkih eskadrila započelo je razmještaj u Njemačku.

Na E-14, postrojbe 10.(US) i 12.(US) razmještene su na položaje uzduž međuna-rodne granice. Od sjevera ka jugu, snage Središnje grupe armija sastojale su se od 9.(GE), 12.(US), 10.(US) i 4.(GE) korpusa.

Neprijatelj je nastavio s nagomilavanjem borbenih postrojbi i počeo je razmje-štati streljivo i gorivo na opskrbe točke uzduž međunarodne granice. Postrojbe borbene potpore i logističke potpore razmještene su s kontinentalnog područja SAD-a. Komunika-cijska zona uspostavljena je pod zapovjednikom armije na ratištu kako bi se pružila potpora 10.(US) i 12.(US) korpusu. Nedavno aktivirane pričuvne postrojbe razmještene su s kontinentalnog područja SAD-a zračnim i morskim putem i počele su pristizati na ratište u E-10.

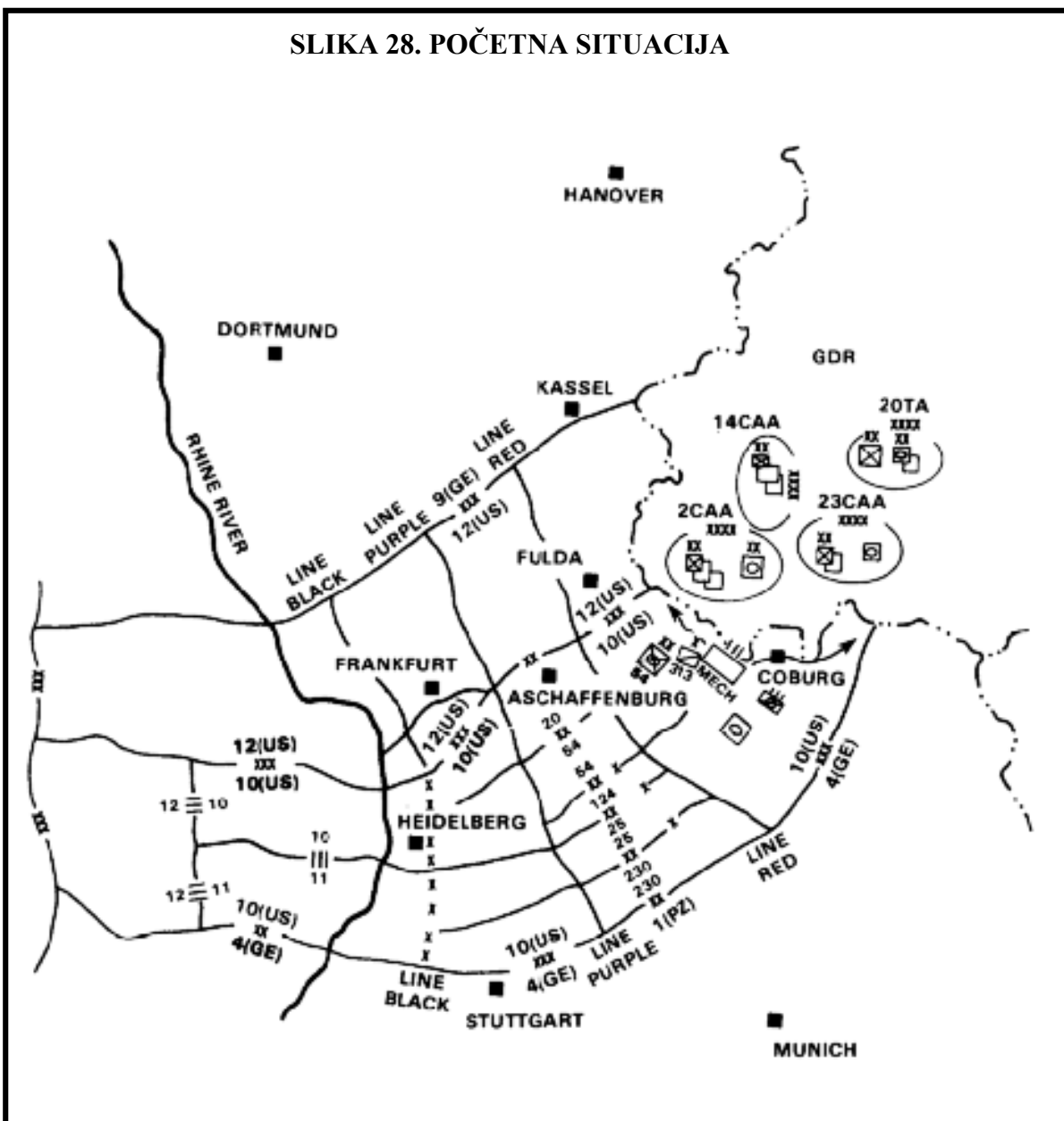
Savezničke snage nastavile su s obrambenim pripremama u sektorima i na E-7 svi korpusi CENTAG-a počeli su s provedbom svojih operativnih planova. U sektoru 10. (US) korpusa operativni plan 1-82 postao je operativna zapovijed 1-82. Njime su 201. oklopna konjička pukovnija i 313. samostalna mbr određene kao snage za pokrivanje pod zamjenikom zapovjednika korpusa. 20.pd, 54.md, 124. samostalna pbr, 25.okd i 230. samostalna okbr dobile su zapovijed da brane PGB u sektoru korpusa. 312. samostalnoj mehaniziranoj diviziji dana je temeljna zadaća vođenja

bojnih djelovanja u pozadini korpusa. 171. brigada borbenog zračnog konjaništva stavljena je u pričuvu.

Podijeljena su ranije razmještena opskrbnna sredstva, a ostatak je stavljen u opskrbni sustav. Do E- dana izdana je sva ratna materijalna pričuva. Sva ratna materijalna pričuva koja je ostala na E –dana smatrala se opskrbnim sredstvima za opću potporu.

Obavještajna izvješća pokazala su da se koncentracija neprijateljskih snaga približava krajnjim pripremama za glavnu navalnu operaciju. Utvrđeno je da se tri armije združenih rodova i jedna tenkovska armija koncentriraju u blizini međunarodne granice.

SLIKA 28. POČETNA SITUACIJA

SLIKA 29. PRIMJER RASPOREDA DOGAĐAJA

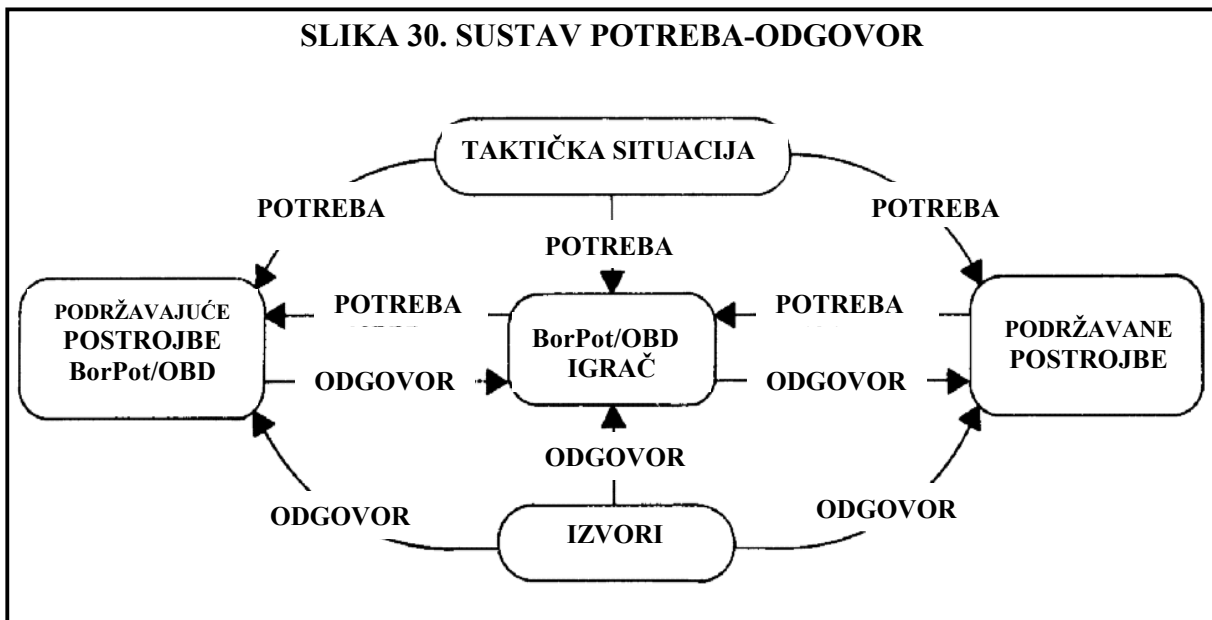
DOGAĐAJ	DATUM I VRIJEME	OD	DO	METODA POKRETANJA DOGAĐAJA	DOGAĐAJ	PREDVIĐENA AKCIJA IGRAČA	NADZIRATELJ DJELOVANJA SUPROTNE STRANE	PRIMJEDBE
1	19. kolovoza 0700	Glavni Nadziratelj	Zapovjednik suprotne strane	Radio	Početak vježbe	Korpus provodi operacije snaga za pokrivanje	Neprijatelj napada uzduž međunarodne granice i osvaja gradove Schweinfurt i Bamberg	Pokreće početak vježbe
2	19. kolovoza 1400	Glavni nadziratelj	Nadziratelj s NOS Saber	Radio	Prolaz kroz crte unazad	NOS Saber, snaga za pokrivanje korpusa počinje prolaz kroz crte unazad	Vodeći elementi CAA suprotne strane sporo napreduju	
3	19. kolovoza 1400	Nadziratelj s G2 divizije	G2 divizije	Usmeno	G2 divizije razvija lokacije glavnog i pomoćnih napadaja CAA	G2 divizije izvješćuje zapovjednika divizije o mjestima glavnog i pomoćnih napadaja CAA	Nadziratelj je nazočan izvješćivanju	

DODATAK B

Borbena potpora i osiguranje bojnih djelovanja u vježbama

NAČELA

Funkcije potpore odgovaraju na potrebe postrojbi kojima se pruža potpora. Slika 30 opisuje sustav unutar kojeg djeluju postrojbe borbene potpore (BorPot) i osiguranja bojnih djelovanja (OBD).

Taktička situacija stvara potrebe na koje sustav odgovara. Prema tome, taktička situacija vodi sustav potpore. Odgovor je način na koji borbena potpora i osiguranje bojnih djelovanja ispunjavaju potrebe. To je utvrđeno pomoću dostupnih izvora. U vrijeme rata, potrebe su stvorene na temelju onoga što se događa na bojištu: oprema može biti izgubljena ili oštećena, osoblje može biti ubijeno ili ranjeno. Međutim, za vrijeme vježbi u miru, planeri određuju taktičku situaciju i dostupne izvore kako bi ispunili ciljeve.

Kod vježbi u obuci, postrojbe borbene potpore i postrojbe za osiguranje bojnih djelovanja podupiru stvarne postrojbe ili zamišljene postrojbe. Stvarne postrojbe stvaraju svoje vlastite potrebe. Međutim, kako bi se ispunili ciljevi vježbi, planeri nadziru izvore koji su dostupni za odgovaranje na ove potrebe. Za zamišljene postrojbe, planeri nadziru i potrebe i izvore. Kod pripreme za obuku, planeri trebaju uporabiti načela iz ovog priručnika kako bi proveli vježbe obuke borbene potpore i osiguranja bojnih djelovanja.

Ovaj dodatak govori o specifičnim razmatranjima vezanim uz planiranje, nadzor, suđenje i ocjenjivanje sljedećih funkcija:

- zdravstvene usluge,
- vojna policija,

- personalne i administrativne operacije,
- prijevoz, i
- održavanje.

ZDRAVSTVENE USLUGE

Scenarij vježbe treba uključivati potporu pružanja zdravstvenih usluga, uključujući nesanitetske postrojbe kao i organizacije za potporu iz Sanitetskog odjela kopnene vojske (SnOdKoV). Koliko god je to moguće, postrojbe i osoblje SnOdKoV trebaju osigurati stvarnu potporu u vježbama. Oni koriste simulirane žrtve za obuku liječničkih postrojbi u prijevozu, obradi, klasificiranju i njezi ranjenika.

Pojmovi *pacijent* i *žrtva* točan su opis koji osigurava odgovarajuću brigu oko stvarnih pacijenata i korištenje stvarnih izvora na pravi način. Pacijenti su osobe koje su bolesne, povrijeđene ili ranjene i nalaze se na liječničkoj njezi ili liječenju. Stvarni pacijenti su oni koji su stvarno bolesni, povrijeđeni ili ranjeni. Oni trebaju stvarnu liječničku njegu. Simulirani pacijenti zapravo nisu bolesni, povrijeđeni ili ranjeni. Oni su obilježeni ili na neki drugi način određeni (sa šminkom ili bez nje) da glume prave pacijente u svrhu obuke ili ocjenjivanja. Oni se moraju fizički premještati i mora im se pružati njega kako bi se ispunili zahtjevi obuke ili ocjenjivanja. Izmišljeni pacijenti predstavljaju bolesne, povrijeđene ili ranjene pacijente u izvješćima, porukama ili drugoj pisanoj ili usmenoj komunikaciji kako bi pomogli u proigravanju vježbe na zapovjednom mjestu. Nije neophodno premještati ove pacijente. Žrtve predstavljaju one izgubljene za njihove organizacije zbog smrti, povreda ili oboljenja. Razlike između stvarnih, simuliranih i izmišljenih žrtava slične su onima opisanim za pacijente. Kod vježbi, svi pacijenti i žrtve trebali bi imati jednu od tih oznaka.

Stvarna potpora zdravstvenih usluga mora se uklopiti sa simuliranim ili izmišljenim proigravanjem vježbe. Međutim, stvarna potpora ne smije zamijeniti simuliranu ili izmišljenu igru osim ako nije pružena pod borbenim uvjetima. Na primjer, bolnica za borbenu potporu koja pruža potporu bolesnicima samo na određenom području ne ispunjava svoju glavnu zadaću logističke potpore. Vidjeti tablicu 9 za vrstu operacija potpore zdravstvenih usluga koja se treba provesti na različitim razinama postrojbi SnOdKoV i drugih postrojbi u vježbama na zemljištu.

TABLICA 9. VRSTE OPERACIJA

	satnija koja ne pripada SnOdKoV SAD	borbena bojna/bojna za borbenu pot-poru	kirurški odjel brigade u diviziji	San. bojnu brigadi divizije /saniteska satnija pukovnije	Postrojbe korpusa/komun. zone koje ne pripadaju SnOdKoV	Postrojbe korpusa/komun. zone koje pripadaju SnOdKoV
Samopomoć/pomoć drugim vojnicima	X	X	X	X	X	X
Osobna higijena i sanitarne funkcije postrojbe na zemljištu	X	X	X	X	X	X
Funkcije osoblja Sanitetskog odjela KoV SAD-a			X	X		X**
Zadaće zdravstvene službe/zadaće u Programima obuke i ocjenjivanja KOV-a koje se ne odnose na sanitetske programe	X	X*	X		X	
Zadaće u sanitetskim Programima obuke i ocjenjivanja KOV-a			X	X		X

*Odgovarajuće organizacije Sanitetskog odjela KoV SAD

** Postrojba koja ima u ustroju sanitetski vod/poluvod

PLANOVI

Rukovoditelji vježbe moraju osigurati da planeri SnOdKoV uključuju stvarne, simulirane i izmišljene zahtjeve za zdravstvenim uslugama vrlo rano tijekom planiranja prije same vježbe. Ciljevi obuke SnOdKoV trebaju se integrirati s drugim ciljevima vježbe. Detaljan naptak sadržan je u Programima obuke i ocjenjivanja Kopnene vojske SnOdKoV SAD pod brojem 8.

Planeri moraju utvrditi sve potrebne izvore kao što su:

- novac,
- osoblje,
- oprema,
- opskrbna sredstva, i
- prijevozna sredstva.

Neki od potrebnog osoblja za pružanje zdravstvenih usluga u vježbi mogu biti privremeno dodijeljeni stalnim medicinskim ustanovama. Dogovorima između postrojbi SnOdKoV i lokalnih medicinskih aktivnosti/medicinskog centra trebaju se utvrditi

postupci za osiguranje nadziratelja, sudaca i ocjenjivača. Lokalni dogovori trebaju također osigurati odgovarajuće vrijeme za traženje i dobivanje otpusta osoblja iz njihovih matičnih postrojbi. Kada lokalna sredstva ne mogu pružiti stvarnu, simuliranu i izmišljenu zdravstvenu pomoć, zahtjevi trebaju ići kroz odgovarajuće zapovjedne kanale.

Kako bi se pružila potpora ciljevima obuke kod većine postrojbi SnOdKoV za liječenje i evakuaciju, potrebno je realistično simulirano proigravanje žrtava i pacijenata. Planeri vježbe moraju utvrditi izvor žrtava i pacijenata, na primjer, prosuđujući igrajuće postrojbe ili koristeći se posebnim postrojbama koje služe za uzimanje osoblja za žrtve i pacijente. Kod vježbi koje uključuju samo sanitetske ili druge postrojbe za potporu, obično su potrebne takve posebne postrojbe kao izvor za potreban broj pacijenata ili žrtava. Kod velikih vježbi, prosudbe za vrijeme proigravanja vježbe trebaju stvoriti žrtve. Ovaj postupak osigurava da se ispunjavaju ciljevi obuke SnOdKoV. Također se osigurava da igrajuće postrojbe djeluju s realnim gubitcima u borbi. Detaljne upute koje se daju nadzirateljima, sucima i igrajućim postrojbama utvrđuju kako prenijeti simulirane žrtve u sustav za liječenje i evakuaciju. Postupci također moraju osigurati pravodobni povrat osoblja u postrojbu nakon njihovog otpuštanja s liječenja. Naravno, uvježbane za ispunjenje ovoga, postrojbe SnOdKoV nisu odgovorne za povratak pacijenata njihovim postrojbama.

Žrtve trebaju simulirati samo one povrede ili bolesti koje se mogu naći u području operacija pod uvjetima postavljenim za vježbu. Kako bi se utvrdile borbene i neborbene žrtve za svaku vježbu planeri uzimaju u obzir:

- uključene postrojbe,
- popunjenost i gustoću postrojbi,
- neprijateljske snage,
- vrstu borbe,
- vrijeme, i
- zemljište.

Raspoloživi izvori mogu ograničiti broj simuliranih žrtvava. Kako bi se ispunili ciljevi vježbe neophodan je različit broj žrtava.

Sanitetsko planiranje treba stvoriti realne situacije kao i događaje za postrojbe SnOdKoV. Treba osigurati dovoljno informacija kako bi sudjelujuće postrojbe mogle realistično odgovoriti. Sanitetske postrojbe vježbaju operacije preživljavanja i djeluju 24 sata na dan.

Za vježbe na zemljištu, postrojbe pridodane sanitetskom zapovjedništvu u vrijeme mira ili planirane za pridodavanje kod operacija za djelovanje u izvanrednim prigodama mogu obuhvatiti samo dio organizacije. Druge postrojbe moraju biti dodane, po potrebi. Program obuke i ocjenjivanja Kopnene vojske 8-112 sadrži naputak.

OSOBLJE I OPREMA

U odgovarajućem Programu obuke i ocjenjivanja Kopnene vojske serije 8 sadržani su detaljni zahtjevi za potporu određenih postrojbi SnOdKoV. Kako bi se odredilo osoblje i oprema za vježbe velikih postrojbi, planeri analiziraju:

- ciljeve vježbe,
- količinu, vrste i mjesta igrajućih postrojbi, i
- vremensko usklađivanje događaja u vježbi.

Funkcije nadzora i ocjenjivanja mogu biti kombinirane ili odvojene, ovisno o vježbi. Mora biti dovoljno stručnog osoblja koje će igrati organizacije koje ne sudjeluju, a s kojim bi postrojba normalno komunicirala i usklađivala se. Mnoge specijalnosti u postrojbama SnOdKoV ne mogu se ocijeniti na odgovarajući način. Nadziratelji moraju imati dovoljno iskustva i znanja kako bi mogli započeti djelovanja za igrajuće postrojbe i odgovorili na njihove potrebe. Nadzorno osoblje nadzire simulirane pacijente i poučava ih u njihovim ulogama. Postrojbe koje osiguravaju simulirane žrtve moraju imati dovoljno ljudi. Odgovarajući Programi obuke i ocjenjivanja kopnene vojske serije 8 preporučuju potreban broj osoblja za određene postrojbe. Za potporu nadziratelja, sudaca, ocjenjivača i pacijenata SnOdKoV potrebni su vozači i radio operateri s vozilima.

Kada su simulirani pacijenti i žrtve u sanitetskim objektima za vrijeme objeda, objeduju u tim objektima. Odjeća klase X potrebna je za simulirane pacijente, posebno za one koji će biti šminkani.

NADZOR

Planovi vježbe moraju utvrditi detaljne postupke nadzora za stvarne žrtve i pacijente. Prava liječnička potpora je obično u odgovornosti sudjelujućih postrojbi. Propisi su napravljeni za:

- brigu o vanjskim (ambulantnim) bolesnicima,
- brigu o hitnim slučajevima,
- kopnenu i zračnu evakuaciju, kako je odgovarajuće,
- bolničko liječenje,
- brigu za osoblje koje nije sposobno vratiti se u svoje postrojbe, ali kojima nije potrebno bolničko liječenje,
- medicinsku opskrbu i održavanje, i
- komunikacije za potporu gore navedenih funkcija.

Evidencijske kartice žrtve identificiraju simulirane žrtve, smještaju ih u vježbu i prate njihovo kretanje kroz liječenje i sustav evakuacije. Ako simulirane žrtve rezultiraju iz prosudbi, nadziratelji moraju biti izvješteni te im se moraju izdati simulirane evidencijske kartice žrtve s popunjenim dijelom A. Često osobe koje vrše prosudbu nisu iz SnOdKoV. Oni mogu biti nadziratelji u drugim sudjelujućim postrojbama. Kada su igrači

dobili evidencijske kartice žrtve, dio B mora se ispuniti, odvojiti i poslati nadziratelji SnOdKoV na temelju prethodno napravljenog rasporeda, obično najmanje jednom dnevno. Dio A treba ostati pričvršćen za simuliranu žrtvu sve dok ga ne otpuste iz sanitetskih kanala. Zadnja sanitetska ustanova ili postrojba za evakuaciju treba zadržati dio A i proslijediti ga nadzirateljima SnOdKoV po prethodno utvrđenom rasporedu. Prikupljene A i B dijelove nadziratelji trebaju usporediti najmanje jednom dnevno. Na taj se način osigurava da su prosuđene žrtve na odgovarajući način puštene u sanitetski sustav i tamo se pravilno kreću. Nadziratelji trebaju upozoriti igrajuće postrojbe na glavna problematična područja kako bi se poduzele odgovarajuće korektivne akcije.

SLIKA 31. EVIDENCIJSKA KARTICA ŽRTVE (PREDNJI DIO)

CASUALTY TAG — PART A		NUMBER:					CASUALTY TAG — PART B NO.	
	NAME	EVENT SEQUENCE RECORD					NAME	
	SSN	EVENT	PGM TIME	D/G INITIATED	DTG COMPLETED	INITIALS	SSN	
	GRADE	MOB/SSI					GRADE	MOB/SSI
	UNIT						UNIT	
	☐ SIMULATED ☐ CONSTRUCTIVE						DTG TAGGED	
	☐ LITTER ☐ WALKING						LOCATION TAGGED	
	☐ INJURY ☐ DISEASE						CASUALTY EVACUATED TO:	
	DIAGNOSIS							
	INSTRUCTIONS ON REVERSE	CASUALTY EVACUATED TO:						INSTRUCTIONS ON REVERSE

SLIKA 32. EVIDENCIJSKA KARTICA ŽRTVE (ZADNJI DIO)

<p>VIDJETI FMB-23 ZA DETALJNE UPUTE ZA UPORABU OVOG FORMULARA</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. OVA KARTICA IDE ZAJEDNO SA SIMULIRANIM ŽRTVAMA U OBJEKTE ZA LIJEČENJE. BROJEVI ĆE BITI ZADRŽANI U OBJEKTU I POKUPIT ĆE IH SANITETSKI NADZIRATELJ 2. OVA KARTICA MOŽE SE KORISTITI KAO IZMIŠLJENA ŽRTVA I MOŽE SE KRETATI KROZ SUSTAV LIJEČENJA/EVAKUACIJE KAO DA JE ŽRTVA STVARNA 3. OVA KARTICA NE ZAMJENJUJE DD OBRAZAC 1380. 4. AKO JE DIO "EVAKUIRAJE ŽRTVU U" OSTAVLJEN PRAZAN, ŽRTVA ĆE SE EVAKUIRATI U OBJEKTE SUKLADNO DIJAGNOZI. 5. UPOTPUNITI ZAPIS O SLIJEDU DOGAĐAJA SUKLADNO FM 23 I ADMINISTRATIVNIM UPUTAMA PRIPREMLJENIM ZA VJEŽBU. <p>PRIMJERI: DOGAĐAJ- KRATAK OPIS DOGAĐAJA, PROGRAMIRANO VRIJEME-VIDJETI FM8-23; NADNEVAK POČETAK/SVRŠETAK – STVARNI NADNEVAK INICIJALI - (1) NADZORNIK (2) PRUŽATELJ PRVE POMOĆI U SATNJI (3) VOZAČ HITNE POMOĆI (4) STANICA ZA POMOĆ (5) POJEDINAC KOJI SE VRAĆA NA DUŽNOST</p> <table border="1"> <tr> <td>DOGAĐAJ</td> <td>PROGRAMIRANO VRIJEME</td> <td>POČETAK</td> <td>SVRŠETAK</td> <td>INICIJALI</td> </tr> <tr> <td>OZNAČEN</td> <td>_____</td> <td>170817</td> <td>170825</td> <td>TDC(1)</td> </tr> <tr> <td>OBRAĐEN</td> <td>_____</td> <td>170817</td> <td>170825</td> <td>ADD(2)</td> </tr> <tr> <td>EVAK. DO STANICE PP</td> <td>_____</td> <td>170835</td> <td>170845</td> <td>BTM(3)</td> </tr> <tr> <td>LIJEČEN U STANICI PP</td> <td>_____</td> <td>170900</td> <td>170920</td> <td>JCH(4)</td> </tr> <tr> <td>VRAĆEN NA DUŽNOST</td> <td>_____</td> <td></td> <td>171100</td> <td>DRJ(5)</td> </tr> </table>	DOGAĐAJ	PROGRAMIRANO VRIJEME	POČETAK	SVRŠETAK	INICIJALI	OZNAČEN	_____	170817	170825	TDC(1)	OBRAĐEN	_____	170817	170825	ADD(2)	EVAK. DO STANICE PP	_____	170835	170845	BTM(3)	LIJEČEN U STANICI PP	_____	170900	170920	JCH(4)	VRAĆEN NA DUŽNOST	_____		171100	DRJ(5)	<p>UPUTE - A DIO</p> <p>KAZALO (PARA 7-3, AR 40-400) CW- KONTUZIJE LW- RAZDERANA RANA PEN.W- PROBOJNE RANE MW – VIŠESTRUKI RANE PERF.W- PERFORIRANE FS- FRAKTURA, OBIČNA FC- FRAKTURA, SLOŽENA FCC- SLOŽENA, SMRSKANA FRAKTURA SV – TEŠKA LT – LAKA</p>	<p>UPUTE – B DIO</p> <p>UKLONITE OVAJ DIO KARTICE NAKON ŠTO STE POPUNILI PREDNJU STRANU I OBIJELJILI ŽRTVU.</p> <p>PROSLIJEDITE OVAJ DIO GLAVNOM SANITETSKOM OČJENJIVAČU.</p>
DOGAĐAJ	PROGRAMIRANO VRIJEME	POČETAK	SVRŠETAK	INICIJALI																												
OZNAČEN	_____	170817	170825	TDC(1)																												
OBRAĐEN	_____	170817	170825	ADD(2)																												
EVAK. DO STANICE PP	_____	170835	170845	BTM(3)																												
LIJEČEN U STANICI PP	_____	170900	170920	JCH(4)																												
VRAĆEN NA DUŽNOST	_____		171100	DRJ(5)																												

Standardna pomagala za sanitetsku obuku i simuliranje žrtava relativno su jednostavna i poboljšavaju vizualni doživljaj. Pacijenti se moraju obavijestiti o ponašanju, znakovima i simptomima. Tek tada oni mogu dati realnost vježbi.

Vježbe s MILES-om trebaju koristiti postupke za žrtve iz TC 25-8. Za ovakve će vježbe nadziratelji izdati komplete MILES evidencijskih kartica (GTA 8-11-5). Evidencijske kartice izdaju se zajedno s MILES opremom. Suprotno od gore opisanih evidencijskih kartica za žrtve, MILES evidencijske kartice imaju unaprijed upisanu određenu vrstu rana pomoću postotka različitih vrsta žrtava. Nadziratelj će na temelju slučajnosti izdati po jednu evidencijsku karticu svakom igraču prije početka vježbe. Igrači će staviti kartice u džep, a da ih ne pročitaju. Ako se oprema MILES kod igrača uključila, nadziratelji čitaju karticu igrača kako bi prosudio žrtvu.

SLIKA 33. PRIMJER EVIDENCIJSKE KARTICE ZA VJEŽBU PODRŽANU UPORABOM SUSTAVA MILES

CASUALTY TAG NO: 405 <hr/> NAME <hr/> SSN <hr/> GRADE MOS/SSI <hr/> UNIT <hr/> ☐ SIMULATED ☐ CONSTRUCTIVE <hr/> ☐ LITTER ☐ WALKING <hr/> ☐ INJURY ☐ DISEASE <hr/> DIAGNOSIS <div style="font-size: 2em; font-weight: bold; text-align: center;">KIA</div> <hr/> Headquarters, Department of the Army, GTA 8-11-5		CASUALTY TAG NO: 494 <hr/> NAME <hr/> SSN <hr/> GRADE MOS/SSI <hr/> UNIT <hr/> ☒ SIMULATED ☐ CONSTRUCTIVE <hr/> ☐ LITTER ☒ WALKING <hr/> ☒ INJURY ☐ DISEASE <hr/> DIAGNOSIS Lacerations, shoulders and upper arm, left. <div style="text-align: right;">RTD</div> <hr/> INSTRUCTIONS ON REVERSE <hr/> Headquarters, Department of the Army, GTA 8-11-5	
--	--	--	--

Ako se koriste posebne postrojbe koje služe za uzimanje osoblja za žrtve i pacijente, osoblje sanitetskog nadziratelja treba pripremiti pacijente, dati im evidencijsku karticu i/ili DD obrazac 1380 (poljski liječnički karton) i koordinirati njihovo uvođenje u vježbu. Simulirane žrtve mogu se uvesti u vježbu na način tako da se:

- prevezu u objekte za liječenje kopnenim putem, bolničkim zrakoplovima ili drugim vozilima,

- pokupe u simuliranim stanicama za pomoć ili drugim mjestima od strane postrojbi za evakuaciju, i
- uvedu u objekt pješice.

Ukoliko scenarij traži da se žrtve evakuiraju nakon početnog liječenja, svaki mora imati DD obrazac 1380 kako bi se vidjelo o kakvom liječenju se radilo.

Nadziratelji koji ne pripadaju SnOdKoV moraju osigurati da se otpušteni pacijenti vrate svojim postrojbama prema utvrđenim postupcima za vježbu. Ako ne prime informacije o žrtvama normalnim komunikacijskim kanalima, nadziratelji koji predstavljaju nadređeno zapovjedništvo postrojbe ili podređenu postrojbu trebaju ih tražiti od igrajućih postrojbi. Nadziratelji također trebaju realno odgovoriti na zahtjeve sudjelujućih postrojbi.

Detaljni postupci za ocjenjivanje i vođenje izvješća o aktivnostima u sanitetskoj vježbi nalaze se u odgovarajućem Programu obuke i ocjenjivanja Kopnene vojske serije 8 i FM 8-23. Također vidjeti TC 25-6 za upute o vježbama podržane uporabom MILES-a.

Brošura DA 310-12 opisuje širok niz dostupnih simulirajućih pomagala za obuku. Planeri također trebaju uzeti u obzir i druga pomagala koja se rade na lokalnoj razini. Neka druga nestandardna pomagala mogu biti dostupna kroz sanitetske aktivnosti/ medicinske centre. Improvizirana sanitetska pomagala za obuku raznovrsna su koliko to dopuštaju mašta i izvori.

DJELOVANJA VOJNE POLICIJE

Postrojbe vojne policije sudjeluju u vježbama kako bi se osigurala realnost. Ove postrojbe pružaju zapovjedniku borbenu potporu i osiguranje bojnih djelovanja. Tablica 10 sažima zadaće i djelovanja vojne policije i utvrđuje djelatne postrojbe vojne policije koje su odgovorne za svaku od njih.

PLANOVI

Planska razmatranja vojne policije primjenjiva su na stvarnu taktičku situaciju, kao i na planiranje i provedbu vježbi u obuci. Kad je god to moguće, vojna policija sudjeluje u planiranju tako da se njihove potrebe obuke mogu uključiti u vježbu. Zadaće u Programu obuke i ocjenjivanja za vojnu policiju trebaju biti uključene u scenarij vježbe. Dodatne zadaće vojne policije koje su nametnute lokalnim zadaćama ili okolnostima također se mogu uključiti. Planeri trebaju voditi računa o veličini i stvarnim mogućnostima postrojbe vojne policije koja je uporabljena. Široki spektar mogućih zadaća vojne policije traži da se vojnoj policiji pruži svaka prigoda da iskusi situacije što bliže stvarnim borbenim uvjetima. Na primjer, vojna policija igra važnu ulogu kod borbenih djelovanja u pozadinskom području. Planiranje zadaća vojne policije za borbena djelovanja u pozadinskom području treba se vježbati u skladu s trenutnom doktrinom. Uvjeti koji su potrebni za realnu uporabu vojne policije najbolje su ispunjeni na način da se ona uključi u vježbe koje provode glavna zapovjedništva. Vojna policija može imati odličnu obuku u planiranju i pomoći za kretanje postrojbi prema vježbalištima i od njih.

TABLICA 10. ZADAĆE I ODGOVORNOSTI VOJNE POLICIJE

	Satnija VP divizije (ustroj 19-17)	Brigada VP korpusa ili TAACOM (ustroj 19-262) Bojna VP (ustroj 19-76) Satnija VP (ustroj 19-77)	Brigada VP za ratne zarobljenike (ustroj 19.282)	Bojna VP za čuvanje zatvorenika (ustroj 316-H600)	Satnija VP za sigurnost (ustroj 19-97)
Nadzor prometa na bojištu					
Izviđanje i motrenje putova/smjerova	x	x			x**
Nametanje propisa o uporabi glavnog smjera opskrbe	x				
Nadzor zaostalih vojnika i izbjeglica	x				
Raspodjela informacija					
Zadaća osiguranja područja					
Izviđanje područja	x	x			x
Borbene operacije u pozadinskom području	x	x			x
Operacije nadzora štete u području	x	x			x
Prikupljanje obavještajnih podataka i izvješćivanje	x	x			x
NBK otkrivanje i izvješćivanje	x	x			x
Zadaća rada s neprijateljskim zarobljenicima					
Operacije prikupljanja i evakuacije neprijateljskih zarobljenika	x	x	x		
Operacije zatočenja neprijateljskih zarobljenika	x	x	x		
Zadaće nametanja i održavanja zakona i reda	x	x			
Provođenje zakona	x	x			
Krivična istraga					
Čuvanje američkih vojnih zatvorenika	x*	x*		x	

* Privremeno zadržavanje američkih vojnih zarobljenika na bojištu.

** Kako to traži zadaća osiguranja područja.

OSOBLJE I OPREMA

Planeri iz vojne policije prave planove za pružanje najbolje potpore zamisli provedbe vježbe. Čimbenici planiranja koji utječu na uporabu vojne policije uključuju:

- broj, vrste i zadaće postrojbi u području djelovanja elemenata vojne policije,
- određene zadaće i vrstu potpore koju se traži od vojne policije,
- količinu, kvalitetu i vrste vozila i opreme koja je dostupna vojnoj policiji,
- uvjete okruženja u područja operacija,
- širinu, dubinu, veličinu i lokaciju urbanih područja,
- stavove i potrebe stanovnika,
- zahtjeve za pojačanjem dijelovima vojne policije,
- sposobnost neprijateljskog djelovanja u pozadinskom području, i
- političke ili psihološke aktivnosti usmjerene protiv američkih snaga.

Nadziratelj, sudac ili ocjenjivač vojne policije provjeravaju kako bi se uvjerali da zapovjednici postrojbe vojne policije postavljaju prioritete u zadaćama u svjetlu dostupnih snaga i osiguravaju pokrivanje područja 24 sata. Jednom kada se ovo utvrdi, dolje navedena formula, kao i upute iz AR 310-31, 310-49 i 570-2, mogu se koristiti.

SLIKA 34. RAČUNANJE POTREBNE SNAGE VOJNE POLICIJE

$$\frac{\text{Sati po osobi po danu puta zahtjevi}}{\text{Operativni dani trajanja zadaće}} = \text{Broj vojne policije potreban za ispunjenje zadaće}$$

PRIMJER:

$$\frac{51.7 \times 365}{2700} = 7 \text{ potrebnih vojnih policajaca}$$

Planeri vojne policije uzet će u obzir specijalnu opremu, objekte i prijevoz. Postrojbe vojne policije, mogu osigurati većinu potrebne opreme. Specijalne zadaće traže pojačanje. Ovakve zadaće mogu uključivati:

- potporu snaga za prijelaz rijeke,
- osiguranje luka i pristaništa,
- osiguranje stalnih stanica,
- postupanje s neuobičajenim brojem ratnih zarobljenika ili vojnih prijestupnika,
- nadzor pobuna ili civilnih nereda, i

- sigurnost za duge komunikacijske smjerove pod neprijateljskim motrenjem i vatrom.

Planeri vojne policije razmatraju uporabu zrakoplovstva i potporu u sljedećim zadaćama:

- zapovijedanje i nadzor, a posebice za mogućnosti proširene komunikacije,
- sigurnost,
- nadgledanje dugih komunikacijskih smjerova, uključujući pokrivanje konvoja, mjesta zakrčenja prometa, prekid glavnog smjera opskrbe te sigurnost u tranzitu.
- kretanje elemenata vojne policije za deblokiranje neprijateljske zapreke i za rješavanje zakrčenja na putovima,
- pravodobno usklađivanje sa zapovjedništvima kojima se pruža potpora i s podređenim elementima vojne policije, i
- evakuacija određenih ratnih zarobljenika radi specijalne zaštite ili ispitivanja.

Planiranje za djelovanje u izvanrednim prigodama mora uključivati provedbene upute za preuzimanje svih vrsta operativne potpore, uključujući:

- zaštitu pozadinskog područja,
- osiguranje kritičnih instalacija,
- osiguranje komunikacijskih smjerova,
- reakciju na velike katastrofe (nadzor nad štetama u području),
- reakciju na planove sigurnosti instalacija,
- reakciju na civilne nemire i zadaće nadzora pobune,
- provedbu planova za nuklearne nezgode/planova za nadzor incidenata, i
- provedbu združenih operacija.

PERSONALNE I ADMINISTRATIVNE OPERACIJE

Personalne i administrativne funkcije uvelike su opterećene mirovnim zahtjevima. Tijekom rata samo neke od ovih funkcija postaju važnije ili tvore veći radni teret nego u miru. Vježbe u obuci moraju se usredotočiti na ove kritične ratne funkcije kod svakog postroja. Kritične funkcije uključuju:

- izračunavanje brojnoga stanja,
- sustav informiranja osoblja (automatski/ ručni),
- zahtjeve za zamjenom osoblja i nabavke,
- obrada/operacije zamjene,
- izvješćivanje o žrtvama,
- vojne nagrade i odličja,
- poštanske operacije,

- operacije taktičkih administrativnih usluga, i
- promaknuća/oduzimanja činova.

U borbi se mogu provoditi i druge personalne i administrativne funkcije. Međutim, ovo su kritične funkcije koje mora provoditi svaki postroj. One se razlikuju od postroja do postroja. Na primjer, na razini bojne, personalne informacije bit će detaljne. Na razini korpusa, bit će sažete. Taktički standardni operativni postupci i planovi trebaju uključiti postupke i zahtjeve kako bi osigurali da sustav podupire svaki postroj.

PLANOVI

Za uspješne vježbe potrebno je rano planirati personalne i administrativne zadaće. Planiranjem se moraju:

- odrediti ciljevi,
- odrediti koje će se funkcije igrati i planirati ih kako bi se detaljno vježbale, i
- provesti usklađivanja s osobama koje rade scenarij kako bi se osiguralo da će se vježbati ostvarenje određenih ciljeva.

Kod višerazinskih vježbi, elementi personala i administracije na svim razinama moraju se uskladiti kako bi se osiguralo da su tekući standardni operativni postupci i planovi dostatni. U vježbi gdje nema viših i nižih razina, nadzireteli moraju dobiti prave informacije kako bi stvorili realnost u vježbi. Izvjestan broj funkcija zahtjeva potporu od drugih organizacija. Ako igrajući element ne pruža ovu potporu, nadziretelj je mora pružiti kako bi osigurao da se postrojbe u potpunosti uvježbavaju. Na primjer, satniji divizijskog pobočnika (zamjena osoblja) potrebna je potpora u prijevozu od bojne za opskrbu i prijevoz kako bi se premjestile zamjene. Ako se sustav zamjene ne vježba, zahtjevi za prijevozom moraju se i dalje slati tako da prijevozni element može vježbati.

Vježbe trebaju uključivati i funkcionalne i taktičke personalne i administrativne odgovornosti. Na primjer, satnija divizijskog pobočnika također treba provoditi sigurnost u pozadinskom području i nadzor šteta u divizijskom području potpore. Središte za personalne i administrativne poslove bojne treba provoditi istu funkciju u logističkom području brigade.

OSOBLJE I OPREMA

Osoblje određeno za vježbu mora biti ono koje bi normalno provodilo personalne i administrativne funkcije tijekom borbenih operacija. Ciljevi vježbe i personalne i administrativne funkcije koje se trebaju proigravati određuju stvaran broj sudionika. Treba se koristiti jedino oprema koja je odobrena ustrojem. Prazni obrasci i odgovarajući priručnici potrebni za standardne operativne postupke za rad na zemljištu trebaju biti dostupni.

NADZOR

Igranje vježbe vodi personalne i administrativne aktivnosti. Na primjer, kada se objave gubitci u osoblju, ti se gubitci pretvaraju u vojnopopisne djelatnosti i o njima se izvješćuje u skladu s uspostavljenim postupcima. Personalni nadziratelj ključ je ove funkcije. On treba imati ustroj i popise kako bi se provjerili gubitci po vojnopopisnim djelatnostima i položaju. Personalni nadziratelj osigurava da se personalni i drugi stožerni elementi usklađuju, posebice kada se aktivnost u vježbi povećava. Programi obuke i ocjenjivanja kopnene vojske i borbeni priručnici serije 12 pokrivaju personalne i administrativne elemente.

PRIJEVOZNE OPERACIJE

Igranje vježbe treba uključivati realne zahtjeve za prijevozom za sudjelujuće postrojbe. Prijevozni planeri razmatraju:

- vrstu prijevoznih operacija i načine prijevoza koji se trebaju vježbati. Vidjeti tablicu 11 za primjer.
- razine prijevoza koje će se vježbati, i
- integraciju igranja prijevoza u vježbu.

TABLICA 11. PRIJEVOZNE OPERACIJE U VJEŽBI NA ZEMLJIŠTU

ZPOVJEDNA RAZINA	STOŽERNO PLANIRANJE	UPRAVLJANJE KRETANJEM	ODRŽAVANJE ZRAKOPLOVA	MOTORNI PRIJEVOZ	ZRAČNI PRIJEVOZ	VODENI PRIJEVOZ	ŽELJEZNIČKI PRIJEVOZ	TERMINALSKE USLUGE
SATNIJA I NIŽE			X	X	X		X	
BOJNA		X	X	X	X		X	
BRIGADA I DIVIZIJA	X	X	X	X	X		X	
VIŠE OD DIVIZIJE	X	X	X	X	X	X	X	X

PLANOVI

Koraci u planiranju utvrđuju temeljne razine prijevoza - strateške, koordinativne i operativne. Koraci zatim, povezuju te razine s prijevoznom zapovjednom strukturom. Strateška razina uključuje dugoročno planiranje na visokoj razini. To radi pomoćnik načelnika stožera za prijevoz u zapovjedništvu armije na ratištu ili najviše prijevozno zapovjedništvo na ratištu. Koordinativna razina integrira kretanje. Obično, središte za

nadzor kretanja ili više prijevozno zapovjedništvo provodi ovo planiranje. Operativna razina uključuje zadaće postrojbe. Svaka postrojba provodi svoje funkcije:

- istovar kontejnera s brodova,
- pražnjenje terminala uporabom kamionskog, vodnog, željezničkog i zračnog prijevoza,
- provedba srednjeg održavanja zrakoplova, i
- osiguranje obuke za postrojbe.

TABLICA 12. ODGOVORNOSTI PLANSKIH RAZINA

STRATEŠKA

- Prosuditi stanje prijevoza na ratištu.
- Utvrditi prijevozne zahtjeve.
- Dodijeliti opskrbna sredstva.
- Proučiti područje operacija na ratištu te odabrati glavne smjerove opskrbe i alternative.
- Savjetovati zapovjednika na ratištu o prijevoznim operacijama na ratištu.
- Odrediti luke, terminale i točke premještanja za uporabu ili izbjegavanje.
- Odrediti politiku prijevoza na ratištu.

KOORDINACIJSKA

- Uskladiti prijevozne zahtjeve s mogućnostima.
- Dodijeliti i koristiti načine prijevoza.
- Nadzirati aktivnosti, prijevozne skupine i druge dodijeljene postrojbe potrebne za kretanje tereta i osoblja.
- Izvješćivati o dnevnim mogućnostima autocesta, vodenih putova i željezničkih linija.
- Održavati vezu s lokalnim i nacionalnim komercijalnim prijevoznicima.
- Prikupiti, ocijeniti, objasniti, analizirati i upotpuniti prijevozne obavještajne podatke.
- Pripremiti plan prometa.
- Obavijestiti sve koji su u vezi s igranjem.
- Preporučiti zamjenu jednog načina prijevoza drugim.

OPERATIVNA

- Provesti zadaće postrojbe kako je zapovijedeno.
- Pripremiti izvješća o zahtjevima nasuprot mogućnostima.
- Preporučiti drugi put/skretanje.
- Preporučiti zamjenu jednog načina prijevoza drugim.
- Izvješćivati o stanju dnevne spremnosti.
- Održavati spremnost.
- Primijeniti i uvesti zapovjedna politike i upute.

OSOBLJE I OPREMA

Planeri vježbe dodjeljuju zadaće na ispravnoj prijeznoj razini – strateškoj, koordinacijskoj ili operativnoj. Planeri koriste odgovarajući Program obuke i ocjenjivanja kopnene vojske kako bi predložili zahtjeve za potporom za različite vježbe prevoženja, kao i okvir za željene standarde i nadzor.

OPERACIJE ODRŽAVANJA

Na temelju svoje zadaće, postrojbe za održavanje provode dnevno mnoge funkcije za koje mogu očekivati da će ih provoditi u terenskim uvjetima. Na razini izravne potpore, to uključuje:

- inspekciju,
- provjeru,
- klasificiranje,
- opskrbu pričuvnim dijelovima,
- skidanje uporabljivih dijelova,
- nadzor zamjene,
- popravke, i
- modificiranje materijala.

Ove su funkcije glavni kandidati za igranje u vježbi. Neke funkcije, posebice reklamacija, pregled i dogradnja provode se na razinama održavanja višim od izravne potpore.

Scenarij vježbe treba uključivati primjenjive zadaće koje su prikazane u odgovarajućem Programu obuke i ocjenjivanja kopnene vojske. On također treba uključivati zadaće koje nisu dio svakodnevnih zadaća održavanja.

Vježbe trebaju biti što je moguće bliže stvarnoj borbi. Na primjer, funkciju opskrbe treba vježbati povezano s održavanjem. To je važno budući da će većina akcija opskrbe sredstvima za održavanje imati utjecaj na opskrbu sredstvima klase IV. Slično tome, središte za upravljanje tvornim sredstvima treba se obučavati za pronalaženje dodatnih izvora dijelova za popravke, kao što su susjedne postrojbe za održavanje i neispravna oprema s koje se mogu skinuti uporabljivi dijelovi. Točno i pravodobno izvješćivanje o spremnosti izvanredno je važno. Učinkovite komunikacijske mreže također su važne. Ako je nametnuta radio šutnja, moraju se koristiti teklići. Isto tako, kako se timovi za potporu održavanja šalju naprijed, tako se trebaju obučavati da zadovolje i postrojbe koje pružaju potporu i postrojbe kojima se pruža potpora. Vremena odgovora mogu biti kritična i za popravljivanje opreme i za opstanak timova za potporu održavanja. Timovi za potporu održavanja mogu se prebaciti zračnim prijevozom do neispravnih sredstava ili im se mogu dati oklopna vozila za održavanje.

DODATAK C

Suprotna strana

SVRHA

Postrojbe suprotne strane obučene su i opremljene za suočavanje američkih postrojbi s realnim protivnicima koji izgledaju i bore se kao potencijalni neprijatelji. Ovakav realizam poboljšava vježbe u obuci. Dobro opremljene postrojbe suprotne strane vješte su u taktici i tehnikama potencijalnog neprijatelja. One ne samo da daju realnost vježbama, već stvaraju i zanos kod igrača. Vojnici uče taktiku, doktrinu i oružne sustave potencijalnog neprijatelja, koje mogu uspješno koristiti kod zračno-kopnenih bitaka. Postrojbe suprotne strane potiču:

- učinkovite postupke prikupljanja obavještajnih podataka,
- tehnike elektroničkog ratovanja.
- uporabu sigurnosnih mjera,
- mjere zavaravanja, i
- tehnike nekonvencionalnog ratovanja.

Trenutno skupna obuka održavanja znanja i vještina u postrojbama nadalje poboljšava taktičke vještine naučene u granskim i rodovskim školama. Međutim, takva obuka obično proizlazi iz vježbanja i suprotstavljanja dviju prijateljskih snaga. S takvom obukom američke snage moraju pronaći inovativne načine za borbu protiv stvarnog neprijatelja u početnim fazama rata. Međutim, po trenutnim operativnim zamislima, ne postoji više razdoblje prilagodbe na novoga neprijatelja. Sve se postrojbe trebaju vježbati za buduće bitke vježbajući protiv što je moguće realističnijih i nekooperativnih suprotnih strana koji se natječu s nama i koriste doktrinu, taktiku, oružne sustave i utvrde mogućeg neprijatelja. Znajući kako se mogući neprijatelj vjerojatno ponaša na bojištu, američki vojnici i postrojbe mogu iskoristiti prednosti iz neprijateljskih značajki i slabosti od samoga početka.

ORGANIZACIJA

Uspješna uporaba suprotne strane oslanja se na potporu zapovjednika i stožera postrojbi. Osim kod Nacionalnog središta za obuku (NCT), kopnena vojska nema drugih odobrenih postrojbi (osoblja) za ustrojavanje manevarskih postrojbi suprotne strane. Stoga programi obuke korpusa i divizije moraju rabiti sredstva iz svojih postrojbi da bi prikazali taktiku i operativna načela djelovanja suprotne strane. G3 upravlja programom obuke suprotne strane. Odjel G3 koristi se dostupnim stručnim znanjem odjela G2 kao pomoć u vođenju toga programa. Taj stožerni odnos potiče obavještajnu potporu prema sveukupnom cilju obuke – jačanje i održavanje borbene spremnosti postrojbe. G3 prati i scenarije vježbi postrojbi. On osigurava da su na odgovarajući način napravljeni i nadzirani te da omogućuju suprotnoj snazi da stvori realno okruženje.

Postrojbe u diviziji ili korpusu trebaju se obučavati u rotacijskim ciklusima kako bi djelovale kao element suprotne strane tijekom vježbi u obuci i pri prosudbi Programa obuke i ocjenjivanja kopnene vojske.

VELIČINA

Uporaba suprotne strane sa svim sredstvima i opremom traži veliku količinu izvora. Stoga se sudjelovanje suprotne strane može umanjiti kako bi se smanjili troškovi. Veličina suprotne strane obično ovisi o mogućnosti postrojbe da osigura osoblje za potporu. U svrhu izvješćivanja, jedan vojnik suprotne strane obično predstavlja tri neprijateljska vojnika. Jedan tenk obično predstavlja tenkovski vod. Omjer između suprotne strane i zamišljenog neprijatelja kojeg predstavlja je elastičan. Glavni nadziratelj vježbe mora uspostaviti taj omjer na temelju raspoloživog vremena, opreme i osoblja za obuku suprotne strane. U svakom slučaju, omjer mora uvijek biti realan. Kada se sa suprotnom stranom koristi MILES, treba pogledati priručnik TC 25-6. Neka dodatna razmatranja u korištenju suprotne strane u vježbama u obuci uključuju:

- slobodne i nadzirane scenarije,
- ciljeve vježbe,
- raspoloživo osoblje, opremu i objekte,
- shemu manevra,
- plan vatrene potpore,
- vrstu, jačinu, sastav i stanje obuke postrojbe suprotne strane,
- raspoloživi manevarski prostor unutar područja operacija/djelovanja, i
- oružne sustave koji će se uporabiti.

OPREMA

Preuređena američka vozila mogu ukazivati na izgled i siluete neprijateljske borbene opreme. Kompleti za preuređivanje opreme i vozila te vojničke odore mogu se dobiti iz središta za audiovizualnu potporu obuke. Isto tako, strani materijal i oprema za obuku mogu i trebaju biti važan dio potpunog programa obuke i djelovanja suprotne strane. Strana oprema koja je izložena na određenim mjestima ili raspoređena u tipičnim otpornim točkama može pojačati realnost pojedinačne i skupne obuke te obuke vođe. AR 350-2 navodi ciljeve obuke i objašnjava kako dobiti i održavati strana sredstva.

Oznaka suprotne strane identificira opremu i osoblje suprotne strane. Ta se oznaka koristi i za obilježavanje literature i sredstava za obuku suprotne strane. Kada je oznaka dodana na opremu koja pripada suprotnoj strani, zvijezda je crna, a krug je crveni. U pozadini ostaje originalna boja opreme. Kada je u pitanju obojena oznaka za odore, barjake i stožerne dokumente, zvijezda i krug bit će zlatne boje, a pozadina crvena. Te se oznake mogu dobiti u središtima za audiovizualnu potporu obuke.

OBUKA

U idealnom bi slučaju svaka divizija trebala imati mali broj stalnog osoblja koje će pomagati u obuci suprotne strane. Ovo bi osoblje trebalo obučavati manevarsku postrojbu suprotne strane da brzo i profesionalno provede dio vježbe koji se odnosi na djelovanje suprotne strane. Oni bi trebali provesti poduku u učionici u cijeloj diviziji o sovjetskim i sjevernokorejskim vojnim snagama. Vidjeti FM 30-102 i FM 34-71.

Element Crvenog udara (Red Thrust element) u Zapovjedništvu američkih sa sjedištem u Fort Hoodu, Texas, pripremio je pakete za obuku tenkovskih i motoriziranih pješačkih satnija i bojni u cijeloj kopnenoj vojsci koji govore o tome kako prikazati stvarnu sovjetsku i sjevernokorejsku taktiku. Sovjetske i sjevernokorejske postroje lako je naučiti. Kako bi se uštedjelo gorivo, postrojbe suprotne strane mogu ih vježbati s ¼ tonskim kamionima umjesto s gusjeničnim vozilima. Stvari koje treba imati na umu kada se koristi suprotna strana su:

- općenita sklonost suprotne strane da se vrati na američku taktiku jednom kada započne manevar protiv stvarne američke snage, i
- sklonost zapovjednika suprotne strane da koriste najbolje i od sovjetske i od američke taktike. To bi trebalo izbjegavati budući da sve što odstupa od stvarne sovjetske i sjevernokorejske taktike umanjuje vrijednost obuke i vježbajuće postrojbe i snage suprotne strane.

PLANIRANJE

Uputa za vježbu daje početne smjernice za planiranje kao što su:

- potrebna veličina snage suprotne strane,
- igrajuće postrojbe koje će sudjelovati,
- dostupna oprema,
- ograničenja (fizička, financijska) ili drugi limiti,
- taktička doktrina ili tehnike koje se trebaju naglasiti,
- nabavka posebnih opskrbnih sredstava,
- ciljevi obuke i oprema suprotne strane, i
- izvor iz kojega suprotna strana dobiva opremu i osoblje.

Scenarij za suprotnu stranu radi se na isti način kao i scenarij za igrajuću postrojbu kako bi olakšao obavještajnu obuku igrajuće postrojbe. Scenarij suprotne strane naglašava:

- promidžbu koja omogućuje svom osoblju da razvije pozitivan stav prema vježbi. Odgovarajuća sredstva mogu uključivati plakate i letke, djelovanja agenata te emitiranje preko zvučnika,

- simulirane nuklearno-kemijske operacije/djelovanja,
- taktičko zavaravanje oblikovano za jačanje postupaka za razvoj aktivnosti protuzavaravanja, i
- djelovanja partizanskih, gerilskih i protuobavještajnih organizacija za obuku svih igrajućih postrojbi u operacijama preživljavanja.

Faza prije vježbe mora osigurati dovoljno vremena za:

- obuku i prevođenje postrojbe u status suprotne strane, uključujući probu taktičkog plana,
- izradbu planova i naputaka, uključujući i pripremu planova veze, zračne potpore i vatrene potpore, i
- izradbu planova za obavještajne aktivnosti suprotne strane.

Kada se uputom odredi suprotna strana, zapovjednik i stožer suprotne strane počinju planiranje i obuku za:

- uspostavljanje operativnog zapovjedništva,
- reorganiziranje postrojbi koje će koristiti suprotna strana,
- utvrđivanje identiteta osoblja suprotne strane i izdavanje oružja, odjeće i dokumenata, po potrebi,
- izgradnju potrebnih obrambenih položaja u skladu s protivničkom taktikom,
- pripremu operativnog plana suprotne strane temeljenog na scenariju vježbe,
- planiranje i provedbu odgovarajućih proba u koordinaciji s nadzornim osobljem, i
- sastavljanje rasporeda izvješćivanja za svo osoblje suprotne strane ovisno o prirodi vježbe i njihovih posebnih uloga u vježbi.

NADZOR

Plan nadzoar vježbe daje detaljne odredbe za nadzor igre suprotne strane. Vrsta scenarija nalaže mjere koje se koriste za nadzor suprotne strane. Nadzorne doktrinarne mjere i grafički prikazi rasporeda neprijatelja nadziru elemente suprotne strane za vrijeme vježbe. Nadziratelji i suci dodijeljeni su postrojbama suprotne strane za:

- ocjenjivanje djelovanja,
- osiguravanje realnosti,
- prosudbu gubitaka i šteta, i
- nadzor aktivnosti.

Detaljna obuka za suce i nadziratelje u organizaciji, doktrini i taktici suprotne strane ključ je realnog nadzora vježbe. Voditelj programa suprotne strane u korpusu ili

diviziji ili netko drugi od osoblja obučeno u taktici i organizaciji suprotne strane može provesti ovu obuku.

Zapovjednik suprotne strane ima taktički i administrativni nadzor nad suprotnom stranom i njenim pridodanim postrojbama tijekom vježbe. Suprotna strana treba probati planirane taktičke operacije/djelovanja sa sucima i nadzirateljima. Ovo omogućava svima koji sudjeluju da budu upoznati sa zemljištem i nadzornim mjerama koje će se koristiti te omogućava ispravke pogrešnih taktičkih postupaka.

DODATAK D

Nadzor vježbe

SVRHA

Sve vježbe u obuci obuke zahtijevaju nadzor. Neke, kao što su taktičke vježbe bez postrojbi, traže sudjelovanje samo zapovjednika. Druge, kao vježba na zapovjednom mjestu ili vježba na zemljištu divizije ili korpusa, mogu trebati formalne organizacije za nadzor koje su odgovorne za provedbu cijelih vježbi. Sustav nadzora za bilo koju vježbu treba osigurati da se slijedi scenarij i ispunjavaju ciljevi vježbe. Sustav nadzora osigurava da se svaka vježba razvija bez zastoja i realno.

ORGANIZACIJA

Za nadzor vježbe, glavni nadziretjelji trebaju organizirati svoje stožere kako bi se osoblje iskoristilo na najbolji mogući način. Da bi to izveli, oni pripremaju tablice za popunu nadzorne strukture osobljem.

TABLICA 13. PRIMJER TABLICE ZA POPUNU OSOBLJEM					
TIM ZA NADZOR					
Dužnost	Čin	Broj	Specijalnost	Ovlast	Oprema
Glavni sudac	Brigadir	1	11A	T	M151 s prikolicom
Vozač/radio- telefonski operater	Specijalist 4	1	nije primjenjivo	T	VCR 47

Sastav nadzornog tima ovisi o:

- vrsti vježbe i postroja u kojem se provodi,
- metode, koja se ponekad naziva pokretač vježbe, a koja podupire vježbu i vodi je prema logičnom zaključku. Slijed događaja, borbena simulacija, element suprotne strane ili njihova kombinacija mogu pokretati vježbu, i
- popisu postrojbi od zamišljenih viših i susjednih zapovjedništava.

Nadziretjelji trebaju predstavljati sve više, podređene, susjedne i potporne postrojbe i stožere osim onih koji su fizički predstavljeni. Ako Prva bitka pokreće vježbu na zapovjednom mjestu, glavni nadziretjelj može koristiti organizatorov vodič iz Prve bitke i popis postrojbi iz operativnog plana kako bi se nadziretjelji dodijelili postrojbama na odgovarajući način. Za vježbu na zemljištu s elementom suprotne strane i bez višeg zapovjedništva, operativnog plana ili popisa postrojbi, glavni nadziretjelj mora odlučiti ne samo gdje će postaviti nadziretjelje, već i koga oni moraju predstavljati.

Svaka borbena simulacija uključuje preporučenu tablicu za popunu nadzornim osobljem, zajedno s uputama. U mnogim slučajevima, ograničenja u raspoloživom osoblju nametati će promjene u preporučenoj tablici. Međutim, nadzorne organizacije, koje

nisu upoznate s određenom korištenom simulacijom, trebaju slijediti preporučenu nadzornu organizaciju što je uže moguće. Možda će biti potrebni svi, od nadzornog stožera, zapovjedništva sa sucima do ocjenjivača.

Nadziratelji osiguravaju da se događaji odigravaju u pravo vrijeme i na mjestu sukladno scenariju i rasporedu. Oni predstavljaju sva zapovjedništva i postrojbe koje ne sudjeluju kao igrači u vježbi. Suci utvrđuju rezultate:

- djelovanja,
- vatri,
- zapreka, i
- aktivnosti potpore.

Oni igrače i nadziratelje izvješćuju o rezultatima. Ocjenjivači motre aktivnosti kako bi utvrdili provode li se zadaće prema standardima. U idealnom slučaju, jedna osoba ne bi trebala istodobno djelovati kao nadziratelj, ocjenjivač i sudac u vježbi. Međutim, rukovoditelji vježbe možda će morati istoj osobi dodijeliti dvije zadaće kada nema dovoljno stručnog osoblja.

SREDIŠTE ZA NADZOR VJEŽBE

Kao središnja točka nadzora svake vježbe, središte za nadzor vježbe predstavljat će više zapovjedništvo igrajuće postrojbe. Bit će odgovorno i za administraciju i logistiku potrebnu za potporu vježbe. Podređena nadzorna središta, ako se koriste, i timovi sudaca podnose izvješća i usklađuju svoje aktivnosti kroz središte za nadzor vježbe. Osoblje središta za nadzor vježbe mora detaljno poznavati postupke za nadzor i suđenje i, po potrebi, međusobno djelovati s podređenim središtima za nadzor. Glavni nadziratelji ili njihovi određeni predstavnici usklađivat će sve aktivnosti oko nadzorne organizacije prema smjernicama rukovoditelja vježbe. Sve vježbe u obuci imaju središta za nadzor vježbe. Viši postroji traže formalne organizacije.

U tablici 14 nalazi se primjer tablice za popunu osobljem središta za nadzor vježbe, a za vježbu na zemljištu na razini divizije. Predložene organizacije za zadaću su jednostavne. Stvarni zahtjevi za nadzirateljima moraju se temeljiti na raščlambi zadaće vježbe koja se provodi. Tablice za popunu osobljem i opremom razlikuju se u odnosu na vrstu vježbe. Temelje se na zadaći, zemljištu i raspoloživim postrojbama za potporu operacije/djelovanja. Središte za nadzor vježbe mora biti organizirano tako da omogućuje provedbu održivih operacija/djelovanja.

Glavni nadziratelj

Glavni nadziratelj zapovijeda svim osobljem za nadzor vježbe. Odgovoran je za informiranje rukovoditelja vježbe o mjestima, planovima i namjerama igrajućih postrojbi. On savjetuje rukovoditelja vježbe o poduzimanju mogućih akcija kroz nadzorne kanale

TABLICA 14. POPUNA OSOBLJEM SREDIŠTA ZA NADZOR VJEŽBE

DUŽNOST	ČIN	BROJ
Rukovoditelj vježbe	Brigadir	1
Zamjenik rukovoditelj/glavni nadziratelj	Pukovnik	1
Službenik/vozač	Narednik	1
Pilot	Satnik	1
Šef posade	Narednik	1
Dočasnik na dužnosti	Časnički namjesnik	1
Pisar	Specijalist 4	1
Operativni/obavještajni časnik	Bojnik	2
Pomoćnik operativnog/obavještajnog časnika	Natporučnik	2
Operativni/obavještajni dočasnik	Narednik I klase	2
Operativni/obavještajni specijalist	Specijalist 4	4
Radio-telefonski operater	Specijalist 4	3
Službenik/vozač	Specijalist 4	3
Časnik u elementu za vatrenu potporu	Bojnik/satnik	2
Dočasnik u elementu za vatrenu potporu	Narednik I klase	2
Specijalist u elementu za vatrenu potporu	Specijalist 4	2
Radio-telefonski operater	Specijalist 4	2
Časnik ABKO	Pukovnik/bojnik/satnik	2
Dočasnik ABKO	Narednik I klase	2
Službenik/vozač	Specijalist 4	2
Inženjerijski časnik	Satnik	1
Inženjerijski dočasnik	Nar. I klase/stožerni narednik	1
Službenik/Radio-telefonski operater	Specijalist 4	2
Časnik za PZO	Satnik/natporučnik	1
Dočasnik za PZO	Narednik I klase	1
Službenik/Radio-telefonski operater	Specijalist 4	1
Časnik zrakoplovstva kopnene vojske	Satnik	1
Dočasnik zrakoplovstva kopnene vojske	Narednik I klase	1
Službenik/Radio-telefonski operater	Specijalist 4	1
Časnik za vezu sa zrakoplovstvom	Pukovnik/bojnik	2
Dočasnik za vezu sa zrakoplovstvom	Narednik I klase	2
Časnik za personalne poslove	Bojnik	1
Dočasnik za personalne poslove	Narednik I klase	1
Službenik/vozač	Specijalist 4	1
Logistički časnik	Bojnik	1
Logistički dočasnik	Narednik I klase	1

Službenik/vozač	Specijalist 4	1
G5 časnik	Pukovnik	1
Pomoćnik	Satnik	1
Službenik/vozač	Specijalist 4	1
Načelnik vojne policije	Pukovnik	1
Zamjenik	Satnik	1
Operativni dočasnik	Narednik I klase	1
Službenik/vozač	Specijalist 4	1
Liječnik	Pukovnik	1
Sanitetski dočasnik	Narednik I klase	1
Časnik na dužnosti u u zajedničkom uredu za posjetitelje	Bojnik	1
Operativni časnik	Satnik	1
Dočasnik	Narednik	1
Službenik	Specijalist 4	1

Napomena: Opseg vježbe diktirat će potrebnu opremu i objekte. Oprema u ovoj i svim sljedećim tablicama u ovome dodatku namjerno je izostavljena.

kako bi se utjecalo na taktičke situacije. Članovi središta za nadzor vježbe pomažu glavnom nadziratelju u tim dužnostima. U odsustvu glavnog nadziratelja, najviši član svake smjene operativnog odsjeka djeluje kao dežurni časnik središta za nadzor vježbe.

Operativni časnik

Operativni časnici prvi su savjetnici glavnog nadziratelja u svim pitanjima planiranja vježbe i vođenja operacije/djelovanja. Operativni odjel nadzire sve zamišljene postrojbe. Odjel vrlo odlučno traži obnovljene informacije od područnih središta za usklađivanje i od najvišeg zapovjedništva igrajuće postrojbe. Odjel je odgovoran za:

- vođenje svojeg dijela zračno-kopnenih bitaka,
- raspodjelu promjena operativne zapovijedi do najviše igrajuće postrojbe,
- izdavanje zapovijedi i naputaka, i
- planiranje u ime najvišeg zapovjedništva igrajuće postrojbe.

Časnik za obavještajne poslove

Obavještajni časnici prvi su savjetnici glavnog nadziratelja u svim pitanjima vezanim za suprotnu stranu. Odjel za obavještajne poslove središta za nadzor vježbe nadzire sve postrojbe suprotne strane. Osigurava da se slijede zapovijedi zapovjednika suprotne strane. Osigurava i da se podnose i primaju sva potrebna obavještajna izvješća po zahtjevima standardnih operativnih postupaka.

Časnik u elementu za vatrenu potporu

Časnici u elementu za vatrenu potporu glavni su suci topništva u središtu za nadzor vježbe. Oni:

- podnose izvješća rukovoditelju vježbe, glavnom nadziratelju i stožeru,
- preporučuju djelovanja za nadzor vježbe, i
- usmjeravaju djelovanja na temelju naputka rukovoditelja vježbe i glavnog nadziratelja.

Časnici u elementu za vatrenu potporu primaju izvješća od odsjeka za vatrenu potporu u područnim središtima za usklađivanje i vode izvješća o trenutnom stanju u svim igrajućim elementima poljskog topništva. Časnici u elementu za vatrenu potporu osiguravaju da su pravilno postavljeni zemljovid i tablice sa stanjem topničkih postrojbi za uspješno djelovanje središta za nadzor vježbe. Oni, po potrebi, šalju naputke i informacije podređenim nadzirateljima vatrene potpore te vode evidencije o stanju topničke postrojbe.

Časnik ABKO

Časnici ABKO u središtu za nadzor vježbe odgovorni su za opće praćenje sustava ABK nadzora i suđenja. Element ABKO usklađuje postupke davanja informacija o uporabi kemijskog oružja te planove za kemijsku vatrenu potporu. On održava vezu s osobljem ABKO u područnom središtu za usklađivanje i sudačkim osobljem ABKO u brigadama. Kroz izvješća koje daje osoblje područnog središta za usklađivanje, element ABKO prati učinke sustava kemijskog ili nuklearnog oružja u taktičkoj igri. On preporučuje glavnom nadziratelju inačice djelovanja za uporabu kemijskog ili nuklearnog oružja.

Inženjerijski časnik

Inženjerijski časnik u središtu za nadzor vježbe odgovoran je za izvješćivanje rukovoditelja vježbe i glavnog nadziratelja o inženjerijskim aktivnostima. Isto tako, inženjerijski časnik stavlja na zemljovid sve informacije o trenutnim inženjerijskim djelovanjima. On usmjerava inženjerce da postupaju prema naputcima rukovoditelja vježbe i glavnog nadziratelja te, po potrebi, provodi usklađivanje s drugim stožernim odjelima središta za nadzor vježbe.

Časnik za protuzračnu obranu

Koristeći se informacijama područnih središta za usklađivanje, časnik za PZO u središtu za nadzor vježbe vodi stanje na zemljovidima prikazujući sve postrojbe i njihove zone djelovanja. On izvješćuje operativni odjel središta za nadzor vježbe o svim promjenama položaja postrojbi za PZO, a o tim promjenama i operativnom stanju postrojbi za PZO izvješćuje časnika za vezu sa zrakoplovstvom. Pored toga, časnik za PZO vodi

trenutnu i planiranu situaciju protuzračne obrane na temelju izvješća o stanju dobivenih od sudaca protuzračne obrane.

Časnik za vezu sa zrakoplovstvom

Časnik za vezu sa zrakoplovstvom u središtu za nadzor vježbe prosuđuje štete nastale bombardiranjem zrakoplova koje nije nadzirao prednji zračni nadziratelj te prosuđuje prosudbu borbenih šteta područnom središtu za usklađivanje koji ih dalje šalju na prosudbu sucima u manevarskim postrojbama. Glavni časnik za vezu sa zrakoplovstvom u središtu za nadzor vježbe provodi operativni nadzor nad sucima u zračno-desantnim postrojbama i drugim sucima zrakoplovnih aktivnosti.

Časnik zrakoplovstva kopnene vojske

Časnik zrakoplovstva kopnene vojske u središtu za nadzor vježbe sastavlja i vodi sve podatke koji se odnose na zrakoplovstvo KOV-a za vrijeme vježbe. On izvješćuje rukovoditelja vježbe i glavnog nadziratelja o svim aktivnostima koje su u vezi s aktivnostima zrakoplovstva KoV-a.

Časnici za logistiku i civilne poslove

G4 u središtu za nadzor vježbe, u koordinaciji s lokalnim nacionalnim organizacijama i građanima, pomaže u pitanjima sukoba, šteta nastalih manevrom, lingvističke potpore i drugim civilnim pitanjima povezanim s nadzorom zadaće. G5 pomaže u postupanju sa strancima koji posjećuju objekte za nadzor. G5 može raditi na istom mjestu s odjelom načelnika vojne policije kako bi pomogao u rješavanju incidenata u koje su uključeni strani državljani.

Načelnik vojne policije

Načelnik vojne policije savjetuje glavnog nadziratelja o statusu cjelokupnog osoblja za nadzor tijekom vježbe. Savjetuje časnike za personalne poslove u središtu za nadzor vježbe o pitanjima koja uključuju kršenje propisa. Održava vezu s časnicima za sigurnost te daje tražena izvješća o incidentima u koje su uključeni sudačko osoblje i oprema. Načelnik vojne policije podržava sustav izvješćivanja o ozbiljnim neizgodama sudaca te predstavlja osobu za kontakt središta za nadzor vježbe s odgovarajućim javnim agencijama.

Liječnik (kirurg)

Liječnik savjetuje glavne nadziratelje o zdravstvenom stanju svog osoblja tijekom vježbe. Odgovoran je za djelovanje sustava evakuacije žrtava.

Časnik ureda za posjetitelje

Ured za posjetitelje središta za nadzor vježbe odgovoran je za primanje posjetitelja u skladu s uspostavljenim rasporedima posjeta. Dežurni časnik u uredu za posjetitelje uspostavlja i održava vezu/koordinaciju s načelnikom kabineta Glavnog stožera. Upoznaje glavnog nadziratelja i osoblje s posjetiteljima i njihovom statusu, izvješćuje ih o njihovom dolasku i odlasku iz ureda za posjetitelje. Dočekuje i prati posjetitelje u područje središta za nadzor vježbe, kako to zapovjednik zapovijedi te, po potrebi, osigurava kopneni prijevoz posjetitelja u području središta za nadzor vježbe. Dežurni časnik usklađuje posjete i sa sucima ili područnim središtima za usklađivanje.

PODRUČNO SREDIŠTE ZA USKLAĐIVANJE

Kada su uspostavljena središta za koordinaciju područja, ona su podređena središtu za nadzor vježbe. Područna središta za usklađivanje ostaju na istim mjestima za cijelo vrijeme vježbe. Ona usklađuju administrativnu i logističku potporu koja nije dio vježbe. Pored toga, područna središta za usklađivanje prate i bilježe štete nastale manevrom postrojbi. Obično su uspostavljena za vježbe razine divizije i više ili kada je zemljopisno područje na kojem se provodi vježba preveliko za domašaj nadzora središta za nadzor vježbe. Područna središta za usklađivanje obično se sastoje od tri dijela:

- manevarski odjel,
- odjel za vatrenu potporu, i
- odjel za zapreke.

Za vježbe na razinama višim od divizije ili za posebne izvanredne dopgađaje, mogu se dodati i drugi odjeli, kao što su odjel veze sa zrakoplovstvom ili odjel nadzora šteta nastalih manevrom.

Područna središta za usklađivanje moraju znati:

- mjesta svih igrajućih postrojbi i postrojbi suprotne strane,
- mjesta svih postavljenih zapreka, i
- opću taktičku situaciju.

Područna središta za usklađivanje koriste ove informacije da bi:

- ukkladila potporu, kao što je održavanje, doopskrba gorivom, prehrana i administrativne informacije za timove sudaca i za osoblje za nadzor/ocjenjivanje,
- uskladila hitnu potporu koja nije dio vježbe za sve sudionike, i
- upoznali posjetitelje s područjem vježbe.

Žična ili radio komunikacija povezuje svako područno središte za usklađivanje sa središtem za nadzor vježbe i međusobno. Područna središta za usklađivanje su administrativni elementi i oni ne nadziru, ne sude i ne ocjenjuju. Ona ovise o učinkovitoj komunikaciji i pravodobnom izvješćima timova sudaca koji djeluju unutar njihovih područja

odgovornosti. Kada se javi potreba za uspostavljanjem područnih središta za usklađivanje, obično se uspostavljaju dva ili više.

Broj komunikacijskih mreža koje uspostavlja svako područno središte za usklađivanje ovisit će o vrsti vježbe i razini na kojoj se provodi. Mora se uspostaviti dostatan broj mreža kako bi se omogućilo učinkovito djelovanje područnog središta za usklađivanje. Neke mreže koje se mogu rabiti su:

- sudačka zapovjedna mreža,
- administrativna /logistička mreža,
- manevarska mreža,
- mreža vatrene potpore,
- mreža zapreka, i
- mreža za označavanje vatri.

Kada je to god moguće, svako područno središte za usklađivanje obuhvaća zemljopisno područje koje se podudara s granicama igrajuće postrojbe. Stoga, svako područno središte za usklađivanje treba djelovati sa samo jednim igračem, suprotnom stranom i sudačkom/nadzornom organizacijom. Međutim, ako zemljišna i komunikacijska ograničenja čine to nemogućim, svako područno središte za usklađivanje mora biti spremno djelovati kao relejna točka za nadzorne/sudačke elemente. Za vježbe na razini divizije, ograničenja područnog središta za usklađivanje obično odgovaraju granicama brigade. Područna središta za usklađivanje tada provode svoje vlastite funkcije i funkcije sudačkih timova brigade. Svi odjeli područnog središta za usklađivanje pomažu sucima i nadzireteljima područja u rješavanju administrativnih i logističkih problema.

Manevarski odjel

Manevarski odjel vodi na operativnom zemljovidu mjesta i stanje svih igrajućih postrojbi i postrojbi suprotne strane. On dovodi suce u maneverskim postrojbama i nadziretelje suprotne strane u izravnu međusobnu vezu kako bi uspostavili i/ili ocijenili planirane aktivnosti. Ovaj odjel sređuje izvješća sudačkih timova te informira središte za nadzor vježbe o namjerama podređenih postrojbi. Usklađuje svoj rad sa susjednim područnim središtima za usklađivanje i izvješćuje središte za nadzor vježbe o statusu bočnih postrojbi te o graničnim problemima.

Odjel za vatrenu potporu

Odjel za vatrenu potporu prati sve aktivnosti vatrene potpore i komunikacije, služeći kao nadzorni element za sve vatre potpore unutar domašaja djelovanja područnog središta za usklađivanje. Svi suci vatrene potpore trebaju proslijediti svoja izvješća kroz ovaj odjel do središta za nadzor vježbe. Za vrijeme vježbe s bojnim gađanjem, ovaj odjel će možda morati zaustaviti igru iz sigurnosnih razloga.

Odjel za zapreke

Odjel za zapreke pruža područnim sucima i nadzirateljima trenutačne informacije o zaprekama. On prati konvencionalne zapreke te štetu na glavnom smjeru opskrbe i komunikacijskim smjerovima u dodijeljenom području. Odjel treba biti popunjen s iskusnim inženjerskim osobljem. Odjel se mora izvijestiti o popratnim štetama od konvencionalnih, kemijskih ili nuklearnih udara koje su stvarile zapreke. On zaprekama dodjeljuje uzastopne brojeve te izvješćuje središte za nadzor vježbe o njihovom stanju, brojevima i mjestima. Također izvješćuje suce u manevarskim postrojbama o postojećim zaprekama pomoću obnovljenih grafičkih prikaza zapreka. Ovaj odjel pomaže u nadzoru taktičkih zapreka te usklađuje postavljanje straže na zaprekama unutar područja područnog središta za usklađivanje. On može podijeliti svoje područje u podpodručja kako bi se pojednostavilo dostavljanje informacija prema postrojbama u tom području. Svladane zapreke zapisane su u knjigu o stanju zapreka i skinute sa zemljovida zapreka. Suci u postrojbama za popravke izvješćuju o popravkama na glavnom smjeru opskrbe i komunikacijskim smjerovima, a osoblje područnog središta za usklađivanje zapisuje ih u odgovarajuće knjige, pomiče ih sa odgovarajućih grafičkih prikaza zapreka i o njima izvješćuje G4 u središtu za nadzor područja. Odjel za zapreke osigurava i da su sve zapreke u području područnog središta za usklađivanje označene na odgovarajući način tijekom vježbe. Zapreke trebaju označiti sudac u postrojbi koja ih je postavila, sudac u postrojbi koja je zatražila njihovo postavljanje ili sudac u postrojbi koja se nalazi u području postavljanja zapreke. .

Primjer organizacije područnog središta za usklađivanje za područje djelovanja brigade tijekom vježbe divizije na zemljištu prikazan je u tablici 15. Tablica se daje kao naputak. Točna popuna osobljem ovisit će o vrsti vježbe, postroja u kojem se provodi i o zemljopisnom području.

TABLICA 15. POPUNA OSOBLJEM PODRUČNOG SREDIŠTA ZA USKLAĐIVANJE			
DUŽNOST	ČIN	BROJ	SPECIJALNOST
Područni glavni nadziratelj	Brigadir/pukovnik	1	11/12/13
Pomoćnik područnog nadziratelja	Pukovnik	1	11/12/13
Vozač/radio-telefonski operater	Specijalist 4	1	
Nadziratelj manevra	Bojnik/satnik	2	11/12
Pomoćnik nadziratelja manevra	Čas. nam./ nar. I kl.	2	11B/19
Vozač/radio-telefonski operater	Specijalist 4	2	
Nadziratelj vatrene potpore	Bojnik/satnik	2	13
Pomoćnik nadziratelja vatrene potpore	Časn. namj./ nar. I kl.	2	13E/13C
Vozač/radio-telefonski operater	Specijalist 4	2	
Nadziratelj zapreka	Bojnik/satnik	2	21A
Pomoćnik nadziratelja zapreka	Nar. I klase/narednik	2	
Vozač/radio-telefonski operater	Specijalist 4	2	

SUDAČKI TIMOVI

Sudački timovi ocjenjuju bojeve, vatre, zapreke, okršaje te aktivnosti potpore na temelju tablica učinkovitosti oružja, stručnih prosudbi i detaljnog poznavanja rasporeda i sheme manevra igrajuće postrojbe. Timovi su povezani s područnim središtima za usklađivanje. Posebno su aktivni na razini bojne i nižim zapovjednim razinama gdje mogu istodobno djelovati i kao nadziratelji i kao ocjenjivači.

Tablice organizacije koje slijede prikazuju sudačke timove koji podupiru vježbu divizije na zemljištu. Ove tablice opisuju timove koji se obično najčešće traže. Bilo koja postrojba u vježbi može zahtijevati odgovarajući sudački tim.

Brigadni tim

Glavni sudac u brigadi. Glavni suci u brigadi zaduženi su za sve brigadne sudačke timove u svojoj sferi nadzora. Glavna su veza između središta za nadzor vježbe, područnog središta za usklađivanje i igrajućih postrojbi. Održavaju vezu s igrajućim postrojbama te osiguravaju da područna središta za usklađivanje i središte za nadzor vježbe dobivaju česte nove informacije o mjestima rasporeda postrojbi, planovima i namjerama. Usklađuju svoje djelovanje sa sucima brigade suprotne strane te pomažu u postavljanju sudaca u bojnama suprotne strane. Osiguravaju da su odgovarajuća situacijska izvješća primljena i proslijeđena.

Glavni suci u brigadi vode podatke o trenutnim mjestima igrajućih postrojbi i prate planove i namjere igrajuće postrojbe. Rješavaju sukobe između sudaca u igrajućim postrojbama i izvješćuju o tome glavne suce u diviziji. Glavni suci u brigadi također provode raščlambe nakon provedbe na kraju vježbi.

Pomoćnik glavnog suca u brigadi. Pomoćnici glavnih sudaca u brigadi predstavljaju glavne suce u njihovoj odsutnosti i provode druge dužnosti koje im odrede glavni suci.

Administrativni sudac. Administrativni suci prate zamjenu osoblja i sustav izvješćivanja o žrtvama.

Obavještajni sudac. Obavještajni suci prate rad odsjeka S2 brigade, uključujući rad obavještajne mreže brigade te akcije uzrokovane primljenim porukama kroz tu mrežu.

Sudac za ratne zarobljenike. Suci za ratne zarobljenike nadziru obučene ratne zarobljenike, usklađuju njihovo uvođenje u igrajuće kanale te prate obradu i evakuaciju ratnih zarobljenika u igrajućim kanalima. Prate ratne zarobljenike od uvođenja do evakuacije i točke prikupljanja ratnih zarobljenika u diviziji. Osiguravaju da se zarobljeni vojnici suprotne strane vraćaju i ne tretiraju kao ratni zarobljenici.

Operativni sudac. Operativni suci prate rad odsjeka S3 brigade, održavaju vezu sa središtem za nadzor vježbe i područnim središtima za usklađivanje te prikupljaju i prenose situacijska izvješća od sudaca bojne.

Logistički sudac i njegov pomoćnik. Logistički suci i pomoćnici prate svu potrošnju opskrbnih sredstava i aktivnosti ponovne opskrbe. Prate i izvješća o gubitcima opreme te zamjenu oružnih sustava u brigadi.

Sanitetski sudac. Sanitetski suci usklađuju uvođenje sanitetskih žrtava te prate sustav evakuacije žrtava u igrajućim postrojbama.

TABLICA 16. SUDAČKI TIM BRIGADE

DUŽNOST	ČIN	BROJ	SPECIJALNOST	OVLAST
Glavni sudac u brigadi	Brigadir/pukovnik	1	11B/12A	T
Vozač/radio-telefonski operater	Specijalist 4	1	NP	P
Pilot	Časnik po ugovoru	1	Iskusan pilot	T
Pomoćnik glavnog suca u brigadi	Bojnik	1	11B/12A	T
Vozač/radio-telefonski operater	Specijalist 4/desetnik	1	NP	P
Administrativni sudac	Satnik	1	41, 42	P
Pomoćnik administrativnog suca	Narednik I klase	1	71L, 75B	P
Obavještajni sudac	Bojnik/satnik	2	35A	T
Obavještajni dočasnik*	Narednik I klase	1	Obavj. iskustvo	T
Vozač/radio-telefonski operater	Specijalist 4/desetnik	1	NP	P
Sudac za ratne zarobljenike	Stožerni narednik	1	30A	T
Pomoćnik suca za ratne zarobljenike	Specijalist 4	1	NP	T
Operativni sudac*	Bojnik/satnik	2	11B/12A	T
Operativni dočasnik*	Stožerni narednik	1	Obavj. iskustvo	T
Pomoćnik operativnog dočasnika*	Stožerni narednik	1	Oper. iskustvo	T
Vozač kamiona/radio-telef. operater*	Specijalist 4	2	NP	P
Logistički sudac	Satnik	1	92, 94	P
Pomoćnik logističkog suca	Narednik I klase	1	76Y, 76D	P
Vozač/radio-telefonski operater	Specijalist 4	1	NP	P
Sudac ABKO	Satnik/natporučnik	1	74	T
Dočasnik ABKO	Stož. nar./nar. I klase	1	54E	T
Vozač/radio-telefonski operater	Specijalist 4/desetnik	1	NP	P
Sanitetski sudac	Satnik/čas. po ugovoru	1	60A/011A	P
Pomoćnik sanitetskog suca	Narednik I klase	1	91B	P
Vozač/radio-telefonski operater	Specijalist 4	1	NP	P
Sudac za održavanje	Satnik/čas. po ugovoru	1	92	P
Pomoćnik suca za održavanje	Stož. nar./nar. I kl.	1	76	P
Vozač/radio-telefonski operater	Specijalist 4	1	NP	P

* Osoblje i oprema koji se neće kretati.

Sudac ABKO. Suci ABKO na razini brigade osiguravaju da su suci ABKO u manevarskim postrojbama informirani o ABK djelovanjima brigade. Oni pomažu sucima ABKO u manevarskim postrojbama u stvaranju povezanosti između postrojbi koje gađaju i postrojbi koje se gađaju. Oni informiraju središte za nadzor vježbe i područno središte za usklađivanje o ABK djelovanjima igrajućih postrojbi brigade.

Sudac za održavanje i njegov pomoćnik. Suci za održavanje i njihovi pomoćnici prate sve aktivnosti održavanja u brigadi. Osiguravaju da izvlačenje neuporabljive opreme, popravak i zamjena slijede uspostavljene postupke. Oni mogu ići zajedno s opremom kroz sustav održavanja kako bi pratili akcije igrajuće postrojbe.

Tim u manevarskoj bojni

Glavni sudac u bojni. Glavni suci u bojni zaduženi su za sve suce u bojni. Oni su glavna komunikacijska veza između brigadnog tima i igrajućih postrojbi te osiguravaju da se brigadni tim i manevarski odjel područnog središta za usklađivanje upoznaju prije nego što bojna uđe ili napusti područje u nadležnosti toga područnog središta za usklađivanje. Oni ih upoznaju kad god se bojna ili podređena satnija pomaknu 2 ili 3 kilometra i više, promjene smjer napadaja ili se povuku. Brinu se da se pravodobna situacijska izvješća dostave u područno središte za usklađivanje. Često područnom središtu za usklađivanje daju obnovljene informacije o planovima i namjerama igrača. Oni dovode suce u podređenim satnijama u izravnu vezu sa sucima iste razine u suprotnoj strani. Rješavaju sukobe igrač-sudac i, po potrebi, o njima izvješćuju glavnog suca brigade. Vode neformalne sastanke na kraju vježbi te osiguravaju ulazne podatke za završne raščlambe.

Pomoćnik glavnog suca u bojni. Pomoćnici sudaca u bojni preuzimaju mjesto glavnih sudaca u njihovoj odsutnosti. Provode sve druge zadaće koje im odrede glavni suci.

Operativni/obavještajni sudac. Operativni/obavještajni suci glavna su veza između sudaca igrajuće postrojbe i zapovjednog lanca sudaca. Kao pomoćnici pomoćnika glavnog suca u bojni/ocjenjivača, oni uspostavljaju sudačko manevarsko operativno središte. Vode operativni zemljovid s trenutnim rasporedom bojne i podređenih postrojbi. Održavaju komunikaciju i koordinaciju s područnim središtima za usklađivanje i sa sucima u podređenim satnijama/izvidničkom vodu/pridodanim postrojbama, kao što je sudac inženjerijskog voda. Sređuju i prenose situacijska izvješća od sudaca u podređenim postrojbama do područnog središta za usklađivanje te prenose tražena izvješća do odgovarajućih područnih središta za usklađivanje. Kada se traži, kroz manevarski odjel područnog središta za usklađivanje daju informacije o ciljevima odsjeka za vatrenu potporu. Primaju i prenose informacije o suprotnoj strani i zaprekama od područnih središta za usklađivanje do sudaca u zainteresiranoj satniji/izvidničkom vodu.

Sudac ABKO. Suci ABKO glavna su veza za sva ABK djelovanja i informacije. Provode usklađivanje kako bi osigurali da su područna središta za usklađivanje te suci u višoj i podređenim postrojbama upoznati sa svim ABK opasnostima. Suci ABKO prate i ocjenjuju ABK zaštitne mjera i obrambene akcije. Osiguravaju da bojna te podređene i pridodane postrojbe odgovaraju na ABK napadaje. Pomažu operativnom/obavještajnom sucu i savjetuju ga o ABK pitanjima i prosuđuju žrtve nastale djelovanjem ABK oružja.

TABLICA 17. NADZORNI TIM U MANEVARSKOJ BOJNI

DUŽNOST	ČIN	BR	SPECIJALNOST	OVLAST
Glavni sudac	Pukovnik	1	11B/12A	T
Vozač/radio-telefonski operater	Specijalist 4	1	NP	P
Pomoćnik glavnog suca	Bojnik	1	11B/12A	T
Vozač/radio-telefonski operater	Specijalist 4	1	NP	P
Operativni/obavještajni sudac	Satnik	1	11A/12A	T
Operativni dočasnik	Narednik I klase	1	Oper. iskustvo	T
Vozač/radio-telefonski operater	Specijalist 4	1	NP	P
Sudac za vatrenu potporu bojne	Bojnik/satnik	1	13A	T
Pomoćnik suca za vatrenu potporu	Poručnik	1	13A	T
Dočasnik za vatrenu potporu	Stož. nar./nar. I kl	1	13E/F	T
Pomoćnik doč. za vatrenu potporu	Nar I kl./narednik	1	13E/F	T
Vozač	Specijalist 4	2	NP	P
Sudac u poluvodu Redeye/Stinger	Nar I. kl/narednik	1	16S	P
Vozač	Specijalist 4	1	NP	P
Sudac u timu Redeye/Stinger	Nar I kl./narednik	1	16S	P
Vozač	Specijalist 4	1	NP	P
Sudac u izvidničkom vodu	Narednik I klase	1	11D	P
Vozač/radio-telefonski operater	Specijalist 4	1	NP	P
Sudac ABKO	Stož. nar./nar. I kl	1	54E	P
Vozač/radio-telefonski operater	Specijalist 4	1	NP	P
Glavni satnijski sudac	Satnik	3	11C/12A	P
Vozač/radio-telefonski operater	Specijalist 4	3	NP	P
Satn. sudac u timu za vatrenu potp.	Stož. nar./nar. I kl.	3	13A	P
Vozač	Specijalist 4	3	NP	P
Pomoćnik satnijskog suca	Narednik I klase	3	11B/E	P
Vozač/radio-telefonski operater	Specijalist 4	3	NP	P
Administrativni sudac	Satnik/nar. I klase	1	41, 42, 71L, 75B	P
Logistički sudac	Satnik/nar. I klase	1	92, 94, 76Y, 76D	P
Vozač/radio-telefonski operater	Specijalist 4	1	NP	P
Sudac u minobacačkom vodu	Poručnik/nar. I kl	1	11, 12/11C	P
Vozač/radio-telefonski operater	Specijalist 4	1	NP	P
Sudac u protutenkovskom vodu*	Poručnik/nar. I kl	1	11/11H	P
Vozač/radio-telefonski operater	Specijalist 4	1	NP	P

* Samo za pješачke bojne.

Logistički sudac. Logistički suci prate logističke aktivnosti bojne. Prate i izvješća o gubitcima opreme te zamjenu oružnih sustava u bojni.

Satnijski sudac. Suci satnije obično idu uz zapovjednike satnija. Osiguravaju da su članovi tima odgovarajuće raspoređeni za praćenje aktivnosti igrača. Izravno komuniciraju ili se susreću sa sucima postrojbe suprotne strane kako bi razmijenili informacije, prilagodili djelovanja, prosudili sve borbene gubitke i utvrdili rezultat bojeva. Izvješćuju timove sudaca bojne o planovima i namjerama zapovjednika igrajuće postrojbe kao i promjene u rasporedu postrojbe ako se ona pomakne više od 2 do 3 kilometra. Izvješćuju i o svim zaprekama koje igrajuće postrojbe postavljaju, aktiviraju ili svladavaju. Satnijski suci naglašavaju sigurnost te izvješćuju o bilo kakvim prekršajima izravno postrojbu ili kroz sudačke kanale. Provode neformalne sastanke na kraju vježbe te izvješćuju o šteti nastaloj manevrom koja prelazi dopušteni maksimum.

Sudac u izvidničkom vodu. Suci u izvidničkom vodu prate aktivnosti izvidničkog voda. Osiguravaju da su informacije o suprotnoj strani i o skorom dodiru prenešene satnijskom sucu. Moraju se razjasniti s glavnim sucem u bojni/operativnim časnikom prije zapovijedi o povlačenju voda kada je smanjen na jednu trećinu snage.

Sudac za vatrenu potporu bojne. Suci za vatrenu potporu bojne prosuđuju učinke neprija-teljskog oružja. Oni prate planiranje i usklađivanje vatre časnika za vatrenu potporu.

Sudac za vatrenu potporu satnije. Suci za vatrenu potporu satnije prosuđuju učinke nadolazeće neprijateljske vatre. Oni prate planiranje i usklađivanje vatre, raspoređivanje oružja za vatrenu potporu i pozive za vatrom časnika za vatrenu potporu/tima za vatrenu potporu. Oni prosljeđuju informacije o planiranju vatre i druge potrebne informacije kroz sudačke kanale pa sve do sudaca bojne. Označavaju neizravne vatre unutar svojih sektora.

Sudac u minobacačkom vodu. Suci u minobacačkom vodu prate planiranje, usklađivanje, pozive za vatrom, raspoređivanje i usklađivanje djelovanja minobacača sa shemom manevra.

Administrativni sudac. Administrativni suci imaju iste dužnosti kao i administrativni suci u brigadi.

Redeye/Stinger sudac. Redeye/Stinger suci prate taktičku uporabu Redeye-a i Stinger-a.

Sudac u protutenkovskom vodu. Samo za pješачku bojnu, ovi suci funkcioniraju kao suci u manevarskoj satniji, ali imaju specifičnu odgovornost za protutenkovski vod.

Topnički tim u diviziji

Glavni topnički sudac. Glavni topnički sudac zadužen je za sve topničke suce u sektoru vježbe. Odgovoran je za obuku, nadzor, raspoređivanje i dobrobit sudaca. Glavni sudac presuđuje u sukobima, služi kao veza između igrača i sudaca i osigurava da svi suci slijede uspostavljene postupke u provedbi svojih dužnosti.

Sudac divizijskog topništva. Sudački tim divizijskog topništva raspoređuje se u blizini taktičkog operativnog središta divizijskog topništva. Suci divizijskog topništva prate sve

zadaje protuvatre, služe kao suci za divizijsko topništvo i ocjenjuju djelovanja postrojbi divizijskog topništva.

Tim bojne poljskog topništva. Tim bojne poljskog topništva raspoređuje se zajedno sa središtem za usmjeravanje vatre igrajuće postrojbe. Tim prati sve zadaje protuvatre i neizravne vatre.

Tim bojne Lance. Tim bojne Lance raspoređuje se zajedno s igrajućom postrojbom i prati sve zadaje.

TABLICA 18. SUDAČKI TIM U DIVIZIJSKOM TOPNIŠTVU				
DUŽNOST	ČIN	BROJ	SPECIJALNOST	OVLAST
Nadzor poljskog topništva/glavni sudac				
Glavni sudac	Pukovnik	1	13A	T
Pomoćnik glavnog suca	Bojnik	1	13A	T
Vozač/radio-telefonski operater	Specijalist 4	2	NP	T
Protuvatreni tim/sudac u divizijskom topništvu ili brigadi poljskog topništva				
Sudac za protuvatru	Satnik/pukovnik	2	13A	T
Operativni dočasnik	St. nar./nar. I kl	2	13E	T
Vozač/radio-telefonski operater	Specijalist 4	2	NP	T
Tim bojne poljskog topništva				
Glavni sudac	Bojnik/satnik	1	13A	T
Operativni dočasnik	Narednik I klase	1	13Z	T
Vozač/radio-telefonski operater	Specijalist 4	1	NP	T
Tim u bojni Lance				
Glavni sudac	Bojnik/satnik	1	13A	T
Dežurni dočasnik	St. nar./nar. I kl	1	13	T
Vozač/radio-telefonski operater	Specijalist 4	1	NP	P

Tim u konjičkoj bojni/skvadronu

Sudački tim u konjičkoj bojni/skvadronu ima iste odgovornosti kao i tim u manevarskoj bojni. Tim u haubičkoj bitnici ima iste odgovornosti kao i tim u bojni poljskog topništva. Obavještajni i administrativni/logistički suci mogu se dodati po potrebi.

TABLICA 19. SUDAČKI TIMOVI U KONJIČKOJ BOJNI/SKVADRONU

DUŽNOST	ČIN	BROJ	SPECIJALNOST	OVLAST
Glavni sudac	Pukovnik/bojnik	1	12A/11B	T
Pomoćnik glavnog suca	Bojnik/satnik	1	12A/11B	T
Vozač/radio-telefonski operater	Specijalist 4	2	NP	P
Sudac ABKO	St. nar./nar. I kl	1	54E	T
Pomoćnik suca ABKO	St. nar./nar. I kl	1	54E	T
Vozač/radio-telefonski operater	Specijalist 4	1	NP	P
Sudac za vatrenu potporu	Satnik	1	13A	T
Pomoćnik suca za vatrenu potporu	Natporučnik	1	13a	T
Dočasnik za vatrenu potporu	Narednik I klase	1	13E/F	T
Pomoćnik dočas. za vatrenu potporu	Narednik	1	13E/F	T
Vozač/radio-telefonski operater	Specijalist 4	2	NP	P
Sudac u satnij. timu za vatrenu pot.	Narednik I klase	3	13F	T
Vozač/radio-telefonski operater	Specijalist 4	3	NP	P
Satnijski sudac	Satnik	3	12A	T
Pomoćnik satnijskog suca	Narednik I klase	3	19/11	T
Vozač/radio-telefonski operater	Specijalist 4	3	NP	P
Sudac u tenkovskoj satniji*	Satnik	1	12A/11B	T
Pomoćnik suca u tenkovskoj satniji*	Narednik I klase	1	12A/11B	T
Vozač/radio-telefonski operater*	Specijalist 4	1	Np	P
Sudac u haubičkoj bitnici*	Satnik	1	13A	T
Pomoćnik suca u haubičkoj bitnici*	Narednik I klase	1	13B	T
Vozač/radio-telefonski operater*	Specijalist 4	1	NP	P

* Samo za pukovnijske bojne/skvadrone.

Tim u bojni protuzračne obrane

Sudac u bojni. Suci u bojni vode stanje i mjesta svih postrojbi te izvješćuju o tome područno središte za usklađivanje. Oni su točke prijenosa informacija koje područno središte za usklađivanje prenosi igrajućoj postrojbi, a posebice informacije o zaprekama. Prate i taktičku igru i kretanje zapovjedništva bojne i zapovjednu bitnicu. Prosuđuju, po potrebi, borbene gubitke i bojeve.

Sudac u bitnici. Suci u bitnici primaju poruke od sudaca i u bojni i vodovima te po njima djeluju. Prate aktivnosti postrojbe, idu u korak s namjerama postrojbe, prosuđuju borbene gubitke i žrtve te izvješćuju bojnu o trenutnom stanju, po potrebi. Suci u bitnici šalju sucima u bojni i izvješća o zaprekama.

Sudac u vodu. Suci u vodu prate kretanje igrajuće postrojbe, taktike i bojeve i o tome izvješćuju sve suce u bitnici. Prosuđuju borbene gubitke i žrtve te izvješćuju o zaprekama suce u bitnici. Suci u vodu daju sucima u zrakoplovstvu kopnene vojske podatke o mjestima protuzračne obrane te njihov operativni status, ako je potrebno.

TABLICA 20. SUDAČKI TIMOVI U BOJNI PROTUZRAČNE OBRANE

DUŽNOST	ČIN	BROJ	SPECIJALNOST	OVLAST
Bojna Chaparral/Vulcan				
Glavni sudac	Pukovnik	1	14B	T
Pomoćnik glavnog suca	Satnik	2	14B	T
Vozač/radio-telefonski operater	Specijalist 4	2	NP	T
Sudac u bitnici	Satnik	4	14B	T
Pomoćnik suda u bitnici	Narednik I klase	4	16H	P
Vozač/radio-telefonski operater	Specijalist 4	8	NP	P
Sudac u vodu	Poruč/nar. I kl	12	14B/16H	P
Vozač/radio-telefonski operater	Specijalist 4	12	NP	P
Bojna HAWK				
Glavni sudac	Pukovnik	1	14D	T
Pomoćnik glavnog suca	Satnik	2	14D	T
Vozač/radio-telefonski operater	Specijalist 4	2	NP	T
Sudac u bitnici	Satnik	3	14D	T
Pomoćnik suca u bitnici	Narednik I klase	3	16D	T
Vozač/radio-telefonski operater	Specijalist 4	6	NP	T
Sudac u vodu	Poruč/nar. I kl	9	14D/16D	T
Vozač/radio-telefonski operater	Specijalist 4	9	NP	P

Sudački tim u inženjerijskoj bojni divizije

Sudac u divizijskoj inženjeriji. Suci u divizijskoj inženjeriji prate djelovanja zapovjedništva divizijske inženjerijske bojne i divizijskog inženjerijskog odjela. Oni prate sve informacije o inženjerijskim zaprekama i osiguravaju da se izvješća o inženjerijskim zaprekama prenose u područno središte za usklađivanje.

Sudac u inženjerijskoj satniji. Suci u inženjerijskoj satniji ocjenjuju djelovanja inženjerijske satnije, uključujući postavljanje zapreka, njihovo aktiviranje, svladavanje i izradbu mostova. Oni prate upravljanje opskrbnim sredstvima klase IV. Osiguravaju da su zapreke označene i da je o njima podneseno izvješće te da su straže na zaprekama pravilno postavljene.

Sudac u inženjerijskoj mostnoj satniji. Suci u inženjerijskoj mostnoj satniji ocjenjuju djelovanja inženjerijske satnije opremljene s pokretnim nasrtajnim mostom. Omoguća-

vaju da se operacije prijelaza rijeke provode na realističan način te s područnim središtem za usklađivanje potvrđuju proračune o izgradnji mosta tijekom operacija premošćavanja.

TABLICA 21. SUDAČKI TIM U DIVIZIJSKOJ INŽENJERIJSKOJ BOJNI				
DUŽNOST	ČIN	BROJ	SPECIJALNOST	OVLAST
Po diviziji:				
Divizijski inženjerijski sudac	Pukovnik	1	21A	T
Vozač/radio-telefonski operater	Specijalist 4	1	NP	P
Pomoćnik divizij. inženjerijskog suca	Bojnik	1	21A	T
Vozač/radio-telefonski operater	Specijalist 4	1	NP	T
Operativni/obavještajni sudac	Satnik	1	21A	T
Administrativni/logistički sudac	Satnik	1	21A	T
Vozač/radio-telefonski operater	Specijalist 4	1	NP	P
Po inženjerijskoj satniji:				
Sudac u satniji	Satnik	1	21A	T
Sudac u vodu	Poruč/nar. I kl	4	21A	T
Vozač/radio-telefonski operater	Specijalist 4	5	NP	P
Po mostnoj satniji:				
Sudac u satniji				
Glavni sudac	Pukovnik	1	21A	T
Vozač/radio-telefonski operater	Specijalist 4	1	NP	P
Po zapovjedništvu i zapovjednoj satniji:				
Sudac u satniji	Satnik	1	21A	T
Vozač/radio-telefonski operater	Specijalist 4	1	NP	P

Tim za nadzor zrakoplovstva kopnene vojske

Nadziratelj u satniji napadajnih helikoptera. Nadziratelji u satniji napadajnih helikoptera zaduženi su za sudačke timove u satniji. Informiraju područno središte za usklađivanje o rasporedu satnije i mjestima prednjih točaka za naoružavanje i popunu gorivom, primaju izvješća o djelovanju od sudaca u vodu te prate trenutnu jačinu satnije. Osiguravaju da su prosuđeni zrakoplovi uklonjeni iz operacije za propisano vremensko razdoblje i prate potrošnju određenog streljiva i doopskrbu. Nadziratelji u satniji označavaju i prosuđuju učinke dolazeće vatre po primitku izvješća ili prosljeđuju izvješća podređenim sucima u blizini točaka udara za njihovu prosudbu.

Sudac u vodu. Suci u vodu lete zajedno s vodovima i prate njihova djelovanja. Prosuđuju gubitke nastale vatrom s kopna i oružja za protuzračnu obranu, stupaju u kontakt sa sucima kopnenih postrojbi preko područnog središta za usklađivanje, daju subjektivnu procjenu gubitaka u kopnenim i zračnim postrojbama te sucu satnije podnose izvješća o djelovanju.

TABLICA 22. TIMOVI ZA SUĐENJE I NADZOR U ZRAKOPLOVSTVU KOPNE NE VOJSKE

DUŽNOST	ČIN	BROJ	SPECIJALNOST	OVLAST
Glavni sudac u satniji	Bojnik	1	Iskusni zrakoplovac	T
Pilot	Časnik po ugovoru	1	Iskusni zrakoplovac	T
Operativni časnik	Satnik/natporučnik	1	Iskusni zrakoplovac	T
Vozač/radio-telefonski operater	Specijalist 4/desetnik	1	NP	P
Sudac u vođu	Satnik/natporučnik	3	Iskusni zrakoplovac	T
Pilot	Časnik po ugovoru	3	Iskusni zrakoplovac	T

Timovi za sanitetski nadzor i žrtve

Timovi za sanitetski nadzor i žrtve bilježe i označavaju simulirane žrtve koje su sanitetski suci označili za evakuaciju kroz sanitetske kanale. Rasporedit će se s posebnim satnijama za evakuaciju koje osiguravaju simuliranu bolnicu za borbenu potporu u divizijskom području potpore.

TABLICA 23. TIMOVI ZA SANITETSKI NADZOR I ŽRTVE

DUŽNOST	ČIN	BROJ	SPECIJALNOST	OVLAST
		J	T	
Sanitetski nadzorni tim				
Sanitetski sudac	Satnik/časnik po ugovoru	1	60A/011A	P
Pomoćnik sanitetskog suca	Narednik I klase	1	91B	P
Vozač/radio-telefonski operater	Specijalist 4	1	NP	P
Nadzorni tim za žrtve				
Dežurni dočasnik	Stožerni narednik	1	91B	P
Tehničar za simuliranje povreda	Specijalist 4/narednik	2	91B	P
Vozač	Specijalist 4	1	91B	P

DODATAK E

Nadziratelji, suci i ocjenjivači

TEMELJNE FUNKCIJE

Kroz nadziratelje, zapovjednici vježbi prate igru kako bi osigurali ispunjenje ciljeva obuke. Nadziratelji održavaju igru unutar ograničenja koja su propisana scenarijem. Suđenjem u bojevima i procjenom gubitaka, suci pomažu igrajućim postrojbama da postignu maksimalne učinke u obuci. Ocjenjivanje je odvojeno i razlikuje se od nadziranja i suđenja. Ocjenjivači određuju učinkovitost na temelju ciljeva obuke propisanih u priručnicima za vojnike i u Programima obuke i ocjenjivanja kopnene vojske prateći aktivnosti igrajućih postrojbi.

PRIPREMA

Na svim razinama zapovijedanja nadziratelji, suci i ocjenjivači koji prate vježbu moraju biti dobro upoznati s dodijeljenim dužnostima. Moraju znati raspored događaja u vježbi koji podupiru ciljeve obuke. Nadziratelji, suci i ocjenjivači prolaze kroz formalnu obuku, po prijemu upute, a prije početka vježbe. Glavni sudac, glavni nadziratelj, glavni ocjenjivač i njihovo osoblje provode obuku zajedno ili odvojeno.

Općenito, priprema počinje sa sastankom voditelja timova. Glavni nadziratelj, sudac i ocjenjivač vode sastanke sa igračima koje prate na vježbi radi njihovog upoznavanja sa scenarijem vježbe i popratnim informacijama: zadaćama, zamislama i postupcima za nadziratelje, suce i ocjenjivače; organizacijom, dužnostima i odgovornostima nadziratelja, sudaca i ocjenjivača; i rasporedom rada za nadziratelje i suce. Priprema uključuje daljnje učenje nadziratelja, sudaca i ocjenjivača. Vođeno istodobno ili odvojeno, ovo učenje upoznaje osoblje s:

- dužnostima, odgovornostima i postupcima,
- scenarijem vježbe i popratnim informacijama,
- administrativnim i logističkim postupcima,
- područjem vježbe, pravilima i sigurnosnim zahtjevima,
- sanitetskim postupcima,
- zaštitom okoliša,
- postupcima tijekom taktičkog kretanja igrača,
- postupcima za suđenje pri nailascima na zapreke,
- prosudbom učinaka izravne i neizravne vatre,
- postupcima za nadzor zračnog topništva, taktičkog zrakoplovstva i zrakoplovstva kopnene vojske,

- ABK operacijama,
- pripremom izvješća, i
- postupcima za višerazinsku raščlambu nakon vježbe.

Priprema također uključuje izvidanje, usklađivanje i vezu. Prije početka vježbe timovi nadziratelja, sudaca i ocjenjivača te osoblje potpore moraju izvidjeti područje vježbe i provjeriti opremu veze.

Ocjenjivači se trebaju pažljivo odabrati, a moraju temeljito poznavati specifične zadatke koje će ocjenjivati. Viši ocjenjivač upoznat će ocjenjivače s ciljevima ocjenjivanja i biti odgovoran za njihovu obuku. Viši ocjenjivač izradit će i tablicu s popisom ocjenjivača zajedno s glavnim nadzirateljem, osiguravši pri tom odgovarajući odabir ocjenjivanja i njihovo postavljanje na one položaje za koje su obučeni za ocjenjivanje. Ocjenjivači moraju za igrajuće postrojbe znati i:

- njihov ustroj i organizaciju,
- personalni status,
- dosadašnju provedenu obuku,
- stanje opreme, i
- standardne operativne postupke.

Ocjenjivači su odgovorni da se postave na ona mjesta na kojima će moći pratiti što je moguće više aktivnosti. Ipak, zbog toga što je fizički nemoguće pratiti sve aktivnosti tijekom vježbe, oni moraju napraviti jasnu prosudbu radi određivanja koje su aktivnosti važnije od ostalih. To ih ne oslobađa odgovornosti za ocjenjivanje ostalih aktivnosti. Kako bi to mogli učiniti, ocjenjivači se moraju osloniti na izvješća primljena drugim sredstvima, uključujući:

- radio promet,
- usmjerena pitanja ostalih ocjenjivača,
- promet poruka, i
- usmjerene rasprave sa zapovjednicima i osobljem.

Ocjenjivači mogu, također, pomagati zapovjednicima postrojbi koji traže pomoć u postizanju ciljeva obuke. Djelujući kao obučavatelji tijekom vježbe, oni mogu prikazati vojnicima i vođama bolje načine za provedbu zadataka ili ispraviti lošu izvedbu, ako je to potrebno.

POSEBNE DUŽNOSTI

Nadzorno osoblje mora biti u stanju pratiti i prosuditi različite vrste sadržaja na vježbi: izravnu vatru, neizravnu vatru, zračno topništvo, zrakoplovstvo kopnene vojske, taktičku zračnu potporu i inženjeriju.

IGRANJE IZRAVNE VATRE

Ako se u vježbi koristi višestruki integrirani laserski sustav (MILES), suci moraju biti dobro upoznati s postupcima prosuđivanja sadržanih u priručniku TC 25-6. Ako se koristi simulacija, suci će prosuditi gubitke uporabom tablica u Dodatku F ako se radi o boju s uporabom pješačkog naoružanja.

IGRANJE NEIZRAVNE VATRE

Nadzor

Postupci nadzora neizravne vatre traže učinkovitu radio-vezu između sudaca suprotstavljenih postrojbi i središta za upravljanje vatrom. Nadziratelji vatrene potpore moraju se agresivno postaviti u uspostavljanju i održavanju veza. Moraju biti točni i pravodobni u obavješćivanju jedan drugoga o izmjenama mjesta, nadzornim mjerama za manevar, mjerama usklađivanja vatrene potpore i protezanju prve crte.

Određeni suci za vatrenu potporu raspoređeni su u svakom postroju od zapovjedništva manevarske satnije do zapovjedništva brigade, uključujući i topničke postrojbe. Sastav timova sudaca za topničke postrojbe ovisi o zadaćama postrojbe i ciljevima vježbe. Zemljište i lokalna situacija mogu diktirati promjene u broju sudaca. Samo planeri na lokalnim razinama mogu odrediti koje su to promjene. Dodatak D ovog priručnika daje naputak i primjere tablica s brojem ljudi za nadzorne organizacije. Suci koji prate ostale snage moraju označiti i prosuditi učinke neizravne vatre na objekte postrojbi koje prate, ako je potrebno.

Zbog toga što suprotna strana (OPFOR) ne otvara stvarnu vatru tijekom vježbe, ne mogu se pojaviti ciljevi koji bi se normalno locirali radarom za protuvatre, ne može se provesti raščlamba udaljenosti zvuka i bljeska, kao niti raščlamba nastalih kratera. Teško je prikazati i pomoć u otkrivanju i praćenju ciljeva koju bi pružile postrojbe za borbeno elektroničko ratovanje i obavještajno djelovanje. Nadziratelji ili suci mogu osigurati potrebne informacije za uvježbavanje obavještajnog sustava za određivanje ciljeva radi osiguranja obuke borbenog stožera, obuke preživljavanja i obuke sustava. Na primjer, sudac postrojbe koja je na meti može primiti smjer top-cilj za svaku neizravnu vatrenu zadaću od suca koji se nalazi u središtu za upravljanje vatrom. Ako igrajuća postrojba na meti može na praktičan način pokazati nadziratelju svoje znanje o tome kako može provesti ispravnu raščlambu kratera i zato ima potrebnu opremu, nadziratelj će joj dati protivnički smjer top-cilj. Igrajuća postrojba mora tada poslati tu obavijest kroz ispravne kanale do središta za protuvatru igrajućeg topništva divizije. Odjel za vatrenu potporu svakog područnog središta za usklađivanje gdje su raspoređeni sustavi neizravne vatre, izvjestit će odjel za vatrenu potporu središta za nadzor vježbe o identitetu i mrežnim koordinatama ciljeva suprotne strane prema rasporedu u tablici 24.

Drugi način za stvaranje obavještajnih podataka o ciljevima je korištenje središta za nadzor vježbe koje će za odjel za vatrenu potporu srediti podatke o mjestima suprotne strane i prema postocima, određenim u tablici 34, dio njih telefonom prenijeti nadzirateljima G2/G3 divizije. Nadziratelji G2/G3 daju te podatke u obavještajno središte

igrajuće divizije. Element vatrene potpore u središtu za nadzor vježbe prenosi preostale lokacije vatrenih postrojbi svakom nadziratelju divizijskog topništva suprotne strane na najbrži i najsigurniji mogući raspoloživi način. Za simulaciju radarskog praćenja, nadziratelj divizijskog topništva šalje lokacije sucu u topničkoj bojni koji će se poslati do igrajuće radarske postaje smještene u tom području. Igrajuće topništvo divizije odgovorno je za osiguranje komunikacijske veze od suca topničke bojne do radara. Za simulaciju greške radarskog otkrivanja središte za nadzor vježbe mijenja lokacije topničkih postrojbe za kružnu grešku ne veću od 300 metara.

Ako ograničenja dopuštaju, suci mogu koristiti pirotehniku, streljivo i ostala pomoćna sredstva za povećanje realizma. Po saznavanju zadaće, sudac u gađanoj postrojbi može koristiti topnički simulator. Dimna bomba može simulirati kemijsko ili dimno streljivo.

TABLICA 24.: STUPNJEVI OTKRIVANJA I PRAĆENJA CILJEVA NEIZRAVNE VATRE SUPROTNE STRANE

POSTROJBA	IZVJEŠTENI BROJ SVAKOJ POSTROJBI
Vod minobacača	1 svakog sata
Satnija VBR	1 svakog sata
Haubička satnija	1 svakih 2 sata
Topnička satnija	1 svakih 3 sata
Zapovjedno mjesto topničke bojne	1 svakih 4 sata
Raketna satnija	1 svakih 6 sati

Prosudba

Za vježbe, kao što je vježba na zapovjednom mjestu u kojoj nema stvarne suprotne strane, suci prosuđuju topničke i minobacačke učinke, štete i gubitke uporabom odgovarajućih tablica iz Dodatka F. Za vježbu kao što je vježba na zemljištu kada se koristi stvarna suprotna strana, suci s igrajućim postrojbama i postrojbama suprotne strane trebaju odrediti učinke vatre i prosuditi štete i gubitke koristeći se odgovarajućim tablicama iz Dodatka F. Na primjer, kada promatrač odredi cilj i zatraži vatru, sudac postrojbe prima informaciju o zatraženoj vatri. Sudac u središtu za upravljanje vatrom obavještava suca satnije o lokaciji udara, vrsti projektila, upaljača, broju plotuna i smjeru promatrača, zaokruženom na najbližih 16 km (10 milja). Ove informacije idu od prijateljskog suca do suca u suprotnoj strani koji procjenjuje gubitke i štete na temelju tablica oštećenja, preciznosti vatre i subjektivnoj prosudbi. Nadziratelj u suprotnoj strani dostavlja prosudbu šteta i gubitaka nadziratelju prijateljskih postrojbi, koji ih dostavlja prednjem motritelju. Prednji motritelj koristi tu prosudbu u popunjavanju izvješća o motrenju, ako, prema nadzirateljevoj prosudbi, zemljište i meteorološki uvjeti dopuštaju motrenje. Ako suprotna strana ispravno provodi raščlambu kratera, nadziratelj suprotne strane dostavit će postrojbi obrnuti azimut na kojem će temeljiti izvješće o streljivu. Ako je vježba toliko velika da je teško identificirati protivnike, sudac treba dobiti poziv za suce suprotne strane od područnog središta za usklađivanje.

Uporabom tablice 33, suci prosuđuju gubitke osoblja i oštećenje opreme uzrokovane topničkim i minobacačkim vatrama. Simulirani borbeni gubici vozila za prijevoz tereta uključuju i gubitak tereta. Kada okolnosti traže, kontrolor smanjuje ili zaustavlja manevar i/ili otvaranje vatri, dok igrajuća postrojba simulira dooprskbu uništenog tereta. U onim vatrenim postrojbama gdje se prosuđuju oružni sustavi, sudac prilagođava ukupan broj projektila za svaku vatrenu zadaću na temelju broja ispaljenih plotuna, pomnoženo s ukupnim preostalim operativnim brojem cijevi.

Zbog stavljanja realnih ograničenja na broj vatrenih zadaća koje može ostvariti postrojba za neizravnu vatru, suci koji su određeni u minobacačkim i topničkim postrojbama moraju održati točno i odgovarajuće računanje streljiva, uključujući simulirane gubitke od protuvatre, kao što je naprijed opisano. Maksimalna dnevna potrošnja po vrsti vatrene postrojbe i po streljivu prikazana je u tablici 35. Ako suprotne strane nisu označene i oblikovane kao postrojbe stvarne prijetnje, maksimalna dozvoljena potrošnja propisana za američke postrojbe koristit će se za obje strane. Kada je postrojba ispalila svoju maksimalnu dnevnu potrošnju ili je izgubila kroz prosudbu šteta, sudac ne dopušta postrojbi nastavak slijedećih zadaća, dok se ne izvrši doopskrba. Tablica 35 približno određuje dnevnu raspoloživu količinu streljiva, temeljenu na osnovnoj popuni postrojbe na zemljištu plus 2,5 kompleta koja se nalaze na njezinim ustrojbenim opskrnim vozilima.

IGRA ZRAČNOG TOPNIŠTVA

Nadzor

Nadzor igre zračnog topništva (ZT) pojavljuje se kod odgovarajućih postrojbi za vatreno djelovanje i kod zapovjedništva taktičkog ZT. Voditelj nadziratelja ZT upravlja igrom kroz nadzorne kanale. Operativni čimbenici nadzorne organizacije ZT održavaju neprekidne veze komunikacije i vode podatke o svim ključnim događajima i opažanjima.

Svaka manevarska bojna suprotne strane pouzdaje se u raspored ZT u Tablici 43. Nije potrebno simulirati taj raspored budući da se sva igra zračne obrane temelji na tablicama. Sposobnost ugroze u našim pozadinskim područjima također se simulira bez obzira na stvarnu mješavinu američkih ili savezničkih oružja na zemlji.

Zrakoplovi su tako brzi, a sustavi praćenja ZT toliko sofisticirani, da je potreban potpuno automatiziran sustav za djelovanje sustav protiv sustava. Zbog potrebe generiranja korisnog i uporabivog sustava igre zračne obrane bez automatske obrade podataka, nadzorni postupci definiraju smjer leta, tehnike djelovanja zrakoplova i raspored zračne obrane iznad kojeg će letjeti. To postaje temelj za prosudbu djelovanja protiv zrakoplova.

Zbog pomanjkanja sposobnosti djelovanja sustav-protiv-sustava, u obuci ZT koriste se simulacije. Takve simulacije uključuju stvarno praćenje (radarsko ili ručno), simuliranu vatru i doopskrbu streljivom. Izvješća prolaze kroz zapovjedne kanale do razine bojne gdje su zapovjednici obavješteni o broju uporabljenih zrakoplova, prosuđenom broju pogođenih zrakoplova i količini potrošenog streljiva. Premda se takva izvješća ne koriste za prosudbe protiv zrakoplova, oni uvježbavaju sustave zračne obrane i kanale izvješćivanja. Tim sudaca ZT dodijeljen je svakom operativnom središtu bojne

ZT. Tim promatra i izvješćuje o vatrenim položajima postojbi ZT i izvješteni su o vatrama ispaljenim protiv postrojbe ZT.

Prosudba

Kada određuju gubitke od vatre sa zemlje, suci razmatraju sve vrste oružja koja djeluju protiv cilja, uključujući rakete zemlja-zrak, ZT malog dometa i streljačko oružje. Za procjenu gubitaka od simuliranih djelovanja operativnih postrojbi ZT, suci određuju valjanost djelovanja. Za postrojbe HAWK to se događa u nadzornom središtu satnije; za postrojbe Nike Hercules raketa to se događa u upravljačkom vozilu; za postrojbe ZT malog dometa i streljačko/automatsko oružje, to se događa kod svake postrojbe koja djeluje vatrom, pojedinačno. Dodatni detalji o postupcima djelovanja mogu se pronaći u priručniku FM 44-4.

Suci određuju količinu vatre tijekom djelovanja. Postrojba raketa ZZ bilježi broj simuliranih lansiranih raketa od jedne vatrene postrojbe. Vulcan i postrojbe s topovima 40 mm bilježe duljinu vremena u kojoj se simulira vatra.

Nadziratelji ZT i ratnog zrakoplovstva djeluju u središtu za nadzor vježbe ili u taktičkom operativnom središtu. Oni vode situacijski zemljovid koji pokazuje trenutne lokacije i stanje sredstava zračne obrane. Primaju zakoplovne podatke o letenju od operativnog središta za zračnu potporu i određuju gubitke zrakoplova.

Nadziratelji ZT crtaju očekivani smjer letenja zrakoplova preko rasporeda ZT suprotne strane. Na temelju broja i vrste postrojbi ZT suprotne strane koriste tablice 37, 38 i 39 radi određivanja stanja. Uzimaju podatke iz retka u odnosu na raspored ZT suprotne strane i stupca u odnosu prema broju zrakoplova koji lete. Na križanju retka i stupca nalazi se broj uništenih zrakoplova.

Nadziratelji ratnog zrakoplovstva primaju gubitke nastale djelovanjem ZT i određuju dodatne gubitke uzrokovane djelovanjem lovaca presretača suprotne strane. Tada prosuđuju te gubitke na temelju naputka nadziratelja zrakoplovstva u središtu za nadzor vježbe. Ukupni gubitci dogovoreni između nadziratelja ZT i nadziratelja zrakoplovstva bit će predani operativnom središtu za zračnu potporu.

Suci postrojbe ZT djeluju pri svakoj bojni i satniji ZT i HAWK vodovima. Suci postrojbe ZT određuju uspješnost djelovanja protiv pojedinačnog zrakoplova na temelju sustava vjerojatnosti uništenja prikazanog u tablici 30 i na slučajnim brojevima u tablici 45. Djelovanja topova 40 mm Chaparral/Vulcan (C/V) i topova Rapier bit će prosuđena u operativnom središtu bitnice kada se prime izvješća od voda. Djelovanja HAWK-a bit će prosuđene na razini satnije. Suci postrojbe ZT daju obrambene lokacije i izvješća o operativnom stanju HAWK-a područnom središtu za usklađivanje. Suci satnija prosuđuju djelovanje sustava Redeye korištenjem tablice 41. Oni prosuđuju djelovanja streljačkog oružja uporabom tablice 42.

Kada su postrojbe ZT na meti topničkih postrojbi, nadziratelj bojne HAWK ili C/V ili nadziratelj satnije Rapier biti će kontaktirani od područnog središta za usklađivanje. Odjel vatrene potpore područnog središta prenosi izvješća o topničkoj zadaći od sudaca topničke postrojbe koja djeluje protiv ZT. Suci bojni HAWK i satnija C/V ili Rapier određuju jesu li bilo koji dijelovi igrajuće postrojbe bili na određenim

koordinatama kada je ostvarena topnička vatrena zadaća. Ako nije bilo dijelova na koordinatama, nije potrebno bilo kakvo daljnje djelovanje. Za uspješne zadaće gušenja ZT, suci ZT uzimaju tablicu 32 radi određivanja gubitaka vozila i osoblja. Zatim predaju podatke o gubicima njihovim igrajućim suradnicima u izravnom kontaktu.

Kada se na postrojbe ZT djeluje zrakoplovstvom, zrakoplovni suci kontaktiraju suce bojne HAWK preko operativne mreže igrajuće bojne, a suci satnije C/V ili Rapier preko nadzorne mreže bojne. Zrakoplovni suci određuju gubitke vozila i osoblja. Oni dostavljaju podatke o gubicima sucima ZT koristeći postupak koji je objašnjen ispod. Suci ZT dostavljaju podatke o gubicima njihovim igrajućim suradnicima izravno licem u lice.

Kod korištenja tablice slučajnih brojeva (vidjeti tablicu 44), nadziratelji uzimaju brojeve iz nje na bilo kojem početnom mjestu, npr. red 12, stupac 2. Odabrani broj je 15. Slijedeće slučajne brojeve uzimaju po redu od toga početnog mjesta u bilo kojem smjeru. Kada stignu na kraj reda ili stupca i kada više nema raspoloživih slučajnih brojeva, nastavljaju sa sljedećim redom ili stupcem dokle god ne dostignu željeni broj slučajnih brojeva. Broj 00 u tablici označava 100, a ne nulu. Tako, ako sustav ili postrojba ima vjerojatnost uspjeha 0.64 ona će uspjeti 64 puta od 100 pokušaja. Kada sudac koristi tablicu slučajnih brojeva radi prosudbe sustava, događaj se pojavljuje za svaki broj između 01 i 64, a ne pojavljuje za svaki broj između 65 i 00.

TABLICA 25.: PRETPOSTAVLJENE SPOSOBNOSTI ZRAČNE OBRANE

	VODORAVNI DOMET (km)	UČINKOVITA VISINA (km)
Nike Hercules	130,0	30,0
HAWK	40,0	15,0
Vulcan	1,2	1,0
Chaparral	5,0	4,0
Redeye	3,0	4,0
Streljačko oružje	.3	-

Detaljnije povjerljive obavijesti nalaze se u FM 44-1A i FM 44-1B.

Za prosudbu djelovanja s letom četiri protivnička zrakoplova visokih performansi, koji napadaju sa 600 metara (2.000 stopa) i koriste elektroničke protumjere, sudac razmatra smjer letenja. Na putu do cilja, zrakoplovi lete kroz tri preklapajuće obrane HAWK i preko voda Vulkan koji okružuje cilj. Sudac uzima tablicu uništavanja zrakoplova visokih performansi s elektroničkim protumjerama (tablica 37) za raspored od tri voda HAWK i jedan vod Vulcan. U letu četiri zrakoplova, tri su uništena. Preostali zrakoplov leti kroz dvije obrane HAWK izlazeći iz područja cilja. Sudac ponovno uzima tablicu za raspored od dva voda HAWK. Za let jednog zrakoplova, nema uništenja. Sudac izvješćuje uništenje tri zrakoplova prije nego što su stigli do cilja.

Radi prosudbe djelovanja voda Chaparral koji je ispalio tri projektila na zrakoplov visokih performansi u letu, sudac koristi odgovarajuću tablicu. Tablica 40 prikazuje vjerojatnost uništenja Chaparral protiv zrakoplova visokih performansi od 0.16. Sudac uzima tablicu slučajnih brojeva (tablica 44) uz red 15, stupac 16 i očitava. Prva tri broja 54, 08 i 64. Sudac određuje da je jedan projektil uspješan (08 prema 16) i izvješćuje to taktičkom operativnom središtu igrajuće satnije.

Za dodatne detalje o zračnoj obrani planeri vježbe i suci trebaju pregledati priručnike FM 44-1, FM 44-3, FM 44-23, FM 44-90 i FM 44-95.

IGRANJE ZRAKOPLOVSTVA KOPNENE VOJSKE

Nadzor

Nadzor zrakoplovstva kopnene vojske proračunava gubitke i za zrakoplovstvo KoV-a i za postrojbe suprotne strane tijekom boja i ubacivanja. Bojevi su sukobi između desetine, voda ili satnije navalnih helikoptera i postrojbe suprotne strane u razdoblju od 5 minuta. Ubacivanja su snage ili oprema koje dolaze u slijetnu zonu desantom ili sa satnijama zrakoplovstva za borbenu potporu. Rezultati djelovanja temelje se na napadajnim položajima, vremenu izloženosti i snagama zračne obrane suprotne strane.

Prosudba

Za bojeve između borbenog helikoptera AH-1 s raketom TOW protiv borbenog rasporeda ZT suprotne strane, u svakom vodu helikopterskom vodu određuje se sudac. Kvalificirani pilot sjedi na prednjem sjedalu helikoptera OH-58 ili na stražnjem sjedalu igrajućeg voda OH-58 koji prati vod borbenih helikoptera. Pilot mora imati pristup FM radio vezi.

Za prosuđivanje bojeva s borbenim helikopterima, suci suprotne strane prate ukupan broj bojeva koje njihove postrojbe zračne obrane vode protiv helikopterskih dijelova, zbrajajući ukupni iznos tijekom vježbe. Suci satnija suprotne strane koordiniraju sa sucem bojne suprotne strane radi određivanja koje su snage zračne obrane, pored ustrojbenih i pridodanih sustava, na raspolaganju satniji. S ovim ukupnim brojevima i poznavanjem raspoloživih snaga ZT, suci suprotne strane uzimaju prosudbu odnosa helikopter – zračna obrana (tablica 26). Određuju red unošenjem raspoloživih snaga zračne obrane na lijevoj strani tablice. Određuju broj stupca dodavanjem 1 ukupnom broju prijašnjih bojeva koji su se vodili protiv postrojbe. Zatim predaju broj reda i stupca sucu zrakoplovstva.

Helikopterski gubitci su ukupni gubitci u jednom boju (razdoblje od 5 minuta). Nadziratelji suprotne strane koriste red 8 za bilo koje snage zračne obrane kada se rabi taktika i organizacija suprotne strane. Nadziratelji koriste ovu tablicu kada je kopnena postrojba suprotne strane napadnuta s helikopterima ili kada postrojba suprotne strane osvoji slijetnu zonu korištenu za ubacivanje. Nadziratelji kopnene postrojbe suprotne strane uzimaju vode podatke o ukupnom narastajućem broju ubacivanja i bojeva koji se vode protiv njihovih postrojbi.

TABLICA 26.: PROSUDBA ZRAČNA OBRANA - HELIKOPTER**UKUPNI BROJ BOJEVA HELIKOPTERA
(UBACIVANJA)**

Red	Snage zračne obrane	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	Redeye (Blowpipe)	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0
2	Vulcan (saveznički vod topova)	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0
3	Chaparral/Rapier	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0
4	Gephardt	0	1	0	0	1	0	0	0	1	0
5	Red 4 i 1, 2, ili 3	0	1	0	1	0	0	1	0	1	0
6	Red 3 i 1 ili 2	0	1	0	0	1	0	0	0	1	0
7	Red 1 i 2	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0
8	Zračna obrana suprotne strane	1	0	1	0	1	1	0	1	0	1

Na primjer, četiri boja (20 minuta ukupnog trajanja) provedeno je protiv kopnene postrojbe suprotne strane od početka vježbe. Kada nadziratelj helikoptera opet uspostavi kontakt s nadzirateljem suprotne strane, nadziratelj suprotne strane šalje nadziratelju helikoptera podatak u redu 8, stupac 5, zbog toga što je taj boj peti po redu vođen protiv postrojbe. Nadziratelj helikoptera gleda tablicu 26 i i slijedi 8. red 5. Stupca i nalazi broj 1 ispod 5. stupca. To označava gubitak jednog helikoptera tijekom prvih pet minuta. Ako boj traje dulje od 5 minuta, nadziratelj helikoptera koristi 8. Red, 6. stupac. Broj 1 ispod 6. stupca označava gubitak još jednog helikoptera tijekom drugog razdoblja od 5 minuta. Nadziratelj helikoptera nastavlja očitavanje uzduž 8. reda tijekom svakog dodatnog razdoblja od 5 minuta. Po dolasku do 10. stupca, vraća se na 1. stupac.

Kada se provodi zadaća zračnodesantnih snaga, zračnog konjaništva ili borbenih helikoptera koja predviđa let iznad teritorija suprotne strane, ulazni i izlazni letovi postaju predmetom prosudbe gubitaka. Suci helikopterske postrojbe trebaju uspostaviti vezu sa sucima suprotne strane uzduž namjeravanih smjerova leta. Tako radeći, određuju gubitke u sukobima na putu prema ili od područja cilja prije nego što je zadaća stvarno i otpočela. Jednom, kada su suci zrakoplovstva i suprotne strane uskladili i izračunali postupak prosudbe gubitaka helikopterskim postrojbama je dopuštena provedba zadaće. Suci helikopterske postrojbe uputit će svoje postrojbe da izvijeste o gubitcima svoje matične baze, prednju točku za naoružavanje i popunu gorivom, ili u slučaju zračnog desanta, prethodno planirano područje prikupljanja žrtava.

Zrakoplovni suci trebaju razmatrati bojeve zrak-zrak u planiranju i u nadzoru vježbi na zemljištu. Zbog toga što zrakoplovstvo kopnene vojske ima široki izbor zadaća s velikim izborom helikoptera standardizirane prosudbe vrlo su složene. Domašaj, oružja i ciljevi nadziru bojeve zrak-zrak i protuhelikopterske bojeve. Na primjer, brzometne strojnice Gatling iznavredno su učinkoviti na udaljenostima manjim od 1.000 metara, ali se njihova učinkovitost značajno smanjuje s povećanjem dajine gađanja. Na 1.000 metara ili manje, strojnice ili topovi Gatling su učinkoviti. Od 1.000 do 1.800 metara učinkovite

su rakete sa stabilizirajućim krilcima ili rakete zrak-zrak. Na udaljenostima većim od 1.000 metara, učinkovite su protutenkovske vođene rakete ili rakete zrak-zrak.

Pored razmatranja oružnih sustava i kako se oni odnose prema domašajima, planeri moraju razmatrati i druge čimbenike. Topovi Gatling imaju veliki volumen vatre i imaju razorne učinke na točkaste ciljeve na udaljenostima manjim od 1.000 metara. Traže kraće vrijeme za ciljanje ali ba bi bili učinkoviti moraju ciljeve pogoditi izravnom vatrom. Rakete traže relativno kratko vrijeme za ciljanje. Ipak, zrakoplov mora izravno naciľjati što zahtijeva vrijeme za odgovarajući manevar. Najveća prednost raketa je njihova učinkovitost bez izravnog pogotka cilja. Premda su protutenkovske vođene rakete dalekometno i precizno oružje, one zahtijevaju da im cilj bude nepokretan ili se vrlo sporo kreće. One su relativno neučinkovite protiv ciljeva zrak-zrak uključujući i gađanje ostalih helikoptera. Rakete zrak-zrak učinkovite su od 500 metara do njihovih pojedinačnih maksimalnih učinkovitih domašaja. Zrakoplov mora manevrirati kako bi naciľjao na metu.

Izgled cilja treći je čimbenik koji se treba razmatrati u sukobima protiv helikoptera. Nalazi li se naciľjani helikopter bočno ili s čela? Lebdi li, leti prilijeganjem uz zemlju, je li maskiran, leti li praćenjem obrisa ili napada? Optimalna vjerojatnost gađanja i uništenja može se pojaviti kada je helikopter izložio svoj bok i gađa se kao točkasti cilj na udaljenosti manjoj od 1.000 metara. Ako dolazi s čela i udaljenost se povećava, vjerojatnost gađanja/uništenja proporcionalno se smanjuje. Uz sve moguće čimbenike, profesionalna prosudba kvalificiranog nadziretkog osoblja mora ipak ostati temelj u prosudbi rezultata djelovanja.

IGRANJE POTPORE TAKTIČKOG ZRAKOPLOVSTVA

Nadzor

Za taktičku zračnu potporu tijekom vježbe, središte za nadzor vježbe treba biti popunjeno s dostatnim brojem osoblja i opremom iz taktičke skupine za zrakoplovni nadzor radi održavanja 24-satnog rada u nadzornoj mreži zrakoplovstva. Normalno, dužnosti nadziretkog zrakoplovnih snaga provode se pomoću časnika za vezu sa zrakoplovstvom pri zapovjedništvu kopnene vojske kojemu se daje zadaća uspostavljanja nadzora vježbe. Svako aktivno područno središte za usklađivanje treba biti popunjeno s dostatnim brojem osoblja iz taktičke skupine za zrakoplovni nadzor za održavanje i rad na nadzornoj mreži zrakoplovstva po naputcima glavnog nadziretkog te za prijem/bilježenje izvješća o prosudbama borbenih šteta nastalih zračnim udarima provedenih unutar područja odgovornosti područnog središta za usklađivanje. Na združenim vježbama, odgovarajuće zrakoplovno zapovjedništvo odredit će glavnog nadziretkog za tu vježbu.

Organizacija nadziretkog kopnene vojska treba popuniti operativno središte za zračnu potporu s dostatnim brojem osoblja za nadzor zračne obrane i opremom za 24-satni rad i održavanje veza s središtem za nadzor vježbe. Ako operativno središte za zračnu potporu nije raspoređeno na područje vježbe, nadziretkog zračne obrane moraju uspostaviti veze s operativnim središtem za zračnu potporu ili s zrakoplovnom organizacijom koja ima zadaću djelovati kao operativno središte za zračnu potporu u vježbi.

Prosudba

Za borbene letove taktičke potpore koji ulaze u zračni prostor vježbe (bliska zračna potpora, zračno isključivanje, izviđanje), nadziratelj zračne obrane računa gubitke od djelovanja zemaljskih protuzračnih sustava. Operativno središte za zračnu potporu upoznaje nadziratelja zračne obrane o zadaćama, vremenima iznad ciljeva, kordinatama cilja ili o početnim točkama kontakta temeljenih na postupcima NATO-a i o broju uporabljenih zrakoplova. Koristeći izvješća o gubitcima, operativno središte za zračnu potporu upoznaje nadziratelja zračne obrane o broju preostalih borbenih letova.

Bliska zračna potpora. Prednji zračni nadziratelji isto su igrači. Oni nadziru posebne zadaće i daju im podatke o prosudbi borbenih šteta koristeći se zajednički dogovorenim tablicama koje su osigurane za vježbu. Oni također šalju prosudbe o borbenim štetama kroz nadzorne kanale i prenose ih preko nadzornih komunikacija do sudaca u napadnutim postrojbama.

Operativno središte za zračnu potporu obavještava prednje zračne nadziratelje o broju zrakoplova za koji će se napraviti prosudba borbenih šteta. Na primjer, poruka: *četiri zrakoplova; rezultat tri* znači da je zračna obrana uništila jedan zrakoplov. Izvješća o prosudbi borbenih šteta temelje se na djelovanju samo tri zrakoplova. Svi ostali prijenosi poruka operativnog središta za zračnu potporu prema prednjim zračnim nadzirateljima i od njih su standardizirani.

Poslije svake zadaće, prednji zračni nadziratelji izrađuju prosudbu borbenih šteta uporabom zajednički dogovorenih tablica te šalju standardna izvješća. Pored toga prednji zračni nadziratelji kontaktiraju područno središte za usklađivanje koje je odgovorno za područje u kojem se nalaze koordinate cilja i šalju poruke određujući broj zadaće, vrijeme iznad cilja, koordinate cilja, prosudbu borbenih šteta i broj zrakoplova u području. Područna središta za usklađivanje zapisuju ova izvješća o zadaći.

Zračno isključivanje na bojištu. Operativno središte za zračnu potporu obavještava nadziratelja zrakoplovstva u središtu za nadzor vježbe o svim zadaćama napadaja na kopnene ciljeve koje nisu viđene ili za koje prednji zračni nadziratelj neće napraviti prosudbu borbenih šteta. Operativno središte za zračnu potporu dat će broj zadaće, stvarno vrijeme iznad cilja, koordinate cilja, vrstu napadaja (vizualni, radarski, radarski tim za zračnu potporu, opis cilja, tip/broj zrakoplova za izračunavanje i vrstu korištenog streljiva. Nadziratelj zrakoplovstva odredit će koja bi postrojba mogla biti na kordinatama u vrijeme udara i pokrenuti postupke prosudbe.

Izviđanje. Nadziratelj zračne obrane u operativnom središtu za zračnu potporu upoznat će središte za nadzor vježbe ako je zadaća izviđanja bila neuspjela prema djelovanju suprotne strane. Zrakoplovni nadziratelj G2/S2 spriječit će da se igrajuće postrojbe koriste izvješćima o odgovarajućim izvidničkim zadaćama.

Za zadaće taktičkog zrakoplovnog izviđanja, operativno središte za zračnu potporu obavještava taktičku skupinu za zrakoplovni nadzor u podržanoj postrojbi o tome koliko je zrakoplova izgubljeno prije nego što su izvidjeli odobrene ciljeve. Taktička skupina za zrakoplovni nadzor tada obavještava određenog suca u podržanoj postrojbi kao i

odgovarajućeg člana stožera podržane postrojbe. Suci u postrojbi trebaju osigurati odgovarajuće očitavanje obavještajnih podataka o smjeru izvidničkog leta.

Zračni prijevoz. O zadaćama taktičkog zračnog prijevoza operativno središte za zračnu potporu obavještava taktičku skupinu za zrakoplovni nadzor podržane postrojbe o tome koliko je zrakoplova izgubljeno prije nego što su stigli do zone iskakanja/izbacivanja ili slijetne zone. Taktička skupina za zrakoplovni nadzor zatim obavještava određenog nadziratelja u podržanoj postrojbi, kao i odgovarajućeg člana stožera podržane postrojbe.

IGRANJE INŽENJERIJE

Nadzor

Planski redoslijed za igranje inženjerije u vježbi i u stvarnoj borbi je identičan. Ciljevi vježbe određuju veličinu inženjerijskih djelovanja. Objavljeni operativni plan višeg zapovjedništva koje provodi vježbu daje podređenim zapovjednicima važne dijelove informacija potrebne za provedbu zadaće.

Stožerni inženjerijski časnik dodijeljen stožeru za planiranje vježbe piše inženjerijski dodatak operativnom planu. Tijekom planiranja glavni inženjerijski dijelovi koji sudjeluju u vježbi rade zajedno s inženjerijskim planerom kako bi se osiguralo da su planirane zadaće odgovarajuće.

Suci dodjeljuju valjanost svakoj simuliranoj zapreci dajući im potvrde. Po djelomičnom ili potpunom svršetku izradbe simulirane zapreke sudac, koji je dodijeljen postrojbi koja postavlja zapreku, popunjava i potpisuje potvrdu te je predaje postrojbi koja štiti zapreku. Zapreke trebaju biti napravljene tako da postrojbe koje nailaze na njih imaju probleme u njihovom svladavanju ili obilasku. Gubitci će se povećati ako je zapreka pokrivena vatrom ili ako se poklapa s zonom ubijanja izravne vatre. Sudac u inženjerijskoj postrojbi koja postavlja zapreke ili, u slučaju pričuvnih ciljeva, sudac s manevarskom satnijom koja čuva zapreke, izvješćuje o svršetku izradbe zapreke područno središte za usklađivanje. Zapreke za rušenje nisu djelotvorne sve dok se o njihovom aktiviranju, uključujući i detonaciju, nije izvješteno područno središte za usklađivanje.

Postrojbe za izbacivanje raspršenih mina obavještavaju suce u tim postrojbama o zadaćama izradbe minskih polja. Nakon postavljanja sudac u manevarskoj postrojbi podnosi izvješće područno središte za usklađivanje, popunjava potvrdu o zapreci i označava zapreku.

Atomsko streljivo za rušenje koristi se samo kao zapreka i treba se nadzirati kao takvo. Kada se desetina s atomskim streljivom za rušenje rasporedi, sudac skupine treba osigurati odgovarajući vremenski razmak za prijevoz streljiva od točke za opskrbu specijalnim streljivom do mjesta cilja. Sudac treba također osigurati da je desetina stručna u postupcima rada s atomskim streljivom za rušenje prije prosudbe postavljanja i aktiviranja. Poslije simulirane detonacije, nadziratelj desetine izvješćuje područno središte za usklađivanje o rezultatu zapreke i označava zapreku s odgovarajućim oznakama. Dodatak F sadrži informacije koje se odnose na raščlambu ciljeva atomskog streljiva za rušenje. Vidjeti Sliku 34 i 35 za potvrdu o zapreci. Žrtve preostalog zračenja

od atomskog streljiva za rušenje zapreke obično se ne prosuđuju tijekom vježbe združenih rodova.

SLIKA 34.: POTVRDA O ZAPRECI (PREDNJA STRANA)

POTVRDA O ZAPRECI

(Popunjava časnik u postrojbi)

1. VRSTA I PRIRODA ZAPREKE (Primjer: rušenje mosta, most oštećen bombardiranjem, krater na cesti, unaprijed raspoređena oružja.)
2. KORIŠTENA METODA (Kratki opis učinjenog posla. Primjer: atomsko streljivo za rušenje smješteno u središtu stupa mosta; za konvencionalni eksploziv priložiti skicu, navesti lokaciju, vrstu i količinu eksploziva u svakom naboju i shemu mreže za paljenje.)
3. KORIŠTENI MATERIJAL ILI EKSPLOZIV (Primjer: ASR _____kt; 6 naboja, TNT, 910 gr svaki s elektičnim ili neelektričnim kapsulama.)
4. ZAPOČETO (Nadnevak i sat)
DOVRŠENO (Nadnevak i sat)   ili   NADNEVAK I SAT BOMBARDIRANJA
5. KOMENTAR:

SLIKA 35.: POTVRDA O ZAPRECI (ZADNJA STRANA)

NADZIRATELJEVA POTVRDA

1. PROVJERIO SAM SVE OPISANE ZAPREKE I NAŠAO DA ONE (HOĆE /NEĆE) STVORITI UČINKOVITU VOJNU ZAPREKU.
2. NADNEVAK I SAT PROVJERE:

_____
POSTROJBA

ZAPREKA JE SVLADANA U _____ SATI

NADNEVAK _____

OD _____

(Postrojba)

(Potpis nadziratelja)

(Čin)

KAZALO:

KT – kilotona

Prosudba

Po ulasku u područje vježbe, sudac manevarske bojne prima obavijest o zapreci od područnog središta za usklađivanje. Sudac manevarske postrojbe odgovoran je osigurati da postrojba poduzima odgovarajuću akciju kada naiđe na zapreku. Postrojbe koje naiđu na zapreke trebaju stvarno provesti moguće sve korake njihovog svladavanja. Na primjer, kada postrojba naiđe na minsko polje, zapovjednik mora odabrati metodu svladavanja. Ako se koriste detektori mina, operatori s detektorima trebaju stvarno nastojati locirati i neutralizirati mine. Priroda zapreke određuje potrebno vrijeme za njezino uklanjanje ili svladavanje. To vrijeme potrebno za svladavanje navedeno je u potvrdi o zapreci. Dodatak F daje potrebno vrijeme za svladavanje i kriterije za prosudbu gubitaka u simuliranim minskim poljima.

Kada je zapreka pokrivena vatrom, postrojba koja je na nju naišla mora savladati ili ukloniti izvor vatre i nastaviti sa zadaćama svladavanja zapreke navedenim u potvrdi o zapreci. Gubitci od izravne ili neizravne vatre odredit će se pomoću naputaka o prosudbi gubitaka.

Nadzorna organizacija vježbe osigurava čuvare zapreke koji imaju iste ovlasti kao ostali nadzirelji na vježbi. Čuvari zapreke nameću i osiguravaju pokoravanje svih sudjelujućih postrojbi zahtjevima svladavanja ili obilaska zapreka kada na njih naiđu.

DODATAK F

Tablice za prosudbu i proračun

NAČELA

Tablice koje slijede razvijene su u Zapovjedno-stožernoj školi SAD-a kako bi se mogli takvi učinci u vježbi kao što su gubitci osoblja i oštećenje opreme te za proračun vremena za postavljanje zapreka ili za uporabu postrojbi. Kada borbene simulacije podupiru vježbu tada trebamo koristiti i tablice za simulacije. Ostali borbeni priručnici i bilteni za obuku, kao što je FM 101-10-1, sadrže podatke i tablice koji se trebaju koristiti. Tablice i postupke izrađene na lokalnoj razini potrebno je razborito koristiti. Kod svake vježbe, svi sudjelujući dijelovi moraju koristiti iste tablice.

Za određivanje vjerojatnosti uništenja oklopnih vozila suci slijede ovaj postupak:

1. KORAK

Prvo, suci u suprotnoj strani određuju namjensku organizaciju snaga temeljenu samo na dijelu postrojbe koja je u dodiru. Na primjer, jedan oklopni vod, dva mehanizirana pješačka voda i dvije desetine TOW mogu biti suprotstavljeni jedni drugima. Svaki od tih elemenata ima potencijal za uništavanje na slijedećim udaljenostima: 1.000 metara, 1.000-2.000 metara i 2.000 metara i više. Na 500 metara ili manje, svaki također može nanijeti gubitke. Suci zbrajaju potencijal za uništavanje svih elemenata za svaku udaljenost, uz uporabu tablice 27.

	UDALJENOST U METRIMA			500 (Gubitci)
	1.000	1.000-2.000	2.000	
SAD				
1 tenkovski vod (105 mm)	4	2	1	12
1 mehanizirani vod	3	0	0	20
1 desetina TOW	1	2	1	3
Ukupno:	8	4	2	36
SUPROTNA STRANA				
1 tenkovski vod (105 mm)	4	2	1	12
2 mehanizirana voda	6	0	0	40
2 desetine TOW	2	2	2	6
Ukupno:	12	4	3	58

2. KORAK

Suci suprotne strane tada razmjenjuju vjerojatnost uništenja oklopnih vozila svojih postrojbi. Ukupni zbrojevi prikazani u tablici bili bi razmijenjeni na sljedeći način:

SAD prema SUPROTNOJ STRANI **8/4/2/35**,
SUPROTNA STRANA prema SAD **12/6/3/68**.

3. KORAK

Suci tada prilagođavaju vjerojatnosti uništenja oklopnih vozila koje su dobili u odnosu na položaj, uvjete vidljivosti, i količinu neizravne vatre koja je ispaljena za uništenje suprotstavljenih snaga. Oni prilagođavaju vjerojatnosti uništenja oklopnih vozila ovim čimbenicima gledajući u tablicu prilagodbe izravne vatre (tablica 27).

1. primjer

Američke snage su u obrambenim/pripremljenim položajima (2 do 8 sati). Gusta kiša smanjuje vidljivost. Snage provode lako vatreno gušenje suprotne strane koja se nalazi 1.500 metara od američkih položaja. Vjerojatnost uništenja oklopnih vozila primljena od suprotne strane je 12/6/3/58. Uvidom u tablicu prilagodbe kod 6 (1.500 metara) i očitavanjem, sudac određuje da je prilagodba položaja 3. Sudac zatim u tablici vidljivosti kod 3 provodi prilagodbu za kišu. Vjerojatnost uništenja oklopnih vozila je smanjena na 2. Na kraju, sudac, pomoću tablice intenziteta gušenja kod 2 i uzimanjem u obzir laki intenzitet gušenja, određuje da je vjerojatnost uništenja oklopnih vozila 2. Tako, na udaljenosti 1.500 metara, suprotna strana ima potencijal za uništavanje 2 američka oklopna vozila za svakih pet minuta u dodiru.

2. primjer

Suprotna strana napada 900 metara od američkih obrambenih položaja. Nema noćnog osvjetljavanja i provodi se jako vatreno gušenje američkih položaja. Vjerojatnost uništenja oklopnih vozila koju je suprotna strana primila od američke strane je 8/4/2/35. Uvidom u tablicu kod 8 i očitavanjem, sudac bi odredio da ne treba prilagoditi položaj cilja. Suprotna strana se kreće ili je na otvorenom; prilagođavanje noćnog osvjetljavanja je 4; prilagođavanje jakog gušenja je 2. Tako, na udaljenosti od 900 metara, američke snage imaju potencijal za uništavanje dvaju oklopnih vozila za svakih pet minuta u dodiru.

3. primjer

Američke snage napadaju i probile su minsko polje 900 metara od suprotne strane. Sudac američkih snaga uzima vjerojatnost uništenja oklopnih vozila koji je prethodno primio od nadziratelja suprotne strane - 8/4/2/35 - i provodi posebnu prilagodbu vjerojatnost uništenja oklopnih vozila. Korištenjem vjerojatnosti uništenja oklopnih vozila za 900 metara, koji je 8, sudac uzima tablicu prilagodbe izravne vatre (27) i iz stupca "U pokretu ili na otvorenom" očitava izravno stupac "Usmjeren prolaz, zapreka pokrivena vatrom" u kojoj se vjerojatnost uništenja oklopnih vozila povećava na 10. Ovaj broj ukazuje na povećanu ranjivost tijekom prijelaza kroz zapreku kroz uski prolaz. Ostale prilagodbe izrađuju se za vidljivost i intenzitet gušenja. Prilagođena vjerojatnost uništenja oklopnih vozila se prosuđuje za svako razdoblje od 55 minuta tijekom kojeg se američke snage kreću kroz zapreku.

4. KORAK

Iz gornjih proračuna suci određuju da sada suprotna strana ima sposobnost uništenja 2 oklopna vozila svakih 5 minuta boja s američkim snagama a da američke snage mogu uništiti 2 oklopna vozila svakih 5 minuta boja sa suprotnom stranom.

Kada se više od jedne postrojbe suprotstavlja jednoj postrojbi, suci koriste kumulativnu vjerojatnost uništenja oklopnih vozila u prosudbi gubitaka. Na primjer, jedan sudac može primiti vjerojatnost uništenja oklopnih vozila od dva suca u suprotnoj strani:

	10/7/3/20
	6/5/1/30
Ukupno	16/12/4/50

Sudac tada prilagođava kumulativnu vjerojatnost uništenja oklopnih vozila za položaj cilja, osvjetljenje i intenzitet gušenja. Kada je satnija napadnuta od dvije satnije suprotne strane, vjerojatnost uništenja oklopnih vozila se dijeli i prosljeđuje svakom nadziratelju suprotne strane. Na primjer: satnija u takvom položaju ima vjerojatnost uništenja oklopnih vozila 10/6/4/18. Sudac prosljeđuje vjerojatnost uništenja oklopnih vozila 5/3/2/9 svakom nadziratelju suprotne strane.

TABLICE ZA IZRAVNU VATRU

Za određivanje učinaka izravne vatre, suci primjenjuju dolje navedene tablice kako to odgovara situaciji.

TABLICA 27: TABLICA PRILAGODBE IZRAVNE VATRE

U pokretu ili na otvorenom	POLOŽAJ CILJA				VIDLJIVOST				GUŠENJE		
	Na brzinu (na položaju je manje od 2 sata)	Poboljšan (na položaju je od 2-8 sati)	Pripremljen (na položaju od 8-24 sati) ili u gradovima	Usmjeren prolaz, zapreka pokrivena vatrom	Dan - noć	Magla, snijeg, jaka kiša, susnježica, dim	Noć (osvjet-ljeno)	Noć (bez osvjetlje-nja)	Vruće gušenje	Lagano gušenje*	Jako gušenje**
1	1	1	0	2	1	1	1	0	1	1	1
2	2	1	1	3	2	2	1	1	2	2	1
3	2	2	1	4	3	2	2	1	3	2	2
4	3	2	1	5	4	3	2	1	4	3	2
5	4	3	1	6	5	4	3	1	5	4	3
6	5	3	2	8	6	5	3	2	6	5	3
7	5	4	2	9	7	5	4	2	7	5	4
8	6	4	2	10	8	6	4	2	8	6	4
9	7	5	2	12	9	7	5	2	9	7	5
10	8	5	3	13	10	8	5	3	10	8	5
11	8	6	3	15	11	8	6	3	11	8	6
12	9	6	3	16	12	9	6	3	12	9	6
13	10	7	3	17	13	10	7	3	13	10	7
14	11	7	4	19	14	11	7	4	14	11	7
15	11	8	4	20	15	11	8	4	15	11	8
16	12	8	4	21	16	12	8	4	16	12	8
17	13	9	4	23	17	13	9	4	17	13	9
18	14	9	5	24	18	14	9	5	18	14	9
19	14	10	5	25	19	14	10	5	19	14	10
20	15	10	5	27	20	15	10	5	20	15	10
21	16	11	5	28	21	16	11	5	21	16	11
22	17	11	6	29	22	17	11	6	22	17	11
23	17	12	6	30	23	17	12	6	23	17	12
24	18	12	6	31	24	18	12	6	24	18	12
25	19	13	6	34	25	19	13	6	25	19	13
26	20	13	7	36	26	20	13	7	26	20	13
27	20	14	7	37	27	20	14	7	27	20	14
28	21	14	7	37	28	21	14	7	28	21	14
29	22	15	7	38	29	22	15	7	29	22	15
30	23	15	8	39	30	23	15	8	30	23	15

KAZALO:

* Lagano gušenje - 2 ili manje satnija/bitnica

**Jako gušenje - više od 2 satnija/bitnice

TABLICA 28: DJELOVANJE IZRAVNOM VATROM (VJEROJATNOST UNIŠTENJA OKLOPNIH VOZILA)

POSTROJBA	VJEROJATNOST UNIŠTENJA OKLOPNIH VOZILA ZA SVAKIH 5 MINUTA			
	50-1.000	1.000-2.000	2.000-3.000	OSOBLJE
DOMAŠAJ U METRIMA				
SAD				
Tenkovski vod (3 tenka, 105 mm)	3	1	1	8
Tenkovski vod (4 tenka, 105 mm)	3	2	1	10
Tenkovski vod (5 tenka, 105 mm)	4	2	1	12
Tenkovski vod (3 tenka, 152 mm)	1	3	1	5
Tenkovski vod (4 tenka, 152 mm)	1	3	2	6
Tenkovski vod (5 tenka, 152 mm)	1	4	2	8
Oklopni konjički vod	3	4	2	13
Izvidnički vod	2	3	1	10
Pješački vod (mehanizirani)	3	-	-	20
Pješački vod	2	-	-	15
Vod borbene inženjerije	1	-	-	10
Vod borbene inženjerije (BIV)	2	-	-	10
Desetina TOW (2 TOW-a)	1	2	1	3
Vod borbenih helikoptera	3	4	4	10
Grupa zračnog konjaništva (2 borbena helikoptera, 2 izvidnička)	1	2	2	4
Topnička bitnica (155mm/203mm)	2	1	1	36
Topnička bitnica (105 mm)	2	2	1	24
Zračni topnički vod Vulkan	-	-	-	12
SUPROTNA STRANA				
Tenkovska satnija	7	5	2	18
Motorizirana pješačka satnija	8	9	2	23
Izvidnička satnija	2	2	1	11
Protuoklopna satnija (100 mm)	2	1	-	6
Protuoklopna satnija (raketna)	1	2	1	3
Satnija borbenih helikoptera (MI-24)	5	6	5	18
Topnička bitnica	2	1	1	25
KAZALO: BIV = borbeno inženjerijsko vozilo IH= izvidnički helikopter				
<i>Napomene:</i> Gornji podaci su vodič. Nadziratelji ih moraju prilagoditi prema položaju cilja, vidljivosti i intenzitetu gušenja. Moraju dobro prosuditi radi računanja smanjene učinkovitosti zbog borbenih gubitaka.				
Gubitak posade po oklopnom vozilu je 3.				
Protiv vozila na kotačima ili neoklopljenih vozila, gornji gubici su dvostruki.				
Gubici osoblja su ukupni gubici za iskrcani element, bez obzira na ukupno vrijeme boja.				
Vjerojatnost uništavanja oklopnih vozila za topničku bitnicu 105 mm ne može se koristiti za tenkove.				
Radi određivanja gubitaka osoblja u čistim pješačkim postrojbama u odnosu na borbenu situaciju pješaštva pogledati u tablicama 30, 31 i 32.				

TABLICA 29: VATRE PJEŠAŠTVA PREMA PJEŠAČKOM OSOBLJU

POSTROJBA KOJA NAPADA	NAPADNUTA POSTROJBA	
(Pješaštvo, nepokretno)	(Pješaštvo, na otvorenom ili u pokretu) Gubitci/Vjerojatnosti	
	VOD	SATNIJA
VOD UKRCAN U OKLOPNE PRIJEVOŽNJAKE	2/1-85 4/86-100	2/1-50 4/51-67 6/68-83 8/84-100
SATNIJA UKRCANA NA OKLOPNE PRIJEVOŽNJAKE	2/1-34 4/35-50 8/51-100	3/1-34 8/35-68 12/69-85 20/86-100
ISKRCANI VOD	2/1-50 4/51-68 6/69-85 8/86-100	2/1-34 4/35-50 6/51-68 8/69-100
ISKRCANA SATNIJA	2/1-50 6/51-68 10/69-85 12/86-100	10/1-34 12/34-50 14/51-68 20/69-85 24/86-100
CILJ	DODATNI GUBITCI	
Iskrcani vod (napadaj)	11	
Iskrcana satnija (napadaj)	18	
Vod u obrani	4	
Satnija u obrani	9	
<p><i>Napomena:</i> Radi pribavljanja vjerojatnosti, suci koriste tablicu 44, a zatim uzimaju podatke o gubitcima iz stupca "Napadnuta postrojba". Tablica daje podatke na temelju pretpostavljenih lakih ili osrednjih vatri. Za jake vatre (bitnica 4, bojna 1, ili iznad) suci dodaju gubitke koji su prikazani iznad.</p>		

TABLICA 30: PJEŠAČKA ZASJEDA

POSTROJBA KOJA NAPADA (Pješaštvo, nepokretno)	NAPADNUTA POSTROJBA (Pješaštvo, otvoreno ili u pokretu) Gubici/Vjerojatni	
	VOD	SATNIJA
UKRCANI VOD	2/1-50 6/51-85 8/86-100	2/1-17 4/18-50 8/51-68 10/69-85 12/86-100
UKRCANA SATNIJA	2/1-17 6/18-34 8/35-50 10/51-68 12/69-85 18/86-100	12/1-17 14/18-34 18/35-50 21/51-67 26/68-85 32/86-100
ISKRCANI VOD	2/1-17 4/18-50 6/51-67 10/68-100	4/1-17 6/18-34 8/35-50 10/51-67 12/68-85 14/86-100
ISKRCANA SATNIJA	4/1-17 8/18-50 10/51-67 14/68-85 24/86-100	22/1-17 26/18-34 40/35-50 48/51-85 66/86-100
CILJ	DODATNI GUBITCI	
Iskrcani vod (napadaj)	11	
Iskrcana satnija (napadaj)	18	
Vod u obrani	4	
Satnija u obrani	9	
<p><i>Napomene:</i> Ova se tablica se koristi tijekom zasjede ili tijekom početne faze nasrtaja u operaciji zračnog desanta. Treba se koristiti dok se ne osigura slijetna zona .</p> <p>Radi pribavljanja vjerojatnosti, suci koriste tablicu 44, a zatim uzimaju podatke o gubitcima iz stupca "Napadnuta postrojba". Tablica daje podatke na temelju pretpostavljenih lakih ili osrednjih vatri. Za jake vatre (bitnica 4, bojna 1, ili iznad) suci dodaju gubitke koji su prikazani iznad.</p>		

TABLICA 31: BLISKI NASRTAJ (DECIMALNI GUBITCI NAPADAČ/BRANITELJ)

ODNOS NAPADAJ - OBRANA

SLUČAJNI BROJ	1:3	1:2	1:1	2:1	3:1	4:1	5:1	6:1	7+:1
1-17	A .50/0	A .45/.05	A .40/.10	A .35/.15	A .30/.20	A .25/.25	B .20/.30	C 0/0	D .10/.40
18-34	A .45/.05	A .40/.10	A .35/.15	A .30/.20	A .25/.25	B .20/.30	C 0/0	D .10/.40	D .05/.45
35-49	A .40/.10	A .35/.15	A .30/.20	A .25/.25	B .20/.30	C 0/0	D .10/.40	D .05/.45	E 0/1.0
50-67	A .35/.15	A .30/.20	A .25/.25	B .20/.30	B .15/.30	C 0/0	D .05/.45	E 0/1.0	E 0/1.0
68-85	A .30/.20	A .25/.25	B .20/.30	B .15/.35	C 0/0	D .05/.45	E 0/1.0	E 0/1.0	E 0/1.0
86-100	A .25/.25	B .20/.30	B .15/.35	C 0/0	D .05/.45	E .10/1.0	E 0/1.0	E 0/1.0	E 0/1.0

KAZALO:

A Napadač se povlači 200 metara.

B Napadač i branitelj se povlače 200 metara.

C Napadač i branitelj su prikovani na položajima. Ponovno računati nakon 20 minuta.

D Branitelj se povlači 400 metara.

E Branitelj je uništen.

Napomene: Za proračun odnosa napadač-branitelj suci koriste stupac s lijeve strane proračunatog odnosa ako je branitelj zaposjeo pripremljene položaje. Suci pretpostavljaju laku, odnosno srednju neizravnu vatru i koriste veličine protivničke postrojbe za grubi odnos snaga.

Ako bilo koja strana koristi jaku ili intenzivnu neizravnu vatru (bliska zračna potpora, bitnica 4, bojna 1 ili više), suci povećavaju čimbenik postrojbe za 1. Na primjer, ako satnija napada na položaj voda, grubi odnos je 3:1. Ako vod zatraži i dobije krajnju zaštitnu vatru od topništva 105 mm, ispravljeni odnos je sada 3:2 ili 1.5:1, ili zaokruženo na najbliži cijeli broj 2:1.

Za iznenađenje, bočni ili napad s leđa, suci povećavaju odnos napadača od 1 do 4.

TABLICE ZA NEIZRAVNU VATRU

Radi određivanja učinaka neizravne vatre suci suci primjenjuju dolje navedene tablice kako to odgovara situaciji.

TABLICA 32: PROSUDBA ŠTETA NASTALIH KLASIČNOM NEIZRAVNOM VATROM

Dio A

Polumjeri učinke streljiva za različite sustave oružja za neizravnu vatru koji koriste visokorazorni eksploziv (VE).

Minobacački vod 107mm - 100 metara	Haubička bitnica 203 mm – 175 metara
Minobacački vod 120 mm -100 metara	Jedan Lance (VE) - 250 metara
Haubička bitnica 105 mm - 100 metara	VBR 110 mm s 36 cijevi - 300 metara
Haubička bitnica 155 mm - 150 metara	

Dio B

Standardni raspored ciljeva u normalnim uvjetima bojišta.

	Tenkovi	-	5 vozila
	Oklopni prijevoznjaci (OP)	-	4 vozila
	Poljsko topništvo	-	7 samovoznih 155 mm/6 vučenih oružja (105 mm)/5 samovoznih (203 mm/175 mm)
	Minobacači (MB)	-	5 vozila
	Skupina pješaka	-	25 pripadnika
	Raketa	-	1 ciljni element
	Protutenkovsko/protuzračno topništvo	-	4 samovozna/vučena/nepokretnih oružja
	Kamioni	-	5 vozila
	Radar	-	3 ciljna elementa
	Helikopteri	-	5 helikoptera
	Posada topništva: vučenog/nepokretnog	-	4 pojedinca

Dio C

Broj granata, po kalibru, potrebnih za uništenje jednog ciljnog elementa prema naznačenom tipu:

Cilj	Minobacači		Poljsko topništvo			Rakete	
	107 mm	120 mm	105 mm	155 mm	203 mm	VBR	Lance
Oklopna/mehanizirana							
Tenk	-	-	.	120	40	bit će	
OP	24	24	24	18	12	objavljeno	-
M551	36	36	36	24	16	-	

**TABLICA 32: PROSUDBA ŠTETA NASTALIH KLASIČNOM NEIZRAVNOM
VATROM**
(Nastavak dijela C)

Cilj	Minobacači		Poljsko topništvo			Rakete	
	107 mm	120 mm	105 mm	155 mm	203 mm	VBR	Lance
Protuoklopna/PZO oružja							
Na postolju	12	12	12	6	4	-	-
Samovozno	24	24	24	18	12	-	-
Poslužitelj oružja na postolju	1	1	1	.75	.5	-	-
Minobacač/top							
Vučeno	12	12	12	6	4	-	-
Poslužitelj vučenog oružja	1	1	1	.75	.5	-	-
Samovozno oružje (MB)	24	24	24	18	12	-	-
Samovozno oružje (top)	36	36	36	24	16	-	-
Ostala oklopna vozila	24	24	24	18	12	-	-
Radar (uključujući zračnu obranu)	16	16	16	12	8	-	1
Rakete	50	40	50	36	20	-	1
Zapovjedno mjesto/ logističke komore/PTNPG*							
Kamioni	8	8	8	6	4	-	.25
Oklopna vozila	24	24	24	18	12	-	-
Helikopteri	8	8	8	6	4	-	.25
Pješništvo	1	1	1	.75	.5	-	.06
Iskrcano pješništvo							
Na otvorenom	1	1	1	.75	.5	-	.06
U rovovima	4	4	4	3	2	-	.33

*Za helikoptere

KAZALO: PTNPG = prednja točka za naoružavanje i popunu gorivom

Napomena: Primijeniti pravilo topničkog zaokruživanja. Decimalne brojeve od 0.5 na više zaokružiti na slijedeći viši broj; one ispod 0.5 zaokružiti na slijedeći niži broj.

TABLICA 33: DJELOVANJE NEIZRAVNOM VATROM

CILJ	POTENCIJALNI GUBICI NASTALI PLOTUNOM BITNICE*
Oklopništvo	1 član posade na 11 plotuna bitnice 1 vozilo na 27 plotuna bitnice (nepokretni ciljevi) 1 vozilo na 35 plotuna bitnice (pokretni ciljevi)
Minobacači/topništvo	1 član posade po plotunu 1 kamion na 2 plotuna 1 MB/top (vučen) na 16 plotuna 1 MB7top (samovožan) na 27 plotuna
Oružja za zračnu obranu/ protuoklopnu borbu	1 član posade na 3 plotuna 1 oružje (na postolju na zemlji) na 6 plotuna 1 oružje (samovožno) na 27 plotuna
Zapovjedno mjesto/ logističke komore/PTNGP	1 vojnik po plotunu 1 kamion na 2 plotuna 1 oklopno vozilo na 27 plotuna
Iskrcano pješništvo	
Na otvorenom	3 vojnika po plotunu
U položajima na brzu ruku	1 vojnik po plotunu
U poboljšanim položajima	1 vojnik na 4 plotuna
U pripremljenim položajima	1 vojnik na 10 plotuna

* Plotun voda minobacača računa se kao 1/2 topničkog plotuna
PTNGP - prednja točka za naoružavanje i popunu gorivom

TABLICA 34: VATRENO PROTUDJELOVANJE CILJEVI

Cilj	Postignut prosječni postotak po satu
Minobacački vod	60
Bitnice VBR	40
Haubičke bitnice	30
Topničke bitnice	20
Raketne bitnice	10

TABLICA 35: MAKSIMALNI DNEVNI UTROŠAK STRELJIVA ZA NEIZRAVNU VATRU

Pojstrojba i kalibar	Tip streljiva			
	VE	Dim	BF	Osvjetljavajuća
AMERIČKE SNAGE				
Vod minobacača 81 mm (laka pješačka bojna)	600	-	150	80
Vod minobacača 81 mm (mehanizirana pješačka bojna)	600	-	200	100
Vod minobacača 107 mm (laka pješačka bojna)	450	-	100	50
Vod minobacača 107 mm (mehanizirana pješačka bojna)	550	-	100	50
Haubička bojna 105 mm (vučeno)	9.500	1.000	1.500	300
Bojna VBR 110 mm (vučeno)	7.500	3.000	4.500	-
Minobacački vod 120 mm (pješačka mehanizirana bojna)	600	-	150	75
Haubička bojna 155 mm (vučeno)	4.000	300	700	-
Haubička bojna 155 mm (samovozno)	5.000	400	1.100	200
Haubička bojna 203 mm (samovozno)	2.800	-	-	-
SUPROTNA STRANA				
Minobacačka bitnica 120 mm	1.400	-	300	60
Bojna VBR 122 mm	7.500	-	-	-
Haubička bojna 122 mm	8.500	400	800	300
Haubička bojna 152 mm	4.000	200	400	150
Haubička bojna 130 mm	7.500	-	-	-

KAZALO:

VE – visokorazorni eksploziv

BF – bijeli fosfor

TABLICE ZA ORUŽJA ZRAČNE OBRANE

Radi određivanja učinaka oružja zračne obrane suci primjenjuju dolje navedene tablice kako to odgovara situaciji.

TABLICA 36: BOJ ORUŽJA ZRAČNE OBRANE

POSTROJBA	POTENCIJALNI GUBITCI ZRAKOPLOVSTVA PO BOJU		
	Helikopter	Visokih performansi	Visokih performansi s EPM**
Satnije združenih rodova			
Redeye (SAD)	.10	.10	.07
Blowpipe (Velika Britanija)	.10	.10	.07
Stinger (SAD)	.32	.40	.40
Vodovi s topovima kratkog domašaja			
Vulcan 20 mm (SAD)	.10	.04	.04
S-530 20 mm (Francuska)	.08	.03	.03
HSS-831 30 mm (Francuska)	.12	.05	.05
L/70 top Narednik York 40 mm (SAD)	.45	.27	nedostupno
top 40 mm (Velika Britanija)	.12	.05	.06
Gephardt (Njemačka)	.28	.12	.09
Rapier (Velika Britanija)*	.20	.20	.15
Roland (Njemačka/Francuska)*	.30	.72	.52
Chaparral (SAD)*	.70	.92	.55
Projektile za djelovanje na srednjim visinama			
Bloodhound (Velika Britanija)	.85	.55	.30
HAWK (SAD)	.85	.84	.60
Patriot (SAD)	-	.92	.70

*Potencijalno uništenje po jednom projektilu.

KAZALO:

**EPM - elektroničke protumjere

Napomene: Tijekom korištenja ove tablice, suci zbrajaju sve potencijale uništenja i zaokružuju na najbliži cijeli broj radi određivanja gubitaka zrakoplovstva.

Suci trebaju zbrojiti sve potencijale uništenja kod preleta na niskim visinama (ispod 1.000 metara). Za veće visine oni zbrajaju potencijale uništenja samo za bitnice s projektilima za srednje visine tijekom izlaska i ulaska u područje cilja, a za satnije združenih rodova i vodove s topovima kratkog domašaja samo u području cilja. Na primjer: četiri zrakoplova SU-27 bez EPM ulaze u zračni prostor Plavo na visini iznad 1.000 metara. Oni se spuštaju zbog napadaja na cilj. Na smjeru leta oni ulaze u radijus borbenog djelovanja dvije bitnice HAWK ($2 \times .60 = 1.2$) i napadaju na cilj zaštićen s jednim vodom Roland ($1 \times .30 = .30$). Tijekom izlaska, nepogođeni zrakoplovi lete na srednjoj visini, ušavši pri tom u radijus borbenog djelovanja jedne bitnice HAWK ($1 \times .60 = .60$). Ukupni pretrpljeni gubici su dva zrakoplova ($1.2 + .30 = 1.5$). Jedan je izgubljen prije ispunjenja zapovijedene zadaće; drugi je izgubljen na povratku u bazu.

CA 37: UNIŠTAVANJE ZRAKOPLOVA VISOKIH PERFORMANSI S ELEKTRONIČKIM PROTUMJERAMA

CHAPARRAL/ RAPIER		ZRAKOPLOV				CHAPARRAL/ RAPIER			ZRAKOPLOV	
Borbeni raspored	Vulcan	1	2	3	4	HAWK	Borbeni raspored	Vulcan	1	2
0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	1
0	1	0	0	0	0	2	0	1	0	1
0	2	0	0	0	0	2	0	2	0	1
0	3	0	0	0	0	2	0	3	0	1
1	0	0	0	0	0	2	1	0	0	1
1	1	0	0	0	0	2	1	1	0	1
1	2	0	0	0	1	2	1	2	0	1
1	3	0	0	0	1	2	1	3	0	1
2	0	0	0	1	1	2	2	0	0	1
2	1	0	0	1	1	2	2	1	0	1
2	2	0	0	1	1	2	2	2	0	1
2	3	0	0	1	1	2	2	3	0	1
3	0	0	1	1	1	2	3	0	0	1
3	1	0	1	1	1	2	3	1	1	1
3	2	0	1	1	1	2	3	2	1	1
3	3	0	1	1	2	2	3	3	1	1
0	0	0	0	1	1	3	0	0	0	1
0	1	0	1	1	1	3	0	1	0	1
0	2	0	1	1	1	3	0	2	0	1
0	3	0	1	1	1	3	0	3	1	1
1	0	0	1	1	2	3	1	0	1	1
1	1	0	1	1	2	3	1	1	1	1
1	2	0	1	1	2	3	1	2	1	1
1	3	0	1	1	2	3	1	3	1	1
2	0	0	1	1	2	3	2	0	1	1
2	1	0	1	1	2	3	2	1	1	1
2	2	0	1	1	2	3	2	2	1	1
2	3	0	1	2	2	3	2	3	1	1
3	0	0	1	2	2	3	3	0	1	1
3	1	0	1	2	2	3	3	1	1	1
3	2	0	1	2	2	3	3	2	1	1
3	3	0	1	2	2	3	3	3	1	1

TABLICA 38: UNIŠTAVANJE ZRAKOPLOVA VISOKIH PERFORMANSI BEZ ELEKTRONSKIH PROTUMJERA (EPM)

CHAPARRAL/ RAPIER			ZRAKOPLOV				CHAPARRAL/ RAPIER			ZRAKOPLOV			
HAWK	Borbeni rasnored	Vulcan	1	2	3	4	HAWK	Borbeni rasnored	Vulcan	1	2	3	4
0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	1	1	2	3
0	0	1	0	0	0	0	2	0	1	1	1	2	3
0	0	2	0	0	0	0	2	0	2	1	1	2	3
0	0	3	0	0	0	0	2	0	3	1	1	2	3
0	1	0	0	0	0	1	2	1	0	1	1	2	3
0	1	1	0	0	0	1	2	1	1	1	2	2	3
0	1	2	0	0	1	1	2	1	2	1	2	2	3
0	1	3	0	0	1	1	2	1	3	1	2	2	3
0	2	0	0	0	1	1	2	2	0	1	2	2	3
0	2	1	0	1	1	1	2	2	1	1	2	2	3
0	2	2	0	1	1	1	2	2	2	1	2	2	3
0	2	3	0	1	1	1	2	2	3	1	2	2	3
0	3	0	0	1	1	2	2	3	0	1	2	3	3
0	3	1	0	1	1	2	2	3	1	1	2	3	3
0	3	2	0	1	1	2	2	3	2	1	2	3	3
0	3	3	0	1	1	2	2	3	3	1	2	3	3
1	0	0	0	0	2	2	3	0	0	1	2	3	3
1	0	1	0	1	2	2	3	0	1	1	2	3	3
1	0	2	0	1	2	2	3	0	2	1	2	3	4
1	0	3	0	1	2	2	3	0	3	1	2	3	4
1	1	0	0	1	2	2	3	1	0	1	2	3	4
1	1	1	0	1	2	3	3	1	1	1	2	3	4
1	1	2	0	1	2	3	3	1	2	1	2	3	4
1	1	3	0	1	2	3	3	1	3	1	2	3	4
1	2	0	0	1	2	3	3	2	0	1	2	3	4
1	2	1	0	1	2	3	3	2	1	1	2	3	4
1	2	2	1	1	2	3	3	2	2	1	2	3	4
1	2	3	1	1	2	3	3	2	3	1	2	3	4
1	3	0	1	1	2	3	3	3	0	1	2	3	4
1	3	1	1	1	2	3	3	3	1	1	2	3	4
1	3	2	1	1	2	3	3	3	2	1	2	3	4
1	3	3	1	1	2	3	3	3	3	1	2	3	4

TABLICA 39: POTENCIJALNA VJEROJATNOST UNIŠTENJA (U BORBENOM RASPOREDU ORUŽJA ZA ZRAČNU OBRANU)

SUSTAV	VISOKE	VISOKE
	PERFORMANSE BEZ EPM	PERFORMANSE S EPM
Blowpipe (Velika Britanija))	.10	.07
Redeye (SAD)	.10	.07
Stinger (SAD)	.15	.10
Vulcan 20 mm (SAD)	.04	.04
S-530 20 mm (Francuska)	.03	.03
HSS-831 30 mm (Francuska)	.05	.05
top 40 mm (Velika Britanija)	.06	.05
Gephardt (Njemačka)	.12	.09
Rapier (Velika Britanija)	.20	.15
Roland (Njemačka/Francuska)	.30	.22
Chaparral (S.A.D.)	.20	.15
Bloodhound (Velika Britanija)	.55	.30
HAWK (SAD)	.60	.35

TABLICA 40: POTENCIJALNA VJEROJATNOST UNIŠTENJA (DJELOVANJE ZRAČNE OBRANE)

SUSTAV	NISKE PREFORMANSE		VISOKE PREFORMANSE	
	HELIKOPTER	ZRAKOPLOV	BEZ EPM	S EPM
Redeye (SAD)	.10	.10	.05	.05
Vulcan 20 mm (SAD)	.60	.60	.04	.04
Rapier (Velika Britanija)	.60	.60	.60	.50
Chaparral (SAD)	.40	.40	.16	.16
HAWK (SAD)	.80	.60	.40	.35
Pješačka oružja	.06*	.01	.01	.01

*Pješačko oružje protiv lebdjećih helikoptera ima vjerojatnost uništenja .24

TABLICA 41: REDEYE PROTIV ZRAKOPLOVA

HELIKOPTERI I ZRAKOPLOVI					VISOKE PERFORMANSE				
NE	NE	NE	NE	NE	NE	NE	NE	NE	NE
NE	UNIŠ.	NE	NE	NE	NE	NE	NE	NE	NE
NE	NE	NE	UNIŠ.	NE	NE	NE	UNIŠ.	NE	NE
NE	NE	NE	NE	NE	NE	NE	NE	NE	NE

Napomena: Temeljem tipa zrakoplova koji su djelovali suci uzimaju prikladnu tablicu i čitaju jedno polje za svaki izvještani boj. Za svaki boj čitaju jednu uzastopnu stavku u tablici. Po uporabi posljednje stavke, vraćaju se na prvu stavku i ponavljaju postupak. Oni izvješćuju igrajuće postrojbe o rezultatu svakoga boja.

TABLICA 42: PJEŠAČKO ORUŽJE KALIBRA PROTIV ZRAKOPLOVA

NE	NE	NE	NE	NE	NE	NE	NE	NE	NE
NE	NE	NE	NE	NE	NE	UNIŠ.	NE	NE	NE
NE	NE	NE	NE	NE	NE	NE	NE	NE	NE
NE	NE	NE	NE	NE	NE	NE	NE	NE	UNIŠ.
NE	NE	NE	NE	NE	NE	NE	NE	NE	NE
NE	NE	UNIŠ.	NE	NE	NE	NE	NE	NE	NE
NE	UNIŠ.	NE	NE	NE	NE	NE	NE	NE	NE
NE	NE	NE	NE	NE	NE	NE	NE	UNIŠ.	NE
NE	NE	NE	NE	NE	NE	NE	NE	NE	NE
NE	NE	NE	NE	UNIŠ.	NE	NE	NE	NE	NE

Napomena: Suci ulaze u tablicu i čitaju jedno polje za svaki izvještani boj. Za lebdjeće helikoptere moraju čitati u tablici četiri uzastopne stavke po boju. Za svaki boj čitaju jednu uzastopnu stavku u tablici. Po uporabi posljednje stavke, vraćaju se na prvu stavku i ponavljaju postupak. Oni izvješćuju igrajuće postrojbe o rezultatu svakoga boja.

TABLICA 43: BOJ ZRAČNE OBRANE (SUPROTNA STRANA)**POSTROJBA POTENCIJALNO UNIŠTENJE ZRAKOPLOVA PO BOJU**

	Helikopter	Visoke preformanse	Visoke preformanse s EPM
Manevarske bojne			
SA-7	-	-	-
SA-9	-	-	-
ZSU 23-4	.60	.50	.30
ZSU 57-2	-	-	-
Pozadina divizije			
S-60 57 mm	.12	.07	.05
Postrojbe s raketama srednje visine			
SA-4	-	.40	.25
SA-6	-	.45	.30

TABLICA 44: SLUČAJNI BROJEVI

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
1	22	17	68	65	84	68	95	23	92	35	87	02	22	57	51	61	09	43	95	06	58	24	82	03	47
2	19	36	27	59	46	13	79	93	37	55	39	77	32	77	09	85	52	05	30	62	47	83	51	62	74
3	16	77	23	02	77	08	51	87	25	21	28	06	24	25	93	16	71	13	59	78	23	05	30	16	25
4	78	43	76	71	61	20	44	90	32	64	97	67	63	99	61	46	38	03	93	22	69	81	21	99	21
5	03	28	28	26	08	73	37	32	04	05	69	30	16	09	05	88	69	58	23	99	35	07	44	75	47
6	93	22	53	64	39	07	10	63	76	35	87	03	04	79	88	08	13	13	85	51	55	34	57	72	69
7	78	76	58	54	74	92	38	70	96	92	52	06	79	79	45	82	63	18	27	44	69	66	92	19	09
8	23	68	35	26	00	99	53	93	61	28	62	70	05	48	34	56	65	05	61	86	90	92	10	70	80
9	15	39	25	70	99	93	86	52	77	65	15	33	59	05	28	22	87	26	07	47	86	96	98	29	06
10	58	71	96	30	24	18	46	23	34	27	85	13	99	24	44	49	18	09	79	49	74	16	32	23	02
11	57	35	27	33	72	24	53	63	94	09	41	10	76	47	91	44	04	95	49	66	39	60	04	59	81
12	48	50	86	54	48	22	06	34	72	52	82	21	15	65	20	33	29	94	71	11	15	91	29	12	03
13	61	96	48	95	03	07	16	39	33	66	98	56	10	56	79	77	21	30	27	12	90	49	22	23	62
14	36	93	89	41	26	29	70	83	63	51	99	74	20	52	36	87	09	41	15	09	98	60	16	03	03
15	18	87	00	42	31	57	90	12	02	07	23	47	37	17	31	54	08	01	88	63	39	41	88	92	10
16	88	56	53	27	59	33	35	72	67	47	77	34	55	45	70	08	18	27	38	90	16	95	86	70	75
17	09	72	95	84	29	49	41	31	06	70	42	38	06	45	18	64	84	84	31	65	52	53	37	97	15
18	12	96	88	17	31	65	19	69	02	83	60	75	86	80	68	24	64	64	35	51	56	61	87	39	12
19	85	94	57	24	16	92	09	84	38	76	22	00	27	69	85	29	81	81	78	70	21	94	47	90	12
20	38	64	43	59	98	98	77	87	68	07	91	51	67	62	44	40	98	98	93	78	23	32	65	41	18
21	53	44	09	42	72	00	41	86	79	79	68	47	22	00	28	35	55	31	51	51	00	83	63	22	55
22	40	76	66	26	84	57	99	99	90	37	36	63	32	08	58	37	40	13	68	97	87	64	81	07	83
23	02	17	79	18	05	12	59	52	57	02	22	07	90	47	03	28	14	11	30	79	20	69	22	40	98
24	95	18	82	06	53	31	51	10	96	46	92	06	88	07	77	56	11	50	81	69	40	23	72	51	39
25	35	76	22	42	92	96	11	83	44	84	34	68	35	48	77	33	42	40	90	60	73	96	53	97	86

TABLICA 45: PROSUDBA ŠTETA OD BOMBARDIRANJA

DIO A	OSOBLJE		VOZILA			
	Zrakoplov i streljivo	Zaštićeno	Nezaštićeno	Tenkovi	OP*	Obična
G91/F104/ Buccaneer/Jaguar						
Bombe opće namjene	.10	.30	.05	.10	.30	.10
Napalm	.20	.20	0	0	.40	0
Strojnička vatra	.10	.20	0	0	.35	0
Kazetne bombe	.05	.35	.10	.15	.40	0
Rakete	.05	.10	.10	.15	.30	0
BLU-755	.10	.40	.25	.30	.45	0
A-10						
Bombe opće namjene	.20	.65	0	0	0	.10
Vođene bombe	.10	.45	0	0	0	.60
Strojnička vatra	.10	.20	0	0	0	0
Rockeye	.50	.70	1.50	1.50	2.00	0
Maverick	0	0	1.00	1.00	1.50	.30
GAU-8	0	0	1.00	1.00	1.50	0
F-4/A7/F-111						
Bombe opće namjene	.10	.65	.15	.20	.40	.10
Vođene bombe	.10	.45	.40	.50	.60	.60
Strojnička vatra	.05	.20	.10	.15	.40	0
Kazetne bombe	.10	.45	.25	.30	.45	0
Maverick	0	0	.45	.50	.50	.30
Redeye	.40	.50	.45	.50	.70	0
F-111 Beacon/F-4/ ASRT/LORAN						
Bombe opće namjene	.15	.30	.15	.20	.40	.10
Kazetne bombe	.40	.10	.20	.25	.30	0
Rockeye	.50	.80	.30	.35	.40	0
Zrakoplovstvo SUPROTNE STRANE						
Bombe opće namjene	.03	.45	.04	.14	.36	.05
Rakete	.10	.10	.24	.48	.87	0
Strojnička vatra	.05	.10	0	0	.40	0
Kazetne bombe	.33	.33	.32	.64	.64	0

KAZALO:

*OP – oklopni prijevoznjak

TABLICA 45: PROSUDBA ŠTETA OD BOMBARDIRANJA (nastavak)

DIO B VJEROJATNOST	UGROŽENI CILJEVI											
	1	2	3	4	5	10	15	20	25	30	40	50
.05	.1	0	0	0	0	1	1	1	1	2	2	3
.10	.1	0	0	0	1	1	2	2	3	3	4	5
.15	.2	0	0	1	1	2	2	3	4	5	6	8
.20	.2	0	1	1	1	2	3	4	5	6	8	10
.25	.3	1	1	1	1	3	4	5	6	8	10	13
.30	.3	1	1	1	2	3	5	6	8	9	12	15
.35	.4	1	1	1	2	4	5	7	9	11	14	18
.40	.4	1	1	2	2	4	6	8	10	12	16	20
.45	.5	1	1	2	2	5	7	9	11	14	18	23
.50	.5	1	2	2	3	5	8	10	13	15	20	25
.55	.6	1	2	2	3	6	8	11	14	17	22	28
.60	.6	1	2	2	3	6	9	12	15	18	24	30
.65	.7	1	2	3	3	7	10	13	16	20	26	33
.70	.7	1	2	3	4	7	11	14	18	21	28	35
.75	.8	2	2	3	4	8	11	15	19	23	30	38
.80	.8	2	2	3	4	8	12	16	20	24	32	40
.85	.9	2	3	3	4	9	13	17	21	26	34	43
.90	.9	2	3	4	5	9	14	18	23	27	36	45
.95	1.0	2	3	4	5	10	14	19	24	29	38	48

Napomene: U dijelu A suci odabiru odgovarajući zrakoplov i streljivo. Zatim čitaju stupac s odgovarajućom kategorijom cilja i određuju vjerojatnost.

Potom pronalaze istu vjerojatnost u dijelu B. Uvidom u tablicu suci određuju broj uništenih ciljeva u stupcu koji prikazuje vrstu i broj ugroženih ciljeva za svaki borbeni let. Ako je potrebno, interpoliraju. Kod korištenja ove tablice za određivanje broja uništenih vozila, suci računaju maksimalno 5 ugroženih ciljeva po borbenom letu.

Suci množe uništene ciljeve s brojem borbenih letova radi prosudbe ukupnih gubitaka od bombardiranja. Za uništavanje mostova, uništenje cilja mora biti jednako 1.0 ili više.

Suci računaju jedan prelet preko cilja (bez ponavljanja napadaja) za sve zrakoplove osim A-10. Za određivanje prosudbe ukupnih gubitaka od bombardiranja vozila, suci koriste stvarni broj preleta koji su napravljeni i korišteno streljivo. Oni pretpostavljaju da će prvi prelet biti s uporabom Rockeye ako je s njim naoružan. Kod svih slijedećih preleta koriste se Maverick ili GAU-8.

Kada se u ukupnom zbroju vozila pojavi decimalni broj on će biti računat kao oštećenje.

INŽENJERIJSKE TABLICE

Za određivanje učinaka postavljenih zapreka i svladavanja zapreka (izradba prolaza) suci primjenjuju dolje navedene tablice kako to odgovara situaciji.

TABLICA 46: POSTAVLJANJE ZAPREKA

VRSTA ZAPREKE	GUSTOĆA/ POKRIVENOST PROSTORA	SNAGE/POTREBNO VRIJEME
Minsko polje standardnog oblika	1-1-1 (100 m x 50 m)	3 sata rada voda
Minsko polje standardnog oblika	1-4-8 (100 m x 50 m)	8 sati rada voda
Redno minsko polje	1.5-0-0 (100 m x 35 m)	0,5 sata rada voda
Brza izradba kratera	(6 m ceste)	2 sata rada desetine
Krater M180	1 m x 10 m x 3 m	0,5 sata rada desetine oprema 5M180
Zasjeka	(20 m x 75 m)	1,5 sata rada voda
Tenkovski jarak (dužina 100 m)		2 sata rada dozera
POTREBNA PRIJEVOZNA SREDSTVA	STVORENI GUBITCI	
5 t ili 2 od 2,5 t	Dva oklopna vozila	
Dva od 5 t ili tri od 2,5 t	Dvije iskrcana vojnika	
5 t ili 2,5 t	Dva oklopna vozila	
5 t ili 2,5 t	Šest iskrcanih vojnika	
Nije primjenjivo	Dva oklopna vozila	
Nije primjenjivo	15 minuta i prvo vozilo u koloni ako je krater pokriven s vatrom	
	Razmatranje gubitaka od zaštitne vatre	
	10 minuta kašnjenja ili dva oklopna vozila ako je iskopani jarak pokriven vatrom	

Napomena: Redno minsko polje može se postaviti za 1/3 sata s mehaničkim polagačem mina ili se može postaviti jednim borbenim letom zrakoplova.

TABIČA 47: POTREBE ZA SVLADAVANJE (IZRADBU PROLAZA) ZAPREKE

ZAPREKA	VARIJANTE SVLADAVANJA	OPREMA	NAPOR	NAPOMENE
Minsko polje (gustoća 1-0-0) Početni gubitak od 2 oklopna vozila	Planirano svladavanje "poput bika" (bez zaustavljanja)	Za razna uništavanja, konopac ili detektori mina Linijski naboji	1 sat rada desetine (inženjerijske) 2 sata rada desetine (manevarske) pola sata rada desetine 15 minuta	Sve navedene potrebe za svladavanje minskog poljs su za prolaz širine jednog vozila kroz minsko polje od 100 m.
Minsko polje standardnog oblika (gustoća 1-2-2) Početni gubitak od 2 oklopna vozila	Planirano svladavanje "poput bika" (bez zaustavljanja)	Detektori mina, pipalice i konopac ili ostala oprema za uništavanje Linijski naboji	2 sata rada voda (inženjerijski) 3 sata rada voda (manevarski) pola sata rada desetine 15 minuta	Podaci se trebaju prilagoditi prema povećanju duljine minskog polja, gustoće ili širine prolaza.
Iskopani jarak za tenkove Trokutasti Trapezoidni	Taktički most Iskopati/nasipati prolaz Prijeći u taktičkom poretku	Tenk nosač mosta* Dozer/tenk-dozer/borbena inženjerijsko vozilo Prilagoditi vjerojatnost uništenja oklopnih vozila protivničke postrojbe	10 minuta 30 minuta 15 minuta	Potrebnom naporu dodati jedan sat rada voda ako su postavljene mine iznenađenja.
Krater na cesti	Taktički most Iskopati/nasipati prolaz	Tenk nosač mosta* Dozer/utovarivač/borbena inženjerijsko vozilo	15 minuta 15 minuta	*Tenk nosač mosta koristiti samo za zapreke manje od 60 m. Za veće zapreke konzultirati taktičko operativno središte ili inženjerca.
Zasjeka (duljine 75 m)	Čistiti drveća na smjeru	Dozer/utovarivač i ručne motorne pile	1 sat	
Uništenje mostova Žičane zapreke Dvostruko povezana ograda s bodljikavom žicom	Taktički most Bangalore torpedo	Tenk nosač mosta* 5 sekcija Bangalore torpeda (jedna kutija)	15 minuta 1/4 desetine/sata	

Napomene: Za svladavanje minskog polja standardnog oblika suci prosuđuju početni gubitak od dva oklopna vozila.

Za operacije prolaska "poput bika" suci prosuđuju 30 postotaka gubitaka svih vozila u prolazu.

Za prosuđivanje gubitaka za postrojbu koja prolazi kroz zapreku pokrivenu protivničkom izravnom vatrom iz protutenkovskog oružja suci uzimaju u obzir položaj "Usmjeren prolaz, zapreka pokrivena vatrom" u tablici 28. Suci moraju rabiti subjektivnu prosudbu kada samo dio postrojbe pokriva zapreku.

Kada postrojba prelazi preko tenkovskog jarka dok je razvijena u borbenom rasporedu, suci koriste raspored položaj cilja "Na otvorenom ili u pokretu" iz tablice 29. Suci prilagođavaju vjerojatnost uništenja oklopnih vozila kako bi izračunali povećanu izloženost tenkova kada prelaze preko jarka.

Vremena za prolaza rane se samo nakon što je sva potrebna oprema na mjestu izradbe prolaza i spremna za rad.

**TABLICA 48: POTREBE RUŠENJA ZA STVARANJE UOBIČAJENIH
TAKTIČKIH ZAPREKA**

CILJ	TNT	NABOJ OD 18 kg ZA KRATER	USMJERENI NABOJ OD 18 kg	AMONIЈAKOV NITRAT	SMJESA C-4
Pukotina u prosječnom armiranom betonskom mostu					
Veća od 3 m	230				
Veća od 6 m	270				
Veća od 9 m	320				
Veće od 12 m	360				
Krateri na cesti:					
- s 2 trake (6 m)		3	1,8		
- s 4 trake (21 m)		8,6	5,4		
Siječenje drveta:					
- 45 cm	3				2,3
- 60 cm	5,4				3,6
- 75 cm	8,2				5,4
- 100 cm	13,6				9,5
Protutenkovski rov:					
- 100 metara	327			680	
- 100 metara	653			1.361	

Napomena: Sve težine izražene su u kilogramima.

TABLICA 49: NAPUTAK ZA IZRADBU CESTOVNOG KRATERA

Broj bunara	Potrebno vrijeme za inženjersku desetinu	Količina naboja DM 41 (kg)
3	1	81
4	1,3	108
5	1,6	135
6	2,0	162
7	2,3	189
8	2,6	216

Napomene: Jedan naboj eksploziva DM 41 težine je 22,5 kg i izbacuje 0,034 m³ zemlje
Prijevoz vozilom u jednom smjeru s teretnim prostorom od 5 t iznosi 45 minuta.
Vrijeme utovara iznosi 1 sat po vozilu.

**TABLICA 50.: POKAZATELJI ZA POPRAVAK KRATERA
NASTALOG UPORABOM ATOMSKE EKSPLOZIJE**

Jačina	Oprema	Suho tlo (sati)	Mokro tlo (sati)	Suhi kamen (sati)	Mokri kamen (sati)
1,0 KT	Jedan dozer	4	9	1,9	2,3
	Dva dozera	2	4,5	1	1,1
	Tim grejdera (tri grejdera, jedan dozer)	5,5	12,7	2,8	3,3
5,0 KT	Jedan dozer	18,7	40,8	10	15,4
	Dva dozera	9,3	20,4	5	7,7
	Tim grejdera (tri grejdera, jedan dozer)	26,7	12,7	14,3	22

KAZALO: KT - kilotona

TABLICA 51 · DIMENZIJE KRATERA

JAČINA ATOMSKE EKSPLOZIJE: 1.0 KT								
DUBINA EKSPLOZIJE	POLUMJER KRATERA SUHO TLO	DUBINA KRATERA SUHO TLO	POLUMJER KRATERA SUHI KAMEN	DUBINA KRATERA SUHI KAMEN	POLUMJER KRATERA SUHO TLO	DUBINA KRATERA SUHO TLO	POLUMJER KRATERA SUHI KAMEN	DUBINA KRATERA SUHI KAMEN
-5	4	2	0	0	8	3	2	1
-4	5	3	1	0	9	4	4	2
-3	7	4	3	1	11	5	6	4
-2	10	4	6	3	14	6	9	5
-1	13	5	9	4	18	8	12	6
0	19	9	15	7	25	9	18	9
1	26	12	22	9	30	12	26	11
2	31	14	25	11	33	14	29	13
3	34	14	27	12	35	16	31	14
4	35	15	28	13	37	17	33	15
5	36	16	29	14	38	18	34	16
10	40	20	35	18	45	22	40	20
JAČINA ATOMSKE EKSPLOZIJE: 5,0 Kt								
-5	13	6	6	2	19	9	11	6
-4	15	7	8	4	22	10	13	8
-3	18	7	11	5	25	11	16	9
-2	22	8	14	7	29	13	20	10
-1	26	11	18	9	35	14	24	12
0	32	15	26	11	43	16	30	15
1	38	18	32	13	46	18	38	16
2	44	21	37	16	50	31	43	18
3	49	22	40	17	53	23	46	20
4	52	23	41	18	55	24	49	21
5	54	23	43	19	57	26	51	22
10	60	27	50	24	64	31	57	27

Napomene: Sve dimenzije su u metrima.
Predznak minus označava visinu iznad zemlje.

TABLICA 52: PODATCI O KOLIČINI SREDSTAVA KLASSE IV PO JEDNOM MOTORNOM VOZILU

VOZILO	NAMOTAJI BODLJIKAVE ŽICE	NAMOTAJI SPIRALNE ŽICE	DUGAČKI KOLCI "U" OBLIKA (komada)
	(koluta)	(koluta)	
Kamion od 5 tona	100	50	800
Kamion od 2,5 tone	100	50	800
Prikolica od 1,5 tone	35	25	350

TABLICE PROSUDBE ABK OBRANE

Radi određivanja učinaka uporabe ABK sredstava suci suci primjenjuju dolje navedene tablice kako to odgovara situaciji.

TABLICA 53: RAČUNANJA KEMIJSKOG UDARA

GUBITCI NASTALI UPORABOM NEPOSTOJANIH KEMIJSKIH OTROVA

	Zaštitne maske stavljene prije napadaja	Zaštitne maske stavljene unutar 15 sekundi od početka napadaja	Bez zaštitnih maski unutar 15 sekundi od početka napadaja
Izravni pogodak:	0	10%	25%
U blizini:	0	5%	10%

GUBITCI NASTALI UPORABOM POSTOJANIH KEMIJSKIH OTROVA

ZSKOOZ 4	ZSKOOZ 3	ZSKOOZ 2	ZSKOOZ 1	ZSKOOZ 0
	2%	10%	12%	30%

KAZALO:

ZSKOOZ – zaštitni stav od kemijskog oružja ovisan o zadaći

Napomene: Postojana kemijska kontaminacija traje 24 sata osim ako postrojba ne provodi dekontaminaciju. Postrojbe u kontaminiranom području podnose 10 posto dodatnih gubitaka po satu ako ne koriste ZSKOOZ 4 ili su se povukle u sigurno područje. Kontaminirane postrojbe u ZSKOOZ 4 pretrpjet će 10 posto gubitaka po satu, počevši šest sati nakon napadaja postojanim otrovima ako ne promijene zaštitne ogrtače prije nego što izgube zaštitno djelovanje.

Kemijski udar se smatra izravnim pogotkom kada je 50 posto ili više postrojbe veličine satnije smješteno unutar polumjera oštećenja od nulte točke na zemlji.

Rezultati bliskog pogotka su 50 posto ili više kada je postrojba smještena u zoni niz vjetar od nulte točke na zemlji.

TABLICA 54: OZNAKE KATEGORIJE NUKLERANIH CILJEVA

OZNAKA KATEGORIJE	VRSTA	ZNAČENJE PRENEŠENOG BROJA
V	Vučeno topništvo, minobacači, oružje zračne obrane, puške, strojnice, zidani ili betonski mostovi, protutenkovsko oružje, vozila na kotačima i rakete.	Polumjer unutar kojeg je 30% osrednjih oštećenja. Unutar polovice tog polumjera oprema će biti samo ozbiljno oštećena.
T	Privremeno opskrbno skladište, bodljikava žica, opskrbna sredstva na autocestama, željeznici i na plovilima	Polumjer unutar kojeg je 30% opskrbe ozbiljno oštećeno.
P	Osoblje u tenkovima, zaklonima, oklopnim prijevoznjacima, samovoznom topništvu ili zgradama.	Polumjer unutar kojeg su trenutni gubitci 30%; 20% gubitaka nastat će unutar jednog sata.
X	Osoblje na otvorenom.	Polumjer unutar kojeg su trenutni gubitci 30%; 20% gubitaka nastat će unutar jednog sata.
DP	Naknadni gubitci osoblja u tenkovima, zaklonima i oklopnim prijevoznjacima.	Od osoblja u zoni između između pojasa P i DP, 30% bit će žrtve unutar 1 sata; 20% bit će žrtve unutar 4 sata.
DX	Naknadni gubici za izloženo osoblje.	Od osoblja u zoni između između pojasa X i DX 30% bit će žrtve unutar 1 sata; 20% bit će žrtve unutar 4 sata.
TB	Rušenje drveća.	Polumjer unutar kojeg je 60 posto drveća srušeno.
AC	Zrakoplov.	Polumjer unutar kojeg su svi zrakoplovi ozbiljno oštećeni; oni unutar polovice toga polumjera su uništeni.

TABLICA 55: RADIJUS KRUGA OŠTEĆENJA

SUSTAV IZBACIVANJA	V	T	P	X	DP	DX	TB	AC
-----------------------	---	---	---	---	----	----	----	----

(Prikazane udaljenosti su u stotinama metara)

A (0.5 KT)	2	4	7	10	10	14	4	22
B (1 KT)	3	6	9	12	12	16	5	28
C (5 KT)	5	10	12	16	16	20	10	56
D (2 KT)	4	7	10	14	14	18	6	34
E (5 KT)	5	10	12	16	16	20	10	56
F (10 KT)	8	14	14	20	18	24	14	72

TABLICA 56: PRIMJER IZVJEŠĆA O PROSUDBI DJELOVANJA ATOMSKOG ORUŽJA**1. Izvješće o prosudbi djelovanja atomskog oružja.**

- a. Grupa nadnevak-vrijeme (GNV) prosudbe: _____
- b. Koordinate udara: _____
- c. Prosuđeno oštećenje/gubitci: _____
  - (1) Ranjeni u akciji: _____
  - (2) Poginuli u akciji: _____
  - (3) Oštećena vozila: _____
  - (4) Uništena vozila: _____

2. Brigadno izvješće o oštećenjima od djelovanja atomskog oružja.

- a. Od: (imenovanog u brigadi) nadziratelja.
- b. Preko: (SUPROTNA STRANA/SAD) nadziratelj elementa vatrene potpore.
- c. Do: Nadziratelja taktičkog operativnog središta topničkog odjela.
- d. Od: (GNV) do (GNV)

(Izvješća za 12 sati kao što je od 0800 i 2000, tijekom 1200 i 2400 nadzornoj grupi zapovjedništva).

- e. Ukupna prosuđena oštećenja/gubitci kao rezultat atomske vatre tijekom gore narečenog razdoblja.
  - (1) Ranjeni u akciji: _____
  - (2) Poginuli u akciji: _____
  - (3) Oštećena vozila: _____
  - (4) Uništena vozila: _____

DODATAK G

Aktivnosti nakon vježbe

RAŠČLAMBE POSLIJE PROVEDBE

Bez obzira je li prosuđena izvana ili iznutra, sve vježbe u obuci prolaze kroz raščlambu poslije provedbe (RPP). Normalno, s povećanjem razine i svrhe vježbe povećava se i formalnost i svrha RPP. Na primjer: zbog toga što se u vježbi satnije na zemljištu događaji odvijaju tako dinamično i brzo i na većim udaljenostima, jedna osoba ne može imati uvid u sve događaje, posebno one netko tko je prezauzet s ukupnom zadaćom postrojbe. RPP sastavljaju zajedno sve odvojene događaje. One integriraju svačije iskustvo i uvid svih koji su uključeni u atmosferu koja promiče učinkovito učenje. Kako bi bile najučinkovitije RPP se moraju provoditi tijekom izobrazbe u logičnim prijelomnim točkama, kao i po svršetku vježbe.

RPP nisu kritike u tradicionalnom značenju. One ne prosuđuju samo uspjeh ili neuspjeh. Umjesto toga, to su profesionalne rasprave o događajima tijekom obuke. Obučavatelji ili nadziratelji ne smiju "davati lekcije" sudionicima o onome što je išlo u krivom smjeru. Radije će voditi raspravu u smjeru kojim će se osigurati da se vodi otvorena rasprava o važnim poukama, prvensteno između samih sudionika. Vojnici, koji sami uvide što je bilo dobro a što loše uče puno više nego kada im netko ukazuje na to. Za učinkovitu RPP:

- Svi nadziratelji, suci i ocjenjivači moraju biti obučeni u tehnikama provedbe RPP i spremni za provedbu RPP s manjim skupinama. Voditelj nadziratelja treba primiti izvješća od svih nadziratelja i svojih pomoćnika prije RPP.
- Zapovjednici ili nadziratelji ne smiju kritizirati ili davati lekcije. Oni vode rasprave postavljanjem usmjeravajućih pitanja. U raspravu ulaze samo radi održavanja RPP, radi vraćanja rasprave na pravi put ili kako bi istakli nove točke.
- Rasprave ne smiju vojnike ili vođe dovoditi u nepriliku već trebaju naglasiti pozitivno.
- Sudionici opisuju ono što se dogodilo svojim vlastitim riječima.
- Rasprave su izlaganja u glavnim crtama, koja su pripremana i isprobana.
- Za poticanje rasprave pripremaju se promišljena provokativna pitanja.
- Raščlambe povezuju taktičke događaje s postignutim rezultatima i postavljenim ciljevima obuke.
- Raspravlja se o alternativnim inačicama djelovanja.
- Rasprave izbjegavaju manje važne događaje koji nisu izravno povezani s glavnim ciljevima obuke.
- Sudionici se ne opravdavaju zbog neodgovarajućeg djelovanja. Umjesto toga, oni istražuju koje su se akcije provele i koje su bile raspoložive alternative.

- Koriste se modeli terena i pomagala za obuku za prikaz događaja. Sudionici povezuju svoje komentare s modelom i pokreću oznake postrojbi, vozila i osoblja kako bi prikazali događaje. TV i video vrpce za prikaz ključnih događaja stvaraju povećano zanimanje i raspravu.
- Svaki element koji je imao udjela u vježbi nazočan je na RPP.
- Nedostaci koji su izbili na površinu tijekom RPP ugrađuju se u raspored obuke postrojbe unutar razdoblja od dva do šest tjedana od vježbe.

RPP potiču istraživanja u učenju. Vojnici najbolje uče kada uče jedan od drugog i od svojih vođa. Nadziratelji, suci i ocjenjivači nazočni su radi usmjeravanja takvog učenja. Na taj se način vojnici i mlađe vođe uključuju u svoj profesionalni razvoj i više nauče tijekom procesa.

Nadziratelji, suci i ocjenjivači moraju dati svoja zapažanja postrojbama s kojima rade. RPP treba održati tijekom vježbi ili što je moguće prije poslije njihova svršetka. Tijekom dugih vježbi one se provode u unaprijed određena vremena slijedeći važne aktivnosti. Nadziratelji, suci i ocjenjivači usklađuju s pojedinim zapovjednicima igrajućih postrojbi i suprotne strane tko će biti nazočan na raščlambi. Glavni nadziratelji određuju raspored raščlambi na odgovarajućim, po mogućnosti tihim mjestima zaštićenim od nepovoljnog vremena gdje se vojnici mogu osjećati relativno ugodno. Kava i juha pomažu stvaranju odgovarajućeg ugođaja. Bez obzira na postroj koji provodi vježbu, maksimalan broj igrajućeg osoblja treba biti uključen u RPP, sve do najnižih dočasnika i vojnika. U vježbama na razini bojne i višim razinama obično se provode odvojene RPP za svaku razinu.

RPP pokrivaju i jakosti i slabosti koje su povezane s:

- taktikom,
- djelovanjem združenih rodova,
- zapovijedanjem i nadzorom,
- komunikacijama,
- preživljavanjem, i
- personalnom i logističkom potporom.

One potiču dijalog između nadziratelja, ocjenjivača, sudaca i igrajućeg osoblja tako da će svatko imati prigodu raspravljati o provedbi vježbe. RPP ističu naučene pouke i alternativna rješenja. Glavni nadziratelji osiguravaju raspored rada raščlambe. Raspori rada tako postaju okvir za formalna izvješća poslije provedbe koja se pišu tijekom vježbe ili odmah nakon nje.

PRIPREMA

Za provedbu RPP, glavni nadziratelji moraju imati potpunu sliku o tomu što se dogodilo na vježbama. Oni temelje RPP na komentarima koje im daju nadziratelji, suci, ocjenjivači i suprotna strana. Oni moraju primiti usmeno izvješće i razgovarati sa svakim

nadzirateljem odmah poslije svršetka vježbe kako bi utvrdili što se dogodilo. Oni moraju primiti izvješće i razgovarati i sa suprotnom stranom, koja je, kao nadzorni element, u pogodnom položaju praćenja rada igrajućih postrojbi.

Ako nadziratelji znaju da se dogodilo nešto što nisu mogli vidjeti, tada trebaju pitati člana igrajuće postrojbe koji je bio nazočan o tome *što* se stvarno dogodilo, ali ne *zašto* ili *kako* se dogodilo. Odgovore na pitanja “zašto” i “kako” dat će igrači tijekom RPP. Slika 36 daje mogući oblik koji se može koristiti za izradu detaljnijih zapažanja tijekom vježbi. Skupljajući i bilježeći podatke iz tih radnih papira, glavni nadziratelji primaju inaformacije potrebne za provedbu RPP. Poslije prikupljanja svih informacija, glavni nadziratelji raščlanjuju vježbe radi određivanja slijeda događaja, te veza između uzroka i učinaka na sve važne aktivnosti. Glavni nadziratelji zatim usklađuju RPP i rade okvirni raspored rada. Tablica 57 prikazuje mogući raspored rada RPP za manevarsku postrojbu veličine voda ili satnije u napadajnoj ulozi uz uporabu simulacije taktičkoga boja.

SLIKA 36: PRIMJERAK OBRASCA ZA ZAPAŽANJA

DETALJNA ZAPAŽANJA

Broj događaja (iz rasporeda događaja)/djelovanje suprotne strane:

Opis:

Zapažanje (akcija igrača):

Komentari/zaključci:

Preporuke:

Komentari iz RPP:

TABLICA 57.: PRIMJER RASPOREDA RADA RPP

DOGAĐAJ

TKO

Iznošenje cilja obuke	Glavni nadziratelj
Iznošenje plana obrane	Vođa suprotne strane
Plan napadaja	Vođa postrojbe
Događaji prije otkrivanja/dodira	Vođe postrojbi
Prvo otkrivanje/dodir	Sudac postrojbe
Izvješće o otkrivanju/dodiru	Sudac postrojbe
Reakcije na otkrivanje/dodir	Vođa postrojbe/vođa suprotne strane
Dopunska zapovijed	Vođa postrojbe/vođa suprotne strane
Događaji tijekom boja	Svi
Rezultati	Svi
Sažetak	Glavni nadziratelj

PROVEDBA

Svaka se RPP sastoji od tri glavna koraka:

- ponovno iznošenje ciljeva obuke,
- raspravu o svim događajima i na koji su način povezani za isticanje pokazatelja učenja,
- sažetak RPP i preporuke za sljedeće vježbe radi ispravljanja slabosti i održavanja jakosti.

Glavni nadziratelj ukratko ponovno iznosi specifične ciljeve obuke. RPP obično pokriva samo one ciljeve obuke koje je zapovjednik utvrdio prije vježbe. Glavni nadziratelj zatim vodi raspravu o događajima i o njihovim odnosima:

- postavljajući vodeća pitanja koja naglašavaju ciljeve obuke,
- tražeći od članova postrojbe da opišu svojim riječima i sa svojih gledišta što se dogodilo. Ključni elementi RPP su vizualizacija bitke zapovjednika postrojbe, zapovjednikova zamisao, stvarni događaji i razlozi zbog kojih su se oni dogodili,
- iznoseći važne naučene pouke,
- povezujući taktičke događaje s rezultatima koji su slijedili,
- istražujući alternativne inačice djelovanja koje su mogle biti učinkovitije,
- izbjegavajući detaljno istraživanje događaja koji nemaju izravnu vezu s najvažnijim ciljevima obuke.

Dijagrami, sheme ili grafički prikazi pomažu igračima da stvore sliku onoga što se dogodilo tijekom vježbe. Na primjer, prvo će se prikazati područje prikupljanja i cilj. S odvijanjem RPP, kako se pokrivaju određeni događaji u vježbi tako se prikazuju i osi napredovanja i mjesta boja.

Glavni nadziratelj zaključuje RPP s kratkim sažetkom. Poslije sažetka glavni nadziratelj osobno (privatno) raspravlja o radu pojedinaca i postrojbe s vođama postrojbi. Otvoreno i pošteno raspravljaju o slabostima radi poboljšanja kasnjega rada. No, kao i za cijelu RPP i ovaj dio treba biti pozitivno usmjeren i poticati razvoj ponosnih, pouzdanih postrojbi. Iz takvih se raščlambi mogu izvući ciljevi obuke ili naredne vježbe.

POSTROJI

Većina vježbi u obuci integrira više sustava, kao što su manevar, vatrena potpora, obavještajno djelovanje, inženjerija i potpora održavanja. To su vježbe između sustava. U drugima se vježba samo jedan sustav, bez obzira na njegovu složenost. To su vježbe unutar sustava. RPP se provode uzastopno ili istodobno u svakom postroju koji ima udio u vježbi.

Za divizijsku vježbu na zemljištu, RPP u svakom postroju raspravlja o pitanjima i događajima u odnosu na ciljeve obuke, operativnu zapovijed postrojbe i taktičke

standardne operativne postupke kako oni utječu na zadaću postrojbe. Postrojbe borbene potpore isto provode višerazinske RPP nakon vježbe ili nakon glavnih faza ili događaja tijekom vježbe. Topničke postrojbe, postrojbe zračne obrane i borbene inženjerijske postrojbe imaju posebna promišljanja koja utječu na njihove RPP. Postrojbe borbene potpore obično osiguravaju dijelove, kao što su tim za vatrenu potporu i sekcije za vatrenu potporu koje pomažu i raspoređuju se s manevarskim postrojbama. To osoblje treba biti i na RPP manevarske postrojbe i na RPP svoje matične postrojbe. Ako jedna osoba ne može biti na obje RPP, na svakoj mora biti predstavnik postrojbe borbene potpore. Zapovjednici postrojbi za izravnu potporu (inženjerija, topništvo) trebaju biti na RPP manevarske brigade (treći postroj) i može kasnije staviti na raspored RPP postrojbe izravne potpore.

PRVI POSTROJ

Što je moguće brže poslije svršetka vježbe sudac satnije održava RPP za zapovjednika satnije, vođe i vojnike. Na RPP manevarske satnije će se raspravljati o:

- bojevima,
- uporabi zemljišta,
- gušenju djelovanja neprijateljskog oružja,
- usklađivanju vatre i manevra,
- uporabi protutenkovskog oružja, i
- uporabi ostalih ustrojbenih i potpornih oružnih sustava.

Na primjer, tijekom vježbe na zemljištu, protutenkovska oružja djeluju na postrojbe suprotne strane s obrambenih položaja na maksimalnom domašaju od 3.000 metara. Suprotna strana se raspršila umjesto ulaska u zonu uništavanja u kojoj bi mogli biti upotrijebljeni sustavi Dragon. U RPP se raspravlja o za ili protiv ovog događaja i taktičkim postupcima. Ona istražuje što bi se moglo dogoditi i kakvi bi rezultati mogli biti.

Tijekom vježbe na zemljištu, elementi postrojbi za osiguranje bojnih djelovanja su normalno dodijeljeni za potporu manevarskih postrojbi ili područja. Poslije svršetka vježbe pripadnici postrojbi za osiguranje bojnih djelovanja nazočni su na RPP prvog postroja podržane manevarske postrojbe. Oni u prednjim područjima trebaju ostati na položajima i ići na RPP tek nakon što je pružena potpora manevarskoj postrojbi. Oni u pozadinskim područjima, kao što su poljske komore, trebaju biti na RPP koja se tamo provodi.

RPP prvog postroja treba se također održati na razini satnije za postrojbe za osiguranje bojnih djelovanja. Na primjer, sudac satnije za održavanje treba provesti RPP za zapovjednika, vođe, i vojnike te satnije. Ta RPP se mora odložiti dok svi pripadnici satnije ne mogu vratiti s RPP manevarskih postrojbi ili drugih RPP i dok nije prikupljene zapažanja ocjenjivača. Na RPP satnije za održavanje će se raspravljati o:

- sposobnosti za popravak opreme što je moguće bliže bojišnici,

- pribavljanju pričuvnih dijelova,
- optimalnoj uporabi raspoloživih pričuvnih dijelova,
- komunikacijama,
- raspoloživosti odgovarajućeg alata,
- vremenu reakcije na zahtjeve za popravke,
- postupcima usklađivanja s postrojbama kojima se pruža potpora, i
- taktičkim djelovanjima (sigurnost pozadinskog područja) i preživljavanju.

Također će raspravljati kako tim za kontakt može dobiti dovoljno informacija od postrojbe koja traži potporu, tako da se naprijed požalje odgovarajuće osoblje opremljeno s ispravnim alatom kako bi mogli pristupiti popravcima.

DRUGI POSTROJ

RPP drugog postroja provode se tek poslije provedbe RPP prvog postroja i kada su zapisana potrebna zapažanja. Suci u bojnama vode RPP drugog postroja. Na njemu su nazočni zapovjednici bojne, stožeri, zapovjednici satnija i časnici i dočasnici do vodnog narednika voda ili njima iste razine. U ovom postroju RPP su profesionalne rasprave, koje vode zapovjednici bojni i suci radi istraživanja što se dogodilo, zašto se dogodilo i koje se alternative trebaju koristiti i različitim taktičkim situacijama. Na RPP manevarske bojne može se raspravljati o:

- organizaciji za borbu,
- zamisli djelovanja i shemi manevra,
- usklađivanju vatrene potpore,
- potpori borbene inženjerije,
- uporabi protutenkovskih oružnih sustava,
- komunikacijskoj potpori,
- sustavima za otkrivanje i praćenje ciljeva,
- usklađenosti rada stožera,
- administrativnoj i logističkoj potpori,
- integraciji i sinkronizaciji djelovanja svih elemenata borbenih rodova, elemanta za borbenu potporu i elemanta za osiguranje bojnih djelovanja, i
- vjerojatnim rezultatima alternativnih inačica djelovanja.

Na primjer, u RPP se može raspravljati o tome zašto bojna nije odgovarajuće koristila potporu borbene inženjerije kao množitelj borbene moći i kako je neučinkovito planiranje rezultiralo neodgovarajućom pripremom bojišta. Naučene pouke mogu se

primijeniti u sljedećoj vježbi. Inženjerijski časnik koji je davao potporu bojni treba biti nazočan na RPP kako bi raspravljao o odgovarajućoj uporabi borbene inženjerije.

RPP bojne za održavanje će pokriti:

- sustavne postupke za traženje pričuvnih dijelova,
- postupke za slanje kontaktnih timova za potporu manevarskih postrojbi,
- nedostatke u obuci u određenim područjima održavanja,
- postupke za održavanje veze,
- sustav održavanja s postrojbama iznad i ispod razine bojne,
- učinak zemljišta, vremena i intenziteta borbe na zahtjeve za najrazličitijim tipovima pričuvnih dijelova,
- učinak sustava novog oružja na postupke održavanja,
- izvlačenje i evakuaciju neisparavnih i oštećenih sredstava,
- nadziranu zamjenu,
- točke prikupljanja sredstava za održavanje,
- operativnu sigurnost,
- operativni plan spremnosti,
- samo održavanje važno za zadaću,
- kalibriranje, i
- mjesta objekata za popravak.

Na primjer, na RPP se može raspravljati o postupcima za slanje kontaktnih timova radi provedbe održavanja u prednjem području i o tome kako nedostatak ustrojbenih prijevoznih sredstava povećava vrijeme odgovora na zahtjeve. RPP ukazuje na alternativna prijevozna sredstva za bojnu i na postupke za njihovo dobivanje i uporabu. Ako se učini da je pogrešan standardni operativni postupak postrojbe, rasprava se treba usredotočiti na ispravljanje i utvrđivanje valjanosti u sljedećoj sličnoj vježbi.

TREĆI POSTROJ

RPP trećeg postroja se vodi poslije dovršenja RPP drugog postroja, dajući dostatno vrijeme za skupljanje potrebnih zapažanja i istraživanja naučenih pouka na razini bojne. Suci u brigadi vode RPP trećeg postroja za zapovjednike, stožere i odgovarajuće dočasnike. Nazočni su zapovjednici bojne, njihovi stožeri i zapovjednici satnija. RPP u tom postroju su profesionalne rasprave o tome što se dogodilo i zašto. RPP trećeg postroja uključuje:

- djelovanje u uvjetima smanjene vidljivosti,
- taktička djelovanja u uvjetima korištenja ABK oružja,

- učinak novih sustava i doktrina na djelovanja,
- obavještajnu pripremu bojišta,
- taktička djelovanja protiv različitih neprijateljskih djelovanja,
- učinke djelovanja elektroničkog ratovanja neprijatelja na djelovanja prijateljskih snaga, i
- integraciju i korištenje svih borebnih snaga i sredstava, snaga i sredstava za borbenu potporu i za osiguranje bojnih djelovanja.

Ako se vježba provela u ljeto pod idealnim uvjetima, u RPP se treba raspravljati o tome kako bi se ista operacija vodila u vrijeme zime na zaleđenom tlu i sa smanjenom vidljivošću. U takvim uvjetima planiranje operacije moralo bi uzeti u obzir:

- povećane nadzorne mjera,
- smanjenu zračnu potporu,
- ograničenja otkrivanja i praćenja ciljeva,
- učinke hladnog vremena na vojnike i opremu, i
- učinak na logističke sustave.

RPP trećeg postroja koji se vode za logističku brigadu divizije trebaju se provesti sa zapovjednikom, stožerom, podređenim zapovjednicima bojni i njihovim stožerima te sa zapovjednicima satnija. Trebaju biti nazočni i predstavnici manevarskih postrojbi i postrojbi borbene potpore (topništvo, inženjerija, zračna obrana). Te RPP trebaju pokriti sva gledišta osiguranja bojnih djelovanja tijekom vježbe i njihov utjecaj na taktička djelovanja. Teme za raspravu uključuju:

- sanitetsku potporu i evakuaciju žrtava,
- personalnu i administrativnu potporu,
- opskrbni sustav,
- postupke održavanja,
- prijevoz, i
- prijevoz i stvaranje zaliha streljiva.

U RPP se raspravlja o vremenu koje su postrojbe stvarno potrošile za potrebe potpore zahtjeva vježbe, nasuprot vremenu koji su potrošile na događaje predviđene scenarijem vježbe. RPP uspoređuje dobitke u obuci od odgovora na stvarne situacije uzrokovane vježbom do dobitaka iz simuliranih situacija. Naučene pouke iz te usporedbe omogućuju planerima da rasporede događaje za postrojbe za osiguranje bojnih djelovanja tijekom budućih vježbi. One također daju pokazatelje o tome što će stvarno biti potrebno u borbi i omogućuju zapovjednicima finu prilagodbu sustava i postupaka potpore.

ČETVRTI POSTROJ

RPP četvrtog postroja skupljaju komentare iz svih prijašnjih RPP i vježbe u cjelini. Rukovoditelj vježbe i nadzorno osoblje vode ove RPP. Oni koji prisustvuju su zapovjednici i stožeri divizija, zajedno sa zapovjednicima i stožerima logističkih brigada divizija, zapovjednicima manevarskih brigada i bojni. RPP četvrtog postroja usredotočuju se na ciljeve vježbe i na stupanj do kojeg su ostvareni. To je profesionalna rasprava o učincima odluka koje su donijete kao odgovor na promjene na bojištu. Oni raspravljaju o obuci borbenog stožera, preživljavanju i o integraciji borbenih snaga, borbene potpore i osiguranja bojnih djelovanja potrebnoj za borbu i pobjeđivanje u zračno-kopnenim bitkama. Oni raspravljaju kakav učinak imaju novi sustavi na operacije.

IZVJEŠĆA POSLIJE PROVEDBE

Formalna izvješća poslije provedbe trebaju biti poslana što je praktično moguće prije poslije vježbe. Obično, to nije dulje od jednog do dva tjedna. Rukovoditelji vježbi odgovorni su za izradbu tih izvješća.

Pisana izvješća poslije provedbe obavještavaju sve postrojbe o borbenim problemima, problemima borbene potpore i osiguranja bojnih djelovanja na koje se naišlo tijekom vježbe. Ona dokumentiraju jakosti i slabosti djelovanja. Isto tako, ona uključuju rezultate testiranja novih taktika, tehnika i postupaka. Zapovjednici i stožeri trebaju ih koristiti kao ulazne podatke za dugoročno i kratkoročno planiranje obuke. Oblik i sadržaj izvješća poslije provedbe razlikuju se u pojedinim zapovjedništvima. Upute za vježbu trebaju dati naputak za oblik izvješća. Vidjeti sliku 37 radi primjera izvješća poslije provedbe.

SLIKA 37.: PRIMJER IZVJEŠĆA POSLIJE PROVEDBE

DATUM: _____

PREDMET: Izvješće poslije provedbe, Vježba na zemljišti _____

A. Sažetak (obavještava više vođe o vježbi na razini brigade i više. Sadrži važne naučene pouke, raspravu o spremnosti postrojbe i preporuke za buduću obuku)

B. Naputak za prenošenje

C. Cilj vježbe (prenijeto iz Upute za vježbu)

D. Opća rasprava (detaljna rasprava o važnim događajima, naučenim poukama i potrebama za potporu vježbe. Nalazi i zaključci povezani su sa svakom naučenom poukom i s nedostacima u potpori vježbe. Posebne preporuke za buduću obuku i provedbu vježbi)

DODATCI, po potrebi:

Dodatak A. Personalna potpora

Dodatak B. Obavještajni poslovi

Dodatak C. Zrakoplovstvo

Dodatak D. Elektroničko ratovanje

Dodatak E. Financiranje

Dodatak F. Izvješća poslije provedbe

Dodatak G. Logistika

Dodatak H. Odnosi s javnošću

Dodatak I. Civilno-vojne operacije

Dodatak J. Upute o vježbalištu

Dodatak K. Komunikacije

Dodatak L. Sigurnost operacija

Dodatak M. Protokol

Dodatak N. Razmatranja šteta nastalih manevrom i zaštita okoliša

Dodatak O. Organizacija nadzorne ćelije

Dodatak P. Vojna policija

Dodatak Q. Inženjerija

Dodatak R. Raspodjela

Rječnik

kratica	SAD značenje	kratica (prijedlog)	Hrvatska značenje
		A	
AAFCE	Allied Air Forces, Central Europe	SZSSE	Savezničke zrakoplovne snage, Srednja Europa
AAR	after-action review	RPP	raščlamba poslije provedbe
AC	Active Component	AS	aktivna sastavnica
ACC	area coordination center	PSU	područno središte za usklađivanje
ACCB	air cavalry combat brigade		brigada borbenog zračnog konjaništva
ACE	Allied Command, Europe	SZE	Savezničko zapovjedništvo, Europa
ACR	armored cavalry regiment	Okp	oklopna konjanička pukovnija
ADA	air defense artillery	ZT	zračno topništvo
ADM	atomic demolition munition	ASR	atomska streljivo za rušenje
ADP	automatic data processing	AOP	automatska obrada podataka
AFCENT	Allied Forces, Central Europe	SSSE	Savezničke snage, Srednja Europa
AFNORTH	Allied Forces, Northern Europe	SSNE	Savezničke snage, Sjeverna Europa
AFSOUTH	Allied Forces, Southern Europe	SSJE	Savezničke snage, Južna Europa
AG	Adjutant general		pobočnik general
AH	attack helicopter	BH	borbeni helikopter
ALO	Air liaison officer	ČVZ	časnik za vezu sa zrakoplovstvom
AMEDD	Army Medical Department	SnOdKoV	Sanitetski odjel kopnene vojske
APC	armored personnel carrier	OP	oklopni prijevoznjak
AR	Army regulation		Propisi kopnene vojske
ARTBASS	Army Training Battle Simulation System		sustav obuke kopnene vojske uporabom borbenih simulacija
ARTEP	Army Training and Evaluation Program	POOKoV	Program obuke i ocjenjivanja kopnene vojske
ASA	aviation support activity		aktivnost zrakoplovne potpore
ASIC	all-source intelligence center		obavještajno središte za uporabu svih izvora
ASOC	air support operations center	OSrZP	operativno središte za zračnu potporu

ATOM	antitank guided missile	POVR	protuoklopna vođena raketa
ATLAS	A Tactical, Logistical and Air Simulation	TLZSim	taktiĉka, logistiĉka i zraĉna simulacija
AVKP	armored vehicle kill probability	VUOV	vjerojatnost uništenja oklopnog vozila
AVLB	armored vehicle launched bridge	TNM	tenk nosaĉ mosta
B			
BAI	battlefield air interdiction		zraĉno iskljuĉivanje na bojištu
BC	battalion through corps		od bojne do korpusa
BCC	battery control center	NSrBit	nadzorno središte bitnice
BDA	bomb damage assessment		prosudba šteta od bombardiranja
bde	brigade	br	brigada
BE	Belgium	B	Belgija
BMNT	before morning nautical twilight	PJNS	prije jutarnjeg nautiĉkog svanuća
bn	battalion	bjn	bojna
BR	Britain	E	Engleska
C			
C	confidential	P	povjerljivo
CA	combat arms		borbeni rodovi
CAA	combined arms army		armija združenih rodova
cal	caliber	kal	kalibar
CAMMS	Computer Assisted Map Maneuver Simulation		raĉunalom podržana simulacija manevra na zemljovidu
CAS	close air support	BIZrPot	bliska zraĉna potpora
CATTS	Combined Arms Tactical Training Simulation		simulacija za taktiĉku obuku združenih rodova
CBR	Chemical, biological, and radiological	KBR	kemijsko, biološko, radiološka
CBU	cluster bomb unit	KB	kazetna bomba
Cc	company commander		zapovjednik satnije
CENTAG	Central Army Group, Central Europe		Središnja grupa armija, Srednja Europa
CEV	combat engineer vehicle	BIV	borbeno inženjerijsko vozilo
CEWI	combat electronic warfare intelligence		borbeno elektroniĉko ratovanje i obavještajni poslovi
CFX	combined field exercise	KVjeZem	kombinirana vježba na zemljištu
C/F	command/fire	Z/V	naredba/vatra
CI	counterintelligence		protuobavještajni poslovi
CINCUSAREUR	commander in chief, United States Army Europe		zapovjednik ameriĉke vojske u Europi

cml	chemical	kem	kemijski
CMO	civil-military operations	CVO	civilno-vojne operacije
co	company	sat	satnija
COL	colonel	brg	brigadir
COMMA	communications zone	KomZ	komunikacijska zona
CONUS	continental United States		na teritoriju SAD-a
COSCOM	corps support command		korpusna logistička brigada
CP	command post	ZpM	zapovjedno mjesto
CPT	captain	stn	satnik
CPX	command post exercise	VjeZpM	vježba na zapovjednom mjestu
CS	combat support	BorPot	borbena potpora
CSH	combat support hospital	BBorPot	bolnica za borbenu potporu
ctg	cartridge		punjenje
CSS	combat service support	OBD	osiguranje bojnih djelovanja
CTX	combined training exercise	KVje	kombinirana vježba
C/V	Chaparral/Vulcan	C/V	Chaparral/Vulcan
D			
DA	Department of the Army	UpKoV	Uprava kopnene vojske
DACCS	Department of the Army Command and Control System		Sustav zapovijedanja i nadzora Uprave kopnene vojske
DAME	division airspace management element		divizijski element za upravljanje zračnim prostorom
DEPEX	deployment exercise	VjeRaz	vježba razvoja
DISCOM	division support command		divizijska brigada za logistiku
div	division	div	divizija
DIVARTY	division artillery		divizijska topnička brigada
DMMC	division material management center		divizijsko središte za upravljanje tvarima
DO	direct support	IPot	izravna potpora
DOD	Department of Defense	MO	Ministarstvo obrane
DST	director station trailer		upravljačko vozilo
DTG	date-time group		grupa nadnevak-vrijeme
E			
E	exercise (STARTEX)	Vje(PoVje)	vježba (početak vježbe)
EAC	echelons above corps		postroji viši od korpusa
ECC	exercise control center	SrNVje	središte za nadzor vježbe
ECM	electronic counter-measures	EPM	elektroničke protumjere
EDRE	emergency deployment readiness exercise	VjeBUS	vježba borbenog uzbuđivanja i spremnosti za žurni razvoj
EEI	essential elements of information	TČI	važni dijelovi informacija

ENCOM	Engineer Command		Inženjerijsko zapovjedništvo
ENDEX	end of the exercise	SvrVje	svršetak vježbe
EPW	enemy prisoner of war		neprijateljski ratni zarobljenik
E/TA	electronic target acquisition		elektroničko otkrivanje i praćenje cilja
ESM	electronic warfare support measures		mjere potpore elektroničkom ratovanju
EUCOM	European Command		Zapovjedništvo za Europu
EW	electronic warfare	ER	elektroničko ratovanje
F			
FA	field artillery	PTop	poljsko topništvo
FAAR	forward area altering area		promijenjeno područje prednjeg područja
FAC	forward air controller	PZrN	prednji zračni nadziratelj
FARP	forward arming and refueling point	PTNPG	prednja točka za naoružavanje i popunu gorivom
FASCO	forward area support coordinator		koordinator potpore prednjeg područja
FCX	fire coordination exercise	VjePUV	vježba usklađivanja vatre
FDC	fire direction center	SrUV	središte za upravljanje vatrom
FEBA	forward edge of the battle area	PKPB	prednji kraj područja bitke
1SG	first sergeant		prvi narednik
FIST	fire support team		tim za vatrenu potporu
FM	frequency modulated	FM	modulirana frekvencija
FO	forward observer	PrM	prednji motritelj
FORSCOM	US Army Forces Command		Zapovjedništvo američkih kopnenih snaga
FPF	final protective fire	KZV	krajnja zaštitna vatra
FR	France	F	Francuska
FRAGO	fragmentary order	DopZap	dopunska zapovijed
FS	fire support	VPot	vatrena potpora
FSC	fire support coordinator	KVPot	koordinator vatrene potpore
FSE	fire support element	ElVPot	element za vatrenu potporu
FSO	fire support officer	ČVPot	časnik za vatrenu potporu
FSS	fire support section	OdVPot	odjel za vatrenu potporu
FTX	field training exercise	VjeZ	vježba na zemljištu
G			
G1	assistant chief of staff, G1 personnel	G1	pomoćnik načelnika stožera, G1 personalni poslovi
G2	assistant chief of staff, G2 intelligence	G2	pomoćnik načelnika stožera, G2 obavještajni poslovi
G3	assistant chief of staff, G3 operations and plans	G3	pomoćnik načelnika stožera, G3 operacije i planovi
G4	assistant chief of staff,	G4	pomoćnik načelnika stožera,

G5	G4 logistics assistant chief of staff, G5 civil affairs	G5	G4 logistika pomoćnik načelnika stožera, G5 civilni poslovi
GBU	guided bomb unit		vođena bomba
GE	Germany	SRNJ	Savezna Republika Njemačka
GELD	ground laser locator detector		zemaljski laserski detektor lokacija
GP	general purpose		opća namjena
GS	general support	OPot	opća potpora
GT	gun-target		top-cilj
GTA	graphic training aid		grafičko pomagalo za obuku

H

HAWK	homing-all-the-way killer	HAWK	samonavođena protuoklopna raketa
HC	high concetrate		visoka koncentracija
HE	high explosive	VE	visokorazorni eksploziv
HELLFIRE	Heliborne Laser Fire-and- Forget Missile System	HELLFIRE	helikopterski raketni laserski sustav ispali-i-zaboravi
HQ	headquarters		zapovjedništvo
HTF	how-to-fight		kako-se-boriti

I

ID	identification		identifikacija
IPB	intelligence preparation of the battlefield	OPB	obavještajna priprema bojišta
IPR	in-process review	RTR	rašlamba tijekom rada

J

JCS	Joint Chiefs of Staff	ZS	Združeni stožer
JTE	joint training exercise	ZVje	združena vježba
JVB	joint visitor's bureau		zajednički ured za posjetitelje

K

KIA	killed-in-action	PUA	poginuli u akciji
KT	kiloton	KT	kilotona

L

LAW	light antitank weapon	LPTO	lako protutenkovsko oružje
lb	pound	funta	funta (453,59 g)
LC	line of contact	CD	crta dodira
LD	line of departure	PC	polazna crta
LFX	live-fire exercise	VjeBG	vježba s bojnim gađanjem
LO	lines of communication	KomLin	komunikacijske linije
LOI	letter of instruction		uputa
LT	lieutenant	por	poručnik
LTC	lieutenant colonel	puk	pukovnik

M

m	meter	m	metar
MAB	mobile assault bridge	PNM	pokretni nasrtajni most
MAC	maneuver area command		zapovjedništvo manevarskog područja
MACE	Military Air Cargo Export System		izvozni sustav vojnih zračnih tereta
MAJ	major	bjn	bojnik
MAPEX	map exercise	VjeNaZ	vježba na zemljovidu
MBA	main battle area	PGB	područje glavne bitke
MCC	movement control center	SrNK	središte za nadzor kretanja
MEDCEN	medical center	SnSr	sanitetsko središte
MEDCOM	Medical Command		Sanitetsko zapovjedništvo
MEDDAC	medical activity		sanitetska aktivnost
MEMO	mission essential maintenance only		samo održavanje važno za zadaću
MEDMOD	Medical Module	SnMod	sanitetski modul
METT-T	mission, enemy, terrain, troops, and time available	ZNZSV	zadaca, neprijatelj, zemljište, naše snage i raspoloživo vrijeme
MI	military intelligence	VOS	vojna obavještajna služba
MILES	Multiple Integrated Laser Engagement System	VILS	višestruki integrirani laserski sustav
MLB	metallic link belt		metalni pojas
mm	millimeter	mm	milimetar
MMC	material management center	SrUTS	središte za upravljanje tvarnim sredstvima
MOPP	mission-oriented protection posture	ZSKOOZ	zaštitni stav od kemijskog oružja ovisan o zadaći
MOS	military occupational speciality	VPD	vojno popisna djelatnost
MOUT	military operations on urbanized terrain	VOUZ	vojne operacije na urbanom zemljištu
MP	military police	VP	vojna policija
MRL	multiple rocket launcher	VBR	višecijevni bacač raketa
MSG	master sergeant		viši narednik
MSR	main supply route	GSOp	glavni smjer opskrbe
MST	maintenance support team	TimPOd	tim za potporu održavanja
MTC	maneuver training command		zapovjedništvo za manevarsku obuku
MTOE	modification table of organization and equipment	MTOO	modificirana tablica organizacije i opreme
N			
NA	not applicable	NP	nije primjenjivo
NATO	North Atlantic Treaty	NATO	Sjevernoatlantski savez

NBC	Organization nuclear, biological, chemical	ABK	atomsko, biološko, kemijsko
NCO	noncommissioned officer	dč	dočasnik
NCOIC	noncommissioned officer in charge		dočasnik na dužnosti
NL	Netherlands	NZ	Nizozemska
NOE	nap-of-the-earth		let prilijezanjem uz zemlju
NORTHAG	Northern Army Group, Central Europe		Sjeverna grupa armija, Srednja Europa
NTC	National Training Center	NSrO	Nacionalno središte za obuku
O			
OB	order of battle		borbeni raspored
O/O	on order	n/zap	na zapovijed
OH	observation helicopter	IH	Izvidnički helikopter
O/I	operation/intelligence		operativno/obavještajna
OIC	officer in charge		časnik na dužnosti
OP	observation post	MotP	motriteljska postaja
OPCOM	operational command		operativno zapovjedništvo
OPFOR	opposing force	SupStr	suprotna strana
OPLAN	operation plan	OpPlan	operativni plan
OPORD	operation order	OpZap	operativna zapovijed
OPSEC	operation security		sigurnost operacija
P			
P&A	personnel and administration		personalni i administrativni poslovi
pam	pamphlet		brošura
PL	phase line	FC	fazna crta
PAC	personnel and administration center		središte za personalne i administrativne poslove
PAO	public affairs office	UOJ	Ured za odnose s javnošću
PDF	point detonating fuse	TU	trenutni upaljač
PERSCOM	Personnel Command		Personalno zapovjedništvo
PFC	private first class	poz ili des	vojnici u činu pozornika ili desetnika
POMCUS	pre-positioning of material configured to unit sets		unaprijed raspoređena opskrba sredstva oblikovana za potrebe postrojbe
PSYOP	psychological operations	PsihOp	psihološke operacije
PW	prisoner of war	RZ	ratni zarobljenik
PWRM	pre-positioned war reserve material	RRPM	unaprijed raspoređeni ratni pričuvni materijal
R			
RACE	rear area combat operations		borbene operacije u pozadinskom području

RATELO	radio telephone operator	RTO	radio-telefonski operator
RC	Reserve Component	PS	pričuvna sastavnica
REALTRAIN	realistic training		realna obuka
REFORGER	redeployment of forces to Germany	REFORGER	ponovni razvoj snaga u Njemačku (povratak)
RG	Reserve Guard		pričuvna garda
S			
S	secret	T	tajno
S&T	supply and transportation		opskrba i prijevoz
S1	adjutant	S1	pobočnik
S2	intelligence officer	S2	časnik za obavještajne poslove
S3	operations and training officer	S3	časnik za operativno-nastavne poslove
S4	logistics officer	S4	časnik za logistiku
S5	civil affairs officer	S5	časnik za javne poslove
SACEUR	supreme allied commander, Europe		vrhovni zapovjednik savezničkih snaga u Europi
SAM	surface to-air missile		raketa zemlja-zrak
SFC	sergeant first class		narednik prve klase
SGT	sergeant	nar	narednik
SASP	special ammunition supply point		točka za opskrbu specijalnim streljivom
SHORAD	short range air defense		zračna obrana malog dometa
SITREP	situation report	SitIz	situacijsko izvješće
SJA	staff judge advocate		pravnik
SOP	standing operating procedure	SOP	standardni operativni postupak
SP	self-propelled		samovozni
SQT	skill qualification test		kvalifikacijska provjera sposobnosti
SSG	staff sergeant	sžn	stožerni narednik
SSI	specialty skill identifier	PPV	pokazatelj posebne vještine
SSN	social security number		broj socijalnog osiguranja
SSO	special security officer		časnik za posebne sigurnosne poslove
STANAG	standardization agreement	UgStan	ugovor o standardizaciji
STARTEX	start of the exercise		početak vježbe
STRAC	Standards in Training Commission	PVje	standardi u provedbi obuke
STX	situational training exercise	SitVje	situacijska vježba
T			
t	ton	t	tona (1.000 kg)
T&E	training and evaluation	OO	obuka i ocjenjivanje

T&EO	training and evaluation outline	NOO	nacrt obuke i ocjenjivanja
TA	theater army		armija na ratištu
TAACOM	theater army area command		Područno zapovjedništvo armije na ratištu
TAB	target acquisition battery		bitnica za otkrivanje i praćenje ciljeva
TACC	tactical air control center	TSrZrN	Taktičko središte za zrakoplovni nadzor
TACP	tactical air control party	TSkZrN	taktička skupina za zrakoplovni nadzor
TACSIM	tactical simulation	TSim	taktička simulacija
TADS	Target Alerting Data Display Set		računalna oprema za prikaz podataka o ciljevima
TALC	Training and audiovisual support center	SrAUPotO	središte za audiovizualnu potporu obuke
TC	training circular		okružnica za obuku
TD	tactical deception		taktičko zavaravanje
TES	tactical engagement simulation	SimTB	simulacija taktičkog boja
TEWT	tactical exercise without troops	TVjeBP	taktička vježba bez postrojbi
TF	task force	NOS	namjenski organizirana snaga
TNT	trinitrotoluene (dynamite)	TNT	trinitrotoluen
TOC	tactical operations center	TOSr	taktičko operativno središte
TOT	time over target	VIC	Vrijeme iznad cilja
TOW	tube-launched, optically-tracked, wire-guided missile	TOW	lansiran iz cijevi, optički praćen, vođen pomoću žica projektil
TPT	target practice tracer		označivač cilja
TRAC	training resource assistance center	SrPIO	središte za potporu izvorima za obuku
TRANSCOM	Transportation Command		Transportno zapovjedništvo
TSOP	tactical standing operating procedure	TSOP	taktički stalni operativni postupak

U

U	unclassified		neklasificirano
US	United States	SAD	Sjedinjene Američke Države
UK	United Kingdom	VB	Velika Britanija
USACAC	US Army Combined Arms Center	SrZRKoV	Središte združenih rodova kopnene vojske SAD
USAF	US Air Force	RZSAD	Ratno zrakoplovstvo SAD
USAREUR	US Army, Europe		Kopnena vojska SAD u Europi
USATSC	US Army Training Support Command		Zapovjedništvo kopnene vojske SAD za potporu obuke
USSR	Union of Soviet Socialist	SSSR	Savez Sovjetskih

	Republics		Socijalističkih Republika
		V	
VA	Virginia	V	Virginia
VB	visitor's bureau	UrP	ured za posjetitelje
vs	versus		protiv
		W	
WIA	wounded in action	RUA	ranjen u akciji
WO	warrant officer		časnik po ugovoru
WP	white phosphorus	BF	bijeli fosfor
		X	
XO	executive officer		provedbeni časnik

Literatura

AR 310-31	Management Systems for Tables of Organization and Equipment
AR 310-49	The Army Authorization Document System (TADDS)
AR 570-2	Organization and Equipment Authorization Tables: Personnel
FM 25-1	Training
FM 25-2	How to Manage Training in Units
FM 25-3	How to Conduct Training in Units
FM 30-102	Opposing Forces: Europe
FM 34-71	Opposing Forces Training Module: North Korean Military Forces
FM 41-5	Joint Manual for Civil Affairs
FM 41-10	Civil Affairs Operations
FM 44-1 (HTF)	US Army Air Defense Artillery Employment
FM 44-3 (HTF)	US Army Air Defense Artillery Employment, Chaparral/Vulcan
FM 44-4	Operation and Training, Chaparral
FM 44-23	US Army Air Defense Artillery Employment, Redeye
FM 44-90	US Army Air Defense Artillery Employment, Hawk
FM 44-95	US Army Air Defense Artillery Employment, Nike Hercules
FM 101-5	Staff Officer Field Manual: Staff Organization and Procedures
FM 101-10-1	Staff Officer Field Manual: Organizational, Technical and Logistic Data
TC 25-1	Training Land: Unit Training Land Requirement
TC 25-3	Training Ammunition
TC 25-6	Tactical Engagement Simulation Training with Miles
USATSC Bulletin 82-1	Battle Simulations
USACGSC 101-1	Organizational Data for the Army in the Field